

Arthur W. Pink

Szemelvények Elizeustól: élete és csodái

Tartalomjegyzék

1. fejezet	6
Prófécia és csodák	6
Illés és Elizeus	7
Az írott feljegyzések.....	9
2. fejezet: Az elhívása	11
Isten Illésnek adott parancsa	11
Illés Elizeushoz intézett felhívása	12
Elizeus válasza az elhívásra	13
3. fejezet: A próbái	15
Első az érzelmeinek próbája.....	15
Második az őszinteségének próbája	15
Harmadik az akaratának vagy elhatározottságának próbája	16
Negyedik a hite próbája.....	17
Ötödik a türelme próbája.....	17
Hatodik a jelleme próbája.....	18
Hetedik a tehetségének próbája.....	18
4. fejezet - Az első csoda: átkelés a Jordánon	20
Első, a csoda ideje	22
Második, a csoda tárgya	22
Harmadik, a csoda szerszáma és eszköze.....	23
Negyedik, a csoda módja	23
Ötödik, a csoda jelentése	23
Hatodik, a csoda értéke	24
Hetedik, a csoda elismerése	24
5. fejezet – A második csoda: a sóval meggyógyított vizek	25
Első, a csoda sorrendje	26
Második, a csoda helye	26
Harmadik, a csoda tárgya	27
Negyedik, a csodához használt erőforrások	27
Ötödik, a csoda eszköze	28
Hatodik a csoda jelentése vagy előképi jelentősége.....	28
Hetedik, a csoda tartóssága	29
6. fejezet – A harmadik csoda: a két támadó medve	30
Első, a csoda kapcsolódása.....	30
Második, a csodát kiváltó ok.....	30
Harmadik, a csoda helye	31
Negyedik, a csoda borzalmassága.....	32
Ötödik, a csoda etikája	33
Hatodik, a csoda jelentősége	34
Hetedik, a csoda fejleményei	34
7. fejezet – A negyedik csoda: az árkok völgye	35
Első, a csoda háttere	35
Második, a csoda sürgőssége	37
Harmadik, a csoda különbségtétele	38
Negyedik, a csoda követelménye	38
Ötödik, a csoda próbatétele	38
Hatodik, a csoda jelentése	39

Hetedik, a csoda időzítése	39
8. fejezet – Az ötödik csoda: az olajoskorsó	40
Első, a csoda kapcsolata	40
Második, a csoda jótéteménye	41
Harmadik, a csoda sürgős mivolta	41
Negyedik, a csoda próbája.....	42
Ötödik, a csoda követelménye	42
Hatodik, a csoda eszköze	43
Hetedik, a csoda jelentősége	43
9. fejezet – a hatodik csoda: a gazdag asszony.....	46
Első, a csoda kapcsolódása.....	46
Második, egy szó a csoda helyszínéről	46
Harmadik, a csoda kedvezményezettje	46
Negyedik, a csoda bekövetkezése	48
Ötödik, a csoda sajátossága	48
Hatodik, a csoda természete	49
Hetedik, a csoda jelentése	49
10. fejezet – a hetedik csoda: a meglevenített gyermek	51
Első, a csoda bekövetkezése.....	51
Második, a csoda rejtélye	51
Harmadik, a csoda várása.....	52
11. fejezet – a hetedik csoda: az anyja hite	56
Negyedik, a csoda eszköze.....	56
Ötödik, a csoda végbemenetele	57
Hatodik, maga a csoda	58
Hetedik, a csoda jelentése: a világ soha nem elégíthet ki	60
12. fejezet – a nyolcadik csoda: a liszt-gyógyította fazék	62
Első, a csoda helyszíne.....	63
Második, a csoda oka	63
Harmadik, a csoda jótéteményesei	64
Negyedik, a csoda szükségessége	65
Ötödik, a csoda természete.....	66
Hatodik, a csoda eszközei	66
Hetedik, a csoda jelentése	66
13. fejezet – a kilencedik csoda: a húsz árpakenyér.....	67
Első, a csoda oka	67
Második, a csodához hozzájáruló ember.....	67
Harmadik, a csoda bőkezűsége	69
Negyedik, a csoda ellenzése	70
Ötödik, a csoda eszköze	70
Hatodik, a csoda, mint előkép valósága	71
Hetedik, a csoda jelentése	71
14. fejezet – a tizedik csoda: a leprás Naámán.....	73
Első, a csoda alanya	74
15. fejezet – A tizedik csoda: a kis héber szolgálólány.....	78
Második, a csoda közreműködője	78
Harmadik, a csoda félreértése	81
Negyedik, a csoda fóliája	81
16. fejezet – a tizedik csoda: a büszkeség útban van.....	83
Ötödik, a csoda követelménye	85

17. fejezet – a tizedik csoda: túl egyszerű a gyógymód	88
18. fejezet – a tizedik csoda: teljes behódolás	93
Hatodik, a csoda fejleményei	95
19. fejezet – a tizenegyedik csoda: az akaratos szolga	99
Hetedik, a csoda jelentése	99
Első, a csoda különbségei	100
Második, a csoda alanya	100
Harmadik, a csoda bekövetkezése	100
Negyedik, a csoda súlyosbodása	102
Ötödik, a csoda igazságszolgáltatása	102
Hatodik, a csoda jelentősége	103
Hetedik, a csoda tanulsága	103
20. fejezet: a hetedik csoda – az úszó fejsze	104
Első, a csoda kapcsolódása	104
Második, a csoda bekövetkezése	104
Harmadik, a csoda helyszíne	106
Negyedik, a csoda tárgya	106
Ötödik, a csoda eszközei	107
Hatodik, a csoda jelentése	107
Hetedik, a csoda leckéi	108
21. fejezet: a tizenharmadik csoda – az új látással megáldott szemek	109
Első, a csoda kapcsolata	109
Második, a csoda bekövetkezése	110
Harmadik, a csoda helye	112
Negyedik, a csoda alanya	112
Ötödik, a csoda eszközei	113
Hatodik, a csoda csodája	113
Hetedik, a csoda jelentése	114
22. fejezet – a tizennegyedik csoda: vak szemek	115
Első, a csoda kapcsolódása	115
Második, a csoda eszközei	116
Harmadik a csoda kegyelme	118
Negyedik, a csoda párja	118
Ötödik, a csoda járulékos eseményei	118
Hatodik, a csoda folytatása	119
Hetedik, a csoda jelentése	119
23. fejezet – a tizenötödik csoda: a nagy éhínség	120
Első, a csoda valósága	120
Második, a csoda bekövetkezése	121
24. fejezet: a tizenötödik csoda – az ember haragja	125
Harmadik, a csoda bejelentése	127
25. fejezet: a tizenötödik csoda – a négy leprás ember	129
Negyedik, a csoda hírnökei	129
Ötödik, a csoda eszközei	132
26. fejezet: a tizenötödik csoda – jó hírek	134
Hatodik, a csoda jelentése	137
Hetedik a csoda folytatódása	138
27. fejezet: a tizenhatodik csoda – a súnemita visszatér	139
Első, a csoda valósága	139
Második, a csoda kapcsolata	139

Harmadik a csoda természete	140
Negyedik, a csoda hosszúsága	141
Ötödik, a csoda jótéteményese	141
Hatodik, a csoda folytatódása.....	143
Hetedik, a csoda leckéje	143
28. fejezet – a tizenhetedik csoda: a király halála	144
Első, a csoda kapcsolódása.....	144
Második, alkalom a csodára	145
Harmadik, a csoda kísérőjelensége	147
Negyedik, a csoda természete	147
Ötödik, a csoda kétségbevonása.....	148
Hatodik, a csoda beteljesedése	148
Hetedik, a csoda jelentése	148
29. fejezet: Elizeus fiatal helyettese	149
30. fejezet: Elizeus halála.....	154
Elizeus utolsó napjai.....	154
Elizeus utolsó prófécijája	156

1. fejezet

Az, ami a központi és kiemelkedő helyet foglalja el abban, ami tetszett a Szentléleknek feljegyezni Elizeus életéről, azok a csodák, amiket tett, és amik hozzá kapcsolódnak. Sokkal több a csoda, amiket tett vagy amiket válaszul kapott az imáira, mint az Ószövetség bármely más prófétája. A története valójában alig tartalmaz többet, mint a feljegyzéseket a természetfeletti cselekedetéről és eseményekéről. Nem is kell ennek meglepnie minket, bár furcsa, hogy oly kevesen értik meg ezek következményeit és jelentőségét. Elizeus küldetésének és szolgálatának jellege teljes összhangban volt Izrael akkori állapotával. Maga a tény, hogy szükség volt ezekre a csodákra jelzi azt az állapotot, amibe Izrael akkortájt süllyedt. A bálványimádás úgy eluralkodott, hogy a nemzet többé már nem ismerte az élő Istent. Itt-ott voltak egyesek, akik hittek az Úrban, de a tömegek bálványokat imádtak. Ezért Isten drasztikus közbeavatkozásokkal, a hatalmának ámulatot keltő bemutatásaival, az igazságának és a kegyelmének természetfeletti kinyilatkoztatásaival még a kételkedőket is arra kényszerítette, hogy ismerjék el az Ő létezését és a felsőbbrendűségét.

Prófécia és csodák

Ideillő, hogy tegyünk néhány megjegyzést a csodák okáról és jelentéséről. A prófécia és a csodák valójában azonos természetűek. A prófécia valójában egy szóbeli csoda, s a csodák tulajdonképpen prófécia (Isten jövendölései) működés közben. Ahogyan Isten csak a népe jelentős hanyatlása és Tőle történő eltávozása idején küldi el valamelyik prófétáját, úgy a csodák is teljesen szükségtelenek voltak, amíg az Ő Ígéjének elégségességét gyakorlatilag elismerték. Mind az egyik, mind a másik kívül esik a dolgok szokásos menetének korlátjain, s nem történnek olyankor, amit mi normál időknek nevezhetünk. A pátriárkák, a papok vagy a királyok közül melyik tett bármilyen csodát? Hány csoda történt Saul, Dávid vagy Salamon hosszú uralkodása során? Miért történt hát oly sok csoda Illés, és még több Elizeus szolgálata alatt?

Elizeus küldetése és szolgálata jellegében hasonló volt ahhoz, mint amit Isten Egyiptomban tett Mózes keze által. Ott Jahve teljesen ismeretlen volt, teljesen az egyiptomiak és nagymértékben az izraeliták által. Ábrahám kiváltságos leszármazottjai olyan mélyre süllyedtek, mint a pogányok, akik között éltek, s Isten sok figyelemre méltó jellel és eltéveszthetetlen beavatkozásokkal vezette őket vissza a Maga ismeretére, ami elveszítették. Ha a hébernek nem lettek volna teljesen meggyőződve az isteni hatalom eme megmutatkozásai által arról, hogy Mózes egy Isten által küldött próféta, soha nem fogadták volna el vezetőjüknek. Milyen vonakodva ismerték el a tekintélyét egyes esetekben!

Így a Kánaán meghódítása során is tett Isten négy csodát a népe javára: egyet a vízzel az átkeléskor a Jordánon, egyet a földön Jerikó falainak ledöntésével, egyet a levegőben, jégesővel semmisítve meg az ellenségeiket és egyet az égen, lelassítva a Nap és a Hold járását. Ezekből a kánaániták világos bizonyítékot kaptak Jahve felsőbbrendűségéről, arról, hogy Izrael Istene uralma egyetemes, s Ő nem holmi helyi Istenség, hanem az egész természet felett uralkodó Magasságos.

De megkérdendő: hogyan lehet számot adni a Krisztus által tett csodákról a fentiekben elmondottak fényében? Biztos, hogy ezek nem jelenthetnek gondot. Állj meg és tedd fel a kérdést: miért tett Ő csodákat? Vajon a tanítása nem tette világossá az Ő isteni küldetését? Maguk szolgák, akiket az elfogására küldtek, ismerték el: „Soha ember úgy nem szólott, mint ez az ember!” Vajon életének folttalan szentsége nem mutatta ki a Személye mennyei mivoltát? Még Pilátus is kénytelen volt elismerni: „Én nem találok benne semmi bűnt.” Vajon a kereszten tanúsított viselkedése nem mutatta ki, hogy Ő nem gonosztevő? A százados és a katonái elismerték: „Bizony, Istennek Fia vala ez!” (Mt27:54) Ő, de az

emberektől el kell venni a tudatlanság miatti mentséget a hitetlenségükért. Az egész világnak félreérthetetlenül be lett mutatva, hogy a názáreti Jézus nem volt más, mint a „testben megjelent Isten”. A pogányok bálványimádásba sülyedtek, a judaizmus élettelen formalitássá züllött és a hagyományokkal érvénytelenítette Isten Ígését. Ezért jelentette ki Krisztus Isten bölcsességét és hatalmát úgy, ahogyan előtte vagy utána még soha senki egy csodasorozattal, ami alátámasztotta a mondását: Aki Engem látott, látta az Atyát”.

Kiderül tehát, hogy van még egy jellemző, ami szorosan összekapcsolja a prófeciát és a csodákat: az idők jellege, amikor ezek történnek, adják meg a kulcsot mind a következményeikhez, mind a jelentőségükhöz. Mindkettő nevezhetjük rendellenességnek, mert egyik sem fordul elő az események szokásos menetében. Amikor az állapotok tűrhetőek, Isten a teremtés törvényei és a gondviselése szokásos működésének megfelelően munkálkodik. De mikor özönvízként jön az ellenség, Isten Lelke látványosabb és jobban észrevehető zászlót emel fel ellene, ami jobba a nyilvánosság elé kerül és arra kényszeríti az embereket, hogy felfigyeljenek Rá. Van azonban egy különbség: az egyik az Ő népének az Istentől való fájdalmas elszakadása állapotát jelzi, a másik pedig azt, hogy az igaz és élő Isten ismerete nyilvánosan eltűnt, s a tömegek többé már nem hisznek Benne. A drámai betegségek drámai orvosságokat követelnek meg.

Illés és Elizeus

Illés és Elizeus küldetései egyetlen egész két részét alkotják egymást kiegészítve, noha volt közöttük látványos különbség is. Benne látjuk a kettes szám lelki fontosságának szemléltetését is. A különbség vonatkozhat a jóra vagy a rosszra, ezért a szám kettős jelentéssel bír a társításainak megfelelően. A másodikként jövő lehet ellenző vagy támogató. A kettő, bár jellegében más, lehet egy a bizonyosságban és a barátságban. „két ember bizonyágtétele igaz” (Jn8:17 és v. ö. 4Móz35:30). Azaz, a kettes a tanúk száma is, és minél nagyobb az ellentét a két tanú között, annál értékesebb a bizonyosságuk, amennyiben egyeznek abban. Ezért látjuk mindenütt a Szentírásban, hogy két személy kapcsolódik össze egy-egy ellentét bemutatásához, mint például Káin és Ábel, Ábrahám és Lót, Jákob és Ézsau esetében. Vagy az igazságról bizonyóságot tevő két tanú, mint Énókh és Noé, Mózes és Áron, Káleb és Józsué, Naómi és Ruth, Ezsdrás és Nehémiás, a kettesével kiküldött apostolok (Mk6:7 és v. ö. Jel11:3)

Két ember efféle összekapcsolása az Istennel kapcsolatos bizonyágtételükkel értékes tanítást tartalmaz a számunkra. Nagy általánosságban az igazság kettős mivoltára utal. Tökéletes harmónia és egység áll fenn a Szentírás két nagy része között, de a különbségek az Ó- és Újszövetség között mégis nyilvánvalók minden figyelmes olvasó számára. Figyelmeztet az egyoldalúság veszélyére, utal az egyensúly fenntartására irányuló erőfeszítések fontosságára. Az Isten által használt fő eszközök a XVI. század nagy reformációja során volt Luther és Kálvin. Ők kivették a részüket a közös feladatból és a mozgalomból, mégis, mily nagy volt a különbség a két ember, valamint a rájuk bízott szerepek között, amikre elhívást kaptak! Így volt ez Illéssel és Elizeussal: vannak köztük látványos párhuzamok, például a neveik hasonlósága,¹ de vannak jelentős ellentétek is mind a küldetésükben, mind a csodáikban. A hasonlóságaik és a különbségeik megfigyelésével lehetővé válik a számunkra annak megállapítása, hogy milyen különleges célt hivatottak szolgálni a számunkra.

Első ránézésre úgy tűnhet, hogy sokkal több a hasonlóság, mint az ellentét a két ember között. Mindketten próféták voltak, mindketten Samáriában éltek, s nagyjából ugyanazzal a helyzettel szembesültek. Illés köpenyének Elizeusra szállása azt látszik jelezni, hogy utóbbi az

¹אליהו אלישע – Elijah, Elisa (Illés, Elizeus) – *a ford.*

előző utódja volt, aki a küldetésének folytatására kapott elhívást. Elizeus első csodája azonos volt Illés utolsó csodájával, a Jordán vízének megsuhintása a köpennyel, amitől az kettévált előtte (2Kir2:8, 14). A szolgálatának kezdetén Elizeus Ezt mondta Akhábnak, Izrael királyának: „Él az Úr, az Izrael Istene, a ki előtt állok” (1Kir17:1). S amikor Elizeus lépett Akháb fia elé, ő is kijelentette: „Él a Seregek Ura, a ki előtt állok” (2Kir3:14). Ahogyan Illést elszállásolta a sareptai özvegy, és ő jutalmul életre keltette a fiát (1Kir17:22), úgy szállásolta el Elizeust egy asszony Súnemben (2Kir4:8-10), aki a fia életre keltésével hálálta ezt meg neki (2Kir4:35-37). Amilyen látványosak a két próféta közötti hasonlóságok, pont olyan elevenek és természetesen nagyobb számúak az ellentétek a pályafutásukban és a cselekedeteikben. Az egyik hirtelen és drámai módon lépett a nyilvános tettek színére anélkül, hogy egyetlen szóval meg lenne említve nekünk, hogy honnan pattant elő vagy korábban mivel foglalkozott. A másiknál az atya neve is fel van jegyezve a foglalkozásával egyetemben, amit akkortájt üzött, amikor megkapta az elhívását az Isten szolgálatára. Illés első csodája egy három és fél éves időszak volt, melynek során nem volt sem harmat, sem eső, míg Elizeus első nyilvános cselekedete a vizek forrásainak meggyógyítása (2Kir2:21-22) és a víz bőségének biztosítása (2Kir3:20). Illés életének az egyik legészrevehetőbb jellemzője a magányossága volt: messze lakozott a hitehagyott tömegektől. Elizeus azonban látszólag az egész életét a próféták társaságában töltötte, felügyeletet gyakorolva az iskoláik felett. A földi pályafutásuk véget érésének különbözősége még jelesebb: az egyikük elragadtatott tüzes szekéren a mennybe, a másik idős korában megbetegedett és természetes halált halt.

A fő ellentét a két próféta között a csodák jellegében mutatkozik meg, amiket tettek, és amik hozzájuk kapcsolódnak. Ezek többség Illés esetében a halálhoz és a pusztításhoz kapcsolódott, míg az Elizeus által tett csodák a gyógyítás és a helyreállítás csodái voltak. Ha az első az ítélet prófétája volt, utóbbi a kegyelemé- Ha az első pályafutását alkalmasan zárta le a „forgószél”, ami elvitte őt erről a színpadról, a békegalamb jobb szimbóluma lett volna a másiknak. Elizeus szolgálata jórészt az isteni közbelépésekből állt a kegyelem útján, a szuverén jószág beavatkozásaiból, mintsem törvényes eljárásokból. Ő az áldás csodájával kezdte a szolgálatát, meggyógyítva a halált hozó vizet árasztó forrásokat. Ami rögtön ez után következett, az megszilárdította a tekintélyét, a rendkívüli hivatalának jelképe. Illés munkája jórészt a gonosz elleni tiltakozás volt, míg Elizeus munkája szinte folyamatos bizonyágtétel volt arról, hogy Isten készen áll enyhíteni a bajbajutottakon és válaszolni a szükségben levőkben, valahányszor csak bűnbánó és hívó szívből ered a segítségkérés.

Sokaknak valóban ámulatraméltónak tűnik, hogy egy Elizeuséhoz hasonló szolgálatnak azonnal Illés szolgálata után kell következnie mert tekintettel a kétségbeesítő dacra, amivel szembesült, természetes módon következhetnének arra, hogy eljött a vég, s Isten türelme végül elfogyott. De ha figyelembe vesszük azt, amit korábban a csodák jelentőségéről mondtunk, akkor kevésbé leszünk meglepődve. Mint arra rámutattunk, az általános hitetlenség és bálványimádás állapota alkotta a történelmi hátteret, s ez az oka és a célja annak, hogy Isten áttörjön a sötétségen és kijelentse Magát egy olyan népnek, amelyik az Övének de nem ismeri Őt. Mivel Isten „világosság” (1Jn1:5), azaz kimondhatatlanul szent, ebből szükségszerűen következik, hogy amikor kijelenti Magát, azt a bűn gyűlölként és megbüntetőjeként teszi. De ugyanúgy igaz az is, hogy Isten „szeretet” (1Jn4:8), azaz végtelenül nagylelkű, következésképpen amikor világosabban megmutatkozik a teremtményei szemei előtt, akkor a kedvesség és a nagylelkűség csodálatos tetteiben látjuk Őt. Megvan tehát a kijelentett isteni jellem két oldala Illés és Elizeus szolgálataiban: a bosszú cselekedetei és a könyörület cselekedetei.

Miközben a kettőjük küldetését természetesen külön-külön is vizsgálhatjuk, Elizeus szolgálatát mégis úgy kell tekintenünk, mint Illés szolgálatának a kiegészítését. A kettő, noha nem hasonlítanak, egyetlen teljes egészet alkotnak – és csak alárendelten különülnek el. Egyrészt Illés küldetése főleg nyilvános jellegű volt, másrészt Elizeusé jórészt magánjellegű.

Az előbbinek alapvetően a tömegekkel volt dolga, valamint azokkal, akik őket félrevezették, ezért a csodái jórészt ítéletesek voltak, Istennek a bálványimádással szembeni haragját fejezték ki. Utóbbi a legnagyobb részben Isten prófétáival és népével foglalkozott, így a cselekedetei jórészt az isteni könyörületet kijelentő áldásos tettek voltak. A vigasztaló és megerősítő lecke ebben a keresztyének számára manapság az, hogy még a hitehagyás és az egyetemes gonoszság korszakában sem felejtí és nem hagyja az Úrmagára az Övéit, amikor a vesszője súlyosan ránehezedik a nemzetekre, hanem úgy jelenik meg neki, mint „a minden kegyelem Istene”. A dolgok még a mostaniaknál is rosszabbakká válhatnak. Ám az Úr még ekkor is „nagyon biztos segítségnek” fog mutatkozni a népe számára.

Rátérve most az alárendelt szempontra és úgy vizsgálva Elizeus pályafutását, mint Illés pályafutásának a folytatását, vajon nem találjuk meg benne a reménység üzenetét ebben a nagyon sötét órában? Azok, akik rendelkeznek bármekkora lelki megkülönböztető képességgel, nem téveszthetik le a tragikus hasonlóság felfedezését Illés kora, valamint a mostani sötét napok között. A keresztyénség szörnyű hitehagyása, a hamis próféták megdöbbsentő szaporodása, a bálványimádás különféle formái most nagyon eluralkodtak közöttünk, a súlyos ítéletek a mennyből, amikor már lesújtottak vagy most sújtanak le ránk, valamint az égbekiáltó visszautasítás a tömegek részéről, hogy törődjenek az életvitelük kijavításával mind-mind olyan hasonlóságokat mutatnak, amik túl világosak ahhoz, hogy eltévesszük. Valódi tehát a kísértés, hogy arra a következtetésre jussunk: közeledik mindennek a vége – egyesek a korszak végének, mások a világ végének nevezik. Sokan gondolták ugyanezt, amikor Napóleon végigpusztította Európát, majd ismét, 1914-18-ban, de tévedtek, s nagyon valószínű, hogy akik manapság gondolják ugyanezt, szintén hamisan következtetnek. Itt legalábbis egy figyelmeztetést látunk: Illést Elizeus követte! Ki mondhatná meg, hogy Isten kegyelme mit mutat majd még meg a világnak?

Óvakodnunk kell, nehogy elkerüljük a vigasztalást, amit a Szentírásnak ez a része tartalmazhat a számunkra. A legsötétebb éjszakát is követte a reggeli világosság. Még ha a „civilizáció” mostani rendje pusztulásra is van ítélve, nem tudjuk Istennek miféle kegyei várnak erre a Földre a soron következő generációkban. Szükségszerűen eljön majd az idő, amikor ez a világ és minden munkája megég, s az az esemény lehet már nagyon közel. De az is lehet, hogy addig még évezredek telnek majd el. Ha ez a helyzet, akkor nagyon sötétek a jelenlegi kilátások és még sötétülhetnek, de az isteni ítélet fellegei majd szétoszlanak és még egyszer felkel az igazság Napja, gyógyulással a szárnyai alatt. Illés korszaka ebben a keresztyén időszakban többször is megismétlődött, de mindig követte azt a kegyelem Elizeusa. S ez történhet ismét, hacsak Isten most nem jutott el oda, hogy leereszti a függőnyt az emberi történelemre.

Az írott feljegyzések

Valóban nagyon kevés van megírva Elizeus életéről, de erről nem nehéz számot adni. Bár majdnem kétszer annyi van feljegyezve róla, mint elődjéről, a története nem egyetlen helyen vagy összefüggő elbeszélésben van megadva. Inkább szét van szedve, az élete folyását újra és újra keresztezik az utalások másokra. A próféta pályafutására tett szétszórt utalások nem teszik lehetővé az életrajzi adatok feldolgozását, mint Ábrahám, Jákob vagy Dávid életében. Miért van ez így? Mert a Szentírásban semmi sem értelmetlen, a tökéletes bölcsesség vezeti a Szentlelket minden részletben. Nem lehetséges, hogy hogy itt egy utalással van a módszerre, amit az Úr alkalmaz majd abban a korban, ami valószínűleg követi majd a keresztyénségnek azt az időszakát, amelyet Illés élete jelzett előre? Nem lehet, hogy Elizeus tetteinek szakadozott és összefüggéstelen beszámolója előrevetíti előre vetíti Isten tetteinek azt a formáját, ami majd egy jövőbeli generációnál ölt testet: ahelyett, hogy az áldások állandó folyama állna fenn, ezek adott időközönként lezúduló záporok lesznek?

2. fejezet: Az elhívása

A bevezetőben megemlégtettük a szoros kapcsolatot Illés és Elizeus küldetései és szolgálatai között. Most nézzük meg a személyes viszonyt, ami fennállt a két próféta között. Ez egy kicsit több, mint pusztán érdekesség. Ez fényt derít az utóbbi jellemére és pályafutására, s lehetővé teszi a számunkra a mélyebb lelki jelentés felismerését, amit az Ígének ebben a szakaszában kell megtalálni. Kettős kapcsolat állt fenn közöttük: egy hivatalos és egy bensőségesebb. Az előbbit az 1Kir19:16-ban látjuk, ahol Illés arra kap parancsot, hogy „Elizeust... pedig kenjed prófétává”, s érdemes megjegyezni, hogy miközben általános a hiedelem, miszerint minden prófétát „felkentek”, mégis Elizeusé az egyetlen eset, ahol ennek ténye konkrétan fel van jegyezve a Szentírásban. Ezután megtudjuk, hogy az elhívását követően Elizeus „elméne Illés után, és szolgálja néki” (1Kir19:21), így a kapcsolat közöttük egy mester és egy szolga kapcsolata volt, amit megerősít a kijelentés, miszerint „Elizeus... Illésnek kezeire vizet tölt vala” (2Kir3:11).

De a két ember között több volt, mint hivatalos szövetség: a szeretet kötelei is összekötötték őket. Van okunk azt hinni, hogy Elizeus elkísérte Illést a földi életének utolsó tíz éve alatt és a záró jelenetek megmutatják, milyen szorosan kötődtek egymáshoz és milyen erős volt a fiatalabb szeretete a mestere iránt. A hosszú utazásuk során Gilgálból a Jordánig Illés újra és újra ezt mondta a társának: „Maradj itt, kérlek”. De semmi sem téríthette el Elizeust attól, hogy az utolsó órákat annak a társágában töltse, aki elnyerte a szívét, és semmi sem készíthette arra, hogy megszakítsa a közösségüket. Így továbbra is „menének és menévén beszélgetének” (2Kir2:11). Figyeljük meg, miképpen hangsúlyozta ki a Lélek ezt. Először „lemenének Béthel felé” (2Kir2:2), majd utána „elmenének együtt mindketten” (2Kir2:6), majd „ők ketten a Jordán mellett megállottak” (2Kir2:7) és „mind a ketten szárazon menének át rajta” (2Kir2:8). Nem akartak különválni. De mikor szükségessé vált, Elizeus ezt kiáltotta: „Édes atyám, édes atyám!” (a kedveskedés kifejezése), a mély fájdalom jeleként „vevé a maga ruháit, és két részre szakasztá azokat”.

Isten Illésnek adott parancsa

A Szentírás megváltoztathatatlan szabálya szerint az első említés adja meg a kulcsot mindahhoz, ami utána következik: „az Abelméholabeli Sáfát fiát pedig kenjed prófétává a te helyedbe” (1Kir19:16). Ezek a szavak többet is jelentenek annál, hogy neki kell a követőjének lennie. Ezt erősíti meg az a tény, hogy amikor Illés rátalált Elizeusra, „az ő palástját reá veté” (1Kir19:19), ami a lehető legközvetlenebb azonosítást jelképezte. Nagyon figyelemre méltó látni, hogy amikor Joás meglátogatta a haldokló Elizeust, ugyanazokat a szavakat használta, amiket a próféta, Illés távozásakor ebből a világból. Elizeus ezt kiáltotta: „Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2Kir2:12), s Joás is: „Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2Kir13:14) Ez nemcsak Elizeusnak az Illéssel való azonosságát jelentette, hanem ezt az azonosságot maga a király is elismerte.

A másik részlet, ami segít meghatározni a két próféta közötti kapcsolatot, a látványos válaszból található, amit Elizeus adott a mestere kérdésére: „Kérj tőlem, mit cselekedjem veled, mielőtt tőled elragadtatom”, nevezetesen „Legyen, kérlek, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam.” (2Kir2:9). Az, hogy ez a kérés teljesült, világosan kiderül a folytatásból. „ha majd meglátandasz engem, mikor tőled elragadtatom, meglesz, a mit kérsz”, s a 2Kir2:12 biztosít minket arról, hogy „Elizeus pedig ezt látván”. Sőt, mikor a fiatal próféták látták, amint megütötte a Jordán vizét a mestere köpenyével és „kétfelé válék az”, így kiáltottak: „Az Illés lelke megnyugodt Elizeuson.” (2Kir2:15) A „kettős mérték” volt az, amit az elsőszülött vagy legidősebb fiú és örökös kapott: „Hanem az elsőszülöttet, a gyűlöltnek fiát

ismerje el, két részt adván néki mindenből, a mije van; mert az az ő erejének zsengeje, övé az elsőszülöttség joga.” (5Móz21:17, és v. ö. 1Krn5:1).

Elizeus tehát sokkal több volt, mint pusztán Illés történelmi utóda. Ő az ő képviselőjének lett kijelölve és felkenve – majdhogynem azt mondhatjuk, hogy a „követeként”. Noha Illés elhagyta ezt a színpadot és a mennybe ment, lélekben mégis itt lesz. Elizeusnak kellett „a helyére” lépni (1Kir19:16), mert a küldetésének a kezdőpontja a mestere mennybemenetele volt. Most megkérdezhetjük: mi ennek a lelki jelentősége? Biztos, hogy a választ nem kell sokéig keresgélni. A kapcsolat Illés és Elizeus között a mester és a szolga kapcsolata volt. Mivel Elizeus felkenetése a prófétai hivatalra ennek a konkrét műveletnek az egyetlen feljegyzése a Szentírásban, vajon nem úgy kell rá néznünk, mint képviselőre vagy mintára? Mivel Illés Krisztus előképe volt, nem nyilvánvaló, hogy Elizeus előképe azoknak a szolgáltnak, akik különleges elhívást kaptak arra, hogy Őt képviseljék a Földön?

A fenti következtetést látványosan erősíti meg minden előző, Elizeusról feljegyzet, azt megelőző részlet, hogy élete munkájába fogott volna. Ezeket a részleteket a következő címszavakkal lehet összefoglalni: az elhívása, a próbák, amiknek alá volt vetve és a különleges adomány, amit azért kapott, hogy felvértezze őt a szolgálatra. Minél közelebből vizsgáljuk ezeket a részleteket és minél többet elmélkedünk rajtuk imádságosan, annál világosabb lesz a felkent szemek számára, hogy a megtapasztalások, amiken Elizeus keresztülment, azok, amelyekkel lényegében Krisztus minden egyes valódi szolgájának szembesülnie kell. Vizsgáljuk meg ezeket az említett sorrendben. Első az elhívás, aminek a címzettje volt. Ez volt az ő beiktatása a szent szolgálatba. Isten világos és határozott elhívása volt ez, aminek a hiányában a behatolás a szent hivatalba bárki számára a merészség csúcsa.

Illés Elizeushoz intézett felhívása

A felhívás, amit Elizeus kapott, hogy hagyja ott a földi foglalkozását és ettől kezdve szentelje a teljes idejét és energiáját Istennek és az Ő népének, az alábbi igeversben olvasható: „És ő elmenvén onnét, megtalálá Elizeust, a Sáfát fiát, a mint szántott tizenkét járom ökörrrel, és ő maga a tizenkettedikkel volt; és Illés hozzá méne, és az ő palástját reá veté.” (1Kir19:19) Figyeljük meg, hogy itt, mint mindenhol máshol is, Isten vette át a kezdeményezést. Elizeus nem kereste Őt, de az Úr Illésen keresztül megkereste őt. Elizeust nem tanulás közben találta meg, hanem a mezőn, nem egy könyvvel a kezében, hanem szántás közben. Ahogyan az egyik puritán szerző mondta: „Isten nem úgy lát, ahogyan az ember, és nem azért választja ki az embereket, mert ők alkalmasak, hanem Ő teszi őket alkalmasakká, mert Ő választotta ki őket.” A szuverenitás pecsétje határozottan rá van ütve az isteni választásra, amint az kiderül Zebedeus fiainak elhívásából is, akik „a hálóikat kötözgetik vala” (Mt4:21), Léviéből, aki „a vámszedő helyen” ült, valamint a tarsusi Sauluséból, aki éppen a keresztyéneket üldözte.

Noha Elizeus látszólag nem keresett és nem várt elhívást az Úrtól arra nézve, hogy lépjen az Ő szolgálatába, mégis meg kell jegyezni, hogy aktívan belevágott, amikor az elhívás eljutott hozzá, úgy, mint a fent említett többiek is. Krisztus szolgálata nem a tétleneknek és a heréknek való, akik az idejük legnagyobb részét luxusautókban furikázva, vagy a tagjaiknál és a barátaiknál vendégeskedve akarják tölteni. Nem, ez olyan elhívás, ami állandó önfeláldozásra szólít fel és fáradhatatlan odaszántságot követel meg a kötelezettségek ellátása iránt. A legvalószínűbben tehát azok lesznek őszinték és tetterősek a szolgálatban, akik szorgalmasok és gyakorlatiasok a földi hivatásukban. Sajnos sokan vannak, akik a természetes kötelezettségeik alól kibújva és a kemény munkát a háttérbe szorítva azért léptek a szolgálatba, hogy viszonylagosan könnyű életet élvezhessenek.

Elizeus azt jelenti „Isten a Szabadító”, s az atya „Sáfát” neve jelentése „bíró”. Az „Abelméhola” (1Kir19:16) szó szerinti jelentése „a tánc rétje”, s ez Izsakhár örökségében található hely volt a Jordán völgyének északi részén. Elizeus atya nyilvánvalóan jómódú

ember lehetett, mert „tizenkét járom ökre” volt a szántáshoz, de mégsem engedte tétlenségben felnőni a fiát, mint az oly sokszor előfordul a gazdagoknál. Miközben Elizeus hasznos elfoglaltságot űzött a kötelesség ellátásával, felvállalva a szántás fáradságos munkáját, akkor vált a különleges szolgálatra szóló isteni elhívás címzettjévé. Ezt jelezte Illés próféta érkezése és a köpenyének rávetése – a hivatalának átruházása rá. Világos utalás volt ez a beiktatására a prófétai hivatalba. Ehhez az elhíváshoz isteni erő is társult: a Szentlélek vette rá Elizeust annak elfogadására, amint az kiderül az azonnali és határozott válaszreakciójából.

Mielőtt megvizsgálánk a válaszreakcióját, nézzük meg a nagyon valóságos és kemény próbát, aminek Elizeus ki lett téve. A dolog világosan fel lett vázolva. A prófétai hivatalba lépés, önmaga azonosítás Illéssel dráma változást jelentett az életmódjában. Ez a jól jövedelmező világi pozíció feladását jelentette, a farm hátrahagyását, mert Jézus Krisztus szolgálója és katonája „nem elegendik bele az élet dolgaiba” (2Tim2:4). (Pál sátorkészítői tevékenysége teljes kivételt jelentett a szabály alól és fájdalmas tükröződése azok fősvénységének, akiknek szolgált.) Ez az otthontól való és a természetes kötelékek elszakadását jelentette. Az Úr Jézus mondta: „A ki inkább szereti atyját és anyját, hogynem engemet, nem méltó én hozzám; és a ki inkább szereti fiát és leányát, hogynem engemet, nem méltó én hozzám.” (Mt10:37) Ha egy ilyen mértéktelen vonzalom akadály volt a keresztyén tanítványság számára (Lk14:26), mennyire inkább annak bizonyul a keresztyén szolgálásban! A próba gyakorta érkezik pont ezen a ponton. Így történt a szerzővel is, aki az Úr szőlőjében végzendő munkára kapott elhívást több ezer mérföldre a szülőföldjétől, ezért nem látta a szüleit tizenhárom éven át.

Elizeus válasza az elhívásra

Elsőt volt tehát Elizeus érzelmeinek próbára tétele, de ő nem húzódozott az áldozattól, aminek a meghozatalára most felszólítást kapott. „És ő elhagyván az ökröket, Illés után futott” (1Kir19:20). Figyeljük meg a fürgeséget, a vonakodás hiányát. S ezt mondta: „Kérlek hadd csókoljam meg az én atyámat és az én anyámat, és azután követlek”. Figyeljük meg az alázatos lelkét. Már elfoglalta a szolgálata helyét, s még a gyermeki kötelességét sem teljesítette a mestere engedélye nélkül. Mindazok, akiket esetleg foglalkoztat a kérdés, hogy vajon kaptak-e elhívást a szolgálatra, kutassák át és vizsgálják meg magukat ebben a dologban, hogy kiderüljön, vajon munkálkodott-e bennük efféle lélek. Elizeus kérésének a természete azt mutatja meg, hogy ő nem a természetes érzelmeitől megfosztott ember volt, hanem szerető fiú, aki meleg szívvel kötődött a szüleihez. Ez távolról sem mentség a késlekedésére az elhívást iránti engedelmisséget illetően, hanem inkább annak bizonyítéka, hogy azonnal elfogadta azt és kész volt szakítani minden természetes kötelékekkel.

„És monda [Illés]: Menj, térj vissza; mert mit cselekedtem tenéked?” (1Kir19:20) Ez olyan volt, mintha a próféta ezt mondta volna: „Ne cselekedj hirtelen felindulásból, hanem ülj le és számold össze a költségeket, mielőtt elhatározod magad. Illés nem próbálta befolyásolni vagy meggyőzni őt. „Nem nekem, hanem Istennek tartozol elszámolással -az Ő elhívása az, amit mérlegelsz.” Nagyon jól tudta, hogy ha a Szentlélek munkálkodik, akkor be fogja fejezni a munkáját és Elizeus vissza fog térni hozzá.

Ó, bárcsak Isten népének közkatonái odafigyelnének erre a leckére! Milyen sok fiatalembert, akiket Isten soha nem hívott el, préseltek bele a szolgálataba a jóakaró barátok, akikben több volt a buzgóság, mint a tudás. Senki sem számíthat joggal az Isten áldására Krisztus szolgálatában, amíg arra nem különítette el a Szentlélek (Csel1:3). Az egyik legfélelmetesebb katasztrófa, ami az egyházakra szakadt (és azokra, akik „gyülekezeteknek” nevezik magukat) a múlt évszázad során annak megismétlődése, amit Isten már régen is panasztolt: „Nem küldöttem e prófétákat, de ők futottak” (Jer23:21). A betolakodás a szent hivatalba a menny átkát vonja magára (2Sám6:6-7). De az, hogy Elizeus elfogadta ezt az

elhívást Istentől nemcsak a kényelmei világi pozíció feladását, valamint az eltávozást otthonról és a természetes kötelékek elszakadását jelentette, hanem azt is, hogy olyasvalakit követ és osztozik a sorsában, aki nagyon távol állt attól, hogy népszerű hős legyen. Illésnek hatalmas ellenségei voltak, akik többször is az életére törtek. Veszélyes idők voltak azok, amikor az üldöztetés nemcsak lehetőség volt, hanem valószínűség is. Jól tette tehát Elizeus, ha leült és összeszámolta a költségeket: ha csatlakozik Illéshez, akkor ki lesz téve Jézabel és az összes papja gonoszságának. Elvileg ugyanez igaz a keresztyén szolgálóra is. Krisztust lenézték és megvetették az emberek, s a hűségese részvétel az Ő szolgálatában felszítja nemcsak a világiak, de a vallásos világ ellenségességét is. Vallásos alapon üldözte Jézabel Illést, s a keresztyénség hamis prófétái és vallásos rajongói fogják a legjobban gyűlölni és üldözni Isten igazi szolgáit. Semmi más, mint Krisztus és a népe szeretete teszi lehetővé Elizeusnak a győzelmet az ellenségeik felett.

„És elmenvén ő tőle, vön azután egy pár ökröt, és levágá azt, és az ekéhez való szerszámokból tüzet rakván, megfőzé azok húsát, és a népnek adá, és evének.” Ez a búcsúlakoma az öröm jele volt az új elhívása miatt, a hála kifejezése Istennek a megkülönböztető kegyességéért, az ökrök felszerelésének elégetése pedig annak jele, hogy végső búcsút mond a régi foglalkozásának. Azokat az ökröket és szerszámokat, amikkel a korábban a munkáját végezte, most örömmel szentelte oda annak a nagy megtiszteltetésnek a megünneplésére, hogy Magának Istennek a szolgálatába állásra kapott elhívást. Azok, akik helyesen becsülik fel a szent szolgálatot, szabadon megtagadnak minden más érdeket és élvezetet, még ha arra kapnak is elhívást, hogy a szegénység és az üldöztetés közepette munkálkodjanak is. Sőt, akik a mi mennyei Mesterünk szolgálatába állnak szent vidámság nélkül, azok egyáltalán nem valószínű, hogy bármi hasznot húznának abból. Lévi, a vámszedő „nagy lakomát készíté néki [Krisztusnak] az ő házánál”, hogy megünnepelje az elhívását a szolgálatra, s nagy sokaságot hívott meg arra (Lk5:27-29).

„És felkelvén, elméne Illés után.” Lássuk itt meg a Szentlélek hatalmát! Isten hatékony elhívásának bizonyítéka a válaszolni akaró szív. Az isteni kegyelem képes uralkodni minden vágyon, legyőzni minden előítéletet és felülkerekedni minden nehézségen. Elizeus otthagyta a világi foglalkozását, a gazdagságot, aminek az örököse volt, és osztozott egy számkivetett sorsában. Így volt Mózes is, aki „tiltakozott... midőn felnövekedett, hogy a Faraó leánya fiának mondják, inkább választván az Isten népével való együttnyomorgást, mint a bűnnek ideig-óráig való gyönyörűségét; Egyiptom kincseinél nagyobb gazdagságnak tartván Krisztus gyalázatát, mert a megjutalmazásra tekintett.” (Zsid11:24-26) A Krisztus és a szentjei iránti szeretet, a hit az Ő végső „jól van”-jában voltak a cselekedeteinek a mozgatórugói. S ezeknek kell mozgatni azt is, aki manapság lép a szolgálatba.

„És felkelvén, elméne Illés után, és szolgálá néki” (1Kir19:20). Ez volt a végső elem a kezdeti próbájában. Készen állt egy alárendelt és alantas hely elfoglalására, szolgálóvá válni, alávetni magát más akaratának? Ez a szolga: aki más rendelkezésére bocsátja önmagát, kész parancsokat elfogadni tőle, vágyva az érdekeinek előmozdítására. Aki fontos megbízásokat akar kapni, annak bizonyítania kell. Így hagyta jóvá Isten István szolgálatát a szegények felé (Csel7:1-2). Mivel Fülöp nem vetette meg az asztalok melletti szolgálatot (Csel6:2, 5), ezért előléptették a pogányok misszionáriusának szolgálatára. Másrészt János elégedetlen volt azzal, hogy csak segédje legyen egy apostolnak (Csel13:5, 13), ezért elvesztette a lehetőséget, hogy személyes résztvevője lehessen a valaha is megtett legjelentősebb missziós utazásnak. Elizeus Isten szolgájának a szolgálója lett, s meg fogjuk látni, milyen jutalmat kapott érte.

3. fejezet: A próbái

Az utolsó fejezetben rámutattunk, hogy a sajátos kapcsolat, ami Illés és Elizeus között állt fenn, előre vetítette azt, ami Krisztus és a szolgálói között fog fennállni, s azok a korai megtapasztalások, amiken Elizeus keresztülment, azok, amelyeket az evangélium majdnem mindegyik valódi szolgájának meg kell tapasztalnia. A prófétáról a szolgálatának megkezdése előtt feljegyzett minden előzetes részletnek meg kell találnia az ellenpárját bárkinek a korai történetében, akit Isten az Ő királyságának munkájában használ. Ezek a megtapasztalások Elizeus esetben az Úrtól jövő határozott elhívással kezdődtek, s még mindig ez az Ő eljárásrendje. Azt az elhívást egy sor nagyon valóságos próba követte, amit joggal nevezhetünk a fegyelem előzetes tanfolyamának. Ezek a próbák nagy számúak és változatosak voltak, ami azonnal jelzi a próbák alaposságát és teljességét, amiken Elizeus keresztülment, s amik által a jövőre nézve tanult. Ha nem akarjuk itt elhagyni a kezdetit, akkor szükségszerűen lesz némi átfedés a mostani és az előző fejezethez tartozó szakasz között.

Első az érzelmeinek próbája

Ez akkor történt, amikor megkapta az elhívását, hogy minden idejét és energiáját szentelje az Isten és az Ő népe szolgálatának. Kemény próba volt ez. Elizeus nem az volt, aki a világi dolgokban csődöt mondott és most „javítani akart a pozícióján”, s nem is volt híjával azoknak, akik dédelgették őt és ezért most igyekezett egy rokonszenvesebb körbe kerülni. Egyáltalán nem. Ő egy jómódú gazdálkodó fia volt, aki a szüleivel együtt élt és akikhez odaadón ragaszkodott. Amikor Illés rávetette a prófétai köpenyét, a válasza nemcsak azt jelentette, hogy feladja a kedvező világi kilátásait, hanem azt is, hogy elszakítja a boldog otthoni kötelékeket. Világosan fel lett vázolva a két lehetőség. Mit választ a Jahve iránti buzgóságot vagy a szülei szeretetét? Az, hogy Elizeus nagyon távol állt attól, hogy érzéketlen beállítottságú lett volna, egy sor dologból kiderül. Amikor Illés azt parancsolta neki, hogy maradjon Béthelben, ezt válaszolta: „el nem hagylak téged” (2Kir2:2), s amikor a mesterét elragadták tőle, a mély fájalmát az „Édes atyám, édes atyám!” kiáltással, valamint a ruhái megszaggatásával fejezte ki (2Kir2:12). Nem, Elizeus nem volt sztoikus és került neki valamennyibe elszakadni a szeretteitől. De nem vonakodott a tőle megkövetelt áldozattól. Ő „elhagyván az ökröket”, amikkel szántott, s „Illés után futott”, csak ezt kérve tőle: „Kérlek hadd csókoljam meg az én atyámat és az én anyámat, és azután követlek” (1Kir19:20). Amikor megkapta az engedélyt, gyors búcsúbeszédet mondott és elindult, s a szent történet nem számol be arról, hogy valaha is hazatért volna akár csak egy rövid látogatásra. Kötelességtudó tisztelettel, sőt szeretetteljes törődéssel viseltetett a szülei iránt, de nem helyezte őket Isten elé. Az Úr nem követeli meg a szolgáitól, hogy kérges szívvel elhanyagolják a gyermeki kötelességeiket, de megköveteli az első helyet a szívükben. Ha valaki a szolgálatba lépést fontolgatja, de nincs határozottan felkészülve ennek teljesítésére, annak azonnal fel kell hagynia a próbálkozással. Egyetlen ember sem alkalmas a szolgálatra, amíg nem áll készen határozottan alárendelni a természetes kapcsolatait a lelki kötelékeknek. Áldott módon kerekedett felül a testen a Lélek Elizeus válaszreakciójában erre a kezdeti próbatételre.

Második az őszinteségének próbája

Ez a két próféta utolsó útjának kezdetén zajlott le. „És lőn mikor az Úr Illést fel akará vinni a szélvész által mennyekbe: elméne Illés és Elizeus Gilgálból. És monda Illés

Elizeusnak: Maradj itt, kérlek, mert az Úr Béthelbe küldött engem.” (2Kir2:1-2) Az igemagyarázók különféle okokat jelöltek meg arra, hogy Illés miért fogalmazott meg ilyen kérést. Egyesek úgy vélik, azért, mert egyedül szeretett volna lenni, mert a mértékletesség és az alázat nem engedte, hogy a társa tanúja legyen ennek a nagyon nagy megtiszteltetésnek, amiben hamarosan majd részesülni fog. Mások azt feltételezik, hogy szerette volna megkímélni Elizeust a végső búcsúzás fájdalmától. De mindannak fényében, ami ez után következik, s kapcsolatba hozva ezt a részletet az egész történettel, mi hiszünk abban, hogy a próféta szavai teljesen más magyarázatot igényelnek, nevezetesen Illés most a bizonyítékát adta Elizeus elhatározottságának és a hozzá való ragaszkodásának. Az elhívása idején Elizeus ezt mondta: „követlek téged”, most pedig lehetőséget kapott a visszavonulásra, ha úgy akarta volna.

Volt valaki, aki egy darabig elkísérte Pál apostolt, de utána Pál ezt panaszolta: „Démás engem elhagyott, e jelen való világhoz ragaszkodván, és elment Thessalónikába” (2Tim4:10). Sokan cselekedtek hasonlóképpen. Megrémülve az út nehézségeitől, elcsüggedve az erőfeszítéseikre adott kedvezőtlen válaszoktól kihűlt a buzgóságuk és arra a következtetésre jutottak, hogy tévedtek az elhívásukat illetően. Vagy, mivel csak kicsiny és nem túl vonzó mezők nyíltak meg előttük, úgy döntöttek, hogy jobb lesz nekik, ha visszatérnek a világi elfoglaltságokhoz. Mily sokakhoz szólnak Krisztus eme komoly szavai: „Valaki az eke szarvára veti kezét, és hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára.” (Lk9:62) Messze másként volt ez Elizeussal. Nem múló fellángolás mozgatta őt, amikor kijelentette Illésnek: „követlek téged”. S amikor próbára tétetett, hogy vajon kész-e vagy sem követni őt az út végén, sikeresen adta bizonyítékát a rendíthetetlen hűségének. „Él az Úr, és a te lelked, hogy el nem hagylak téged!” volt a szilárd válasza. Ó, micsoda állhatatosság!

Harmadik az akaratának vagy elhatározottságának próbája

Gilgálból Illésnek és a társának Béthelbe kellett menniük, s ott egy ravasz kísértéssel szembesültek, ami bárkit legyőzött volna, akinek a szíve nem volt teljesen megalapozva. „Kijövének a próféták fiai, a kik Béthelben valának, Elizeushoz, és mondának néki: Nem tudod-é, hogy e mai napon az Úr elragadja a te uradat tőled?” (2Kir2:3) Mintha ezt mondták volna: Miért akarsz még tovább menni, amikor az Úr már készül elvenni őt tőled? S figyeljük meg alaposan, hogy azok, akik le akarták téríteni az útról, nem Jézabel ügynökei voltak, hanem ők maguk is az Úr oldalán álltak. S nemcsak egyvalaki akarta eltéríteni Elizeust, hanem látszólag a próféták egész testülete igyekezett meggyőzni őt arról, hogy fel kell adnia a célját. Pontosan ezen a módon teszi próbára Isten a szolgálóinak lelkesedését, hogy nyilvánvalóvá tegye a számukra és mások számára, hogy ingadozók vagy állhatatosak, hogy teljesen az Ő elhívása szabályozza őket, vagy az útjukat az emberek tanácsai irányítják.

Isten szolgáját a szent függetlenségnek kell jellemeznie. Így volt ez a fő apostollal is: „nem tanácskoztam testtel és vérrel” (Gal1:16). Ha megtette volna, micsoda bajt okozott volna önmagának! Ha a különböző tanácsokra hallgatott volna, micsoda zűrzavaros állapotba került volna a saját elméje! Ha Krisztus a Mesterem, akkor Tőle és csakis Tőle kell a parancsokat elfogadnom. Amíg nem vagyok biztos az akaratában, addig várnom kell Rá, de amint az világossá válik a számomra neki kell látnom a végrehajtásának, és semmi sem indíthat engem az elfordulásra. Így volt itt is. Elizeus isteni elhívást kapott Illés követésére és elhatározta, hogy mindvégig ragaszkodik hozzá, még ha ez szembe is ment a társai egészének jószándékú tanácsával és sértette őket. „Én is tudom, hallgassatok”, válaszolta. Ez volt az egyik próba, amin a szerző is keresztülment harminc évvel ezelőtt, amikor a pásztor és a keresztyén barátai arra ösztönözték, hogy lépjen be egy teológiai szemináriumba, pedig tudták, hogy ott egy halálos tévelygést tanítanak. Nem volt könnyű megvédeni az álláspontját velük szemben, de nagyon hálás, hogy ezt tette.

Negyedik a hite próbája

„És monda néki Illés: Elizeus! Maradj itt, kérlek; mert az Úr engem Jérikhóba küldött.” (2Kir2:4) „Maradj itt kérlek.” Béthelben voltak, s ez a szent emlékezet helye volt. Itt töltötte Jákob az első éjszakáját, amikor a testvére haragja elől menekült. Itt kapta a létra látomását, ami az égig ért és Isten angyalai jártak fel és alá rajta. Itt jelentette ki Magát neki Jahve és adott neki drága ígéreteket. Amikor felébredt, Jákob ezt mondta. „Bizonyára az Úr van e helyen... nem egyéb ez, hanem Istennek háza, és az égnek kapuja” (1Móz28:16-17). Gyönyörűséges hely volt ez, az isteni közösség helye. Ó, olyan hely, ami mindennél vonzóbb a lelki beállítottságúaknak, ezért azt bárki nagyon vonakodik otthagyni. Mi más lehetne kívánatosabb, mint ott lakozni, ahol ilyen kiváltságokat és kegyet élvezhetünk? Így érzett Péter is a szent hegyen. Ahogyan szemlélte az átváltozott Krisztust és a Vele beszélő Mózeszt és Illést, ezt mondta: „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, építsünk itt három hajlékot, neked egyet, Mózesnek is egyet, Illésnek is egyet.” Maradjunk és élvezzük ezt az áldást. Am ez nem lehetséges.

Isten mégis próbára teszi a szolgálait ezen a ponton. Vannak helyek, ahol a menny mosolya világosan megnyugszik a munkájukon. Az Úr jelenléte valóságos, az Ő titkai ki vannak jelentve nekik, és bensőséges közösséget élveznek Vele. Ha követné a saját hajlamait, ott maradna, de nem szabad a maga kedvében járnia: ő másvalaki szolgája és végre kell hajtania az Ő parancsait. Illés kijelentette: „az Úr engem Jérikhóba küldött”. S Elizeus „követni” akarta mindvégig, akkor neki is Jerikóba kellett mennie. Igaz, Jerikó sokkal kevésbé vonzó volt, mint Béthel, de Isten akarata világosan arra mutatott. Nem a saját szájízének és kényelmének szemmel tartása mozgatja Krisztus szolgáját, hanem a kötelességének ellátása, akárhová is vezesse őt. Az átváltozás hegye eseményei erőteljes vonzerőt gyakoroltak Péterre, de a tövében ott volt egy démonoktól megszállt ifjú, akinek nagy szüksége volt a szabadulásra (Mt17:14-18). Elizeus ellenállt a kísértésnek, kijelentve ismét: „el nem hagylak téged”. Ó, micsoda hűség!

Ötödik a türelme próbája

Ez kettős próba volt. Amikor a két próféta Jerikóba ért, a fiatalabb elszenvetve annak megismétlődését, amit Béthelben tapasztalt meg. A próféták fiai a helyi iskolából ezzel szólították meg: „Nem tudod-é, hogy e mai napon az Úr a te uradat elragadja tőled?” Magát Illést békén hagyták, de a társára rátámadtak. Amely vonatkozásban ez történik, adja meg a kulcsot a jelentéséhez. Az egész igeszakasz úgy mutatja be Elizeust, mint aki az egyik ponton ilyen, máshol amolyan próbán megy keresztül. Az, hogy Jerikóban ismételt azzal találkozunk, amit már Béthelben is átélt, azt mutatja, hogy Isten szolgájának különösen óvatosnak kell lennie ezen a ponton. Még a mulandó vagy a lelki „fejedelmekbe” sem szabad a bizalmát vetnie, hanem teljesen el kell szakadnia az embertől az Úrban bízva és nem a maga értelmére támaszkodva. Bár bosszantó dolog volt, amikor ezek az emberek így szekírozták, Elizeus mégis udvarias választ adott nekik, de mégis olyat, ami megmutatta, hogy nem áll el a szándékától: „Én is tudom, hallgassatok”.

„Azután monda néki Illés: Maradj itt, kérlek, mert az Úr engem a Jordán mellé küldött.” Ezt azért mondta neki, hogy próbára tegye, ahogyan a Megváltó tette próbára a két tanítványt az emmausi úton, ahol „úgy tön, mintha tovább menne” (Lk24:28). Hosszú utat bejártak már azóta, hogy együtt elindultak Gilgálból. Vajon Elizeus már elfáradt az utazástól, vagy kész volt kitartani mindvégig? Milyen sokan fáradnak bele a jó megcselekvésébe és hagyják ki az aratást, mert elcsüggednek! Milyen sokan mondanak csődöt a próbának ezen a

pontján, és lépnek vissza, amikor a gondviselés kedvező lehetőséget teremt a számukra a cselekvésre! Elizeus hivatkozhatott volna arra, hogy „én itt lehetek valamiféle szolgálatára az ifjú prófétáknak, de mi haszna lesz Illésnek belőlem a Jordánnál?” Filepet hatalmasan használta Isten Samáriában (Csel8:12), amikor az Úr angyala felkeltette és délnek irányította „arra az útra, mely Jeruzsálemből Gázába megy alá. Járatlan ez.” (Csel8:26) S felkelt és elindult, Isten pedig díjazta az engedelmességét. S Elizeus is ezt mondta a mesterének: „el nem hagylak téged”, nem, még a tizenegyedik órában sem, s nagy lett a jutalma.

Hatodik a jelleme próbája

„És mikor általmentek [a Jordánon], monda Illés Elizeusnak: Kérj tőlem, mit cselekedjem veled, mielőtt tőled elragadtatom.” (2Kir2:9) Itt a világos bizonyítéka annak, hogy Illés próbára tette a társát, amikor a különböző megállóhelyeken ezt mondta neki: „várj itt”, vagy maradj le, mert természetesen nem tett volna ilyen ajánlatot, mint ez, ha Elizeus engedetlen lett volna és a maga feje után megy. Illés világosan annyira elégedett volt Elizeus ragaszkodásával és szolgálatával, hogy elhatározta: megjutalmazza valamilyen búcsúáldással. „Kérj tőlem, mit cselekedjem veled.” Ha nem is ez volt minden próba közül a legáthatóbb, annyi bizonyos, hogy ez volt a legfeltáróbb. Mire vágyott valójában a szíve? Első ránézésre meglepőnek tűnhet, hogy Illés ilyen szélesre tárja az ajtót és felkínálja, hogy megad bármit, amit az utóda kér. De nemcsak eltöltötték együtt a néhány évet: Elizeus válaszreakciója a többi próbára meggyőzte őt, hogy ez a hűséges lélek nem fog kérni semmit, ami helytelen lenne, vagy amit Isten nem adhatna meg.

„És monda Elizeus: Legyen, kérék, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam.” Felülemelkedett minden testi és világi vágyon, mindazon, amit a természetes szív kérhet, s olyasvalamit kért, ami a leginkább Isten dicsőségére és az Ő népe javára válik. Elizeus nem vagyont vagy tisztességet, világi hatalmat vagy erkölcsi súlyt akart magának. Olyasvalamit kért, aminek a megszerzése Illés elsőszülöttjeként, az ő hivatalos szülői örökösöként (5Móz21:17) jelölhette meg őt. A munka, amire elhívást kapott súlyos felelősséggel járt, halálos veszélyekkel kellett szembesülnie és a kötelességeinek ellátásához lelki erőre volt szüksége. Ez az, amire Isten összes szolgájának minden másnál jobban szükségük van: „felruházásra mennyei erővel”. A legragyogóbb képességek, a legjártaabb értelem, a leggazdagabb megszerzett tudás sem ér semmit, amit nem a Szent által van felvillanyozva.

A szolgálat munkája olyan, hogy egyetlen ember sincs arra természetes módon minősítve: csak Isten képes ahhoz bármiféle tehetséget adni. Erre a tehetségre vártak az apostolok tíz napon át. Ennek megszerzése végett állta ki Elizeus sikeresen a korábbi próbákat, ment át a Jordánon és tartotta a szemét állandóan a mesterén.

Hetedik a tehetségének próbája

Amikor kérünk valamit Istentől, akkor Ő gyakran úgy teszi próbára a komolyságunkat és az erőszakoskodásunkat, hogy varakoztat minket, s amikor teljesíti a kérésünket, próbára teszi a hűségünket abban, ahogyan használjuk azt. Ha ez a ránk ruházott hit, akkor olyan körülményekkel szembesülünk, amelyek alkalmasak mozgásba hozni minden kételyünket és félelmünket. Ha a bölcsesség az, ami megadatik, hamarosan olyan helyzetekbe kerülünk, ahol fájdalmas kísértések érnek arra nézve, hogy utat engedjünk az ostobaságnak. Ha bátorságot kapunk, akkor veszélyekkel szembesülünk, melyek még a legkitartóbbakat is megrendítik. Amikor valamilyen lelki ajándékot kapunk, Isten úgy rendezi el a dolgokat, hogy lehetőség nyíljon annak gyakorlati használatára. Így volt ez Elizeussal is. Illés lelkének kettős mértéke adatott meg neki, s a mestere prófétai köpenye hullt a lábai elé. Milyen hasznot húzott ebből?

Mivel ez majd a következő fejezetben derül ki, most elegendő annyit mondani, hogy a Jordán folyóval szembesült – a rossz oldalán állt, és Illés többé már nem volt jelen, hogy kettéválaszthatta volna a vizeit!

Most tovább lépünk a próbáktól, amiknek Elizeus ki volt téve az útra, amit végig kellett járnia. Utazása lelki jelentőségének szintén megvan a maga megfelelője Krisztus szolgájának a megtapasztalásaiban. Ez az utazás Gilgálban kezdődött (2Kir2:1) és senki sem képes elfogadható módon munkálkodni Isten országában, amíg a lelke meg nem ismeri, hogy mi jelent az a hely. Ez volt Izrael első megállóhelye, miután beléptek a Kánaán földjére, ahol várakozniuk kellett, mielőtt elindultak volna az örökségük meghódítására (Józs5:9). Ott történt meg, hogy a pusztaságban született minden férfit körülmetéltek. A „körülmetélés” a világtól történő elkülönülésről, az Istennek történő odaszentelésről és a késnek a testhez történő használatáról beszél. Jelképesen a régi élet elvágását jelentette, „Egyiptom gyalázatának elfordítását”. Létezik „a szív körülmetélése” is (Rm2:29), és ez az, ami Isten lelki gyermekeinek megkülönböztető jele úgy, ahogyan a testi körülmetélés az Ő földi népét azonosította. Gilgál tehát az, ahol Isten szolgája útjának szükségszerűen kezdődnie kell. Amíg kíméletlenül meg nem öldöklí a testet, el nem szakad a világtól, és oda nem szenteli magát fenntartások nélkül Istennek, addig nem áll készen a tovább indulásra.

Gilgálból Elizeus Béthelbe ment, aminek a jelentése „az Isten háza”. Mint már láttuk, ez eredetileg a megszentelt emlékek helye volt, de idővel súlyosan beszennyeződött. Béthel szörnyű mocsokba süllyedt, mert Jeroboám ott állította fel az egyik aranyborjút, jelölt ki bálványimádó papságot és vitte bele a népet a szörnyű bűnbe (1Kir12:18-19, 33). Elizeusnak meg kell látogatnia ezt a helyet, hogy a megfelelő módon megérintse az Urat ért gyalázat.

A történelem megismételte önmagát. Isten háza, a hitvalló egyház beszennyeződött és Krisztus szolgájának a szívére kell venni a keresztyénség hitehagyott állapotát manapság, ha hatékonyra akarja tenni a szolgálatát. Béthelből aztán Jerikóba mentek, arra a helyre, ami Isten átka alatt állt (Józs6:26). Isten szolgájának nagyon bele kell mélyednie abba a komoly ténybe, hogy ez a világ a szent Isten átka alatt áll. S mi ez az „átok”? A halál (Rm6:23), s erről beszél a Jordán (a végállomás). S ha a szolgáló hatékony akar lenni, azon is át kell menni a lelke megtapasztalásában.

4. fejezet - Az első csoda: átkelés a Jordánon

A kapcsolat Illés és Elizeus között a mester (2Kir2:16) és a szolga (2Kir3:11) kapcsolata volt, s ez vázolja fel azt, ami Krisztus és a szolgálói között áll fenn. Mert egy ideig Illés maga volt az aktív cselekvő, de a küldetésének befejezte és a Jordánon történő csodálatos átkelés után természetfeletti módon ragadtatott el a mennybe. Így volt azzal is, Akinek az előképe volt: amikor a Megváltó befejezte a Rá kiszabott munkát és győztesen feltámadt a sírból, felment a magasságba. De embereket jelölt ki, hogy a követeiként szolgáljanak abban a világban, amelyikből eltávozott, hogy az Ő nevében cselekedjenek és fenntartsák az Ő küldetését. Így volt az előképpel is. Elizeus Illést követte és azt kellett folytatnia, amit ő vezetett be. Azért, hogy ezt megtehesse, általa kellett elhívást kapnia. Aztán az előző fejezetben láttuk, hogy egy sor próbának volt kitéve, melyek előre vetítették a fegyelmező megtapasztalásokat, amikkel Isten szolgálja bizonyosságot tesz önmagáról, és amelyeken keresztül kijárja az élete iskoláját. Utána láttuk az utat, amit Elizeusnak végig kellett járnia és röviden bemutattuk a lelki jelentőségét az evangélium szolgálja felkészülési történetének vonatkozásában. Még egy megelőző jellemző áttekintése maradt vissza a számunkra, nevezetesen a képesség, amit Elizeus kapott.

Emlékezzünk rá, hogy amikor Illés feltette a fürkésző kérdést a társának: „Kérj tőlem, mit cselekedjem veled, mielőtt tőled elragadtatom”, Elizeus így válaszolt: „Legyen, kérlek, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam.” Ez a hitünk szerint három dolgot mutatott meg.

Először, kimutatta a mértékleteségét és az aláztatát, elismerve a gyengeségét és az elégtelenségét. Tudatában volt az alkalmatlanságának a küldetésére, s úgy érezte, hogy semmi más, csak a Lélek bőséges adagja, ami Illésen nyugodott, lesz elég a rá váró feladatokhoz. Boldog Krisztusnak az a fiatal szolgálója, aki tudatában van a saját tehetetlenségének, mert az érzett gyengeségben rejlik az ereje! Boldog az az ember, aki tapasztalatból ismerte meg ennek az Ígének a jelentését: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel! azt mondja a Seregeknek Ura.” (Zak4:6)!

Másodszor, ha Elizeus át akarta venni Illés helyét a próféták iskolájának élén, akkor az övéknél nagyobb képességekre volt szüksége – kettős mércére a bölcsesség és az erő Lelkéből.

Harmadszor, mint Isten megbízott szolgálójának, többre volt szüksége, mint az Ő népe közkatonáinak: nemcsak a benne lakozó Lélekre, de a rajta megnyugvó Lélekre is. Csak oda kell lapoznunk Urunk utolsó beszélgetéséhez az apostolaival, ami a János evangéliuma 14-16. fejezeteiben van feljegyezve, hogy megláthassuk a szerepet, amit a Szentléleknek kell játszania ahhoz, hogy az Ő szolgálói megfelelően fel legyenek szerelve a munkához. Először is kijelentette, hogy imádkozni fog az Atyához, hogy másik Parakleitoszt vagy Vigasztalót küldjön hozzájuk, Aki majd örökre velük marad (Jn14:16). Utána megígérte, hogy ez az áldott Vigasztaló, Aki az Ő nevében lesz elküldve, megtanítja majd őket mindenre (Jn16:13). A nekik adott igazság Lelke által válnak képessé a bizonyágtételre a Mesterükről (Jn15:26-27). Elvezeti őket minden igazságra, megmutatja az eljövendő dolgokat és dicsőíti Krisztust, teljesebb kijelentést adva nekik a Személyének, a hivatalának és a munkájának titkáról (Jn16:13-15). A Cselekedetek könyvében látjuk, miként valósultak meg ezek az ígéretek. Ezekben a szolgálókban már benne lakozott a Szentlélek (Jn20:22), de „a Szentlélek erejének” még el kellett jönni rájuk (Csel1:8). Ez Pünkösöd napján következett be, amikor „megjelentek előttük kettős tüzes nyelvek és üle mindenikre [az apostolokra, Csel1:26] azok közül. És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel” (Csel2:3-4).

Ez tehát Krisztus szolhájának nagy szükséglete: fel kell legyen ruházva a Szentlélekkel, mert ilyen kenet nélkül a munkája csak hatástalannak bizonyulhat. Így volt felszerelve Maga Krisztus is (Mt3:16, Csel10:38), s a tanítvány nem nagyobb a Mesterénél.

Sokat mondtak is írtak a Szentlélekkel felruházott és megerősített szolgáló témájában, s valóban változatosak a megadott irányok azt illetően, hogy mit kell megtenni a belépéshez ebbe az állásba. Személyesen hosszú ideje meg vagyunk arról győződve, hogy az apostolok által elfoglalt pozíció egyedi volt, ezért természetesen nem vagyunk jogosultak imádkozni és várni bármiféle olyan természetfeletti képességre, amivel ők lettek felruházva. Másrészt óvakodnunk kell, nehogy az ellenkező szélsőségbe essünk és arra a következtetésre jussunk, hogy nincs a Léleknek olyan különleges és konkrét kenete, amire Isten szolgálóinak manapság is szükségük van. Elizeus mást mutat, mert az ő esete előképi és képviselői volt.

Biztosra véve tehát, hogy az olvasóink többsége egyetért majd az utolsó megjegyzésekkel, tovább lépünk egy fontos kérdésre. Mi kell egy szolgálónak, ha a Lélek kettős mércéjét akarja megkapni? Erre a kérdésre válaszolva arra korlátozódunk, ami Elizeusról van megírva. Az ő esetében két dolog volt. Először is az átkelés a Jordánon, mert alaposan tudomásul kell venni, hogy Illés nem kérdezte meg tőle, hogy „mit cselekedjem veled”, amíg át nem mentek a kétfelé vált vizeken. Nos, a Jordán a halált jelképezi és a halált meg kell tapasztalunk, mielőtt megismerhetnénk a feltámadás erejét. A szolgálónak meg kell halnia önmaga, minden önimádat és önkeresés számára, mielőtt Isten Lelke elkezdene használni. Másodszor a prófétának a mesterén kellett tartania a szemét, ha a vágyát szerette volna megvalósulni látni (2Kir2:10). Mindezt Pál szavai így foglalják össze: „Nem én, hanem Krisztus” (Gal2:20). Pont amilyen mértékben az én félreállításom és Krisztus magasztalása a szolgálóim célja, olyan mértékben fog használni a meg nem szomorított Lélek engem.

„És lőn, a mikor menének és menvén beszélgetének, ímé egy tüzes szekér tüzes lovakkal elváltatta őket egymástól. És felméné Illés a szélvészben az égbe. Elizeus pedig ezt látván, kiált vala: Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai! És nem látá őt többé. És vevé a maga ruháit, és két részre szakasztá azokat,” (2Kir2:11-12) természetesen megtette. Isten soha nem okoz csalódást azoknak, akik megtagadják az ént, és csak Krisztussal foglalkoznak. Illés pont ettől a dologtól tette függővé Elizeus kérésének teljesítését: „ha majd meglátandasz engem, mikor téled elragadtatom, meglesz, a mit kérsz”. Ezzel további ösztönzést kapott az ifjú próféta, hogy a tekintetét rendületlenül a mesterére szegezze. Azok, akik követik az Úr megismerését, haladnak előre az eléjük terülő versenypályán, akik nem engedik, hogy bármi eltérítse őket Krisztus teljes mértékű követésétől, azok megláthatnak olyan dolgokat, amik nemcsak a világ, de a félszívű testvéreik előtt is rejtve maradnak. A láthatatlan meglátása mindig jutalom, amit Isten a hitnek és a hűségnek ad meg. Így volt Ábrahámmal (1Móz22:11-22), Mózással (2Móz19:3-4), Istvánnal (Csel7:35) és Jánossal (Jel1:1) is.

De Elizeusnak több is adatott holmi lelki látomásnál, nevezetesen egy lelki felfogás. Ő nemcsak látta, amit látott, de felfogta annak jelentőségét is. „Elizeus pedig ezt látván, kiált vala: Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2Kir2:12) Csak ha alaposan elgondolkodunk ennek a mondatnak a szavain, akkor válik világossá a jelentése. Nem azt mondta, „tüszekér”, még csak azt sem, hogy „Isten szekerei”, hanem „Izrael szekerei”. Mit értett alatta? S miért kezdte azt a magyarázatot az „Édes atyám, édes atyám!” kiáltással? Magyarázta nekünk a csodálatos látomást, amit látott, a természetfeletti tüneményt, ami az előző igeversben van leírva. Isteni alkalmasság volt Illésben ahhoz, hogy tüzes lovak húzta tüzes szekérben távozzon erről a színpadról. Semmi más szállítás nem lehetne alkalmasabb és sokatmondóbb, bár nem találkoztunk olyan szerzővel, aki úgy tűnik, meg tudta ragadni a jelentőségét. Miért küldött Isten tüszekeret ahhoz, hogy a mennybe vigye a szolgálóját? Próbáljuk meg megtalálni a választ erre a kérdésre.

A Szentírás magyarázza a Szentírást, s ha más igezakaszokhoz fordulunk, amik a „szekereket” és a „lovakat” említik, ott megkapjuk a kulcsot, ami megnyitja nekünk az előttünk levő igeversnek a jelentését. „Ezek szekerekben, amazok lovakban bíznak; mi pedig az Úrnak, a mi Istenünknek nevére emlékezünk meg.” (Zsolt20:8) Izraelnek jó oka volt ezt

mondani. Menjünk vissza a nemzeti történelmük elejére. Nézzük meg őket a tehetetlenségükben: elől a Vörös-tenger, hátul „a Faraó minden lovai, szekerei és lovasai” fenyegették őket (2Móz14:23). De íme a folytatás! Valamennyien biztonságban vannak a túlsó parton, ezt énekelve: „Vitéz harcos az Úr; az ő neve Jehova. A Faraónak szekereit és seregét tengerbe vetette... Elborították őket a hullámok... Jobbod, Uram, erő által dicsőül, jobbod, Uram, ellenséget összetör.” (2Móz15:3-6) A hitetlenek tekinthetnek az olyan dolgokra, mint a szekerek és a lovak védelemért és bátorságért, de a szentek meglepedésre lelnek az Úrnak, az ő Istenüknek a nevében.

Szomorú látni, milyen fájdalmas csődöt mondott Izrael kegyelt nemzete pont ezen a ponton. „Hirtelen elfeledék cselekedeteit”, sőt „elfeledkezének Istenről, szabadítójokról” (Zsolt106.13, 21) és a test karjára támaszkodtak. Még szövetségeket is kötöttek a pogányokkal, mígnem az egyik prófétájuknak ezt kellett kiáltania: „Jaj nékik, a kik Egyiptomba mennek segítségért, lovakra támaszkodnak, és a szekerek sokaságában bíznak, és a nagyon erős lovagokban; és nem néznek Izráelnek Szentjére, és az Urat nem keresik.” (Ézs31:1) Most pedig állítsuk szembe ezzel a mostani igazságszöveget, s akkor nem válik világossá a jelentése? Amikor Elizeus ezt az ámulatot keltő látványt szemlélte, a lelke felfogta a jelentését: „Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” Az ő mestere Izrael Ura igazi harci szekérének és lovainak csapatában volt, ez volt az ő igazi védelmük Jézabel és a Baál prófétái ellen, akik az elpusztításukra törekedtek. A nemzet túlságosan testi volt, túlságosan átadták magukat a bálványimádásnak ahhoz, hogy felfogják, mit veszítettek Illés távozásával, de Elizeus felfogta, hogy „Izrael szekere” volt az, ami elvétetett tőlük.

Első, a csoda ideje

Ez elvezet minket ahhoz az időhöz, amikor Elizeus megtette az első csodáját. Ez volt az, amit az emberek a legkedvezőtlenebbnek tartottak, amikor a próféta lelke a mélyponton volt. A szeretett mestere épp az imént vétetett el tőle, s ő nagyon mélyen érezte a veszteséget. „És vevé a maga ruháit, és két részre szakasztá azokat” (2Kir2:12). Ez a cselekedete a bánatának a jelképe volt, ahogyan az összehasonlítás az 1Móz37:34-gyel és a Józs7:6-tal kimutatja, de mégis mérsékelt fájdalom volt, szabályozott fájdalom, nem pedig mértéktelen fájdalom. Csak kétfelé tépte a ruháit, ha többet tett volna, akkor teljesen tönkrementek volna. A cselekedete tekinthető Izrael Illéssel szembeni elutasítása jelének (v. ö. 1Sám15:26-28). De bármilyen súlyos is volt a vesztesége és nehéz a szíve, Elizeus nem ült le kétségbeesetten és nem tördelte a kezeit vigasztalhatatlan levertséggel. Emésztődni a kiváló szolgálók elvesztésén nem hoz jót a hátrahagyottaknak, hanem csak elgyengíti őket. Az ember nyomorúsága Isten számára lehetőség. Az összes között a legsötétebb óra a legjobb az Ő elégségességének bizonyítására. Ez az, amit most Elizeus tett.

Második, a csoda tárgya

Vizsgáljuk most meg a célt, amire irányult. Félelmetes dolog volt ez, nem kevesebb, mint a Jordán. Voltak barátai, a próféták Jerikóban, a másik oldalon: a probléma az volt, hogy miképpen jut el hozzájuk. Valószínűleg nem tudott úszni, mert ha tudott volna, azt teszi, ugyanis a csodák nem mennek ott végbe, ahol nincs azokra égető szükség. Nem volt csónak, ami átvihette volna: hogy jut hát át a folyón? Nagyon valóságos nehézséggel szembesült.

Figyeljük meg, hogy farkasszemet nézet a nehézséggel. „Visszatért, és megállott a Jordán partján” (2Kir2:13), ahelyett, hogy bolond módon egy strucc szerepét játszotta volna, ami a homokba dugja a fejét, amikor veszély fenyegeti. Ha becsukjuk a szemünket a nehézségek előtt, az nem vezet sehova, s azzal sem nyerünk semmit, ha alábecsüljük vagy lekicsinyeljük azokat. A Jordán kihívás volt Elizeus hitének, ezért törődött azzal és így is

foglalkozott vele. Ezért engedi Isten, hogy a szolgálai és a szentjei nehézségekkel szembesüljenek: próbára teszi őket és megnézi, miféle fémből vannak.

Harmadik, a csoda szerszáma és eszköze

„És felemelé az Illés palástját, a mely róla leesett, és visszatért, és megállott a Jordán partján.” Amikor a mestere palástja a lába elé libbent, Elizeus minden kétséget kizáróan megtudta, hogy a menny teljesítette a kérését. Nemcsak látta Illést a távozása pillanatában, hanem a próféta ruhájának ajándéka további jele volt annak, hogy megkapta a lelke kettős mértékét. S most jött a próba: mire fogja használni a mestere köpenyét! Az isteni ajándék megadását mindig követi a próba. Miután Salamon „értelmes szívet” kért, hogy bölcsen és jól ítélhesse a népet, s „választást tehessen a jó és a rossz között”, gyorsan szembesült a két asszonnyal, akik az egyetlen élő gyermeket maguknak követelték (1Kir3:9, 16-27). Amint Isten Lelke alászállt Krisztusra, azonnal elvezette a pusztaságba, hogy az ördög megkísérthesse. Rögtön azt követően, hogy az apostolok megkapta a hatalmat fentről és elkezdtek nyelveken szólani, azonnal megvádolták őket azzal, hogy „édes bortól részegedtek meg”. Így itt is: Illés palástja a lábához esett mielőtt Elizeus megsújtotta volna azzal a Jordánt!

Negyedik, a csoda módja

Ez nagyon érdekes és fontos, mert a lehető legnagyobb jelentőségű igazságot sulykolja. „És vevé az Illés palástját, a mely róla leesett, és azzal megüté a vizet” (2Kir2:14). Ezért adatott neki a palást – nem azért, hogy bálvány legyen belőle vagy tiszteletet érdemlő emlék, hanem hogy gyakorlati hasznát vegye. „A kinek van, annak adatik” (Lk8:18), ami azt jelenti, hogy aki valóban a birtokosa, azzal bizonyítja, hogy fejleszti, haszonnal fekteti be. Ennyire erősen ragaszkodva a mesteréhez Elizeus már bizonyítékát adta annak, hogy benne lakozik a Lélek, s most annak kettős mértéke is az övé lett. S ezt is használni kell, mégpedig helyesen. S szorosan követte a mestere által hátrahagyott példát. Korábban a szövegben ezt olvastuk: „És fogá Illés az ő palástját, és összehajtva azt, megüté azzal a vizet” (2Kir2:8). Most a tanítvány csinálta pontosan ugyanezt. Vajon nem világos a lecke számunkra? Ha Krisztus szolgálja csodákat tenne a szolgálatának pontosan a Mestere példáját kell követnie.

Ötödik, a csoda jelentése

Minden korábbi számításba véve ennek most már világosnak kell lennie. Amint azt megpróbáltuk megmutatni, az egész műben úgy kell tekinteni, mint képviselő szolgát, mint Krisztus szolgálóinak képét: az elhívásuk, a próbáik, a bejárando útjuk, a lelki felszerelésük vonatkozásában, az általa tett csodákat pedig nem szabad a szabály alóli kivételeknek tekinteni. Mi hát akkor a jelentése és az üzenete ennek az első csodának, a Jordán folyó vize megütésének és kétfelé választásának? Világosan a győzelem a halál felett, a szolgálati győzelem. Krisztus szolgálja azért küldetik el, hogy azokhoz szóljon, akik halottak a bűneikben és a vétkeikben. Micsoda vállalás! Hogyan győzedelmeskedhet a Sátán szolgálai és alattvalói felett? Úgy, ahogyan Elizeus a Jordán felett! Isten által felszereltnek kell lennie: meg kell kapnia a Lélek kettős mértékét. Azt kell tennie, amit Illés tett, azt használva, amit felülről kapott. Amikor a hite gyakorlásával megütötte a vizeket ezt mondta: „Hol van az Úr, az Illés Istene?” illetve „Adj bizonyosságot arról, hogy Te velem vagy.”

Hatodik, a csoda értéke

„És mikor ő is megütötte a vizet, kétfelé válék az; és általméne Elizeus.” (2Kir2:14)
Ez volt annak a bizonyítéka, hogy noha Illés nem volt jelen, Illés Istene igen! Bizonyítéka volt, hogy Elizeus megkapta a kettős mértéket a mestere lelkéből. Bizonyítéka volt annak, hogy ugyanazokat az eszközöket használva, amit a mestere is alkalmazott, Istennek tetszett megtisztelnie a hitét és megadni ugyanazt az eredményt. A Szentírásban háromszor olvasunk csodálatos átkelésről a Jordánon. Lásd Józ3:17 az első példa gyanánt. Hiszem, hogy ez előképe volt a Krisztus sír felett aratott győzelmének, az egyház szabadulásának a lelki halálból és a testünk feltámadásának egy eljövendő napon.

Hetedik, a csoda elismerése

„És mikor látták őt a próféták fiai, a kik átellenben Jérikhónál valának, mondának: Az Illés lelke megnyugodt Elizeuson. És eleibe menének néki, és meghajták magokat ő előtte a földig” (2Kir2:15) A csoda, aminek a tanúi voltak, meggyőzte őket, s elfogadták őt Illés utódjának vagy képviselőjének. A Jordán ketté vált vizei a Szentlélek jelenlétét mutatták. Így teszi nyilvánvalóvá a lelkek megújítása is, hogy Isten szolgája felülről kapott erőt, s azok, akik rendelkeznek lelki felismerőképességgel, Így fogadják el és tisztelik őt, mert a hűséges szolgálok iránt „megkülönböztetett szeretettel” kell viszonyulni a munkájukért (1Thessz5:13). Ha a katolikusok beleestek az egyik szélsőségbe a papság felmagasztalásával és gátat emeltek az egyéni keresztyén előtt, elzárva őt a Magával az Istennel fennálló közvetlen kapcsolattól, napjaink demokratikus lelkülete olyannyira átlendült a másik oldalra, hogy kiegyenlített minden különbséget. Azok, akik a Lélek kettős mércéjét kapták, „kettős tisztességre méltók”, amennyiben „jól forgolódnak” (1Tim5:17).

5. fejezet – A második csoda: a sóval meggyógyított vizek

„És mondának néki: Ímé a te szolgálid között van ötven ember, erős férfiak, küldd el őket, hadd keressék meg a te uradat, hátha az Úrnak lelke ragadta el őt, és letette őt valamelyik hegyen, vagy völgyben.” (2Kir2:16) Két dolgot kell észben tartani ezzel a kéréssel kapcsolatosan, nehogy túl szigorú kritikával illessük azokat, akik megfogalmazták. Először is, ezek a fiatal próféták tudták, hogy Illésnek el kell válnia Elizeustól aznap, ami kiderül a korábban mondott szavaikból: „Nem tudod-é, hogy e mai napon az Úr a te uradat elragadja tőled?” (2Kir2:5) Abban, hogy miképpen szereztek erről tudomást, nem lehetünk biztosak, s azt sem tudjuk, mennyire teljes volt az információjuk. De mégis világosnak tűnik, hogy nem tudtak többet ennél az általános ténynél, hogy ez volt az a nap, amelyen a híres Thesbites földi pályafutása véget ér.

Másodszor ezt olvassuk: „Ötven férfiú pedig a próféták fiai közül utánok menvén, velök szemben messze megállának, mikor ők ketten (Illés és Elizeus) a Jordán mellett megállottak.” (2Kir2:7). Itt megint nem lehetünk biztosak abban, hogy mi volt az, amit láttak, illetve mennyit láttak belőle. Talán, ha egyesek felkiáltani készen résen voltak, akkor látniuk kellett Illés figyelemre méltó távozását, mert a „tüzes szekér tüzes lovakkal” a levegőben biztosan látható volt a számukra. Nem szükségszerűen. Valószínű, hogy az a „tűz” nagyon eltért mindazoktól, amiket mi ismerünk. Aztán észben kell tartanunk, hogy egy későbbi alkalommal „a hegy rakva volt tüzes lovagokkal és szekerekkel Elizeus körül” (2Kir6:17), de a személyi szolgálója mégsem látott azokól semmit, amíg a próféta nem kérte: „Uram! nyisd meg kérlek az ő szemeit, hadd lásson” (2Kir6:17)! Hajlamosak vagyunk tehát azt hinni, hogy amikor ezek a fiatal próféták figyelték, Illés hirtelen és titokzatosan eltűnt a szemők előtt anélkül, hogy ténylegesen látták volna az ő csodálatos mennybemenetelét. Következésképpen úgy érezték, hogy valami páratlan dolog történt, s ők azt az isteni közbeavatkozásnak tulajdonították, ahogyan arra „az Úr Lelke” utalásuk is mutat.

Jóllehet tehát fel kellett fogniuk, hogy teljesen rendkívüli esemény történt, mégis nyugtalankodtak, félve attól, hogy a tanítójukat valami kellemetlenség érte. Ez mélyen megérintette őket, s az Illés iránti tisztelet és szeretet miatt kérték, amit kértek. Képzeljük magunkat az ő helyükbe, és tegyük fel a kérdést: vajon mi intelligensebben jártunk volna el? Mindenesetre a kérésük semmivel sem volt ostobább, mint Péteré az átváltozás hegyén, amikor ezt mondta Krisztusnak: „Ha akarod, építsünk itt három hajlékot, néked egyet, Mózesnek is egyet, Illésnek is egyet” (Mt17:4)! Sőt, azt is meg kell jegyezni, hogy nem elhamarkodottan vették a saját kezükbe a dolgokat, hanem tisztelettel engedelmeskedtek Elizeus szavainak. Mielőtt elhamarkodottsággal vádolnánk őket, legyünk benne biztosak, hogy a mi szíveink ugyanolyan forrón ragaszkodnak Isten szolgálóihoz, mint az övéik, s mi is ugyanúgy összezavarodunk az eltávozásukon, mint ők tették.

Elizeus röviden visszautasította a kérésüket: „Ne küldjete.” De miért nem magyarázta meg nekik ennek a kérésnek a haszontalanságát, pontosan tájékoztatva őket arról, hogy mi történt Illéssel? Valószínűleg azért, mert úgy döntött, hogy ha az Úr azt akarta volna, hogy tudjanak a szolgálója csodálatos távozásáról erről a színpadról, akkor megnyitotta volna a szemeiket, hogy ők is láthassák azt, amit ő maga megláthatott. Krisztus átváltozását sem látták mind a tizenketten. Aztán semmi utalás sincs itt arra abban a kijelentésben, mely szerint „velök szemben messze megállának”, hogy az a kiváltság miért nem adatott meg nekik. Nem így volt Elizeussal, aki követte a mesterét. Csak azok, akik „közel húzódnak”, élvezik a kegyelem legmagasabb kiváltságait. Végül azt is megtudjuk Elizeus szűkszavúságából, hogy vannak megtapasztalások, amik túl szentségesek ahhoz, hogy leírjuk másoknak is. Ő, bárcsak többen viseltetnének ilyen szent tisztelettel és mértékletességgel a kíváncsiság és a mások lelki magánéletébe történő betolakodás mostani napjaiban!

„De azok kényszerítették őt egész a megszegyenülésig, és monda: Hát küldjete el! És elküldék az ötven férfiút, de harmadnapig keresvén sem találák meg őt.” (2Kir2:17) Ne felejtjük el, hogy egészen addig az emberiségből csak egyetlen személy jutott a mennybe anélkül, hogy átment volna a halál csarnokain, s igencsak kétséges, hogy Énókh kortársai (vagy akik utána éltek), tudtak a távozásáról, mert a „nem találták meg” szavak (Zsid11:5) arra mutatnak, hogy őt is keresték. Elizeus „megszegyenülése” azt jelenti, hogy úgy érezte: ha továbbra is ellenük szegül, akkor valószínűleg azt fogják gondolni, hogy őt az indokolatlan vágy hajtja Illés tiszteletbeli helyének elfoglalására. „És mikor visszajöttek ő hozzá, mert Jérikóban lakott, monda nekik: Nem mondtam-é, hogy ne menjete el?” (2Kir2:18) Ettől most neki kellett megszegyenülniük. „Ez arra késztehetete őket, hogy más alkalommal jobban belenyugodjanak az ő döntésébe.” (Matthew Henry)

Első, a csoda sorrendje

Ez elvezet minket Elizeus következő csodájához. Először is vizsgáljuk meg a sorrendjét. Ez volt Elizeus második csodája, s ennek a számnak a bibliai jelentősége fényt vet erre a dologra. Az egy az egységet és a szuverenitást jelképezi. Az egy teljesen önmagában áll, de itt kettő volt, azaz egy másik elem is bejött a dologba. Az első csodánál Elizeus egyedül cselekedett. Itt azonban Elizeus nincs egyedül. A második emberi elem ezzel kapcsolatban látszik – „Jérikó férfiai”. Őket kérte meg, hogy hozzanak neki „egy új csészét” és tegyenek „sót bele”, mielőtt a csoda végbement volna. Valószínűleg pont ez a tény jelent komoly nehézséget az alapos olvasónak. Azok, akik odafigyeltek az előző fejezetekre, emlékezni fognak arra, miképpen mutattunk rá újra és újra, hogy Elizeust képviselő jellegűnek, Krisztus szolgálói előképének kell tekinteni. Egyesek arra a következtetésre juthatnak, hogy az előkép csődöt mond ebben a dologban, mert azt fogják mondani: Biztosan nem hiszed azt, hogy az evangélium szolgálói bármit kérnek a bűnösök kezéből, hogy üdvözüljenek! A választ *a csoda jelentése* részben adjuk meg.

Második, a csoda helye

Figyeljük meg a helyet, ahol mindez történt: Jérikóban. Ez is nagyon megvilágosító. Jérikó volt a kánaániták első városa, ami dacolt Izrael gyermekeivel, mert be- és elzárkóztak előttük (Józs6:1). Ezért jelentetett ki „átkozottnak” és ezért született a parancs, hogy Izrael semmit sem vegyen el magának benne. „Ti mindenképp tartózkodjatek az átkozott dologtól, nehogy ti is átkozottakká váljatek, amikor az átkozott dolgokból veszete magatokhoz” (v. ö. Józs6:18). Jahve erejével bevették Jérikót, majd utána az Ő népe „a várost pedig megégeték tűzzel, és mind azt, a mi benne vala” (Józs6:24). Aztán félelmetes fenyegetés hangzott el: „Átkozott legyen az Úr előtt az a férfiú, a ki felkél, hogy megépítse e várost, Jérikót!” De mindkét isteni fenyegetést semmibe vették. Az elsőt Ákán, aki látott „a zsákmány közt egy jó babiloni köntöst, kétszáz siklus ezüstöt és egy arany vesszöt” (Józs7:21), amit megkívánt és ellopott, s amiért őt és a családját halálra kövezték, majd a testeiket elégették.

A második tiltást évszázadokkal később szegték meg Akháb istentelen uralkodása során: „Ennek idejében építete meg a Béthelbeli Hiel Jérikót.” (1Kir16:34) Jérikó tehát az átok városa volt. Ez volt az első hely Kánaánban, ahol megvetést mutattak az Úr és az Ő népe iránt. Ott történt, hogy Izrael Ákán személyében elkövette az első bűnt Kánaán földjén. S félelmetes átok hangzott el az ellen az ember ellen, aki felvállalná a város újjáépítését. Azt, hogy ez egy eltéveszthetetlen párhuzam e dolgok és az Édenben történte között, aligha kell ecsetelni. De nem szabad előre sietnünk. Jérikót épp csak újjáépítették – valószínűleg az elhelyezkedésének vonzó mivolta volt a kísértés oka, amiért Hiel engedett (ahogyan a

gyümölcs Éva szemeiben szép kinézete indította őt fel arra, hogy szakítson belőle, 1Móz3:6), mert ezt olvassuk: „Ímé e város jó lakóhely volna, a mint uram magad látod” (2Kir2:19).

Harmadik, a csoda tárgya

„És mondának a város férfiai Elizeusnak: Ímé e város jó lakóhely volna, a mint uram magad látod; de a vize ártalmas, és a föld gyümölcsét meg nem érleli.” (2Kir2:19) Itt Isten kifejezte a Jerikó átkozott újjáépítése miatti nemtetszését, egészségtelenné téve annak vizét és terméketlenné a földjét, vagy ahogyan a széljegyzet megjegyzi „vetélést okozott neki”. A zsidó igemagyarázók ezt úgy értették, hogy ezektől a vizektől a marhák elvetéltek, a fák eldobálták a gyümölcsüket, még mielőtt azok beértek volna, sőt, még az asszonyok sem voltak képesek kihordani a gyermekeiket. A héber szó, amit „a víz ártalmas” kifejezésben találunk („ra”) sokkal erősebb, mint amit az angol kifejezés jelent.² Az esetek túlnyomó többségében „gonosznak” (1Móz6:5, Péld8:13) fordítják, nem kevesebbszer, mint harmincegyszer. Az első előfordulása „a jó és gonosz tudásának fája” (1Móz2:9)! De nemcsak gonoszt jelent, hanem olyasvalamit is, ami kározt vagy ártalmast jelent másoknak, pl. „a gonosz szablya” (Zsolt144:10).

Jerikó tehát kellemes hely volt, de nem volt ott jó víz a lakosai vagy a nyájak és a gulyáik számára. Ez komoly dolog volt, életbevágó megfontolás, mert az izraeliták lényegében pásztornép voltak (Figyeljük meg, milyen gyakran vannak megemlítve a „kutak” a korai történelmükben: 1Móz16:14, 21:25, 26:15, 22, 29:2, 4Móz21:16-18 stb.) Jerikó, dacára az ideális tulajdonságainak, egy lényegi dolognak híjával volt.

Mennyire emlékeztet minket ez Elizeus pályafutásának egyik későbbi eseményére: „És Naámán, a siriai király seregének fővezére, az ő ura előtt igen nagy férfiú és nagyabecsült volt, mert általa szabadította meg az Úr Síríát; és az a férfi vitéz hős, de bélpoklos volt.” (2Kir5:1) Dacára a magas rangjának, a vagyonának, a hőstetteinek híjával volt egy szükséges dolognak – az egészségnek. Leprás volt és az minden mást semmivé tett. S így van ez minden egyes emberrel a maga természetes, bűnös állapotában: bámekkora előnyben részesítette is őt a teremtés és a gondviselés, az élete forrásai beszennyeződtek.

Negyedik, a csodához használt erőforrások

„És monda: Hozzatok nékem egy új csészét, és tegyetek sót belé. És elhozák néki. Ő pedig kiment a forráshoz, és bele veté a sót” (2Kir2:20-21). Ennek a konkrét eszköznek a megfelelősége, ami ellene hatott az átok hatásainak, azonnal meglátszik. A só nagyszerű tisztító- és tartósítószer. Azok a sós párák tartják egészségesen a Föld atmoszféráját a lakosai számára, amiket a Nap sugarai párologtatnak az óceánból. Ezért hat annyira megerősítően a tengeri szellő a rokkantakra és a lábadozóokra. A só megelőzi a romlást. Ezért miután a foglyokat megostorozták, sőt szórtak a sebeikbe, ami, jóllehet rendkívül fájdalmas, megelőzte a vérmérgezést. A só a legjobb ízesítő: sok étel íztelen, sőt rossz ízű, ha nem sózzák meg. A só az isteni szentség és kegyelem jelképe, ezért olvasunk „a só szövetségéről” (4Móz18:19, 2Kron13:5). Innen származik a buzdítás is: „A ti beszédetek mindenkor kellemetes legyen, sóval fűszerezett” (Kol4:6), az íz a tényleges kegyesség. Krisztus szolgáit ezért nevezik „a Föld sójának” (Mt5:13).

² The water is naught, azaz a víz hitvány. Károlinál *ártalmas*. – a ford.

Ötödik, a csoda eszköze

A só önmagában nyilvánvalóan nem gyógyíthatta meg azokat az ártalmas vizeket jobban, mint amennyire a fák „vesszői” vagy ágai a „fehérjükkal” voltak képesek azt okozni, hogy a jóságok „csikos lábúakat, pettyegetetteket és tarkákat” foganjanak (1Móz30:37-39). Bár Jerikó lakosainak kellett a sót adniuk, s jóllehet a próféta most azt veti a forrásokba, mindazonáltal világossá tette, hogy az semmi haszonnal nem jár, amíg Jahve áldása nem kíséri mindezt. Az Ő erejének kellett működnie ahhoz, hogy bármi jó dolog bekövetkezhesen. Ezért látjuk, hogy amint Elizeus belevetette a sót, kijelentette: „Ezt mondja az Úr: Meggyógyítottam e vizeket; nem származik ezután azokból halál és idétlen termés.” (2Kir2:21) Így tagadta a próféta, hogy lenne bármilyen saját hatalma. Isten viszont eszközként használta, mert a soron következő versben ezt olvassuk: „És egészségesekké lőnek a vizek mind e mai napig, Elizeus beszéde szerint, a melyet szólott.” Mily nagyon hasonlít ez Pál tapasztalatához, amit így felezett ki: „Én plántáltam, Apollós öntözött [ők voltak az eszközök]; de az Isten adja vala a növekedést.” (1Kor3:6)

Hatodik a csoda jelentése vagy előképi jelentősége

Az első kulcsot a jelentéséhez a sorrendjében találjuk. Abban a pontban utaltunk arra, hogy egyes olvasók számára valószínűleg nehézséget fog jelenteni, hogy Jerikó férfainak kellett a sót biztosítani és hajlamosak lesznek arra az ellenvetésre, hogy az evangélium szolgálója (mert Elizeus itt előképileg ennek tekintendő) nem követelhet semmit a bűnösök kezéből azért, hogy üdvözülhessenek. De ez egy magateremtette nehézség, ami abból fakad, hogy bizonytalan és általános fogalmakat fogadnak el ahelyett, hogy éles különbséget tennének az eltérő dolgok között. Amikor az „üdvösségről” beszélünk, akkor egy sokoldalú dologra utalunk. Ha egyrészt a leggondosabban kell óvakodnunk attól a tévedéstől, hogy az ember bármit is hozzátehet a saját újjászületéséhez, akkor másrészt ügyelnünk kell arra is, nehogy átéssünk a ló túlsó oldalára és tagadjuk, hogy az embernek együtt kell működnie Istennel a kibékülésével, megtartásával stb. kapcsolatosan. Az előkép, ami itt tárul a szemünk elé, isteni tökéletességgel bír, de közelebbről is meg kell vizsgálnunk ahhoz, hogy a helyes perspektívában láthassuk annak részleteit.

Az első csoda, a Jordán kettéválasztása az evangélista szolgálati hatalmát jelzi a lelki halál felett az üdvösséggel kapcsolatban. De ez a második csoda előre vetíti a későbbi, második megtapasztalását azoknak, akik valóban megtértek. Ez a csoda Jerikónál az átok hatásainak semlegesítéséről beszél, ami legyőzi a veleszületett romlottság hatalmát. S itt az evangélium szolgálja nem egyedül cselekszik, mert ebben a dologban megfigyelhető az isteni és az emberi elemek összejátszása. Így a jelentésének második kulcsa a helyben rejlik, ahol végbement. Igaz, hogy az isteni és az emberek összejátszása a megtérésben nem határozható meg oly szorosan, hogy ugyanazt fejezze ki bármely teológiai formulában, mindazonáltal e két elem valósága kimutatható mind a Szentírásból, mind a tapasztalatból. Mi nem szeretjük „az ember együttműködik Istennel” kifejezést, mert az túlságosan hasonlít a megtiszteltetés megosztására, de az ember „egyetértése” Istennel egyformán megengedhetőnek és szükségesnek látszik.

A harmadik kulcs abban a tényben rejlik, hogy Jerikó eme férfait kezdeményezőkként látjuk, akik elmentek Elizeushoz és beszámolva neki a szükségükről, a segítségét kérték! Az öltözékéből szemlátomást tudták, hogy Elizeus próféta, s miután még mindig nála volt Illés köpönyege, remélték, hogy annak hatalmát fogja felhasználni a javukra. Isten szolgálója könnyen felismerhető a (jelképes) „ruhái” vagy lelki kegyelmi ajándékai alapján, mint aki könnyen hozzáférhető és megközelíthető, olyasvalaki, akihez a közösség tagjai örömmel fordulnak a bajaikban. Elizeus nem utasította vissza őket azt mondva, hogy ez meghaladja a

hatáskörét, mert ő csak a fiatal prófétákkal foglalkozik. Helyette azonnal jelezte, hogy kész nekik segíteni. De tőlük is szükség volt valamire (v. ö. 2Kir4:41 és 5:10 ugyanannak az alapelvnek a szemléltetéséhez). Azt mondta nekik, hozzanak „egy új csészét” és abban sót. Ez próba volt arra nézve, hogy akarják-e követni a próféta utasításait. Ők pedig azonnal nekiláttak. Mennyire eltér ez sokaktól, akik figyelmen kívül hagyják Isten szolgálóinak rendelkezéseit!

Ez a csoda tehát nem Isten szolgájának azt a történetét tárja elénk, aki azokhoz megy, akik teljesen közömbösök, holtak a vétkeikben és a bűneikben, hanem inkább azokhoz, akik felébredt lelkűek, segítséget keresnek, s megismertetik a szolgálót a szükségleteikkel. Az első csodában Isten az, Aki szuverén hatalommal cselekedve lehetővé teszi a szolgájának a szolgálati győzelmet a halál felett: itt a szolga az emberi felelősséghez fordul. Megparancsolva a felébredt és kérdezősködő bűnösöknek, hogy hozzanak „egy új csészét, és tegyenek sót belé”, ezt mondja nekik: „Vessétek el magatoktól minden vétkeiteket, melyekkel vétkeztek, és szerezzetek magatoknak új szívet és új lelket” (Ezék18:31, v. ö. Jak4:8). Ezek a jerikói férfiak nem hozhattak volna új csészét és sót, ha Isten előzőleg nem adja a kezükbe. S a bűnös sem képes fogékony és engedelmes szívet vinni a szolgálóhoz, amíg Isten előbb meg nem eleveníti őt. Az, hogy ez a csoda közreműködő szinten „Elizeus mondásának” tulajdonított (a héber „dabar” kifejezés az 1Kir17:2,9-ban „beszédnek” van fordítva) azt jelzi, hogy a felébredt bűnösök megszabadulnak az átok hatásaitól, amikor engedelmeskednek Isten hűséges szolgáló utasításainak.

Hetedik, a csoda tartóssága

„Ezt mondja az Úr: Meggyógyítottam e vizeket; nem származik ezután azokból halál és idétlen termés. És egészségessé lőnek a vizek mind e mai napig, Elizeus beszéde szerint, a melyet szólott.” (2Kir2:21-22) Nem holmi felszínes és átmeneti változás ment végbe, hanem hathatós és állandó. „Tudom, hogy valamit Isten cselekszik, az lesz örökké, ahhoz nincs mit adni és abból nincs mit elvenni” (Préd3:14). Itt ismét a sónak, a romolhatatlanság jelképeként a megfelelőségét látjuk, ami a szövetségben annak állandóságára kifejezésre használatos. Az „új csészébe” helyezés, majd a „belevetés a vízforrásokba” az új és őszinte szív képét közvetíti nekünk, amiből „minden élet kiindul” (Péld4:23). A bukott ember természete, még a legvonzóbbaké is olyan, mint az egészségtelen víz és a terméketlen talaj: Istennek kell azt megújítani, még mielőtt bármiféle jócselekedetei lehetnének is. Tedd jóvá a fát és jó lesz annak gyümölcse is. A csodát közreműködő szinten tehát nem Elizeus hitének vagy imájának tulajdonítja (bár ott volt mind a kettő), hanem a beszédének. Válaszában Isten megerősítette a prófétáját és igazolta a bizonyágtételét Izraelben.

6. fejezet – A harmadik csoda: a két támadó medve

„Felméne azután onnét Béthelbe; és mikor az úton felfelé méne, apró gyermekek jövének ki a városból, a kik őt csúfolják vala, ezt mondván: Jőjj fel, kopasz, jőjj fel, kopasz! És hátratekintvén és meglátván őket, megátkozá őket az Úr nevében, és az erdőből két nőtény medve jövének ki, szétszaggata közülök negyvenkét gyermeket.” (2Kir2:23-24)

Első, a csoda kapcsolódása

E csoda magyarázatának keresésekor figyeljük meg a kapcsolódását. Meg kell említeni, hogy az igazsakasunk és „És” szóval kezdődik.³ Mivel semmi sem értelmetlen a Szentírásban, ezen kellőképpen el kell gondolkodnunk. Nyilvánvalóan arra utal, hogy meg kell figyelnünk a kapcsolatot aközött, amit itt találunk és aközött, ami közvetlenül megelőzte ezt. A szövegkörnyezet feljegyzi a csodákat, amiket Isten tett Elizeuson keresztül a Jordánál és Jerikónál. Azaz, az igazság, amire itt a kötőszó utal, egyértelmű: amikor a szolgát a Mestere használja, számíthat arra, hogy az ellenség ellenállásába ütközik.

Van itt egy fontos, bár kellemetlen igazság, amit Krisztus szolgálja jól teszi, ha a szívére vesz, ha valamelyest fel akar készülni és meg akar erősödni a keserű csalódással szemben. Az áldások és a sikerek időszaka után fájdalmas próbákat várhat. Miután bizonyosságot tett Istennek az erőfeszítéseit kísérő erejéről, számíthat arra, hogy valamennyit meg fog tapasztalni a Sátán dühéből és erejéből is, mert semmi sem dühíti fel jobban az ördögöt, mint az, amikor látja, hogy az áldozatai megszabadulnak a lelki halálból és szabadokká válnak. Elizeus kegyes bánásmódban részesült mind a Jordánál, mind Jerikónál, de itt, Bételben hallja a kígyó sziszegését és az oroszlán ordítását önmaga ellen. Igen, az evangélium szolgálója teljesen tisztában van ezzel az alapelvvel, sőt, gyakran emlékezteti is rá a hallgatóit. Tudja, hogy ez volt a helyzet a Mesterével is, mert miután Isten Lelke leszállt Rá és az Atya bizonyosságot tett az üruméről Benne, azonnal elvitetett a pusztaságba, hogy megkísértse az ördög. De mégis milyen gyorsan elfelejti ezt, amikor ő maga kap felszólítást arra, hogy menjen keresztül ezen az ellentétes megtapasztaláson!

Egy dolog elméletben ismerni ezt az igazságot, de teljesen más személyes ismeretségbe kerülni vele. Krisztus szolgálja tájékoztatást kap arról, hogy a menny mosolya a munkáin felkelti majd a nagy ellenfele ellenségességét, mégis milyen gyakran éri teljesen felkészületlenül, amikor az ellenszegülés vihara rázúdul! Nem kéne így lennie, de gyakorta így van. „Szeretteim, ne rémüljete meg attól a tűztől, a mely próbáltatás végett támadt köztetek” (1Pt4:12). Valóban változatosak azok hullámhegyei és hullámvölgyei, akik egy keresztyén szőlőskertben munkálkodnak. Micsoda látványos ellentét tárul itt a szemünk elé! Jerikónál Elizeust tisztelettel fogadták, a fiatal próféták tiszteletadásban részesítették, a város férfiai pedig a segítségét kérték. Itt, Bételnél megvetően kigúnyolták a gyerekek. Jerikónál, az átok városánál ő az áldás eszköze, Bételnél, aminek a jelentése „Isten háza”, tehát ahol áldás várható, ő komoly átkot hirdet azokra, akik gúnyolják őt.

Második, a csodát kiváltó ok

Isten szolgájának megsértése volt a csoda kiváltó oka. Amikor Elizeus közeledett Bételhez, „apró gyermekek jövének ki a városból, a kik őt csúfolják vala”. Ennek az esemény elolvasásakor valószínű, hogy egyesek hajlamosak lesznek azt mondani, hogy a gyermekek

³ Az angol változatban: „And he went up from thence unto Bethel” – „És felment onnét Bételbe” – *a ford.*

akkor is nagyon hasonlóak voltak a maiakhoz, teljesen hiányzott belőlük a felnőttek iránti tisztelet. Ebből a hasonlóságból ez a következtetés vonható le: tehát, nem kell sem meglepődni, sem indokolatlanul megdöbbenni az ifjúságunk egyes tagjainak manapság megtapasztalható vétkeiségén. Ez a következtetés azonban teljesen alaptalan. Igaz, hogy „nincs új a nap alatt”, s a bukott emberi természet minden korban ugyanaz volt. De az nem igaz, hogy a gonoszság hullámai mindig egyformán hömpölyögtek és mindegyik generáció többé-kevésbé ugyanazt a megdöbbentő viselkedést tanúsította, ami most a világ minden részén megbélyegzi az ifjúságot. Nem, ez nagyon nem így van.

Amikor egy meg nem szomorított Lélek volt a gyülekezetekben, Isten visszatartó keze ránehezedett az emberiség aljasabb indulataira. Ez a visszatartás főleg a szülői felügyeleten keresztül működött – erkölcsi felkészítés az otthonokban, egészséges tanítás és fegyelmezés az iskolákban és a fiatal bűnösök kellő megbüntetése az állam részéről. De mikor Isten Lelkét „megszomorították” és „kioltották” a gyülekezetek, az Úr visszatartó keze visszahúzódott és ennek félelmetes következményei vannak a társadalom minden részében. Amikor az isteni törvény kidobták a szószékekről, ott elkerülhetetlenül bekövetkezett a törvény és a rend összeomlása a szociális birodalomban, aminek most mindenütt tanúja az úgynevezett civilizált világ. Jelentős mértékben ez volt a helyzet úgy huszonöt évvel ezelőtt, s ahogyan egy hegyről leguruló tárgynak annál gyorsabban nő a lendülete, minél tovább gurul, úgy halad előre a nemzedékünk erkölcsi hanyatlása is. Mivel a szülők többsége istentelen és törvénytelen, nem csodálkozhatunk azon, ha ma annyira kifogásolható viselkedést látunk a gyermekeikben. Az idősebb olvasók felidézhetik az időket, amikor az ifjúságot, akik lopásban, a magántulajdon féktelen rombolásában és az állatok iránti kegyetlenségben voltak vétkesek, keményen megfeddték és megbüntették a gaztetteikért. Néhány évvel később azonban az efféle viselkedés elkezdett bocsánatosná válni, s „a fiúk azok fiúk” mondást használták megannyi bűn kimagyarázására. Ahelyett, hogy megdöbbennének, sok szülő a vétkes gyermekeit ügyeseknek, koraéretteknak és agyafúrtaknak tarják. Az oktatási hatóságok és a pszichológusok mellett szállnak síkra, hogy a gyermekeket nem szabad tiltani és elnyomni, hanem „irányítani” kell. Ezek a szakértők fecsegték a „tiltásokkal” a gyermekek jellemére mért gonoszságokról, s a testi fenyegetést száműzték az iskolákból. Ma azt a szülőt, aki a Példabeszédek 13:24, 19:18, 22:15 és 23:14 szerint jár el, nemcsak fenevadnak fogják nevezni a felebarátai, de valószínűleg bíróság elé is állítják a kegyetlenségért, s ahelyett, hogy a magisztrátus támogatná, valószínűleg el fogják ítélni. A gyermekekkel szemben tanúsított mostani engedékeny bánásmód nem normális, hanem abnormális. Ami ebben az igazságszerzőben van feljegyezve, az Izrael lezüllesztésének a napjaiban történt! A gyermekek bűnözése az egyik világos jele a hitehagyásnak. Így volt ez akkor, így van most is.

Harmadik, a csoda helye

Mint a korábbi csodák esetében is, a hely, ahol ez a csoda történt, sok fényt derít a kiváltó okára. Bételt eredetileg „az Isten házának” nevezték (1Móz28:16-19), de most az ördög lakóhelyévé vált, Izrael bálványimádása egyik fő fészke. Itt állította fel Jeroboám az egyik (arany)borjút. Attól félve, hogy nem lesz képes magánál tartani azokat, akik fellázadtak Roboám ellen, különösen, ha majd feljárnak Jeruzsálembe és áldozatokat mutatnak be a templomban, „Tanácsot tartván azért a király, csináltata két arany borjút, és monda nékik: Sok néktek Jeruzsálembe felmentetek: Ímhol vannak a te isteneid, óh Izrael, a kik téged kihoztak Égyiptomnak földéből. És az egyiket helyhezteté Béthelbe, a másikat pedig Dánba... Azután felállítá a magas helyek templomát, és papokat szerze a nép aljából, a kik nem voltak a Lévi fiai közül. És szerze Jeroboám egy ünnepet is a nyolczadik hónapban, a hónap tizenötödik napján, a Júdabeli ünnep módja szerint, és áldozék az oltáron.

Hasonlóképpen cselekedék Béthelben is, áldozván a borjúknak, a melyeket csinált vala, és szerze Béthelben papokat a magaslatokhoz, a melyeket csinált vala.” (1Kir12_28-29, 31-32).

Kiderül tehát, hogy Bétel egyáltalában nem az a hely volt, amelyik fürdött Jahve kegyeinek napsütésében. Inkább az a hely volt, amely felett most összevonta a szemöldökét. A lakosai nem közönséges emberek voltak, hanem dölyfös lázadók, nyíltan szembeszegülve Vele, a legfélelmetesebb bűnökben vétkesek. Ez adta a sötét hátteret ahhoz a színhez, ami most tárul elénk. Ez ad számot az ítélet komolyságáról, ami a legfiatalabb lakosait sújtotta. Ez magyarázza azt is, hogy miért viselkedtek ezek a gyerekek úgy, ahogyan viselkedtek. Ami itt történt, az sokkal több volt, mint ártatlan gyermekek csínytevése: ez az igaz Isten és az Ő hűséges szolgálja engesztelhetetlen gyűlöletének kifejeződése volt. Izrael Baál-imádása sokkalta szörnyűsebb volt a kánaániták bálványimádásánál, mert emellé a hitehagyás további és rettenetes bűne társult. S a hitehagyottak mindig is az igazsághoz ragaszkodók legádázabb üldözői, mert az előbbieket hűsége bizonyosságát és ítélet azokkal szemben, akik elhagyták azt.

Negyedik, a csoda borzalmassága

A félelmetes pusztulást, ami utolérte ezeket a gyerekeket, a vétküik borzalmas mivoltának fényében kell vizsgálni. A mi lezüllött nemzedékünk a legnagyobb szörnyűségének elnézésnek volt a tanúja, ezért nehéznek tűnhet meglátni, hogyan illett ez a büntetés a bűnhöz. Isten jellemét annyira félremagyarázták a szószékeken, a követelményeit oly kevésbé hangsúlyozták, a szolgálói helyzetét oly tökéletlenül értették meg, hogy vissza kell térni a Szentírás komoly tanításához, ha ezt az eseményt a helyes távlatból akarjuk látni. Isten mondta: „Meg ne illessétek az én felkentjeimet, és az én prófétáimnak ne ártsatok!” (Zsolt105:15) Ők az Ő hírnökei, a megbízott képviselői, s a velük szemben elkövetett sértést Isten Önmagával szemben elkövetettnek tekinti. Krisztus mondta a szolgálóinak: „A ki titeket befogad, engem fogad be; és a ki engem befogad, azt fogadja be, a ki engem küldött.” (Mt10:40) Viszont aki megveti és elutasítja azt, akit Krisztus küldött, Őt veti meg és utasítja el. Mily kevésbé fogják ezt fel manapság! Isten átka most sok olyan helyet sújt, ahol az Ő szolgálóit kigúnyolták.

„Felméne azután onnét Béthelbe; és mikor az úton felfelé méne, apró gyermekek jövének ki a városból, a kik őt csúfolják vala, ezt mondván: Jőjj fel, kopasz, jőjj fel, kopasz!” (2Kir2:23) A hasztalan keresést követően, amit Illés után indítottak (2Kir2:17), valószínű, hogy a természetfeletti elragadtatásának híre eljutott a jerikói prófétákhoz, tőlük pedig a bételi társaikhoz (2Kir2:3). Ebből arra következtethetünk, hogy a figyelemre méltó távozásának híre ment – Bétel lakosai kétkedéssel és gúnyolódással fogadták. A hitetlenségük miatt gúnyolódtak rajta. Ma a keresztyénség hitehagyott vezetői nem hisznek abban, hogy az Úr Jézus ténylegesen feltámadt és valóságos fizikai testben ment fel a mennybe, s kigúnyolják a keresztyén ahhoz kapcsolódó reménységét, hogy Ura majd visszatér és ő elragadtatik, hogy a levegőben találkozzon Vele (1Thessz4:16-17). Ezért amikor ezt mondták: „Jőjj fel, kopasz, jőjj fel, kopasz!”, ezek a gyerekek minden valószínűség szerint Illés elragadásának hírére csúfolódtak – a csúfolódásokat az idősebbek adták a szájukba.

Thomas Scott mondta:

Hallották, hogy Illés „a mennybe ment”, és sértően parancsolták Elizeusnak, hogy kövesse, s így megszabadulhassanak tőle is, továbbá gúnyolták a kopaszága miatt. Azaz, egyesítették az ócsárlásának bűnét a feltételezett testi hiányossága miatt, ami megvetendő viselkedés egy tiszteletreméltó emberrel, valamint az ellenségességüket vele, mint Isten prófétájával szemben. Ezeknek a gyerekeknek a bűne tehát nagyon szörnyűség volt, de még nagyobb a szüleiké, s a gyerekek sorsa komoly dorgálás és félelmetes figyelmeztetés volt a szülők számára.

Mennyire igaz, hogy „az ok nélkül való átok nem száll az emberre” (Péld26:2)! „És hátratekintvén és meglátván őket”, ami azt jelenti, hogy higgadtan cselekedett, nem a pillanat hevében, „megátkozta őket az Úr nevében”. Nem személyes indítékból, hanem a megsértett Mestere védelmének okából. Ha Elizeus vétkezett volna a gyermekek megátkozásával, az isteni gondviselés elejét vette volna annak. Ez korrekt figyelmeztetés volt Isten részéről a szörnyű ítéletre, ami Izraelt sújtja majd a bűnei miatt.

Ötödik, a csoda etikája

Az előttünk levő igeszakasz az egyik azoknak, amibe a hitetlenek gyorsan belekapaszkodnak, és sok rá adott válasz valóban siralmas. Az Íge azonban túlélte azt ellenségeinek minden ellenvetését és ezeknek a reszkető térdű barátoknak minden gyerekes mentegetőzését. S nincs a Szentírás semmiféle veszélyben ebben a kételkedő és hangoskodó korban sem. Isten Ígéjeként nem tartalmaz semmit, amitől a szolgálóinak bármi módon meg kellene szégyenülniük, semmi olyasmit, amit félre kellene magyarázniuk. Nem a mi dolgunk leülni és megítélni a Szentírást: a mi dolgunk rettegni Előtte (Ézs66:2), tudva, hogy egy napon majd Átala leszünk megítélve (Jn12:48). Ahogyan Jahve képes volt gondoskodni a szent ládáról bármely teremtménye segítségével nélkül (2Sám6:6-7), úgy az Ő igazságának sincsen semmi testi segítségre szüksége a részünkről. Kérdezősködés és teljes szívbeli hittel kell azt elfogadnunk. Egészében kell prédikálni és hirdetni, minden vonakodás és fenntartás nélkül.

Bizonyos úgynevezett keresztyén apológéták azzal válaszoltak a hitetlenek gúnyolódására, amit az igeszakasz „tompításának” neveznek, azt állítva, hogy nem kisgyermek, hanem fiatal emberek voltak azok, akiket a próféta megátkozott, a medvék pedig széttéptek. Az efféle elpuhult magyarázatok azonban olyan értelmetlenek, amilyen szükségtelenek. Teljesen egyetértünk Thomas Scottal, amikor ezt mondja:

Egyes tanult emberek azt igyekeztek bizonyítani, hogy ezek a sértegetők nem kisgyermek, hanem felnőtt személyek voltak, s kétségtelen, hogy a „gyermeknek” fordított szó gyakran szerepel abban az értelemben is. Azonban a „kis” szó hozzátétele világosan bizonyítani látszik, hogy nem felnőttek voltak, hanem fiatal fiúk, akik a bálványimádásban nőttek fel, és megtanulták megvetni az Úr prófétáit.

Mások gorombán korholják Elizeust, azt mondván, hogy szelíden és csendben túrnie kellett volna a csúfolódásokat és súlyosan vétkezett, amikor megátkozta őket. Elég csak arra rámutatni, hogy az ő Mestere másként cselekedett. Ahelyett, hogy megfeddte volna a szolgáját, elküldte a medvéket az átok beteljesítése végett, és az Ő döntése ellen nincs fellebbezés.

Egyes bibliatanítók tévesen azt állították, hogy ez a súlyos büntetés azért volt szükséges, mert az Ószövetség a törvény által kormányzott időszak volt, de az Újszövetség idején a kegyelem irányít. Ez azonban nem igazolja az azonnali büntetést. Az efféle tanítók emlékezzenek Anániás és Safira esetére, akik abban a pillanatban estek össze holtan, amint vétkeztek a Szentlélek ellen (Csel5).

Isten most is a legámulatbaejtőbb és messzire mutató bizonyítékát adja a haragjának azokkal szemben, akik kigúnyolják a törvényét, fájdalmasabb ítéletekkel sújtva a Földet, mint Noé kora óta bármikor! Az Újszövetség az Ószövetséghez hasonlóan azt tanítja, hogy „igazságos dolog az az Isten előtt, hogy szorongattatással fizessen azoknak, a kik titeket szorongatnak” (2Thessz1:6). A most vizsgált eseményben Isten joggal büntette az atyák bűnét a fiakon, hiszen a gyermekek halálával a szülőket is a legkényesebb pontjukon sújtotta. Majdnem az ószövetségi korszak végén olvassuk Izraelről, hogy „ők az Isten követeit kigúnyolták, az ő beszédeit megvetették, és prófétáival gúnyt űztek; míglen az Úrnak haragja felgerjede az ő népe ellen, s többé nem vala segítség” (2Krón36:16). Itt Bételben Isten egy

figyelmeztetést adott, példát adva a közelgő haragjáról, ha nem jobbítják meg az útjaikat és nem bánnak jobban az Ő szolgálóival.

Hatodik, a csoda jelentősége

Első ránézésre természetesen úgy tűnik, hogy nincsen hasonlóság Elizeus e cselekedete és aközött, aminek Krisztus szolgálait kell jellemeznie, és sokan jutnak arra a következtetésre, hogy csak a képzelet erőteljes elrugaszzkodásával vagy az esemény durva elferdítésével lehet bármit is kihozni belőle, ami a mai kor számára is hasznos lehet. De emlékeznünk kell arra, hogy nem a szó szerinti ellenpárját, hanem inkább a lelki vonatkozását keressük. Így látva ez az előkép ünnepélyesen pontos. Az evangélium szolgálói „Krisztus jó illata Istennek mind az üdvözülők, mind az elkárhozók között: ezeknek halál illatja halálra; amazoknak pedig élet illatja életre” (2Kor2:15-16). Az evangélistának természetesen nincs alapja megátkozni bárkit, aki ellene szegül, de rámutathat, hogy mindazok átkozottak Istennél, akik nem szeretik Krisztust és nem engedelmeskednek az Ő törvényének (1Kor16:22, Gal3:10).

Hetedik, a csoda fejleményei

Ezeket a 2Kir2 záró verse jegyzi fel: „Onnét azután felment a Kármel hegyére; onnét pedig Samariába tért vissza.” Azoknak a gyerekeknek az erőszakos halálában Elizeus átkának következtében a próféta isteni tekintélyének megerősítését, a rendkívüli hivatala jelét és annak beteljesedését látjuk, hogy „királyokat” fog lemészárolni (1Kir15:17)! A kellemetlen bételi élmény után a próféta Kármelbe mentami Illés nagy bizonyágtételének a helyszíne volt az ima-meghallgató Istenről (1Kir18). A hegy felé haladva Istennek ez a szolgálója az ereje megújulásának szükségességét jelezte a Legfelségesebbel való közössége, valamint elmélkedés által az Ő szentségén és hatalmán. Samária volt az az országrész, ahol Izrael hitehagyott része élt, s odamenve Elizeus kimutatta az arra vonatkozó készségét, hogy a Mester úgy használja őt, ahogyan jónak látja ezen a sötét és nehéz munkaterületen.

Már csak annyi helyőnk maradt, hogy futólag megemlítsünk néhányat a kiválóbb, ebből a komoly történetből leszűrhető leckék közül. Először is, „tekintsd meg azért az Istennek kegyességét és keménységét” (Rm11:22): ha az előző csoda az Ő „kegyességét” szemléltette, akkor biztos, hogy ez a „keménységét” tárja elénk, s az egyik ugyanúgy isteni tökéletesség, mint a másik!

Másodszor, a gyermekek szavait, valamint tetteit, még ha „kis gyermekek” is, Isten számon tartja! Erről tájékoztatni kell őket és figyelmeztetni, hogy ne legyenek tiszteletlenek Isten szolgálóival.

Harmadszor, micsoda fájdalom volt azokban a szülőkből, amikor a kicsinyeik szétszaggatott tetemeit látták! De mennyivel nagyobb lesz a szülők kínja az ítélet napján, amikor szemtanúi lesznek az utódaik örök kárhozatának, ha az a saját hanyagságuk és rossz példájuk miatt következett be!

7. fejezet – A negyedik csoda: az árkok völgye

Első, a csoda háttere

Ebben az esetben a Szentléleknek tetszett gondoskodni erről a kissé hosszadalmas és bonyolult csodáról, ezért bölcsen tesszük, ha türelemmel elmélkedünk a beszámolón, amit Ő adott arról, hogy mi vezetett Isten csodatevő erejének munkálkodásához és mi volt az oka annak. Pont ahogyan a gyémánt is akkor mutatkozik meg a legjobban, amikor a megfelelő foglalatba helyezik, úgy mi is annál jobban vagyunk képesek értékelni Isten munkáit, ha odafigyelünk az összefüggéseikre. Ez egyformán vonatkozik a teremtésben, a gondviselésben és a kegyelemben végzett munkáira. Mindig vesztesek maradunk, ha figyelmen kívül hagyjuk a körülményeket, amik okot adtak a mi Istenünk különféle tetteihez. Minél hosszabb és sötétebb az éjszaka, annál jobban örülünk a reggel világosságának, s minél égetőbb a szükségünk és sürgetőbb a helyzetünk, annál nyilvánvalóbb az Ő megsegítő keze és a jósága, ahogyan gondoskodik rólunk. Ugyanez az alapelv igaz az Úrnak a felebarátainkról történő gondoskodására is, s ha nem lennénk annyira énközpontúak, az egyiket ugyanúgy megbecsülnénk és dicsérnénk, mint a másikat.

A 2Kir3-ban ezt olvassuk: „Jórám pedig, az Akháb fia kezdte uralkodni Izráelen Samariában Josafátnak, a Júda királyának tizennyolczadik esztendejében, és uralkodék tizenkét esztendeig. És gonoszul cselekedék az Úrnak szemei előtt, de nem annyira, mint az ő atyja és anyja; mert elrontá a Baál képét, a melyet az ő atyja készíttetett volt. De mindazáltal követé Jeroboámnak, a Nébát fiának bűneit, a ki vétekbe ejtette volt az Izráelt, és el nem távozék azoktól.” (2Kir3:1-3) Öt dolgot tanítanak nekünk ezek az igeversék arról az „utálatosságról”, amit Isten „gyűlöl”, s ami a világban levő összes szenvedés és bánat oka, azaz, a bűnről.

1. Isten személyesen figyeli meg a gaztetteinket. „Az Úrnak szemei előtt” cselekedte Jórám ezeket a gaztetteket. Milyen sok gaztettet követnek el titokban, a sötétség leple alatt, feltételezve, hogy annak nincs tanúja! De jóllehet a gaztett elrejtethető az emberek szemei elől, nem rejtethető el a mindenütt jelenlévő elől, mert „minden helyeken vannak az Úrnak szemei, nézvén a jókat és gonoszokat.” (Péld15:3) Micsoda zablát kell ennek ránk tennie!

2. Isten feljegyzi a gaztetteinket. Itt van ennek az egyik egyértelmű példája. A gonoszság, amit Jórám tett az Úr szemében, ugyanúgy feljegyzésre került, mint a korábban a szüleié, s még korábban „Jeroboám bűnei”.

Kimondhatatlanul komoly dolog ez. Isten nemcsak megfigyeli, de fel is jegyzi az emberek minden egyes törvényszegését. Ők elkövetik a vétséget, de keveset vagy semmit sem gondolnak azzal, de az, Aki majd megítéli őket feljegyezz mindent ellenük. Ők elfelejtetik az egészséget, de semmi sem halványul el abból, amit Isten feljegyzett. S amikor majd a halottak, kicsik és nagyok egyaránt előtte fognak állni, „könyvek” nyitvatnak meg, „és megítéltetének a halottak azokból, a mik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint” (Jel20:12). S kedves olvasóm, csak egyetlen lehetséges menekülési útvonal létezik a bűneid szörnyű zsoldjától, ez pedig nem más, mint az, hogy eldobod az Isten elleni hadakozásod fegyvereit, vétkes bűnösként Krisztus lábai elé borulsz, s a bizalmadat az Ő megváltó és megtisztító vérébe veted. Akkor Isten majd azt mondja: „Eltöröltem álnokságaidat, mint felleget, és mint felhőt bűneidet” (Ézs44:22).

3. Isten fokozatokat tart számon a gaztettek elkövetésében. Jórám kiváltotta az Úr nemtetszését, de mégis elhangzik, hogy „de nem annyira, mint az ő atyja és anyja”. Krisztus kijelentette Pilátusnak: „nagyobb bűne van azért annak [Júdásnak], a ki a te kezébe adott engem” (Jn19:11). Máshol ezt olvassuk: „A ki megveti a Mózes törvényét, két vagy három tanubizonyosságra irgalom nélkül meghal; Gondoljátok meg, mennyivel súlyosabb büntetésre méltónak ítéltetik az, a ki az Isten Fiát megtapodja” (Zsid10:28-29). Sokan vannak, akik

figyelmen kívül hagyják ezt az alapelvet és azt feltételezik, hogy miután bűnösök, nem számít, mennyi gonosztságot követnek el. Őrült módon jelenti ki: „akár fel is akaszthatnának egy bárányért”, de csak haragot gyűjtenek maguknak a harag napjára (Rm2:5), mert „minden bűn és engedetlenség” meg fogja még kapni a maga „igazságos büntetését” (Zsid2:2).

4. Isten észreveszi, hogy a megújulásunk csak részleges vagy teljes. Ez abból a tényből derül ki, hogy elhangzik: Jórám „elrontá a Baál képét [vagy szobrát], a melyet az ő atyja készíttetett volt”, de nem semmisítette azt meg, s pár évvel később a Baál-kultuszt helyreállították. Isten Ígéje erre vonatkozólag teljesen világos: „döntögesd le azokat és tördeld össze bálványaidat” (2Móz23:24). A bűnnel kíméletlen kézzel kell elbánni, s amikor elhatározzuk, hogy szakítunk vele, fel kell égetnünk a hidakat magunk mögött vagy azok majd ellenállhatatlan kísértéseknek bizonyulnak ahhoz, hogy visszatérjünk a régi útjainkra.

5. Isten kellőképpen tudomásul veszi a megmaradásunkat a bűnben. Itt fel van jegyezve, hogy Jórám nemcsak „követé Jeroboámnak, a Nébát fiának bűneit”, hanem „el nem távozik azoktól”, ami rendkívüli mértékben fokozta a vétkeességét. A gaztetek útjára lépni is borzasztó gonoszság, de szándékosan kitarítani azon sokkal rosszabb. Milyen kevesen hallgatnak arra az Ígére, miszerint „vétkeidől igazság által szabadulj” (Dán4:24)!

„És Mésának, a Moáb királyának nagyon sok juha volt, és az Izrael királyának adóban százezer bárány és százezer kos gyapját fizette. De mikor meghalt Akháb, a Moáb királya elszakadt az Izrael királyától.” (2Kir3:4-5) Bálám próféciajának beteljesedéseképpen (4Móz24:17) Dávid legyőzte a moabitákat. „Szolgáivá” lettek (2Sám8:2), s továbbra is Izrael alárendeltségében maradtak annak kettészakadásáig, amikor is a hűbéri mivoltuk és az adófizetésük Izrael királyaihoz került, ahogyan Edomé Júda királyaihoz. De Akháb halálakor elszakadtak. Itt pedig látjuk, amint az isteni gondviselés keresztezi a fiainak dolgait. Moábnak ezt a fellázadását a „mikor jóakarattal van az Úr valakinek útaihoz, még annak ellenségeit is jóakaróivá teszi” (Péld16:7) fényében kell látnunk, de amikor a mi útjaink nem tetszenek Neki, akkor mindenfelől a gonoszság veszélyeztet minket. A földi, valamint a lelki bővelkedés egyformán Isten áldásaitól függenek. S hogy láthatóbbá tegye a kezét, Isten gyakran bünteti meg a gonoszokat a bűneiknek megfelelően. Így tette Akháb fiaival is: ők elfordultak Istentől, Moáb pedig lázadásra indult ellenük.

Ahogy ezen elmélkedünk, fel kell fognunk, hogy nincs új a nap alatt. A civakodás, a veszekedés, az irigység és a vérontás jellemezte a népek egymás közti viszonyait a történelem során mindvégig. Kölcsönös tisztelet és békesség helyett „gonoszságban és irigységben élők, gyűlölségesek, egymást gyűlölők valánk” (Tit3:3), ez jellemzett minden népet minden időben. Milyen találóan volt a négy ókori birodalom „négy nagy állattal” jelképezve (Dán7:3) – vadak, bőszek és kegyetlenek! Az emberi romlottság komoly valóság, amit sem az oktatás, sem a törvénykezés nem képes sem eltörölni, sem nemesíteni. Mit tesznek hát az uralkodó hatalmak? Erős kézzel bánnak azzal: „Mert az uralkodó nem jelent rettegést a jót, hanem csak a gonoszt cselekvőknek... Nem hiába visel kardot, mert [a kormányzati és a polgári vezető] Isten szolgálja [a törvény és a rend kikényszerítése végett], bosszúálló... a gonosztevővel szemben” (v. ö. Rm13:4).

„De mikor meghalt Akháb, a Moáb királya elszakadt az Izrael királyától.” A moabiták annak a fiúnak a leszármazottjai voltak, akiket Lót nemzett az idősebb lányának. Ők a Júdától délkeletre, a Vörös-tengertől keletre eső területet foglalták el. Erős és indulatos nép voltak – „Moáb hatalmasai” (2Móz15:15). Bálák, aki Bálámért küldött Izrael megátkozása végett, volt az egyik királyuk. Még prozelitákként sem léphettek be az Úr gyülekezetébe a tizedik generációig. Bálványimádók voltak (1Kir11:33). Legalább szüzötven éven át fizették a súlyos éves hűbért, de Akháb halála után úgy döntöttek, ledobják az igát és nem fizetnek többet.

„Kiméne azért Jórám király azon a napon Samariából, és megszámlálá az egész Izraélt” (2Kir3:6). Nem fordultak az Úrhoz tanácsért és segítségért. Ő volt az, Aki a sikereket adta Dávidnak és leigázta a moabitákat, ezért Jórámnak Hozzá kellett volna fordulni most,

amikor fellázadtak. De ő idegen volt Jahve számára, s nem tanácskozott az aranyborjúk papjaival sem, láthatólag azokban sem bízott. Milyen szánalmas is az újjá nem születettek helyzete a szükség órájában: nincs isteni vigasztaló a bánatban, nincs tévedhetetlen tanácsadó a zűrzavarban, nincs biztos menedék, amikor veszély közeledik hozzá. Milyen sokat veszítenek az emberek mr ebben az életben is hátat fordítva annak, Aki a létezést adta nekik! Nem kevesebb, mint a lelki örültség adhat számot azok ostobaságáról, akik „aki bálványokra ügyelnek” és „elhagyják boldogságukat” (Jón2:9). Jónás kemény iskolában tanultak meg ezt a leckét. Ó, jaj, a felebarátaink túlnyomó többsége soha nem tanulja meg, mint majd végül rájönnek, hogy örök veszítüket okozzák vele. Veled is ez történik majd, kedves olvasó?

„És elméne, és küldte követeket Josafáthoz, Júda királyához, ezt izenvén néki: A Moáb királya elszakadt tőlem; eljössz-e velem a Moáb ellen a hadba?” (2Kir3:7) Thomas Scott és Matthew Henry egyformán azt feltételezik, hogy Jórám részéről pusztán politikai lépés volt az, amikor „elrontá a Baál képét, a melyet az ő atyja készíttetett volt”. Úgy vélik, ez a külső megújulás volt hivatott kikövezni az utat Jósafát segítségének megszerzéséhez, aki istenfélő, bár kissé vonakodó ember volt. Elizeus hozzá intézett szavai a 2Kir3:13-14-ben természetesen ezt a nézetet látszanak megerősíteni, mert Isten szolgálja világossá tette, hogy őt nem tévesztette meg ez a mesterkedés és úgy szólt hozzá, mint aki képmutatóként cselekedett. Bármely történelmet tanulmányozó diák jól tudja, hogy sok vallási fejlesztést a kormányok egyszerűen csak az ügynevezett „állami politika” miatt támogattak, nem pedig lelki meggyőződésből vagy Isten dicsőségének előmozdítása iránti őszinte vágyból. De Aki a szíveket vizsgálja, csak az ismeri a valódi indítékokat amögött, ami nagyon tisztességesnek tűnik a felszínen. „Felele: Felmegyek, úgy én, mint te; úgy az én népem, mint a te néped; úgy az én lovam, mint a te lovaid.” (2Kir3:7) Furcsának tűnhet, hogy Jósafát csatlakozni akart Jórámhoz ebben a hadjáratban, mert korábban komoly fedést kapott, amiért „sógorságot szerzett Akhábbal” (2Kron18:1-3). Jéhu, a próféta ezt mondta neki: „Avagy az istentelennek kellett-e segítségül lenned, és az Úrnak gyűlölőit szeretned? Ezért nagy az Úrnak haragja ellened.” (2Kron19:2) Hogyan lehet tehát magyarázni a viselkedését ebben az esetben? Nem kétséges, hogy a két királyság közötti szakadás meggyógyítására irányuló buzgóságának sok köze volt hozzá, mert a 2Kron18:1-3 utal rá, hogy igyekezett jobb lelki kapcsolatot támogatni Júda és Izrael között. Továbbá, a moabíták a közös ellenség voltak a számukra, mert a 2Kron20:1-ből kiderül, hogy egy későbbi időpontban összefogva másokkal eljöttek, hogy hadakozzanak Jósafát ellen. De a legjobb azt feltételezni, hogy Jósafátot megtévesztette Jeroboám reformációja. Azonban meg kell említenünk azt is, hogy ebben az esetben elmulasztotta kikérni az Úr utasításait.

Második, a csoda sürgőssége

„És monda: Mely úton menjünk fel? Felele: Az Edom pusztájának útján. És elméne az Izráel királya és Júda királya és az Edom királya; és mikor hét napig bolyongtak az úton, nem volt vize sem a tábornak, sem a velök volt barmoknak. Akkor monda az Izráel királya: Jaj, jaj; az Úr azért hívta egybe e három királyt, hogy a Moáb kezébe adja őket!” (2Kir3:8-10) Figyeljük meg, hogy Jórám teljesen át akarta adni Júda királyának a vezetést, s Isten tanácsának kikérése nélkül alkotta meg a terveit. Az útvonal, amit választott, nyilvánvalóan az Edomiták segítségét volt hivatott bebiztosítani, de olyan mélyen hatoltak be a sivatagba, ahol már nem volt víz. Azaz, a három királyt és a seregeiket a pusztulás közvetlen veszélye fenyegette. Ez félelemmel töltötte el Jórám szívét, s azonnal lesújtott rá a vétkes lelkiismerete – a hitetlenek elég igazságot ismernek ahhoz, hogy elítélje őket! „Az embernek bolondsága fordítja el az ő útát, és az Úr ellen haragszik az ő szíve.” (Péld19:3) Micsoda szemléltetését adják ennek Jórám szavai ebben az esetben!

„És monda Josafát: Nincs itt az Úr prófétái közül egy sem, hogy általa tanácsot kérhetnénk az Úrtól? És felele egy az Izráel királyának szolgái közül, és monda: Itt van Elizeus, a Sáfát fia, a ki Illésnek kezeire vizet tölt vala. És monda Josafát: Nála van az Úrnak beszéde. És alámenének hozzá az Izráel királya és Josafát és az Edom királya.” (2Kir3:11-12) Itt látjuk a különbséget a hamis és az igaz [ember] között a végzetes bajok idején. Az egyiket a rossz lelkiismerete kínozza és csak az Úr haragjára gondol, míg a másik az Ő könyörületében reménykedik. Azokban a napokban a próféta volt az Úr szája, ezért Júda királya őt kérdezte, és pedig nem hiába. Áldott dolog megfigyelni, hogy az Úr amiképpen megfigyeli és feljegyzi az elvetettek bűneit, akképpen figyeli a választottjai cselekedeteit is, feljegyezve itt az alázatos szolgálatot, amit Elizeus adott meg Illésnek. Helyesen illették Elizeust az „Izráel szekerei és lovagjai” megnevezéssel (2Kir13:14). Ő volt a valódi védelem a veszély órájában, s a három király hozzá fordultak a sürgős szükségükben.

Harmadik, a csoda különbségtétele

„És monda Elizeus az Izráel királyának: Mi közöm van hozzád? Menj a te atyádnak és anyádnak prófétáihoz!” (2Kir3:13). Figyeljük meg Isten szolgájának mind a méltóságát, mind a hűségét. Távolról sem érezte hízelgőnek, hogy Izrael király kért tanácsot tőle, hanem sértve érezte magát és a tudtára adta, hogy felismerte a valódi jellemét. Ez az Úr Ezékielen keresztül elhangzó szavaira emlékeztet minket: „Ezek a férfiak fölvtették bálványaikat szívökbe, és vétkeik botránkozását orczaik elé állították. Vajjon engedjem-é, hogy megkérdezzenek engem?” (Ezék14:3)

„És monda néki az Izráel királya: Ne utasíts el; mert az Úr gyűjtötte össze ezt a három királyt, hogy a Moáb kezébe adja őket”, ami megfelel annak, hogy „Ne utasíts vissza, mert kétségbeejtő helyzetben vagyunk”.

„És monda Elizeus: Él a Seregek Ura, a ki előtt állok, ha nem nézném Josafátnak, a Júda királyának személyét, bizony téged nem néznék, és rád sem tekintenek” (2Kir3:14). A hamisak csak kevéssé fogják fel, hogy Isten alatt milyen sokat köszönhetnek a közöttük levő igaz jelenlétének.

Negyedik, a csoda követelménye

„Hozzatok ide egy énekest.” (2Kir3:15) Az 1Sám16:23 fényében Scott és Henry arra a következtetésre jutottak, hogy ez a beszélgetés Jórámmal felkavarta Elizeus elméjét és a csillapító zene volt az eszköz, amivel összeszedte magát lélekben, hogy képes legyen átvenni az Úr gondolatait. Alighanem jól gondolják, de mi mégis azt hisszük, hogy volt egy másik, fontosabb oka is. Az olyan igeszakaszok fényében, mint a „Zengedeztetek az Úrnak hárfával... és hangos énekléssel” (Zsolt98:5), továbbá „Jédutun mellett, a ki az Úr tiszteletére és dicséretére prófétál vala” (1Krón25:3, v. ö. 1Krón25:1), úgy véljük, hogy Elizeus itt azt mutatta be, hogy törődik az Isten által megszabott renddel és aláveti magát annak. A héber „énekes” szó olyasvalakit jelent, aki egy húros hangszeren játszik kíséretképpen a zsoldárhoz, amit énekel. Azaz, tiszteletadás volt Istennek és tanítás a királyok számára, hogy Elizeus egy énekesért küldött. „És mikor énekelt előtte az éneklő, az Úrnak keze (v. ö. Ezék1:3, 3:22) lön ő rajta.” Az Úr mindig megtiszteli azokat, akik tisztelik Őt.

Ötödik, a csoda próbatétele

„És monda: Ezt mondja az Úr: Csináljatok itt és ott e patakon árkokat; Mert ezt mondja az Úr: Nem láttok sem szelet, sem esőt, és mégis e patak megtelik vízzel, hogy ihattok

mind ti, mind a ti nyájatok és barmaitok.” (2Kir3:16-17) Meglehetősen komoly próba volt ez, amikor a beteljesedésének minden külső jele vissza volt tartva. Ez a hitük és az engedelmességük próbája volt, s jelentős mennyiségű kemény munkát foglalt magában. Ha gúnyolódva fogadták volna a próféta jövendölését, akkor megvetették volna, hogy ennyit fáradozzanak. Kicsit olyan volt ez, mint amikor Krisztus megparancsolta a tanítványainak, hogy „ültessék le” a tömeget, holott semmi jele nem volt élelemnek a hatalmas tömeg számára, mert mindössze csak néhány kenyérük és haluk volt. A folytatás beszámol arról, hogy hallgattak Elizeusra és elvégezték a megfelelő felkészülést a megígért víz-utánpótláshoz. Ahogyan Henry mondja: „Akik Isten áldását várják, azoknak helyet kell csinálniuk ahhoz.”

Hatodik, a csoda jelentése

E csodának maga a száma is segítségünkre van a jelentésének megértésében. Ez volt a negyedik a sorozatban, s a Szentírás számmisztikájának nyelvezetében ez a Földet jelenti – például, a négy évszakot és az iránytű négy sarokpontját. Ebben a csodában az Ószövetség egyik előrevetítését látjuk annak, hogy az evangélium nem korlátozódik Palesztinára, hanem elterjed majd az egész világon.

A halála előtt Krisztus megparancsolta a tanítványainak: „Pogányok útjára ne menjetek, és Samaritánusok városába ne menjetek be; Hanem menjetek inkább Izráel házának eltévelyedett juhaihoz.” (Mt10:5-6, v. ö. Jn4:9), de a feltámadása után ezt mondta: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket” (Mt28:19). De itt több is van. „Mert az idvesség a zsidók közül támadt” (Jn4:22), s mi, pogányok, az „adósaik” vagyunk (Rm15:26-27).

Látványos előképét látjuk itt ennek, mert kizárólag Jósafát jelenlétének köszönhetően történt meg ez a csoda és vált hozzáférhetővé az élet vize az izraeliták és az edomiták számára! Azaz, amit itt látunk, az az evangélium szolgájának előképe, aki belevég a misszionáriusi feladataiba.

Hetedik, a csoda időzítése

„És lőn reggel, a mikor áldozatot szoktak tenni, ímé vizek jönnek vala Edom útjáról, és megtelék a föld vízzel.” (2Kir3:20) Ezt az órát azért választotta az Úr a csodatételhez, hogy jelezze az egész társaságnak: a szabadulásuk a jeruzsálemi templomban bemutatott áldozatoknak és az ottani istentiszteletnek volt köszönhető. Ugyanebben a jelentős órában mondta el Illés a hatékony imáját a Kármel hegyén (1Kir18:36), amikor a másik jelentős csoda meg végbe. Ehhez hasonlóan „az esti áldozat idején” adatott meg a jeles áldás Dánielnek (Dán9:21). Előképként ez azt tanítja nekünk, hogy Krisztus áldozatának érdemein át árad most Isten életadó evangéliuma a pogányokhoz.

8. fejezet – Az ötödik csoda: az olajoskorsó

A teremtésben mind a hasznos, mind a díszítő dolgok körülvettek minket. A föld gazdagon termi a bájos virágokat, valamint a gabonát és a zöldségeket a táplálásunkhoz. A Teremtő kegyelmesen gondoskodott olyan dolgokról, amik vonzóak a szemünknek és a füleinknek, valamint ellátják a testünket élelemmel és ruházattal. Ugyanez a tulajdonsága megvan Isten Ígérének is. A Szentírás többet is tartalmaz a tanításnál és az előírásnál: csodálatos előképek vannak benne, amik kimutatják a Szerzőjük bölcsességét és megörvendeztetik azokat, akik képesek végig követni az árnyékok egybeolvadását szubsztanciává. S vannak benne titokzatos próféciaik, amik bemutatják az azokat Adó előre tudását és örömet szereznek azoknak, akiknek megadatott a kiváltság, hogy a beteljesedésüket láthassák. Ezek az előképek és próféciaik alkotják annak a belső bizonyosságnak az egyik részét, amit a Biblia ad az isteni ihletettségről, mert ezek bizonyítják azt a bölcsességet, ami végtelenül felülmúlja még a legbölcsőbb halandókét is. Mindazonáltal oda kell fordulnunk a Szentírás tanítói és tanítástani részeihez azért, hogy megismerjük az üdvösség útját és annak az életvitelnek a természetét, ami Istennek tetsző.

Korábbi írásainkban jelentős figyelmet szenteltünk az előképeknek és a próféciaiknak, de az utolsó évtizedben főleg az igazság gyakorlati oldalára összpontosítottunk. A megfigyelés arra tanított bennünket, hogy sokan, akik élénken érdeklődtek a bibliaolvasás iránt a sátor valamelyik részéről vagy a Dániel jövendölései valamelyik részének magyarázatára tett kísérlet, meglehetősen unottaknak tündek, amikor a keresztyén kötelességről vagy viselkedésről prédikáltunk. Mégis szükségük volt az utóbbiakra, mert nagyok voltak a hiányosságaik ezeken a területeken. Egy dicsőséges naplemente pompás látvány, de nem biztosít táplálékot az éhezőknek. A kerti illatok megörvendeztetik az érzékeket, de szegényes helyettesítője lesznek egy jó reggelinek a növekedő gyermek számára. Csak akkor lesz képes a lélek élvezni az előképek szépségét és a próféciaik titkainak magyarázatát, miután táplálkozott a Szentírás tanításából és átültette a gyakorlatba az előírásait. Ez a hangsúlyváltás az írásainkban azt eredményezte, hogy olvasóik százait vesztítettük el. Mégis, ha ismét megélhetnénk az elmúlt ötven évet, akkor is ezt az utat járnánk. A komoly napok, amiket most élünk át, minden eddiginél jobban megkövetelik, hogy az első dolgokat az első helyre helyezzük. Sok író van, akik azokat táplálják, akik az intellektuális szórakozás végett olvasnak, a mi vágyunk pedig szolgálni azoknak, akik arra áhítoznak, hogy szorosabb közösségben járjanak Istennel. Mit gondolnánk egy farmerről, aki tavasszal azzal vesztegette az idejét, hogy a tollas énekesek muzsikáját hallgatta az erdőben, miközben a földjei felszántatlanok és bevetetlenek maradtak? Vajon nem lenne ugyanolyan rossz, ha majdnem teljes mértékben Elizeus csodáinak előképei jelentőségével foglalkoznánk, közben elhanyagolva az egyszerűbb és gyakorlati leckéket, amiket ezek tartalmaznak a szívünk és az életünk számára? Itt ugyanolyan szükséges az egyensúly, mint bárhol máshol, s ha a szokásosnál több teret szánunk ebben az esetben a csoda lelki jelentőségének (s hasonlóképpen a „Dágon” cikkekben is), az nem azért van, mert ezt tettük vagy fogjuk a gyakorlattá tenni.

Első, a csoda kapcsolata

Elizeus hatalmas szolgálatot tett az előző fejezetben a három királynak: az imádságainak és a próféciaiknak köszönhetik az életüket és a győzelmüket. Valaki azt várhatná, hogy a következő fejezetben arról lesz szó, miféle megtiszteltetésben és méltóságban részesítették Elizeust ezért: hogy őt azonnal meghívták az udvarba és állam-miniszterré tették; Jósafátnak haza kellett volna vinnie őt és főemberré tenni a királyságban.

Nem, a bölcs ember megmentette a hadsereget, de senki nem emlékezett meg a bölcs emberről (Préd9:15-17). Vagy, ha fel is kínált neki valami előléptetést, Elizeus visszautasította: jobbnak látta jót tenni a próféták iskolájában, mintsem naggyá válni a királyok udvaraiban. Isten felmagasztalta őt és ezzel meg is elégedett: valóban felmagasztalta, mert itt nem kevesebb, mint öt csodatételben látjuk őt munkálkodni (Henry).

Az, aki a kegyelem által Krisztus igazi szolgájának a szívét bírja, semmiképpen sem cserélne helyet az uralkodóval a trónján vagy a milliommossal a maga luxusában.

Második, a csoda jótéteménye

„És kiálta egy asszony a próféták fiainak feleségei közül Elizeushoz, és monda: A te szolgád, az én férjem meghalt; te tudod, hogy a te szolgád félte az Urat. Eljött pedig a hitelező, hogy elvigye mind a két gyermekemet, hogy néki szolgálai legyenek.” (2Kir4:1) Az, aki számára ez a csoda tétel, egy asszony, „a gyöngébb edény” volt (1Pt3:7). Özvegy volt, ami a magány jelképe: „Jaj! de árván ül a nagy népű város! Olyanná lőn, mint az özvegyasszony!” (JSir1:1). Állítsuk ezt szembe a romlott Babilon dicsekedésével: „Úgy ülök, mint királynéasszony, és nem vagyok özvegy, és semmi gyászt nem látok.” (Jel18:7) Nemcsak a férjét veszítette el, de egyedül is marad, adósságban és nem voltak eszközei annak visszafizetésére. Szánalmasabb és szerencsétlenebb valakit elképzelni sem lehet. Nyomorúságos helyzetben Jahve szolgájához fordult, és beszámolt neki a szörnyű helyzetéről. A férje akkor halhatott meg, amikor Elizeus a királyokkal együtt távol volt moabiták elleni a hadjárat során, ezért nem ismerte a bajait.

Harmadik, a csoda sürgős mivolta

A helyzet, amivel ez a szegény özvegy szembesült, valóban drámai volt. Emberi gondviselőjét és védelmezőjét a halál keze vette el tőle. Adósságban maradt és nem volt mivel visszafizetnie: olyan teher volt ez, ami súlyosan ránehezedett egy lelkiismeretes lélekre. Most pedig abban a közvetlen veszélyben volt, hogy a két fiát elfogják és elveszik tőle, hogy rabszolgaként szolgálják a hitelezőt. Figyeljük meg, hogy a 2Kir4 nyitó szavaiban nem az hangzik el, hogy „Eljött pedig Elizeushoz egy asszony a próféták fiainak feleségei közül”, hanem „És kiálta egy asszony a próféták fiainak feleségei közül Elizeushoz”, ami jelzi a bánatának súlyát és a prófétához intézett kérésének komolyságát.

Isten néha megengedi, hogy az Ő népe nagyon mélyre süllyedjen a körülményeik vonatkozásában: ez nem mindig büntetésképpen vagy az ostobaságuk folytán következik be. Nem gondoljuk, hogy az asszony helyzete is ilyen volt. Az Úrnak néha tetszik egyeseket eljuttatni a forrásaik kimerüléséig azért, hogy az Ő szabadító keze még világosabban megmutatkozzon, miközben értük munkálkodik.

Az újjászületettek egyik kiemelkedő tulajdonsága az, hogy őszinte szívet kapnak (Lk8:15). Ezért igyekeznek gondosan „a tisztességre... minden ember előtt” és „senkinek semmivel nem tartozni” (Rm12:17, 13:8). Ügyelnek arra, hogy a jövedelmük korlátjain belül éljenek, s ne rendeljenek meg semmit, amíg nem tudják kifizetni. Mivel a keresztyén hitvallás álruhájában oly sok képmutató volt annyira tisztességtelen a pénzügyi dolgokban és gátlástalan a kereskedelemben, ezért nagyon gyakran érte korholás a gyülekezeteket. Mégis, bizonyos rendkívüli esetekben még a legtakarékosabb és legbecsületesebb ember is verheti magát adósságba. Így volt ez ezzel az asszonnyal is. Ennek az özvegynek az elhunyt férje olyan valaki volt, aki „félte az Urat” (2Kir4:1), mindazonáltal olyan ínségben hagyta hátra az özvegyét, hogy az képtelen volt eleget tenni a hitelező követeléseinek. Az igemagyarázók sok találgatásnak adtak helyet ennek a boldogtalan helyzetnek az okait illetően, melyek nagy részét a szerző is teljesen elfogadhatatlannak találta. Mi tehát a saját magyarázata?

A válasz keresése közben a fenti kérdésre három dolgot kell észben tartani. Először, mint arra rámutattunk ennek a tanulmánynak a bevezetőjében, a próféta egy abnormális dolognak minősült: nem volt rá szükség Izrael vallási életében a közönséges időszakokban. Csak a komoly hanyatlás vagy hitehagyás időszakjaiban lépett színre. Azaz, nem volt megállapított ellátmánya, mint a papoknak és a lévítáknak a törvény alatt. Következésképpen, a próféta a kegyesek adományaira vagy a saját két keze munkájának termékeire volt utalva. A Szentírás rövid feljegyzéseiből bárki arra a következtetésre juthat, hogy a legtöbbjük alig élvezett többet, mint amennyire a puszta létfenntartásához volt szüksége.

Másodszor, hosszú évek óta Akháb és Jézabel voltak hatalmon, s nemcsak a kegyeseket üldözték, de a próféták is életveszélyben voltak (1Kir18:4).

Harmadszor, lehetségesnek tűnik a számunkra, hogy ez a próféta a létfenntartását egy olajfaültetvényből származó olajnak köszönhette, s valószínűleg az utolsó egy-két évben terméskiesés volt – figyeljük meg, milyen gyorsan kapott az özvegy a „szomszédjaitól” nem kevés „üres edényt”.

„Monda néki Elizeus: Mít cselekedjem veled?” Lehet, hogy a próféta egy pillanatra maga is tanácstalan volt a saját tehetetlensége tudatában. A kérdése a helyezett súlyosságát volt hivatott kihangsúlyozni. „Az én erőmet meghaladó dolog megszabadítani téged.” De valószínűbb, hogy rá akarta venni: nézzen nála magasabbra. „Én is csak ember vagyok.” Vagy lehet, hogy próbára akarta őt tenni. „Akarod követni az utasításaimat?” Ahelyett azonban, hogy várt volna a válaszára, a próféta rögtön feltette a második kérdést: „Mondd meg nékem, mi van a házában?” (2Kir4:2) Talán ez volt hivatott ráébreszteni az özvegyet a problémája súlyosságára, mert a prófétának tudnia kellett, hogy csak kevés vagy egyáltalán semmi sem volt a birtokában, hisz mi másért kereste volna őt? Vagy az özvegy válaszában ez intést is jelenthet, hogy nem szabad megvetni a kicsiny adományokat sem. A „nincs egyéb, csak egy korsó olaj” emlékeztet András „de mi az ennyinek” szavaira (Jn6:9). Ó, vajon nem hasonlóan okoskodunk mi is sokszor?

Negyedik, a csoda próbája

„Akkor monda: Menj el, kérj ott kinn minden te szomszédidtól üres edényeket, de ne keveset” (2Kir4:3). Ez az özvegy hitének és engedelmességének egyformán a próbája volt. A testi értelem számára úgy tűnhet, hogy a próféta csak gúnyolta, mert mi haszna lehet a számára egy csomó üres edénynek? De ha a bizalmát az Úrba vetette, akkor szándékosan aláveti magát ennek és engedelmeskedik az Ő szolgáján keresztül elhangzó szavainak.

Vajon az Ő gondolatai és útjai nem mindig ellentétesen a mieinkkel? Vajon nem így volt, amikor leverte a midianitákat? Micsoda Ígét kapott Gedeon! „Több ez a nép, mely veled van, hogysen kezébe adhatnám Midiánt; Izrael még dicsekednék velem szemben, mondván: Az én kezem szerzett szabadulást nékem!” (Bír7:2) Ennek következtében a hadserege létszáma lecsökkent több, mint huszonkétezerről háromszázra (Bír7:3-7), s amikor az a kis csapat elindult, trombiták, „üres korsók” és azokban fáklyák voltak a kezükben (Bír7:16)! Ó, kedves olvasó, „üres edényekként” kell az Úr elé járulnunk – kiürítve magunkból az önteltségüket – ha meg akarjuk tapasztalni az Ő csodatevő hatalmát.

Ötödik, a csoda követelménye

„És menj be és zárkózzál be magad a te fiaiddal, és tölts az olajból mindenik edénybe, és a tele edényt állítsd félre.” (2Kir4:4) Ez a hivalkodást volt hivatott elkerülni. A szomszédjai nem tudtak a titokról és nem volt szabad meglátniuk az Úr kegyes bánásmódját vele. Ez emlékeztet minket arra, amikor Krisztus feltámasztotta Jairus leányát: amikor a házhoz érkezett, az tele volt egy kételkedő és gúnyoló társasággal, s a Megváltó mindet „kiküldte”

(Mk5:40) mielőtt bement volna és megtette volna a csodát. Ugyanez az alapelv ma is megáll az isteni kegyelem működését illetően. A világ egyáltalában nem ismeri ezt a titkot – azt, hogy Isten feltölti az üres edényeket: „az igazságnak ama Lelkét: a kit a világ be nem fogadhat, mert nem látja őt és nem ismeri őt; de ti ismeritek őt, mert nálatok lakik, és bennetek marad.” (Jn14:17). Igen, az özvegynek be kell csuknia az ajtót, hogy „visszavonulva ő és a fiai még nyugodtabban elmélkedhessenek és szemlélhessék az Úr jóságát” (Scott).

Hatodik, a csoda eszköze

Ez a „korsó olaj” volt, ami olyannyira elégtelennek tűnt az özvegy hitelezője követeléseinek kielégítéséhez. Önmagában az is volt, de Isten áldása alatt bőven elégségesnek bizonyult. Az öt árpakenyér és a két kis hal (Jn6:9) teljesen haszontalannak tűntek a nagy tömeg ellátásához, de az Úr kezéből „mindnyájan evének”, sőt amikor „megelégedének”, még maradt is tizenkét tele kosárral. Ó, a kis dolgokat tetszik Istennek felhasználni. A kövecske, amikor hittel lett kirepítve a parittyából, elegendőnek bizonyult a filiszteus óriás ledöntéséhez. A „kis felhőske” elegendő volt a „nagy esőhöz” (1Kir18:44-45). Krisztus egy „kis gyermeket” használt ahhoz, hogy alázatra tanítsa a tanítványokat (Mt18:2). Egy „kevés erő”, amit a Lélek ad, elegendő nekünk Krisztus Ígéjének a megtartásához és az Ő neve meg nem tagadásához (Jel3:8). Ó, bárcsak „kicsinyek lennénk a magunk szemében” (1Sám15:17)! Áldott dolog látni, hogy ez az özvegy nem nézte le az eszközt, hanem azonnal engedelmeskedett a próféta utasításainak, a hite megragadta a „mindenik edényben” rejlő világos ígéretet (2Kir4:4)!

Hetedik, a csoda jelentősége

Ebben a csodában a megváltás nagy igazságában a legáldottabb, szembeszökő és figyelemre méltó előképét látjuk, olyasvalamit, amit attól félünk, sok keresztyén elméjében ködös. Az evangéliumot manapság olyan felszínesen prédikálják, a különböző dicsőségei úgy elvesznek az általánosításokban, hogy keveseknek van valami megbízhatatlannál több elképzelésük a részeiről. A megváltást ma rendszerint összekeverik az engeszteléssel. A kettő teljesen különböző, az egyik a másiknak a hatása. Az áldozat, amit Krisztus felkínált az isteni szentségnek és igazságnak, azt a célt szolgálta, „hogy minket Istenhez vezéreljen” (1Pt3:18) – átfogó, az egész üdvösségünket lefedő kifejezés mind az összes akadály eltávolítása, mind az ehhez szükséges dolgok ránk ruházása vonatkozásában. Ahhoz, hogy Istenhez vezéreljen, szükséges volt minden közöttünk és Isten között fennálló ellenségeskedés eltávolítása – ez a kibékülés; valamint a vétkeink bűneinek eltörlése – ez a bűnbocsánat; a megszabadításunk a rabszolgaságból – ez a megváltás; továbbá, hogy mind tapasztalatilag, mind jogilag igazakká váljunk – ez az újjászületés és a megigazulás.

A megváltás tehát az engesztelés, a Krisztus által a törvény alatt adott elégtétel egyik nagy hatása vagy eredménye. Isten választottjai a törvény adósai, mivel megszegették azt, s az Ő igazságának foglyai, mert „természet szerint haragnak fiai valánk, mint egyebek is” (Ef2:3). S a szabadulásunk (vagy „üdvösségünk”) nem pusztán felszabadítás, miután kellő elégtétel adatott. Nem, mert miközben igaz, hogy a megváltásunk kegyelemből történik egy szuverén hatalom kivitelezésében, mégis azért van így, mert váltságdíj lett felkínálva, a minden tekintetben bebiztosított felmentéssel egyenértékű árát megfizették. A „Megváltom őket a Seol hatalmából!” (Hós13:14) szavakból megtudjuk, hogy az utóbbi az előbbi következménye. A váltságdíj a megkövetelt ár megfizetése. A megváltás a váltságban levők felszabadítása s ez a szabadítás az isteni hatalom gyakorlása által következik be. „Visszautasítván a szabadulást” (Zsid11:35); az itt szereplő görög „szabadulásnak” fordított

szót rendszerint „megváltásnak” fordítják: visszautasították annak elfogadását a szenvedéseikért cserébe az üldözőik által megkövetelt gyalázatos kikötések (a hitehagyás) mellett.

A megváltás szükségszerűen előfeltételezi a korábbi birtoklást. Jelöli valaminek a helyreállítását, ami elveszett és helyreállt valamilyen ár megfizetése mellett. Ezért mondja Krisztus a próféta szavakkal: „a mit nem ragadtam el, azt kell megfizetnem!” (Zsolt69:4) Ennek látványos szemléltetését látjuk Izrael történetében, amikor a Vörös-tenger túlsó partján így énekeltek: „Kegyelmeddel vezérled te megváltott népedet” (2Móz15:13). Először Mózes első könyvében látjuk Ábrahám leszármazottjait vándorolni a Kánaán földjén. Utóbb kegyetlen szolgaságban látjuk a választott népet, az egyiptomiak rabszolgaságában, a tégláégető kemencék között nyögdécselve a felügyelők korbácsütései alatt. Utána váltságdíj adatott a húsvéti bárány vérében, majd után az Úr hatalmas kézzel kihozta őket a rabszolgaságból és bevitte a megígért örökségbe. Ez a megváltás teljes képe.

Sokan vannak, akik észreveszik, hogy a keresztyének rabszolgasorban élő nép voltak, Isten számára elveszettek, de vissza lettek adva és helyre lettek állítva Neki. Egyesek mégsem veszik észre, hogy az Úrhoz tartoztak, mielőtt Krisztus megszabadította volna őket. A választottak Krisztushoz tartoztak jóval az előtt, hogy a vért ontotta értük a megváltásuk végett, mert Őbenne lettek kiválasztva a világ teremtése előtt (Ef1:4) és átadottak Neki az Atya szeretet-ajándékaként (Jn17:9). De ők is elbuktak és meghaltak Ádamban, ezért jött Ő el, hogy megkeresse és megmentse azt, ami elveszett. Krisztus a tulajdon vérén vásárolta meg Isten egyházát (Csel20:28), ezért mondja Neki az Atya: „a veled való szövetségnek vééréért a te foglyaidat is kibocsátom a kútból, a melyben nincs víz” (Zak9:11). Törvényes joga van rájuk. Nincsen haszontalan megváltás: mindenki, akiket Krisztus megvásárolt vagy megváltott, megváltottak lesznek, azaz kiszabadulnak a fogságból és megszabadulnak a bűntől. Jogilag már most is ez a helyzetük, gyakorlatilag csak részben (Jn8:36), s tökéletesen majd csak akkor, ha megdicsőülnek – innen származik a jövődöbéli jelleg a Lk21:28-ban és a Rm8:23-ban.

Most figyeljük meg, hogyan rajzolódik ki a megváltás minden fő jellemzői a 2Kir4-ben.

1. Az alanya egy özvegy. De nem volt mindig az. Korábban olyasvalakinek a felesége volt, aki „félte az Urat”, de a halál eltépte azt a boldog köteléket, s magányban és kétségbeesésben hagyta őt – találó képe ez Isten választottjainak, akik eredetileg szövetségben voltak Vele, majd a bukás miatt elidegenedtek Tőle (Ef4:18).

2. A hitelezője végrehajtásba helyezte a követeléseit. Tulajdonképpen azért jött, hogy a fiait „rabszolgákká tegye”. A „hitelezőnek” fordított héber szó a 2Kir4:1-ben azt jelenti: „az, aki kieroszakolja”, ami jár neki, s így fordítja a Jób11:6 is („Isten kevesebbet követel tőled, mint amire a vétkeid rászolgálnak”). Visszatekintés ez a 3Móz25:39-40-re: „Ha pedig elszegényedik melletted a te atyádfia, és eladja magát néked: ne szolgáltassad úgy mint rabszolgát. Mint béres, mint zsellér legyen nálad; a kürtölésnek esztendejéig szolgáljon nálad.” Urunk erre a gyakorlatra utal a Mt18:23-25-ben olvasható példázatában. Azaz, a 2Kir4:1 „hitelezője”, aki nem mutatott könyörületet a szegény özvegy iránt, a szigorú és hajthatatlan törvény jelképe.

3. Az özvegy teljesen képtelen volt kifizetni a hitelezőjét. Így vagyunk mi is teljesen tehetetlenek a törvény követelményei kielégítésében vagy a megváltásunk kivitelezésében.

4. Ő, hozzánk hasonlóan, csak Isten pusztá könyörületére hagyatkozhatott. „Megigazulván ingyen az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltság által” (Rm3:24). Pontosan ezt kell várnunk ebben a csodában, mert az őt a kegyelem száma (lásd 1Móz43:34, 45:22, 1Kor14:19). Figyeljük meg a használt eszközöket is: az „olaj” megsaporodott. Az olaj Isten túláradó kegyelmének jelképe (Zsolt23:5, Ézs61:3)

5, Mégis olyan kegyelem volt ez, ami „igazság által” lépett színre (Rm5:21). Megszerezte az özvegy fiainak szabadságát a hitelező követelésének teljes kielégítésével.

6. A megváltás mindkét összetevőjét látjuk itt. Első az ár: „Menj el, add el az olajat” (2Kir4:7). A második a hatalom: a csodálatos olajszaporítás.

7. Nem általános és válogatás nélküli megváltás volt ez, hanem határozott és konkrét. Az „özvegy” Isten különleges figyelmének alanya volt (Zsolt24:19, 68:5; Jak1:27), nem a „szabad akaratiság” puszta elvonatkoztatása.

9. fejezet – a hatodik csoda: a gazdag asszony

Első, a csoda kapcsolódása

A mostani történetünk az „És” szóval kezdődik, ami azt jelzi, hogy az itt leírt események szorosan kapcsolódnak az előző csodához, még ha nem is szabad arra a következtetésre jutunk, hogy ez bármi módon ki is meríti annak jelentőségét. Isten Lelke néha két dolgot helyez egymás mellé összehasonlítás végett, hogy észrevehessük a hasonlóságokat közöttük. Máskor pedig azért, hogy rámutasson az ellentétekre, mi pedig fontolóra vehessük az eltéréseket.

Itt az utóbbiról van szó: figyeljük meg az ellentéteket. Az előző esetben az asszony lakóhelye nincs megadva (2Kir4:1), de itt igen (2Kir4:8). Az első egy özvegyasszony volt (2Kir4:1), ennek az asszonynak a férje életben volt (2Kir4:9). Az előző kétségbeejtő pénzügyi helyzetben volt, ez pedig egy gazdag asszony. Az egyik felkereste Elizeust, a másikat a próféta kereste fel. Elizeus gondoskodott az elsőről, a második pedig szolgált neki. Az özvegyasszonynak „két fia” volt, de a házasságban élő nőnek nem volt gyermeke. Az első komoly próbán ment keresztül (2Kir4:3-4), a másik nem.

Második, egy szó a csoda helyszínéről

A hely, ahol ez a csoda végbement, nem lehet jelentéktelen, mert a Szentírásban semmi sem értelmetlen, bár ebben az esetben megvalljuk, hogy csak kevés vagy egyáltalán semmi világosságunk sincs. E csoda haszonélvezője Súnemben lakott, aminek a jelentése látszólag „hepehupás”. Ezt a helyet máshol csak kétszer említi az Ószövetség. Először a Józs19:18-ban, ahonnan megtudjuk, hogy Izsakhár törzsének kisorsolt területen helyezkedett el. Másodszor az 1Sám28:4-ben, ahol azt olvassuk, hogy ez volt az a hely, ahol a filiszteusok összegyűltek és csatarendbe álltak Izrael ellen, mely alkalommal Saul úgy megijedt, hogy az endori boszorkányhoz fordult. Matthew Henry elmondja nekünk, hogy „Súnem a Samária és Kármel közötti út mentén feküdt, ahol Elizeus szokott járni, mint az kiderül a 2Kir2:25-ből.” Úgy tűnik, ez egy mezőgazdasági terület volt, s ebben a pásztori környezetben egy kedves családi jelenet játszódik.

Harmadik, a csoda kedvezményezettje

„És történt ebben az időben, hogy Elizeus Súnembe ment. Ott volt egy gazdag asszony” (2Kir4:8). A héber szó (gadol) különféle összefüggésekben használatos. Az 1Móz1:16, 21-ben és sok más igeszakaszban az anyagi vagy a fizikai nagyságra vonatkozik. A 2Móz32:21-ben „nagy bűn”, azaz erkölcsi jelentése van. A 2Kir5:1-ben, a Jób:3-ban és a Péld25:6-ban a szociális kiválósághoz kapcsolódik. A Zsolt48:2-ben és sok más helyen Magára az Úrra vonatkozik.

Ez az asszony vagyonos, vagyis gazdag volt, amire a férje szolgálai is utalnak, valamint az is, hogy szobát építtetett és rendezett be a prófétának. Istennek megvannak az Övéi a gazdagok és a nemesek között is. S ez az asszony „nagy” volt lelkileg is. Nagy volt a vendégszeretetben, az elsőség átengedésében a férjének, a gondoskodásban másokról, a törődésben a próféta kényelmével, a megelégedettségben, 2Kir4:13, a bölcsességben, amivel felismerte, hogy Elizeusnak visszavonulásra és csendességre van szüksége, s a hitben, bizalommal számítva Istenre, hogy majd erősnek mutatkozik az ő javára, és további csodát tesz, mint azt majd látjuk.

„És történt ebben az időben, hogy Elizeus Súnembe ment. Ott volt egy gazdag asszony, a ki tartóztatá őt, hogy nála egyék kenyeret.” (2Kir4:8). Elizeus úgy tűnik, a Kármel hegye mellett tartózkodott (2Kir4:25), de bejárta a maga köreit az ország területén, meglátogatva a próféták iskoláit és tanítva a népet, ami a valószínű elfoglaltsága volt, ha nem küldetett el éppen valamilyen különleges szolgálatra. „Súnemben élt egy gazdag és istenfélő asszony, aki meghívta őt a házához, és legyűrte a vonakodását.” Az evangélium szolgájának nem szabad rátukmálnia magát a népre, hanem meg kell várnia, amíg meghívják, hogy részesüljön a vendégszeretetükből. S nem szabad hízelegnie a „nagyok” bizalmát elnyerendő, csak ha valami jót szándékozik tenni nekik. „Egymás iránt ugyanazon indulattal legyetek; ne kevélykedjete, hanem az alázatosakhoz szabjátok magatokat” (Rm12:16) – ez az egyik szabály, amit Isten adott a népének, hogyan éljenek, s az Ő szolgáinak példát kell mutatnia ebben a dologban.

Az Úr szolgáinak azokhoz hasonlóan, akiknek szolgálnak, megvannak a maguk hullámhegyei és hullámvölgyei, s nemcsak a belső megtapasztalásukban, hanem a külső körülményeikben is. Igen, vannak hullámhegyeik és hullámvölgyeik is. Nem kell nekik az egész napjukat barlangokban vagy patakok mellett tölteniük. Ha vannak, akik szembeszegülnek nekik, Isten támaszt olyanokat is, akik barátkoznak velük. Vajon nem így volt a mi áldott Urunkkal is, ameddig itt élt? Bár az idő nagyobb részében „nem volt hová lehajtania a fejét”, mégis volt sok asszony, akik „a vagyonunkból szolgáltak Neki” (Lk8:2-3) és a bethániai otthonban is üdvözölték Őt. Így volt Pál apostollal is: noha mindennek a söpredékévé vált a zsidó nemzet szemében, a szentek mégis szerették és nagyra becsülték a munkájáért. Még mikor börtönbe vetették, akkor is megemlíti „Gájust, a gazdáját (vendéglátóját)”. Elizeus tapasztalatai sem képeztek kivételt, ahogyan a szerzőé sem, mert a hosszú utazásai során az Úr sokak szívét és otthonát megnyitotta előtte az Ő népéből.

A vendégszeretet követelmény a szentektől (Rm12:13) és Isten szolgáitól is (Tit3:2, 1:8) mégpedig „zúgolódás nélkül” (1Pt4:9), s ez ugyanolyan igaz volt az ószövetségi korszakban is. Meg kell említeni, hogy ez az asszony átvette a kezdeményezést, mert nem várta meg, amíg Elizeus vagy az egyik barátja megkéri. Az „a ki szüntelen erre jár által” szavak arra utalnak, hogy megfigyelte őt. Kereste az alkalmat, hogy jót tehessen. S a vendégszeretete nem holmi formális dolog volt, hanem komoly és melegsívű. Ezért annál jobban meghökkenthet minket, hogy a próféta tétovázott és neki erőltetnie kellett, hogy lépjen be az otthonába. Ez arra utal, hogy Isten szolgájának nem kell azonnal válaszolnia minden meghívásra, főleg, ha az a gazdagoktól jön. Az „és te kívánsz-e magadnak nagyokat? Ne kívánj”-nak (Jer45:5) kell szabályoznia a viselkedését. Elizeus reagált az unszolására, s miután jobban megismerte, soha nem mulasztotta el elfogadni a kedvességét, valahányszor csak arra járt.

„És monda az asszony a férjének: Ímé úgy veszem észre, hogy az az Isten embere, a ki szüntelen erre jár által, szent ember; csináljunk, kérlek, egy kicsiny felházat, és tegyünk abba néki egy ágyat, asztalt, széket és gyertyatartót, hogy mikor hozzánk jön, hadd térjen oda.” (2Kir4:9-10) Itt látjuk az erkölcsi nagysága néhány további jellemzőjének megmutatkozását. Valószínűleg ő volt a vagyon birtokosa, mert a férje nincs „gazdag embernek” nevezve. De mégis látjuk, amint tanácskozik vele és az engedélyét kéri. Ezzel elfoglalta az őt megillető helyet és ámulatba ejtő példát hagyott a testvérnőire. „Mert a férj feje a feleségének, mint a Krisztus is feje az egyháznak” és ez magyarázza a parancsot: „ti asszonyok a ti saját férjetekeknek engedelmesek legyetek” (Ef5:22-23). Ahelyett, hogy a saját kezébe vette volna a dolgokat és függetlenül járt volna el, ez a „gazdag asszony” a férje egyetértését és együttműködését kérte. Mennyi házi civakodás volna elkerülhető, ha a felek kölcsönösen többet tanácskoznának!

A súnemi hölgy lelki ítélőképességgel is meg volt áldva, mert észrevette, hogy Elizeus Isten szent embere. A két dolog nem választható szét: azoknak adatik meg a lelki

ítélőképesség, akik Isten kijelentett akaratának engedelmeskedve élnek. „A lelki ember azonban mindent megítél” (1Kor2:15), s a lelki személy az, akit a Szentírás előírásai szabályoznak, aki alázatos és szelíd, s aki az Úr által kijelölt helyet foglalja el. „Ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested világos lesz.” (Mt6:22) A saját akarral történő cselekvés ködösíti el a látást. „Előrelátóbb vagyok, mint az öreg emberek”, mondja Dávid. S miért? „mert vigyázok a te határozataidra” (Zsol119:100). Akkor homályosul el az ítélőképességünk és ködösül be az érzékelésünk, amikor elhagyjuk az engedelmesség útját.

Miközben ámulunk ennek az asszonynak az erényein és a kegyelmi ajándékain, nem szabad átsiklanunk a tiszteletadása felett, amivel Elizeusnak adózott. Nem „bájos” vagy „szép emberként” hivatkozott rá: milyen oda nem illő lenne ez a megnevezés Isten szolgája számára! Nem, ő nem használt semmiféle efféle testi vagy szentimentális kifejezést. De úgy sem utalt rá, mint „tudós emberre”, mert a tudósság és a lelkiség semmiképpen sem járnak állandóan együtt. Inkább „Isten szent emberének” mondta a prófétát. Micsoda megnevezés! Milyen pontos szó ahhoz, hogy az evangélium minden egyes szolgálója a szívére vegye! „Isten szent emberei” azok, akiket a Lélek használ (2Pt1:21). S miképpen vette észre a próféta szent mivoltát? Talán imádkozás vagy a Szentírás olvasása közben látta meg őt. S bizonyára a beszédének és a viselkedésének mennyei mivoltából. Ó, kedves olvasóm, Isten szolgájának nem kell különlegesen öltözködni ahhoz, hogy az emberek azonosítsák őt. Az életvitelének, a beszédének, a viselkedésének elegendőnek kell lennie.

Visszatérve erre a „gazdag asszonyra”, figyeljük meg ezután az állhatatosságát. Elizeusnak az otthonába hívását nem a kedvesség múló hangulata vezérelte, ami hirtelen elfogta őt, majd ugyanúgy tova is szállt: inkább szilárd és állhatatos dolog volt ez. Vannak, akik a pusztá hirtelen felindulások teremtményei. De azok viselkedése, akik elvek alapján cselekszenek, állandó.

Milyen gyakran lelkesedik egy gyülekezet, amikor beiktatnak egy szolgát, s a tagjai azt sem tudják, hogy fejezzék ki az iránta érzett megbecsülésüket, de milyen hamar kihül az efféle lelkesedés! Közülünk a legjobbak is hirtelenek, ha ugyan nem ingatagok, de ésszerűen kell tartanunk az intést: „a jótéteményben pedig meg ne restüljünk” (Gal6:9). Áldott dolog látni, hogy ez az asszony nem fáradt bele az Isten embere szolgálatába, hanem továbbra is gondoskodott a szükségleteiről és a kényelméről, még hozzá jelentős nehézségek és költségek árán.

Negyedik, a csoda bekövetkezése

„És történt egy napon, hogy oda ment Elizeus, és megszállott a felházban, és megpihent ott. És monda Géházinak, az ő szolgájának: Hívd ide azt a Súnemitát. Előhívá azért azt, és eleibe állá.” (2Kir4:11-12) Elizeus nem fogadta el önelégülten természetes dologként a vendégszeretetet, amit tanúsítottak iránta, mintha ez valami neki kijáró dolog lett volna a hivatalának köszönhetően. Nem, valóban hálás volt és igyekezett kimutatni a nagyrabecsülését. Ebben különbözött néhány szolgáltótól, akikkel találkoztunk, s akik látszólag úgy hitték, teljes mértékben jogosultak erre a kedvességre és tiszteletre. Miközben megpihent az utazás során, ahelyett, hogy gratulált volna magának a jószerencséje miatt, gondolt a jötevéjére, és szerette volna tudni, mi lenne a legjobb módja valamilyen viszonzásnak. Az asszonynak nem volt szüksége pénzügyi segítségre, semmi jó dolog nem hiányzott az életéből. Mit lehetne hát tenni érte? Nem tudta, de ahelyett, hogy elhessegette volna a gondolatot, úgy döntött, hogy közvetlenül kérdezi ki.

Ötödik, a csoda sajátossága

„Megmondotta volt pedig néki: Mondd meg néki: Ímé nagy szorgalmatossággal szolgálsz nekünk, mit kívánsz, hogy cselekedjem veled? Nincs-e valami mondani valód a király előtt, vagy a sereg fővezére előtt? És monda az: Én az én nemzetségem között békességgel lakom.” Ez a csoda különbözött a legtöbb eddig átnézettől abban, hogy ez nem volt kért, hanem a próféta maga hozakodott elő vele. Felvetette, hogy királyi megtiszteltetésben részesülhet ő vagy a férje, ha úgy akarja. Thomas Scott mondja:

Elizeus kétségtelenül jelentős befolyásra tett szert Jórámnál és a hadvezéreinél, a jeles szabadítással és győzelemmel, amit megszerzett nekik (2Kir3:4-27), s bár semmit sem kérne saját magának, ki akarta mutatni a hálóját a kedves házigazdájára iránt azzal, hogy közbenjár érte, ha volna bármi kérése, amit előterjeszthet.

Azt is érezzük, hogy a próféta túlságosan jól ismerte őt, semhogy azt képzelje, a szíve az afféle apróságok után vágyik, mint a földi méltóság, de megadta neki a lehetőséget, hogy világosabban is nyilatkozzon.

„És monda az: Én az én nemzetségem között békességgel lakom.” (2Kir4:13) Úgy tűnik, mintha a próféta arra vonatkozó ajánlatát, hogy beszél a királlyal, ő úgy értelmezte, hogy tiszteletreméltó pozíciókat szerezhet neki és a férjének a királyi udvarban. A válasza látszólag ezt mutatja, mert a jelentése ez: „Én teljesen meg vagyok elégedve azzal, amit Isten adott meg nekem. Nem vágyom változásra vagy fejlesztésre abban.” Milyen rendkívül ritka az efféle elégedettség! Manapság nagyon kevesen vannak olyan, mint ő. Ahogyan Henry mutat rá: „Sokaknak jó lenne, ha tudnák, mikor vannak jól.” De nem tudják. Birtokba veszi őket egy kóbor lélek, s azt feltételezik, hogy javíthatnak a sorsukon, ha az egyik helyről a másikra mennek, de csak a régi mondás igazságára jönnek rá: „A guruló kő nem szed össze mohát”. „És a hitetlenek olyanok, mint egy háborgó tenger, a mely nem nyughatik” (Ézs57:20), de Isten népével nagyon másként kell lennie. Nagyon hálásaknak kell lennünk, ha képesek vagyunk elégedetten mondani: „A saját népem között lakom”.

Hatodik, a csoda természete

„Monda Elizeus: Mit lehetne tehát érette tennünk? Felele Géházi: Nincs fia és a férje vén ember. És monda: Hívd ide! És a mikor oda hívta, megállott az ajtóban. És monda Elizeus: Esztendő ilyenkorra fiút fogsz ölelni. És monda az: Ne, édes uram, Isten embere, ne mondj képtelen dolgot a te szolgálóleányodnak! És teherbe esék az asszony és fiat szült abban az időben, a melyet megmondott volt Elizeus.” (2Kir4:14-17) Figyeljük meg a próféta alázatosságát: zavarában nem állott a szolgájával tanácskozni. S most tetszett neki a befolyását a mennyei udvarban latba vetni ahelyett, hogy Jórám kegyeit kereste volna. Emlékeznünk kell arra, hogy az ószövetségi időszakban a fiú megadása azoknak, akik hosszú időn át voltak gyermektelenek, Isten kegyének és hatalmának különleges jele volt, mint Ábrahám, Izsák, Manóah és Elkána esetében is. Nem vagyunk biztosak abban, hogy az asszony szavai a hitlenségből vagy a túlradó ámulatból fakadtak, de befogadva a prófétát próféta nevében, a „prófétának jutalmát vette” (Mt10:41).

Hetedik, a csoda jelentése

Ezt az előző csodából szűrhetjük le. Ott a megváltás előképe tárult elénk, a szabaddá tételé a törvény behajtása alól, a szabadítás a rabszolgaságból. Mi ennek a folytatása? Bizonyosan az, amit a megváltottak életében találunk, nevezetesen, a gyümölcstermés Isten számára. Az oknak és az okozatnak ezt a sorrendjét a „minekutána felszabadultatok a bűn alól... megvan a gyümölcsötök a megszenteltetésre” tanítja nekünk (Rm6:22 és v. ö. 1Kor6:20). De ez nem az átalakult régi, a maga gonoszságát érlelő természet terméke, mert a „test” mindvégig ugyanaz marad. Nem, ez teljesen természetfeletti, „a Lélek gyümölcse”, az

újjászületéskor az Isten által belénk ültetett új természet kegyelmi ajándékainak megmutatkozása. Ennek megfelelően látjuk itt a méh gyümölcsét, de nem a természet szokásos működésének köszönhetően, hanem mint Keresztelő Janos esetében is (Lk1:7, 57), hanem természetfeletti módon, ami csak Isten csodatévő erejéből származik.

Ebben a vonatkozásban alaposan meg kell jegyezni, hogy a csodánk jótéteményeseként „a gazdag asszony” van megjelölve. Mint arra rámutattunk az előző fejezetben, ez a megjelölés azt jelzi, hogy ő az, akire az isteni gondviselés rámosolygott, nagylelkűen ellátva őt a jelenvaló élethez szükséges dolgokkal. Azonban erkölcsileg és lelkileg is „gazdag” volt. Mindkét vonatkozásban alkalomhoz illő alakja volt az üdvösség ama összetevőjének, ami most van előttünk.

A megváltás a maga alanyát az előző csoda özvegyéhez hasonlóan a nyomorúságban találja meg – a szegényben, a törvénnyel perbe fogottban, aki képtelen előteremteni a szükségleteire valót. De a megváltás nem hagyja a jótéteményeseit ebben az állapotban, Nem, Isten „a kegyelmének gazdagsága” szerint bánik velük, s ők most elmondhatják: „és tett minket királyokká és papokká az ő Istenének és Atyjának” (Jel1:6). Krisztus igazsága tulajdoníttatik nekik, s ők valóban „gazdagok” Isten szemében. Ők „felségesek, bennök van minden gyönyörűségem” (Zsolt16:3), így beszél Ő róluk. Ők azok, akikben és akik által megteremnek a megváltás gyümölcsei. Minden, ami erről az asszonyról van feljegyezve, azt jelzi, hogy az Úr egyik megváltottja volt. Tisztelte az Úr egyik szolgáját és szolgált neki azokban a napokban, amikor a próféták nagyon távol álltak attól, hogysem népszerűek lettek volna. Sőt, Elizeus elfogadta a vendégszeretetét, amit biztosan nem tett volna meg, ha nem fedezi fel benne a kegyelem jeleit. Maga a tény, hogy először „tartóztatnia” kellett, hogy a kedvességéből részesítse, azt jelzi, hogy Elizeus nem fogadott el azonnal és bárkitől kegyet. Meggyőződve azonban a lelkiségéről, „valamikor csak arra járt, betért oda, hogy kenyeret egyék”. Jegyezzük meg, hogy a „kenyeret enni” kifejezés sokkal többet jelent egy keleti ember számára, mint nekünk. A közösség cselekedetét jelzi, s a fennálló köteléket jelöli azok között, akik együtt fogyasztják el az ételt. Azaz, a prófétával fennálló közösség eme bensőségességével ez az asszony további bizonyítékát adta, hogy Ő Isten megváltottjainak egyike.

Ahogy a mi megváltásunk is megkövetelt csodákat (az isteni megtestesülést, az Istenember halálát, az Ő feltámadását), úgy az alkalmazása a jótéteményeseire sem lehetséges természetfeletti tevékenységek nélkül mind előtte, mind utána. A megváltást hit által kapjuk, de mielőtt az üdvözítő hitet gyakorolhatnánk, a lelket meg kell eleveníteni, mert az, aki halott Isten számára, egy lépést sem tehet Felé. Ugyanez igaz a megtérésünkre is, ami egy igazi fordulat, a lélek elfordulása a világtól Istenhez. Ez erkölcsileg lehetetlen, amíg a kegyelem csodája ki nem munkálta bennünk. „Téríts meg engem és megtérek” (Jer31:18). Az olyan csodákat, mint az újjászületés és a megtérés, amikkel a lélek belép a krisztus által megvásárolt megváltásba, szükségszerűen követi egy olyan, ami megmutatja a megváltás csodálatos gyümölcseit. Ez a helyzet itt is, mint azt látjuk a gazdag asszonynak megadott gyermekben. Elég figyelemre méltó módon az az ajándék úgy került hozzá, hogy előzőleg nem kereste és nem várta azt. S vajon nem így van a keresztyén tapasztalatában is? Amikor eljött Krisztushoz a bűnnel megterhelt lélekként, akkor csak a megváltásra gondolt, nem kért és nem látott előre semmiféle későbbi gyümölcsöt.

10. fejezet – a hetedik csoda: a megelevenített gyermek

„És teherbe esék az asszony és fiat szült abban az időben, a melyet megmondott volt Elizeus.” (2Kir4:17) Ahogyan Matthew Henry rámutatott:

Feltételezhetjük, hogy a fia születése után a próféta duplán kedves volt a gazdag súnemita számára: Elizeus az adósának tartotta magát, de ettől kezdve amíg csak él, az asszony vélte magát a próféta adósának és úgy gondolta, soha nem képes túl sokat tenni érte. Azt is feltételezhetjük, hogy a gyermek nagyon kedves volt a próféta számára, mint az imádságainak fia, de a szülei számára is, mint azidős korok gyermeke.

Mi vonzóbb, mint egy jól nevelt és helyesen viselkedő gyermek? S mi ellenszenvesebb, mint egy elkényeztetett és rosszalkodó? Mindabból, ami erről a gazdag asszonyról van megírva nem kételkedhetünk abban, hogy bölcsen és helyesen nevelte fel a fiát, aki még kellemesebbé tette az otthonát, s a gyermek a látogatók örömeire szolgált, s nem jelentett megpróbáltatást azoknak. Ó, jaj, milyen kevés efféle gyermek maradt mára! Az istenfélő és jól viselkedő otthonok a legértékesebb vagyontárgyak, amikkel bármely nemzet rendelkezhet.

Első, a csoda bekövetkezése

„De mikor megnőtt a gyermek, történt, hogy egy napon kiment az ő atyjához, az aratókhoz” (2Kir4:18). A nyitó mondat nem utal arra, hogy teljesen felnőtt ifjú volt, hanem csak arra, hogy a csecsemő- és gyermekkort hagyta maga mögött. Ez teljesen világos egy sor, a történetben ez után következő dologból. Amikor megbetegedett, egy „szolga” vitte őt haza (2Kir4:19), mert egy ideig az anyja „ölében” ült (2Kir4:20), ő pedig utóbb – látszólag segítség nélkül – vitte fel az emeletre és tette a próféta ágyára (2Kir4:21). A gyermek mégis eléggé felnőtt már, így képes volt ide-oda menni és meglátogatni atyját a mezőn aratáskor. Miközben ott volt, hirtelen gyengélkedés fogta el, mert ezt mondta az atyjának: „Jaj fejem, jaj fejem!” (2Kir4:19). Aligha a napszúrás okozta ezt, mert reggel történt, jóval a dél előtt. Az atyja szemlátomást nem gyanított semmit, mert ahelyett, hogy a saját karjaiban vitte volna haza, az egyik fiatal munkásával küldte őt haza. Milyen képtelenek vagyunk előre látni akár csak azt, amit a következő óra hoz ránk!

„Ki mikor felvette őt, vivé az ő anyjához, és az az ölében tartá délig” (2Kir4:20). Milyen kedves képe ez az anyai szeretetnek! Milyen hálásnak kell lennie mindenkinek, aki gyengéd emlékeket táplál az anyai szeretetről, mert tízezrek vannak ebben az országban, akik olyan szülőktől születtek, akikből hiányzott a természetes vonzalom, s akik többet törődtek a koktélbárokkal és a partikkal, mint a saját utódaikkal. De bármennyire is erős legyen az igazi anyai szeretet, tehetetlen, amikor a kaszás közeledik, mert az igeversünk így ér véget: „és akkor meghalt”. A halál a porba dönti a fiatalat ugyanúgy, mint az időst, aminek bőséges bizonyítékát adják a sírkövek a temetőinkben. Néha ad több-kevesebb előrejelzést a rémes közeledéséről, máskor, mint itt is, majd minden figyelmeztetés nélkül sújt le. Mekkora befolyást kellene e ténynek mindegyikünkre gyakorolnia! A legegyszerűbben megfogalmazva: micsoda ostobaság bálványozni bárkit, aki bármelyik pillanatban elragadható! Mennyire könnyű kézzel kell megragadnunk a földi dolgokat! Így tehát ez a csoda a gyermek halála miatt vált lehetségessé.

Második, a csoda rejtélye

Milyen gyakran tűnik furcsának az Úr bánásmódja a számunkra! A remények hirtelen elhervadnak, a kilátások gyorsan megváltoznak és a szeretteink elragadtatnak. „Minden test

fű” (Ézs40:6), „a mely ma van, és holnap kemenczébe vettetik” (Mt6:30). Így volt ez itt is. A csecsemő csak azért élte túl a csecsemőkor veszélyeit, hogy azután gyermekkorában haljon meg. Azon a reggelen látszólag étellel és egészséggel telve boldogon kiügetett a mezőre az aratókhoz: délben pedig holtan feküdt az anyja ölében. De az ő esetében ez a csapás ráadásul megmagyarázhatatlan volt. A fiút az isteni nagylelkűség adta neki a kedvessége miatt, amit Isten egyik szolgája iránt mutatott, s most a testi értelem számára úgy tűnt, mintha Ő a legkegyetlenebb módon bánt volna vele. Csoda történt a gyermek megadásakor, s most ez a csoda hatástalanná vált. Igen, Isten útjai gyakran „nagy mélység” az emberi értelem számára. De a keresztyény sose felejtse el, hogy ezeket az utakat mindig a végtelen szeretet és bölcsesség rendelte el.

Valóban a legáldottabb dolog megfigyelni, hogy ez a lesújtott anya hogyan viselkedett a számára váratlan és komoly próba alatt. Itt, mint a fejezetben mindvégig, felragyog az ő erkölcsi és lelki nagysága. Nem tördelte a kezét kétségbeesésében, nem adott helyt a mértéktelen bánatnak. S nem zúgolódott a gondviselésre, nem hallatszik tőle semmiféle panasz arról, hogy Isten megszűnt vele szemben kegyesnek lenni. Az efféle válságokban és az azokban tanúsított viselkedésükkel mutatkoznak meg Isten gyermekei és az ördög gyermekei. Nem azt mondjuk, hogy az előbbieket mindig úgy viselkednek, mint ez a gazdag asszony, de mégsem bánkódnak úgy, amint azok, akiknek nincs reménységük. Lehet, hogy éheznek és elkábulnak a nyomasztó csapás alatt, de nem adnak utat a hitetlenség gonosz szívének és nem válnak nyíltan hitetlenekké. Lehet, hogy a lázadás lángjai kavarnak bennük, és a Sátán megpróbál kemény gondolatokat táplálni Isten ellen, de Isten igazi gyermekét nem képes arra indítani, hogy átkozza meg Őt és kövessen el öngyilkosságot. Az isteni kegyelem dicsőséges valóság, s a maga mértékében minden keresztyénnek megadatik, hogy a stressz és a megpróbáltatások idején bizonyítsa az elégségességét.

Harmadik, a csoda várása

„És felméne az asszony, és az Isten emberének ágyára tevé őt, és az ajtót bezárván kijöve onnét.” (2Kir4:21) Erről a soron következő cselekedetei fényében kell elmélkedni, ha meg akarjuk érteni a mostani viselkedését. Határozott célja volt, s a soron következőkre tekintettel világosnak tűnik, hogy ezek a hit cselekedetei voltak. Azt a reményt táplálta, hogy a próféta majd visszaadja neki a fiát. Nem tett előkészületeket a gyermek eltemetésére, hanem előre látta a feltámadását a prófát ágyára fektetve őt. A hite az eredeti áldáshoz ragaszkodott: Isten a próféta ígéletén és imádságain keresztül adta a fiút neki, s most ő (mondhatni) Istenhez viszi a halott gyermeket és elindul megkeresni a prófétát. A hite egészen a végsőig próbára tehető, de abban a szélsőségben Isten megmagyarázhatatlan cselekedeteit azokkal a cselekedetekkel értelmezte, amikben biztos volt, a múlttól a jövő, az ismertől az ismeretlen felé gondolkodva. A gyermeket anélkül kapta, hogy kérte volna, s nem akart abban hinni, hogy most visszavonhatatlanul elvételét tőle.

A hite valóban komoly próbán ment keresztül, mert nemcsak a gyermeke volt halott, de amikor úgy tűnt, hogy a legnagyobb szüksége van rá, akkor Elizeus is sok-sok mérföldnyire volt tőle! Ó, de ez nem volt véletlen, hanem Isten rendezte ezt így bölcsen és kegyelmesen. Miért? Azért, hogy még teljesebb lehetőség nyíljon a hit bizonyítékainak és gyümölcseinek bemutatására. A hit, amelyik nem győzedelmeskedik a csüggedések és a nehézségek felett, nem sokat ér. Az Úr gyakran teszi a körülményeinket a legkedvezőtlenebbekké azért, hogy a hit szabadabban működhessen és azok fülé emelkedhessen. Ez volt a helyzet itt is. Elizeus távol volt, ám az asszony el tudott menni hozzá. Nagyon valószínű, hogy hallott az özvegy fiának Illés általi feltámasztásáról (1Kir17:23) Sareptában, s tudta, hogy Illés lelke most Elizeuson nyugodott meg (2Kir2:15). Ezért szilárd meggyőződéssel elhatározta, hogy megkeresi. S hogy hitben cselekedett, az

világosan kiderül a Zsid11:35-ből, mert az a fejezet az ószövetségi szentek hitének sikereiről szóló feljegyzésekkel elmondja, hogy „asszonyok feltámadás útján visszanyerték halottjaikat”. Csak kettő volt ilyen, s ezek egyike a gazdag asszony Súnemből.

„És előhivatá az ő férjét és monda: Kérlek, küldj ide nékem egyet a szolgálk közül és egy szamarat, hadd menjek el hamar az Isten emberéhez, és mindjárt megjövök.” (2Kir4:22) Miközben a hit győzedelmeskedik a nehézségek felett, nem működik illetlen módon, utat törve magának azokon keresztül, s félretéve az illendőség követelményeit. Bármennyire sürgős volt is a helyzet, az asszony nem rohant el anélkül, hogy tájékoztatta volna a férjét a szándékairól. Az asszonynak nem lehetnek titkai a partnere előtt, hanem teljesen a bizalmába kell őt fogadnia. A hibázás ebben a dologban gyanakváshoz vezet, s ahol az fellép, ott a szeretet hamarosan meghidegül. S ez a lesújtott anya nem elégedett meg azzal sem, hogy egy kapkodó írásos üzenetben tájékoztatta volna a férjét arról, hogy egy-két nap múlva tér vissza. Nem, ismét elfoglalta a megfelelő helyét és elismerte a vele szembeni alárendeltségét. Noha tudtára adta a szándékát, nem követelt semmit, hanem tisztelettel kérte az engedélyét, mint azt a „kérlek” szó világosan megmutatja. A hit bátor és merész, de nem cselekszik sem illetlenül, sem engedetlenül.

Thomas Scott mondja:

Boldog és szép dolog, amikor harmónia uralkodik az otthon életében: amikor a férj tekintélyét a szeretet és a gyanakvásmentes bizalom nemesíti, amikor a feleség arra a bizalomra tiszteletadással és behódolással, valamint hűséggel válaszol, s amikor mindkét fél figyelembe veszi a másik hajlamait, egyesülnek az odafigyelésben Isten rendeleteire és az Ő ügyének előmozdításában.

Ilyen boldogság és harmónia azonban csak akkor érhető el, amikor mind a férj, mind a feleség Istentől várja a kegyelmet ahhoz, hogy az Ő előírásainak megfelelően járasson, s a családi vallásgyakorlatot is kellőképpen fenntartják. Ha a feleség engedi magát befolyásolni attól a lélektől, ami most oly megszokottá vált a világban és visszautasítja a férj úri mivoltának elismerését (1Pt3:6), vagy a férj úgy él, mint egy goromba zsarnok, s nem szereti, táplálja és dédelgeti a feleségét (Ef5:25, 29) és „az asszonyi nemnek, mint gyöngébb edénynek, tisztességet nem tesz” (1Pt3:7), akkor Isten mosolya eltűnik, az imáik „akadályoztatva” lesznek, s az otthonban eluralkodik a civakodás és a nyomorúság.

„És az monda: Miért mégis ő hozzá, ma nincs sem újhald, sem szombat? Felele az: Csak hagyd rám!” (2Kir4:23) Miközben ámulunk az asszony érényei, a férje sokkal kedvezőtlenebb színben tűnik fel. A kérdése azt sugallhatja, hogy még mindig nem tudott a fia haláláról, bár ez aligha látszik valószínűnek. Ha nem kérdezősködött a gyermekről, akkor furcsamód híjával volt az iránta érzett gyengéd törődésnek, s a felesége arra irányuló vágya, hogy ilyen fáradságos útra induljon, arról tájékoztathatta őt, hogy valami komoly vészhelyzet lépett fel. Nehéz elkerülni azt a végkövetkeztetést, hogy a szavai inkább ingerlékenységet sugallanak, s ő megneheztelt, amiért egyedül kellett maradnia a bánatával. A szavai mindenesetre arra szolgáltak, hogy az asszony újabb dicséretre méltó jellemvonására derítsenek fényt: ünnepnapokon és szombatokon a próféták szolgálatát szokta felkeresni. Bár gazdag asszony volt, nem vetette meg azoknak az egyszerű szolgálatoknak a látogatását a Kármel hegyén. Egyetlen igazi keresztyén sem tekinti alantának a maga számára a szegényebb testvéreivel való találkozást, legyen bármennyire gazdag vagy magas beosztású.

A férje szavait más beállításból is szemlélhetjük, nevezetesen, mint az asszony hitnek további próbáját. Még ott sincs mindig lelki egyelőség, ahol a legmélyebb vonzalom áll fenn férj és feleség között, még akkor sem, ha mindketten egyek az Úrban. Az egyik folyamatosan növekedhet a kegyelemben, miközben a másik csak kevés vagy egyáltalán semmilyen előrelépést sem tanúsít. Az egyikük alaposabban megismerheti a tapasztalati igazságot, míg a másik képtelen azt megérteni és megbeszélni. Az egyikük megkaphatja a hit nagyon megnövekedett mértékét anélkül, hogy a másik is hasonló áldásban részesülne. Senki sem

járhat a másik hitében, s jó, ha megemlékeznek erről azok, akiknek erős a hite. Természetesen ebben az esetben sem látunk hitbeli együttműködést, a gazdag asszony férje inkább elcsüggesztette, semmint bátorította őt. S ő gondolkodhatott volna így önmagában: Ez talán jelzés az Istentől, hogy ne keressem Elizeust. De a hit így érvelne: Ez csak további próba előttem, a mivel a bizalmamat az Úrba vetem, ezért nem rettenek meg és nem tart vissza semmi. Az efféle próbákra adott reakcióink teszik nyilvánvalóvá a hitünk valóságosságát és erejét. A hitnek nem számíthat sima és könnyű útra.

„Felele az: Csak hagyd rám!” Ez a szilárd és rendíthetetlen magabiztosság nyelvezete volt. „És megnyergelé a szamarat, és monda a szolganak: Hajtsd és siess, ne késlelj engem a menésben, hanem ha mondándom néked.” (2Kir4:24) A férje természetesen nem jeleskedett itt. Ha ellátta volna a szeretet kötelezettségeit, ő maga vállalta volna fel ezt a fárasztó utazást a felesége helyett vagy legalábbis az lett volna a minimum, hogy elkísérje. De nem akarta magát a szamar nyergében fárasztani, hanem ráhagyta, hogy megtegye ezt. Sok férj mennyire önző! Mennyire hanyagok a feleségeik terheinek hordozásában vagy legalábbis az osztózásban abban! A házasság partnerség vagy semmi a megnevezést leszámítva, s az a férfi, aki engedi, hogy a felesége agyondolgozza magát, s nem tesz semmit, vagy csak keveset, hogy a sorsát könnyebbé vagy fényesebbé tegye odahaza, nem érdemli meg, hogy „férjnek” nevezzék. S az sem elég válaszképpen, hogy csak nem gondol erre. A meggondolatlanság és az önzés egymás szinonimái, mert az önzetlenség jórészt abban rejlik, ha gondolunk másokra. A legjobb, ami mondható erről az emberről, hogy ténylegesen nem tiltotta meg a feleségének az elindulás Kármelbe.

Nem tudjuk, milyen messze volt Súnem Kármeltől, de úgy tűnik, hogy hosszú és nehéz volt az utazás egy hegyvidéki országrészben. A szeretetet azonban nem oltják ki a nehézségek, s a hit nem válik működésképtelenné a problémáktól. S ennek az édesanyának az esetében mindkét kegyelmi ajándék működött benne. A szeretet nem tűr halasztást és nem gondol a személyes kényelmetlenségekre, mint arról a szolgálóhoz szólt szavai tanúskodnak. S a hit természetére jellemző a gyorsaság és a gyors eredmények keresése is, a türelem egy külön erény, ami csak sok kemény tanulás árán fejlődik ki. Heves buzgóság fogta el ennek az asszonynak a lelkét, s ahol az efféle buzgóság a hittel párosul, az megtagad minden visszautasítást. Amíg a hitünk pusztán elméleti és mechanikus dolog marad, addig nem ér el semmit, de amikor erőteljes és heves, akkor lesznek eredményei. Igaz, megköveteli a szükség mély érzését, s gyakran a sürgető helyzet nyomása váltja ki a komolyságát. Ez az oka annak, amiért a hit a leggyakrabban a stressz és a próbák idején virágzik, mert akkor myílik a számára a legjobb alkalom a megmutatkozásra.

„És elmenvén, juta az Isten emberéhez a Kármel hegyére. És mikor meglátá őt az Isten embere távolról, monda Géházinak, az ő szolgálójának: Ímé a Súnemita ez!” (2Kir4:25) Néhány fontos dolgot kell itt megemlíteni. Először is, az elődjéhez hasonlóan Elizeus is hegyen élő ember volt (2Kir2:25), ami a lelki emelkedettségének, az odafelvalókkal való törődésének a jele. Másodszor, figyeljük meg, hogyan viselkedik: nem döllyfös göggel vagy képzelt felsőbbrendűséggel. Nem várta meg, hogy az asszony odaérjen hozzá, hanem elküldte elébe a szolgálóját, ezzel bizonyítva a figyelmes törődését. Harmadszor, nem volt ez vajon egy kegyelmes jel az Úrtól, ami felvidította a szívét az embert próbáló utazása végéhez közeledve? Milyen kedvesek Isten kegyelmi ajándékai! Negyedszer, az „íme a Súnemita ez!” vagy azt jelöli, hogy ő volt az egyetlen istenfélő azon a helyen, vagy azt, hogy kiemelkedett a felebarátai közül lelkiségben, így ez a megnevezés teljesen elegendő volt az azonosításához.

„Fuss, kérlek, eleibe, és kérdezd meg tőle, ha békességben van-e mind ő, mind az ő férje, mind az ő gyermeke? Mondta az: Békességben!” (2Kir4:26) Mellesleg, ez megmutatja, hogy az Úr szolgálatába állt és alacsonyabb beosztásokba került fiataloknak végre kell hajtaniuk az idősebbek megbízásait (v. ö. Tim4:11-13). Az asszony „békességben” szavát nem úgy tekintjük, mint megadást Isten szuverén akarata előtt, hanem inkább mint a

bizalomteljes várakozás kifejeződését. Látszólag semmi kételye sem volt a megbízása végkimenetelét illetően. Nekünk úgy tűnik, hogy a gazdag asszony az egész eseménysorozatban mindvégig úgy tekintett a gyermeke halálára, mint a hitének próbájára. A „békességben” mondása túltekintett a felhőkön és előre látta a boldog végkimenetelt. Biztos, hogy ezt kell kiáltanunk: Ó, asszony, nagy a te hited! Igen, és nagy volt a jutalma is, mert Isten soha nem zavarja össze azokat, akik Őrá számítanak, erősnek mutatkozva az ő javukra. Ne feledjük el, hogy ez az esemény a mi okulásunk és bátorításunk végett van feljegyezve.

„Mikor pedig az Isten emberéhez jutott a hegyre, átölelte az ő lábait; de Géházi oda ment, hogy elűzze őt, az Isten embere azonban így szólt: Hagyj békét néki, mert megkeseredett az ő szíve, és az Úr eltitkolta tőlem, és nem jelentette meg nékem.” (2Kir4:27) Ez a két asszonyra emlékeztet bennünket, akik felkeresték az Úr sírját és azt, ahogyan végül találkozott velük és ezt mondta: „Legyetek üdvözölve! Azok pedig hozzá járulván, megragadák az ő lábait, és leborulának előtte.” (Mt28:9) A most vizsgált eseményben a gazdag asszony szemlátomást helyesen tekintette Elizeust Isten küldöttjének, és alázatosan jelezte, hogy szívességet szeretne kérni tőle. Géházi visszautasításából látjuk, miképpen szembesült a hite egy újabb próbával. S az Úr gyengéden közbelépett a szolgáján keresztül és megfeddte a fontoskodó kísérőt. Az Úr ki szokta jelenteni a titkait a prófétáinak (Ám3:7), de amíg ezt nem tette meg, ők is ugyanolyan tudatlanok és tőle függők voltak, mint mások, ahogyan ez az eset is világosan megmutatja.

S itt volt még egy próbája a hitnek: a próféta maga is sötétben tapogatózott, nem volt felkészülve a megdöbbentő kérésére. De az Úrnak egyormán jó oka van elrejteni valamit előlünk, mint kijelenteni azt nekünk. A most vizsgált esetben nem nehéz felfedezni, miért tartotta vissza Elizeustól a gyermek halálával kapcsolatos összes információt: ezt maga az anya által akarta a tudtára adni, hogy az asszony megmutathassa a hitét. „És monda az: Vajjon én kértem-é fiát az én uramtól? Nemde nem mondám-é néked: Ne csalj meg engemet?” (2Kir4:28) Ezek komoly érvek voltak Elizeus felindításához, hogy cselekedjen az asszony javára. „Ahogyan nem türelmetlenül vágyott a gyermekre, azt sem tudta elhinni, hogy a fiát kérés nélkül csak azért kapta, hogy az egy sokkalta súlyosabb kétségbeesés forrása legyen a számára.” (Scott) A második kérdés azt bizonyította, hogy teljes mértékben Isten Ígésétől függött az Ő szolgáján keresztül. „Bár Isten gondviselése okozhat nekünk csalódást, abban biztosak lehetünk, hogy Isten ígérete soha nem fog, és meg sem téveszt minket soha: a reménység ebben nem szégyeníti meg minket.” (Henry)

11. fejezet – a hetedik csoda: az anyja hite

Az utolsó fejezetben először is a csoda okával, nevezetesen a gazdag asszony fiának halálával foglalkoztunk. Másodjára megvizsgáltuk a csoda rejtélyét. Minden látszatra reggel a gyermek teljesen jól volt és élettel teli, délben mégis már csak egy holttest. Ebben az esetben a katasztrófa duplán megmagyarázhatatlan volt, mert a fiút az isteni nagylelkűség adta az anyjának azért a kedvességért, amit Isten egyik szolgája iránt tanúsított. Most pedig, a testi elme számára úgy tűnhetett, hogy Isten leggorombábban bánt vele.

Továbbá, Isten csodatevő hatalma kapcsolódott bele a fiú megadásába az asszonynak, s most ez a csoda semlegesített azzal, hogy a fia hirtelen el lett tőle ragadva. Harmadszor kitértünk a csoda várására. Kimondhatatlanul áldott dolog látni, miképpen reagált ez a lesújtott anya a látszólagos katasztrófára, bár az egész történet nyilvánvalónak teszi, hogy ezt a bajt a hite próbájának tekintette és az Istenbe vetett bizalma nagyszerűen győzedelmeskedett benne.

Negyedik, a csoda eszköze

„És monda Elizeus Géházinak: Övezd fel derekadat, és vedd kezedbe az én pálczámat, és menj el, ha valakivel találkozol, ne köszönj néki, és annak is, a ki köszön néked, ne felelj, és az én pálczámat tedd a gyermek arczára.” (2Kir4:29) Egyesek úgy gondolják, hogy a próféta azt hitte, hogy a gyermek csak elájult. Mi azonban nehezen tudjuk elképzelni, hogy az anyja ilyen állapotban magára hagyta volna. Akkor inkább egy szolgálival küldött volna üzenetet neki. Az sem valószínű, hogy Elizeus utasításai a szolgának ennyire ellentmondást nem tűrők lettek volna, ha ez lett volna a helyzet. Matthew Henry mondja: „Nem tudom, mit kezdjek ezzel.” Egy másik puritán szerint „Ez a pusztá képzelődéés szüleménye, nem isteni ihletésű, ezért maradt el a hatása.” Thomas Scott elismerte: „Nehéz meghatározni, mire gondolt a próféta, amikor így küldte el Géházit.” Ő választotta ketté a Jordánt Illés palástjával. Talán úgy vélte: a próféta célja az volt, hogy egy nagyon is szükséges leckét tanítson meg Géházinak. Annyi azonban világosnak tűnik az esetből, hogy Isten egyetlen szolgájának sem szabad átruháznia másra azt, aminek a megcselekvése az ő kötelessége.

„De a gyermeknek anyja monda: Él az Úr és él a te lelked, hogy el nem hagylak téged. Felkele azért és követé őt.” (2Kir4:30) A szavaiból világos, hogy bármi is volt vagy nem volt a próféta célja azzal, hogy sürgősen elküldte a szolgáját oda, ahol a gyermek feküdt, az asszony ezt a hite újabb próbájának tekintette. Nyilvánvalóan nem Géháziban vagy Elizeus pálcájában bízott. Őt nem lehetett ezen a módon félreállítani. A nyelvezete egyszerre megkapó és hangsúlyos, a szavai ezt jelentik: Esküszöm, nem megyek haza, amíg el nem jössz velem. A helyzet kétségbeejtő, a várakozásom benned van, Elizeus, mint az Úr küldöttében, s nem fogadok el semmiféle ellentmondást.” Itt a hitének bátorságát és kitartását látjuk. Azt, hogy volt-e bármi vonakodás Elizeus részéről ezzel az útnak indulással, vagy csak próbára tette az asszonyt, nem tudhatjuk biztosan, de a ez a komolyság és sürgetés most cselekvésre készítette a prófétát.

„Géházi pedig már előttök elment volt, és a pálczát a gyermek arczára fekteté, de nem szólott és nem is eszmélt rá a gyermek. Azért visszatért eleibe, és megmondá néki, mondván: Nem támadt fel a gyermek.” (2Kir4:31) Young konkordanciája Géházi neve jelentésének a „tagadó”-t adja meg. Ha összevetjük a különböző, rá vonatkozó utalásokat, megmutatkozik, hogy a jelleme és a viselkedése teljes összhangban voltak a nevével.

Miért kellett Elizeusnak ilyen ember a személyes szolgája gyanánt nem tudjuk, de annak fényében, hogy Júdás is a tanítványok között volt, nem kell túlságosan meglepődnünk ezen. Először látjuk, amint fontoskodva eltaszítaná a szegény anyát, amikor az a mestere lábai

elé borul (2Kir4:27). Itt megfigyelhetjük az Úrhoz szóló imádság hiányát és a próbálkozásainak sikertelenségét. Később látjuk, amint kifejezi önző hitetlenségét, s az Elizeus hatalmába vetett bizalom teljes hiányát (2Kir4:43). Végül, a kapzsisága vezeti őt és hazudik Naámánnak, majd leprás lesz a csalása következtében (2Kir5:20-27). Azaz, a most vizsgált igeversekben az újjá nem született szolga haszontalan próbálkozásait látjuk, valamint azt, ahogyan a csődje mások előtt is világossá válik.

„És bement Elizeus a házba, és ímé a gyermek ott feküdt halva az ő ágyán.” (2Kir4:32) Az előző bekezdésekben sokat foglalkoztunk a gyermek anyjának figyelemre méltó hitével. De mégsem engedhetjük meg, hogy ez olyannyira lekösse a figyelmünket, ami már elhomályosítaná a próféta hitét, mert az ugyanolyan nagy volt. Nem közönséges követelményt támasztottak vele szemben, s csak az tudott annak eleget tenni, aki olyan szoros kapcsolatban állt Istennel, mint ő. A gyermek halála nemcsak teljesen váratlanul következett be, de zavarba ejtően furcsának is tűnhetett. S noha a próféta a sötétségben tapogatózott az okát illetően, mégis elvetette, hogy befejezettek tekintse. Az anyag az isteni nagylelkűségre és jóságra támaszkodott az Isten iránta megnyilvánuló kegyelmének megfelelő végkimenetelt várva, s nem kétséges, hogy a próféta is hasonlóképpen gondolkodott. Noha korábban soha nem szembesült hasonlóan kétségbeejtő helyzettel, tudta, hogy Istennél minden lehetséges. Maga a tény, hogy a halott gyermeket az ő ágyára tették, közvetlen kihívást jelentett a hite számára és ő nemes módon kezelte azt.

„És bement, és bezárta az ajtót magára és a gyermekre, és könyörgött az Úrnak.” (2Kir4:33) Nem teljesen világos, hogy a „kettőjükre” rá és a gyermekre vagy az anyára és Géházira vonatkozik,⁴ aki nagyon valószínű, hogy elkísérte, de akárhogy is volt, az ajtó bezárása kifejezte az elkülönülés utáni vágyát. A próféta azt gyakorolta, amit másoknak prédikált. A negyedik fejezet elején feljegyzett csodában Elizeus megparancsolta az özvegyasszonynak, hogy „zárkózzál be magad a te fiaiddal” (2Kir4:4), hogy elkerüljék a kérkedést, s Elizeus itt ugyanezt az utat járja. Sőt, a legsürgősebb és különlegesebb imádsággal akart az Úrhoz fordulni, s ez biztosan olyasvalami, ami megköveteli az egyedüllétet az Úrral. Az evangélium szolgájának nagyon kell vigyáznia ebben a dologban, kizárva mindet, ami a kegyessége hirdetésének illatát hordozza, ahogyan a farizeusok tették (lásd Mt6:5-6). Itt volt tehát a csoda eszköze: az anya biztos hite, s most a próféta hite is, ami a Mesterének mondott imádságban fejeződött ki – elismerve a saját tehetetlenségét, alázatosan, de bizalommal bemutatva Neki a szükségét, számítva a mindenható hatalmára és a jóságára.

Ötödik, a csoda végbemenetele

„És az ágyra felhágván, a gyermekre feküdt, és az ő száját a gyermek szájára tevé, szemeit szemeire... és megmelegedett a gyermek teste.” (2Kir4:34) A próféta által használt eszközök és az általa követett eljárás olyan szorosan kapcsolódnak egymáshoz, hogy szünet nélkül olvadnak egymásba, s Elizeus hite az imában jut kifejeződésre. Figyelembe véve a rendkívüli helyzetet, a próféta eme cselekedete azt bizonyítja, hogy vészhelyzetekben Istenre szokott számítani, csodálatos áldásokat várva válaszképpen a könyörgéseire. Teljesen meg volt arról győződve, hogy Jahvének semmi sem túl nehéz, így nem volt a Számára túl nagy kérdés sem. Minél jobban tekint a hit Annak végtelen hatalmára és mindenre elégségességére, Akivel dolga van, annál jobban dicsőíti Őt. Azután, a próféta ráfeküdt a kicsi testére, ami az iránta érzett mély szeretetét és a feltámasztására irányuló erős vágyát fejezte ki, mintha a saját életét adná érte és ezzel elevenítené meg.

⁴ Az angol fordításban így szerepel: „bezárta az ajtót kettőjükre” – *a ford.*

Azoknak, akik ismerik Illés életét és csodáit, azonnal feltűnik a hasonlóság Illés itteni cselekedetei és az elődjének egy hasonló alkalommal tanúsított viselkedése között. Valójában oly nagy a hasonlóság közöttük, hogy nyilvánvaló: az egyik a másik mintájára történt, s ez megmutatja, hogy Isten emberének tartania kell magát a bibliai modellhez, ha sikeres akar lenni az Isten szolgálatában. Először is Illés felvette a sareptai özvegy élettelen gyermekének testét és felvitte a felházba, majd lefektette a saját ágyára, megakadályozva ezzel minden emberi tekintetet elzárt az eseményektől. Utána „kiálta az Úrhoz” és „ráborult háromszor a gyermekre” (1Kir17:19-21). Annak kiegészítéseképpen, amit az előző bekezdésben mondtunk el erről, hisszük, hogy a próféta ráborulása arra, akiért imádkozott, az azonosulás cselekedetét jelezte, s annak volt a bizonyítéka, hogy egész lelkét odaszánra a könyörgés munkájára. Ha ki kell tartanunk a közbenjárásban egymásért, akkor az ő esetét a magunkévá kell tennünk, a szükségét vagy terhét a saját lelkünkre venni, majd Isten elé terjeszteni.

„Azután felállott, és egyszer alá és fel járt a házban” (2Kir4:35). Figyeljük meg, hogy még Elizeus imádsága sem talált azonnali és teljes meghallgatásra. Miért kellene hát gyorsan elcsüggednünk, amikor a menny látszólag késlekedik a válaszában a kiáltásunkra! Isten ebben is szuverén, mind minden másban, s ezalatt azt értjük, hogy nem bánik velünk egyformán. Néha azonnal válaszol a kérésünkre, amint azt legelőször kérjük, de gyakran kintartásra és állhatatosságra szólít fel, megkövetelve, hogy türelemmel várjunk Rá. Látjuk, hogy az anya hite mennyi visszautasítással szembesült, s most a próféta hite is próbára tétetik. Igaz, hogy kapott buzdítást a gyermek testének felmelegedéséből – ahogyan az Úrnak gyakorta tetszik „jelet adni a javunkra” (Zsolt86:17), mielőtt a teljes választ megadná – de itt egyelőre nem volt jele a visszatérő tudatnak, s a kicsi még mindig csendben és ernyedten hevert előtte. S ez is a mi tanulásunk végett lett feljegyezve.

„Azután felállott, és egyszer alá és fel járt a házban, majd újra felment és ráborult.” (2Kir4:35) Ez a fel-alá járkálás látszólag bizonyos fokú elméleti zavarodottságra utal, mert a próféták „hozzánk hasonló természetű” emberek voltak (Jak5:17), ugyanazokkal a gyengeségekkel körülvéve. De most, jóllehet Elizeus is elérkezett az értelmé végére, mégsem adott utat a kétségbeesésnek és nem tekintette az esetet reménytelennek. Nem, továbbra is Őhöz ragaszkodott, Aki minden jó és tökéletes ajándék adományozója, s ismét ráborult a gyermekre. Vegyük ezt a fontos leckét a szívünkre és ültessük át a gyakorlatba, mert ez az a pont, ahol sokan csődöt mondanak. A hit kitartása az, ami elhozza a győzelmet (lásd Mt7:7).

Scott mutatott rá:

Tanulságos összehasonlítani a módot ahogyan Illés és Elizeus tették a csodáikat, különösen a holtak feltámasztása során azzal, ahogyan Jézus Krisztus tette. A viselkedésük minden része a folytonos tehetetlenséget és a teljes függőséget fejezte ki Tőle, valamint a buzgó könyörgést az Ő beavatkozásáért. Jézus azonban a saját hatalmával tette a csodákat. Ő szólt és meglett: „Ifjú, néked mondom, kelj fel; Talitha kúmi; Lázár, jöjj ki!” Mindenben Övé a kiválóság.

Hatodik, maga a csoda

Maga a csoda nem kevesebb volt, mint a gyermek megelevenedése, „a halott feltámasztása” (2Kir8:5), Miután a próféta ismét ráborult a gyermekre, azt olvassuk, hogy „akkor a gyermek prüszente vagy hétszer, és felnyitá szemeit a gyermek” (2Kir4:35). Figyeljük meg, milyen gyorsan kész reagálni Isten a Belé vetett valódi hit gyakorlására! Ebben az esetben sem az anya, sem a próféta nem kapott határozott, sőt még határozatlan ígéretet sem, amire támaszkodhattak volna, mert az Úr nem mondta, hogy a gyermeknek jó egészségben kell maradnia vagy fel kell épülnie, ha megbetegedett. Bár nem volt ígéretük, Isten ismert jellemébe kapaszkodtak bele. Mivel Ő kérés nélkül adta a gyermeket, Elizeus nem hitte, hogy Ő visszavenné az ajándékát és rosszabb helyzetben hagyná a jótéteményesét,

mint amilyenben annakelőtte volt. Elizeus tudta, hogy az Úrnál „nincs változás, vagy változásnak árnyéka” (Jak1:17), és ehhez ragaszkodott. Igaz, könnyebbé teszi az imát, ha van valamilyen konkrét ígéret, amire hivatkozhatunk, de a hit magasabb rendje az, ami Magát Istent ragadja meg!

Nem volt ígéret arra, hogy Isten meg fog könyörölni a bűnbánó gyilkosnak, és nem volt kijelölt áldozat erre a bűnre, de Dávid mégsem hiába hivatkozott az Ő irgalmasságának sokaságára (Zsolt51:3).

„És felnyitá szemeit a gyermek” (2Kir4:35). Lássátok meg, micsoda ima-meghallgató és ima-megválaszoló Istenünk van! Lehet, hogy az esetünk teljesen reménytelen, már az az összes emberi segítséget illeti, de az akkor sem nehéz az Úr számára. De nekünk „hittel, [kell kérnünk] semmit sem kételkedvén: mert a ki kételkedik, hasonlatos a tenger habjához, a melyet a szél hajt és ide s tova hány”. S ezért teszi hozzá: „Mert ne vélje az ilyen ember, hogy kaphat valamit az Úrtól” (Jak1:6-7). Nem, inkább az kapja meg, amit kér, aki Jákobbal együtt kijelenti: „Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet”. Mekkora kellett lennie Elizeus örömeinek, amikor látta a meglevencedett gyermeket és újabb tapasztalatokra tett szert Isten kegyelméről a kérésének megválaszolása folytán, ami megszabadította őt a bánatától! Mekkora kellett lennie az örömeinek, amikor beszólította Géházit és megparancsolta neki, hogy szóljon az anyának, majd mikor ezt mondta neki: „Vedd a te fiadat”. Áldott dolog látni a csendes hálaadását. túlságosan teljes, semhogy szavakba lehetne önteni – amikor „lábához esék”, és Istent imádvá „leborula a földre”. Utána „az ő fiát fogván, kiméne” (2Kir4:37), hogy egyedül lehessen Istennel és kiönthesse a szívét, hálákat adva Neki.

Némi segítséget kapunk itt megfigyelve, hogy ez a szakasz egy kötőszavas kapcsolattal kezdődik (2Kir4:18). Az az „És”⁵ nemcsak a történet folytonosságára utal, s jelez éles ellentétet a két fő része között, hanem azt is jelzi, hogy bensőséges kapcsolat is fennáll közöttük. Mint a korábbi alkalmakkor rámutattunk, az „és” szó a Szentírásban néha két dolog összekapcsolására használatos, máskor viszont azzal a céllal, hogy két dolgot vagy eseményt egymás mellé állítson a közöttük lévő ellentétesség bemutatása végett. A mostani esetben látszólag mindkét ok igaz. Mint azt reméljük bemutatni, ennek a csodának az előképi jelentőségére vet fényt, ha alaposan megvizsgáljuk, milyen közvetlenül kapcsolódik a megelőző csodához. Amikor megnézzük a konkrét leírt eseteket, azonnal szembeötlik a bemutatott ellentét. Az előbbiben Elizeust látjuk Sünembe utazni, az utóbbiban az asszony megy őhozzá. Az elsőben az asszony barátkozik a prófétával, az utóbbiban a próféta az asszonnyal. Az előbbiben az asszony fiút kap csodálatos módon, az utóbbiban elvételik tőle.

Ennek az előképi jelentősége nem mutatkozik meg a felszínen, ezért nem lesz egyszerű dolog azt világossá tennünk az olvasó számára. Csak az újjászületettek lesznek képesek értelemmel követni minket, mert egyedül ők tapasztalták meg lelkileg azt, ami itt jelképesen tárul a szemünk elé. Az, ami ebben az esetben kiemelkedő, a titokzatossága: a gyermeknek csodálatos módon kell megadatni az anyának, majd a halál kezének kell ránehezednie! Ez a szegény anyának nemcsak fájdalmas próba volt, de nagyon zavarba ejtő gondviselés is. A testi értelem számára úgy tűnhet, hogy Isten gúnyt űzött belőle. De nincsen valami ugyanolyan tragikus, ugyanolyan zavarba ejtő a keresztyén ember tapasztalatában is? Az előző csodában a megváltás gyümölcseinek képét láttuk, itt pedig a halál látszik felírva arra a gyümölcsre. Ó, kedves olvasóm, értsük meg világosan, hogy mi ugyanolyan függők vagyunk Istentől annak a gyümölcsnek a fenntartását illetően is, mint amennyire azok voltunk a tényleges ajándék vonatkozásában.

S mi a „megváltás gyümölcse”, ami az egyénre vonatkozik? Az Isten felé néző oldalon a kibékülés a megigazulás, a megszentelődés, a fennmaradás. De az egyén felé néző oldalon

⁵ Károlinál: „De” – a ford.

miféle lista állítható fel? A békesség, az öröm, s közösség Istennel és az Ő népével, az öröm az Ő Ígésében, a szabadság az imádkozásban, az elkülönülés a világtól, a vonzódás az odafelvalókhöz. Ó a „mátkáink” kifejezhetetlen édessége (Jer2:2) és az „első szeretetünk” (Jel2:4)! Sok esetben azonban ez az öröm lelohad és a szeretet elhagyjuk! Milyen nyomorult is ilyenkor a Lélek: mint a gyermekeit sirató Ráhel, mi sem tudunk megvigasztalódni. Milyen fájó is a zavarodottság! Mennyire igyekeznek a Sátán előnyre szert tenni és üldözni azt, akivel szemben Isten megszűnt kegyelmesnek lenni! Milyen furcsa, hogy efféle hervadás sújtsa a lelki gyümölcsöt! Milyen rendkívül titokzatos az élettelenység, ami most Isten ültetésének a kertjére nehezedik, s amitől a lélek a költővel együtt mondja:

Hol van az áldottság, amit ismertem,
Amikor először láttam az Urat?
Hol van a lélek-frissítő látványa
Jézusnak és az Ő Ígésének?
Milyen édes még mindig az emlékezete,
De most sajtó hiányt érzek.

Hetedik, a csoda jelentése: a világ soha nem elégíthet ki

Igen, valóban megmagyarázhatatlannak tűnik, hogy Isten saját keze munkájának gyermeke sorvadozzon, s bizonyos értelemben hidegen és élettelenül heverjen. Ó, de itt nem szabad megállnunk. Nem szabad kétségbeesetten leülnünk és arra a következtetésre jutnunk, hogy mindennek vége. A most vizsgált eset nem ér véget ezen a ponton: a gyermek halála nem az utolsó dolog volt! Van „jó reménység” itt a számunkra, s fontos tanítások, amikre oda kell figyelni. Az a „gazdag asszony” nem adta fel csüggedten, s azt feltételezve, hogy odavan minden reménység. Nagyon nem. S ha a keresztyén, aki tudatában van a lelki romlásoknak, a szunnyadó kegyelmi ajándékoknak, a nagy szükségének a megújulásra a belső emberben megtapasztalja a kegyelmes megújulást, akkor utánoznia kell ezt az anyát és azt kell tennie, amit ő tett. S megint rámutatunk: nem csüggedt el a napi bajtól és nem süllyedt önsajnálathoz. Nem siránkozott a saját tehetetlenségén és nem mondta: mit tehetek én a halál jelenlétében? S ha ő nem tette meg, nekünk miért kellene?!

Figyeljük meg alaposan, mit tett ez a lesújtott asszony. (1) A felfoghatatlan és fájdalmas eseményt a hite próbájának tekintette, s ennek megfelelően járt el. (2) Azonnal cselekedett. Késlekedés nélkül felvitte a gyermeket az emeletre és a próféta ágyára fektette, várva, hogy az Úr hatalmasnak mutakozzon az ő oldalán. (3) Erőteljesen nekilódult, vállalva némi nehézséget, hogy megnyugvást találjon és fáradtságos útra indult. (4) Nem hagyta magát eltéríteni még akkor sem, amikor a saját férje csüggesztette el félig-meddig. (5) Őt kereste, Aki először ígért neki fiút. A léleknek Istenhez kell fordulni és ezt kiáltani: „eleveníts meg engem a te ígéreted szerint” (Zsolt119:25). Ragaszkodott az eredeti ígérethez és nem volt hajlandó elhinni, hogy Isten megszűnt kegyelmesnek lenni (2Kir4:28). (7) Nem hagyta, hogy egy újjá nem született szolgáló haszontalan közbelépése eltérítse (2Kir4:29-30). (8) Kitartott Elizeus hatalmára számítva, aki Isten képviselője volt a számára. S a hite dicsőséges jutalomban részesült.

E csoda szemléltető értékét illetően maga Elizeus vonatkozásában, a következőket tanítja nekünk. (1) Isten szolgájának nem szabad meglepődnie, ha azok, akiknek a megtérésében közreműködött, később lelki romlást tapasztalnak meg, s főleg akkor, amikor távol van tőlük. (2) Ha fel lesz használva a helyreállításukban, félmunkát nem végezhet és nem adhatja át a munkát megbízottnak. (3) A hittel teli, várakozó, buzgó imának kell lennie az első dolognak, amihez folyamodik. (4) A sorvadozó lelket megeleveníteni igyekezve le kell ereszkednie annak a szintjére, akinek szolgál (2Kir4:34), és nem állhat mondhatni

valamiféle emelvényen úgy, mintha felsőbbrendű lény volna. (5) Nem szabad elcsüggednie, amiért nincs azonnali és teljes válasz az erőfeszítéseire, hanem ki kell tartania. (6) Hűvös és formális intézkedések nem lesznek elegendők: szívvel-lélekkel kell belevetnie magát ebbe a munkába. A helyreállítás sorrendje az alábbi volt: megújult keringés (2Kir4:34), tüsszögés, szemek kinyitása. Ebből lesűrhetjük a lelki helyreállítás lépéseinek hármas mivoltát: az érzelmek felmelegítése, a fej megtisztulása (az értelem helyreállása), a látás.

12. fejezet – a nyolcadik csoda: a liszt-gyógyította fazék

A most vizsgált igeszakasz (2Kir4:38-41) gyakorlati tanítást, valamint lelki leckéket tartalmaz a számunkra, mert a Szentírás megismerteti benne az ebben a világban levő gonoszságokat és veszélyeket, valamint az eljövendő világ dicsőségét és boldogságát. Elizeus a próféták iskoláját látogatta meg Gilgálban, és Isten dolgaira tanította őket. A találkozó végén utasítást adott rá, hogy valami egyszerű ételt készítsenek el a számukra, mert bár jobban törődött a testi jólétükkel, a fizikait sem hagyta figyelmen kívül. Ez az „ínség” vagy az éhínség időszaka volt, ezért az egyikük kiment a mezőre növényeket gyűjteni, hogy főzeléket főzhessenek. De vadszőlőt talált tökökkel. Jó sokat összeszedve visszatért és fazékba vagdalta azokat, nem tudva, hogy mérgező növényt használt. Amíg el nem készült az étel, nem fedezték fel a veszélyt, mert csak mikor enni kezdtek, akkor kiáltott fel valaki: „Halál van a fazékban!” Mily kevésbé fogjuk fel a sok és változatos formáját annak, ahogyan a halál fenyeget bennünket, s milyen állandósultan rá vagyunk utalva Isten megtartó gondoskodására!

Az átok hatásai, amit az Úristen Ádám bűnére mondott ki, semmiképpen sem korlátozódott az emberiségre. Az „átkozott legyen a föld te miattad” (1Móz3:17) része volt a félelmetes ítéletnek, s ahogyan a Rm8:22 tájékoztat bennünket: „az egész teremtett világ egyetemben fohászkodik és nyög mind idáig”. Nem számít, hol keresi valaki, a figyelő szem láthatja a bukás következményeit. A teremtés egyetlen része se menekült meg, még a mezők és az erdők sem csak tüskéket és töviseket teremnek, de olyasmit is, ami ártalmas és mérgező. Egyes, a legártatlanabbnak tűnő növények és bogyók szörnyű szenvedés és halált eredményeznek, ha ember vagy állat megeszi azokat. Mégis, a legnagyobbbész, valójában ritka kivételekkel Isten kegyelmesen biztosított kellő védelmet az efféle gonoszságok ellen. Az állatok ösztönei és az ember értelme arra készíti őket, hogy hagyják békén azt, ami értelmes. Vagy a szem látja meg, vagy az orr érzi meg, vagy az ízlelés észleli a rossz tulajdonságaikat, s ezzel vagyunk védve ellenük.

Aligha kell rámutatni, hogy amire a fentiekben utaltunk az anyagi világban, arra utal, amit a vallásos világban találunk. Azok között, amit intellektuális és lelki táplálékoknak kínáltak, milyen sok az egészségtelen és ártalmas! A keresztyénség mezőin nagyon sok „vad inda” nő, melyek felhasználása szükségszerűen vezet „a halálhoz a fazékban”, mert a végzetes tanítás úgy hat a lélekre, mint a mérge a testre. Ez világosan kiderül az apostoli kijelentésből: „az ő beszédök mint a rákfekély” vagy „üszkösödés” (2Tim2:17), ahol az utalás az eretnek tanítók gonosz tanítására vonatkozik. De ahogyan Isten ellátta az állatokat ösztönökkel és az embert elegendő természetes értelemmel a fizikailag ártalmas dolgok elkerüléséhez, úgy ruházott rá kegyesen a népére lelki „érzékeket”, amiket, ha használunk, alkalmasak „a jó és rossz között való különbségtételre” (Zsid5:14). Azaz, ösztönösen figyelmeztetik őket az egészségtelen írásokra és igehirdetőkre, ezért „idegent pedig nem követnek, hanem elfutnak attól: mert nem ismerik az idegenek hangját” (Jn10:5).

A Teremtő könyörülete nemcsak a védelmező „érzésekben” mutatkozik meg, amikkel ellátta a teremtményeit, de abban is, hogy alkalmas orvosságokkal és hatékony ellenszerekkel is ellátja őket. Ha vannak ártalmas és mérgező növények, akkor vannak ellenszert adó és gyógyító növények is. Ha Mára vizei keserűek és ihatatlanok, akkor van fa, amit, ha levágnak és belevetnek, az édesség teszi azokat (2Móz15:25). Ha a Szentírás elején olvasunk egy fáról, aminek a gyümölcse a katasztrófába és a halálba taszította a fajunkat, akkor a könyv befejezése előtt olvasunk olyan fáról is, melynek a „levelei a pogányok gyógyítására valók” (Jel22:2). Ez a tény tehát érvényesül mind a fizikai, mind a lelki birodalomban, mert Isten minden gonoszságra gondoskodott orvosságról, minden mérgehez ellenszerről, minden hamis tanításhoz az igazságnak olyan részéről, ami leleplezi és megcáfolja azt. Ezekkel a bevezető megjegyzésekkel most részletesen megvizsgálhatjuk Elizeus nyolcadik csodáját.

Első, a csoda helyszíne

„Azután visszament Elizeus Gilgálba. Éhség vala pedig akkor az országban” (2Kir4:38). Emlékezzünk rá, hogy innen indult el Elizeus a mesterével az utolsó útjukra, pont azt megelőzően, hogy Illés a mennybe ragadtatott (2Kir2:1), ahol az őszintesége tétetett próbára a „Maradj itt, kérlek” szavakkal. Gilgálból Bételbe mentek (2Kir2:2), onnan pedig Jerikóba, végül a Jordánhoz. Látványosan megfigyelhető, hogy a hősünk mindezekben a helyeken tett csodákat az eredeti utazáshoz képest fordított sorrendben. A Jordánnál szétválasztotta a vizeket és száraz lábbal kelt át a fiatal próféták csodálkozó szemei előtt (2Kir2:19-22). Bételnél megátkozta az istentelen gyermekeket az Úr nevében és a pusztulást hozta rájuk (2Kir2:23-25). S most Gilgálnál Elizeus ismét rendkívüli hatalmat gyakorol, amivel Isten ruházta fel őt. Bármerre jár is Isten szolgája, ha alkalom adódik, használnia kell a szolgálati ajándékait.

„Azután visszament Elizeus Gilgálba. Éhség vala pedig akkor az országban” (2Kir4:38). Gilgál Jerikótól keletre volt, közel a Jordánhoz, ahol több volt a nedvesség és a növényzet, mint a belsőbb részekben. Ez a hely Izrael korai történelmében vált emlékezetessé. Ott állított fel a nemzet tizenkét követ Isten kegyelmes beavatkozásának emlékműveként, amikor Ő úgy intézte, hogy száraz lábbal keljenek át a folyón (Józs8:18-24). Ott metélték körül azokat, akik a pusztai vándorlás során születtek, ezzel fordítva el róluk Egyiptom gyalázatát. Ennek bizonyítéka volt az elkülönülésük a pogányoktól, mint Isten saját népének, akik elvégezték a szív körülmetélését (Jer4:4, Rm2:29), ami Isten lelki gyermekeinek megkülönböztető jele. Ott történt, hogy először ettek „a föld terméséből” (Józ5:11), ami után megszűnt a manna csodálatos utánpótlása. De még ezt a kegyelt helyet is befolyásolta a halál, mert a nagy gonoszság odáig is elhatott (1Sám15:21-23, és v. ö. Hós9:15).

Második, a csoda oka

„Éhség vala pedig akkor az országban.” Az „éhség” (ínség) helyén szereplő héber szó éhezést jelent, s így fordítja az 1Kir18:2 is. Ez a „négy nehéz ítélet” egyike, amiket az Úr akkor használ, amikor a nemtetszését fejezi ki a nép iránt: „a fegyvert, éhséget, vadállatot és döghalált” (Ezék14:21). Napjainkban az „éhség”, amivel az igazságos Isten a földet sújtja, sokkal komolyabb és súlyosabb, mint a pusztaság élelmiszerhiány, ahogyan az Ám8:11 fenyeget: „Ímé, napok jönnek, azt mondja az Úr Isten, és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után.” Efféle „éhség” sújtja manapság a keresztyénséget. Még nem vélt teljesen egyetemessé, de már majdnem. Istentiszteleti helyek ezrei váltak szociális központokká, politikai klubokká, ritualista babaházakká, s manapság csak törmelékhalomok. Ezek túlnyomó többsége nem ad semmit a lelki táplálékra vágyó népnek, s a csak nagyon kevésben, ahol látszólag szolgálják Isten Ígését, azt többé nem a Lélek erejével és áldásával teszik. Ez az, ami annyira időszerűvé és helytállóvá teszi a mostani igeszakaszunkat.

„Azután visszament Elizeus Gilgálba. Éhség vala pedig akkor az országban” (2Kir4:38). Micsoda áldott és szép összejátszása volt ez a dolgoknak! Mennyire tanulságos ez Krisztus alpásztorának és a juhainak a mostanihoz hasonló napokban! Jóllehet Isten ítéletesen cselekedett, a próféta nem vette úgy, hogy ez a munkája abbahagyását indokolná, amíg a körülmények nem fordulnak jobbra. Egyáltalán nem: hanem úgy érezte, hogy itt az idő, amikor „meg kell erősíteni a többieket, a kik haló félben vannak” (Jel3:2), és bátorítani azokat, akik az általános hitehagyás miatt hajlamosak a csüggedésre. „Hirdesd az ígét, állj elő vele alkalmas, alkalmatlan időben” (2Tim4:2) az utasítás, amit Isten adott a szolgálóinak. Az „éhség” idején Krisztus szolgájának különösen oda kell figyelnie a fiatal hívők szükségleteire, tanítva őket a bűn-gyűlölő Isten szentségére és igazságosságára, amikor az Ő

ostora van a nemzeten, s meg kell velük ismertetnie az Ő hűségét és elégségességét az „Övéi” számára a legsötétebb órában is, emlékeztetve őket arra, hogy „Isten a mi oltalmunk és erősségünk! igen bizonyos segítség a nyomorúságban.” (Zsolt46:2)

Látjátok, milyen neme példát hagyott Elizeus az Isten által elhívottaknak a belemerülésre az Ő igazsága hirdetésébe! A próféta nem volt tétlen, nem várta, hogy a szükségben levő lelke hozzá jöjjenek, hanem átvette a kezdeményezést és elment hozzájuk. A nemzeti csüggedés és összezavarodás időszakai nem mentesítenek senkit a lelki kötelezettségek ellátása alól, és nem igazolnak semmiféle lazaságot a kegyelem kijelölt eszközeinek használatában. S ezek a „próféta-fiak” sem támasztottak kifogást arra nézve, hogy Elizeus alkalmatlan időben kereste fel őket, s nem mentegőztek azzal, hogy a maguk mulandó érdekeivel kell elfoglalniuk magukat. Nem, örömmel kaptak az arany alkalmuk után, a legtöbbet hozva ki abból azzal, hogy odafigyeltek Elizeus oktatására. Az, hogy „előtte ültek”,⁶ tiszteletadást és figyelmet jelzett. Ez Máriára emlékeztet minket, aki „Jézus lábainál leülvén, hallgatja vala az ő beszédét” (Lk10:39), amit Krisztus a „jobb résznek” nevezett az „egy szükségesből” (Lk10:42). S noha manapság többé már nem hallják a prédikált Ígét, de leülhetnek és olvashatják azt. Legyünk hálásak a nyomtatott oldalért, ha olyasmit tartalmaz, ami megerősíti a hitet és elősegíti az Istennel való szorosabb együtt járást.

Harmadik, a csoda jótéteményesei

„És monda az ő szolgájának: Tedd fel a nagy fazekat, és főzz valami főzeléket a próféták fiainak.” (2Kir4:38) a cselekvés sorrendje ebben az igeversben fontos, mert megmutatja, hogy a lélek szükségletei hogyan élveznek elsőséget a test szükségleteivel szemben. Elizeus gondoskodott arról, hogy lelki táplálékot kapjanak, mielőtt gondoskodott volna a testi táplálékról. Másrészről a próféta nem viselkedett úgy, mint holmi fanatikus és nem nézte le a mulandó szükségleteiket. Itt, mint a Szentírásban mindenütt, helyesen fennmarad az egyensúly. Az odafigyelésnek a közösségre Istennel és annak élvezetének soha nem szabad megengedni, hogy kiszorítsák a közönséges életvitelhez tartozó kötelezettségek ellátását. Ahogyan Krisztus gondolt az éhes tömegek testi szükségleteire és szolgált annak, miután megtörte az élet kenyerét, úgy a szolgája is törődött ezeknek a diákoknak a fizikai jólétével. Az élelem mindkétszer világos és egyszerű, az egyik esetben kenyér és hal, a másik esetben főzelék.

„Kiméne azért egy a mezőre, hogy paréjt szedjen. És holmi vad indákra találván, tele szedé az ő ruháját azokról sártökkel, és mikor hazament, belevagdalta a fazékba főzeléknek; de nem tudta, hogy mi az?” (2Kir4:39) Úgy látszik, ez a személy vállalta magára, hogy kimenjen és mezei növényeket gyűjtsön. A szándéka kétségtelenül jó volt, de ami a történetet illeti, ő nem kap megbízást Elizeustól, hogy ez tegye – világos esete ez annak, amikor a legjobb szándékok sem igazolják, ha cselekedni kezdünk, amíg nincs határozott szó Istentől, s nem csak azokat az eszközöket használjuk, amiket Ő jelölt ki. Lehet, hogy ez az illető hálát adott Istennek, amikor a sártökökre esett a pillantása és úgy érezte, Ő irányította a lépteit oda, ahol ezek nőttek. Ha ez a helyzet, akkor ez egy figyelmeztetés a számunkra, hogy milyen könnyen félreérthetjük az isteni gondviselést, amikor a magunk akaratából cselekszünk, s oly módon értjük azt félre, ami igazolja és látszólag megszenteli az általunk kiválasztott utat. Amikor Jónás az Úr parancsa elől menekülve „Társisba szaladt” és „loment Jáfóba”, „talála ott egy hajót, a mely méne Tarsisba”, pontosan arra a helyre, ahová futott (Jón1:3)!

Az „éhség” időszakai különösen veszélyesek. Miért? Mert az éhség idején az élelem szűkös, s miután kevesebből lehet választani, nagyon hajlamosak vagyunk kevésbé

⁶ Az angol fordításban. Károlinál „vele laktak” – *a ford.*

konkrétaknak lenni, s „a koldusok nem válogathatnak” alapelv alapján cselekedni. Természetesen itt egy figyelmeztetést is látunk, hogy legyünk óvatosak azt illetően, hogy ezekben az időkben mit eszünk, főleg azzal, ami vadon terem. A „vadnak” fordított héber szó itt művelés nélkül jelent, s általában összekapcsolódik a vadállatokkal, amelyek nemcsak ceremoniálisan tisztátalanok voltak a mózesi törvény alatt, de emberei fogyasztásra is alkalmatlanok. Alaposan meg kell jegyezni, hogy bőséges utánpótlása volt ezeknek a „vad tököknek” még akkor is, amikor az országot az „éhínség” sújtotta. Így van ez lelkileg is: ahol „éhség” van az Úr szavainak meghallgatása iránt, a Sátán gondoskodik róla, hogy ne legyen hiány a hamis élelemből. Bizonyossága ennek a rengeteg traktátus a kultuszok szószólóitól és a pornográf füzetek, melyek oly szabadon keringenek, hogy ne is szóljunk arról a hitvény irodalomról, amiben Isten dolgain nyíltan gúnyolódnak. S bár ezek a tökök „vadak” voltak, valószínűleg nagyon hasonlítottak a jókhoz, mert ellenkező esetben az, aki gyűjtötte, nem tévesztette volna össze, nem beszélve azokról, akik ott álltak, miközben a fazékba aprította ezeket, mert ők sem ismerték fel. Ennek is megvan a lelki ellenpárja, ahogyan az ellenségnek a búza közé vetett „konkolya” néha kimutatja. A Sátán ravasz utánczó. Nemcsak „a világosság angyalává” változik át, hanem az „álnok munkásai” is „Krisztus apostolaivá” változtatják át magukat (2Kor11:13-14). Ők Jézust és az Ő evangéliumát jönnek prédikálni, de ahogyan a Szentlélek figyelmeztet minket, ez „másik Jézus” és „másik evangélium”, nem az igazi (2Kor11:4). Azok, akik figyelték, miközben ez az illető beleaprította a vad tököket a fazékba, nem támasztottak kifogást, mert teljesen gyanútlanok voltak ahelyett, hogy alaposan megvizsgálták volna, hogy mit fognak enni. Micsoda alapot ad ez az apostoli buzdításnak: „Mindent megpróbáljatok; a mi jó, azt megtartsátok!” (1Thessz5:21), s ha ezt elutasítjuk, kit hibáztathatunk, ha felfaljuk azt, ami ártalmas?

Negyedik, a csoda szükségessége

„Mikor azután feladták a férfiaknak, hogy egyenek, és ők enni kezdenek a főzelékből, felkiáltának és mondának: Halál van a fazékban, Isten embere! És nem bírták megenni.” (2Kir4:40) Csak délben fedezték fel a veszélyt, mert a vadtökök halálos veszélyére csak akkor derült fény, amikor elkezdtek enni azokat. Nemcsak a tökök kinézete tévesztette meg őket, hanem nem volt azoknak bántó vagy gyanús illata sem a főzés közben. Nagyon ravasz dolog volt ez, mert közülük az egyik volt az, aki összegyűjtötte a mérgező növényeket. Ó, figyeljünk meg, miképpen dicsérte az apostol a béreabelieket, amiért a Szentírás próbájával ellenőrizték a tanításait (Csell7:11). Sokkal inkább kell ezt nekünk megtennünk a nem ihletett emberek prédikációival és írásaival. Nekünk „szorgalmasan vigyáznunk kell” arra, amit az egyes gyülekezeti vezetők tesznek elénk (Péld23:1, v. ö. Mt24:45), mert noha ezek „csemegék” és „édes szavak”, mégis lehetnek „hazug étkek (Péld23:2, 8). Mennyire a saját imádságunkká kell tennünk a Zsolt141:4-et!

Akkor fedezték fel a próféták fiai a halálos jellegét, amikor enni kezdtek belőle. Ó, kedves olvasom, te képes vagy különbséget tenni aközött, mai hasznos a léleknek és aközött, ami ártalmas annak? Képes a lelki inyed elválasztani a tévelygést az igazságtól, a Sátán mérgeét „az Íge őszinte [tiszt]a tejtől”? Valóban igyekszel ezt megtenni, vagy felületes vagy ebben a dologban? „Halljátok meg bölcsék az én szavaimat, és ti tudósok hajtsátok hozzám füleiteket! Mert a fül próbálja meg a szót, mint az íny kóstolja meg az ételt.” (Jób34:2-3) De ne hagyjuk figyelmen kívül az erkölcsi kapcsolatot a 2Kir4:40-ben és a 38-ban elhangzottak között. Azok fedezték fel ezeknek a tököknek a mérgező mivoltát, akik az előbb még Elizeus lábainál ültek. Ez vajon nem világos és ami okulásunk végett feljegyzett lecke? Azok, akiket Isten igazi szolgálói oktattak, nagyobb megkülönböztető képességgel és jobb ítélőképességgel rendelkeznek, mint azok, akik ebben a kegyben nem részesültek. Ezért hát „megjegyezték, a mit hallotok” (Mk4:24) és amit olvastok.

Ötödik, a csoda természete

„Felkiáltának és mondanak: Halál van a fazékban, Isten embere! És nem bírták megenni.” Nem tudjuk, mi ébresztette rá őket a veszélyre. Isten gyermeke sem tudja mindig, amikor valamilyen titkos nyomás vagy láthatatlan kéz megakadályozza a kíváncsisága kielégítésében és elfordítja a lábait a Sátán valamelyik zsinagógájától, ahol „halál van a fazékban”, amit azon a helyen szolgálnak fel. Vajon nincs minden igazi keresztyénnek oka rá, hogy az apostollal együtt mondja: „A ki ilyen nagy halálból megszabadított és szabadít minket: a kiben reménykedünk, hogy ezután is meg fog szabadítani” (2Kor1:10Ö. Mert a halálnak attól a fazekától Isten irányításával Elizeus szabadította meg őket.

Hatodik, a csoda eszközei

„Ő pedig monda: Hozzatok lisztet. És beleveté azt a fazékba, és monda: Add fel immár a népnek, hadd egyenek. És nem volt már semmi rossz [vagy 'gonosz dolog'] a fazékban.” (2Kir4:41) A „lisztet” Isten Ígérének tekintjük: vagy az írott, vagy a személyes Íge ez. Krisztus egyik nagy előképét látjuk a 2Móz ételáldozatában (azaz a lisztben). Csak az Íge véd meg minket a gonosztól. Látjátok, milyen kegyelmesen gondoskodott Isten „az Övéiről”. Bár „éhség volt az országban”, de ezek a prófétai-fiak mégsem voltak híjával a lisztnek! Mennyire hálásaknak kell lennünk Isten Ígérének az otthonainkban az olyan napokon, mint ez is. Bár másvalaki adta a lisztet, ő (Elizeus) „vetette bele azt a fazékba”!

Hetedik, a csoda jelentése

Erre már sokat utaltunk az eddig elmondottakban is. Ne hagyjuk figyelmen kívül, hogy a 2Kir4 38. verse az „és” szóval⁷ kezdődik: a megújulás után légy óvatos, hová mész az élelmedért! Ha gyanakodsz egy vallási kiadvány egészséges voltát illetően, tanácskozz „Isten hozzáértő emberével”. A lelki „éhség” időszak ne tegyen téged gondatlanabbá azzal kapcsolatosan, hogy mivel táplálkozol. Az éhség idején Isten szolgájának szorgalmasnak kell lennie a fiatal hívők kezeinek megerősítésében. Csak ha Isten Ígését tesszük meg állandó vezetőnknek, akkor szabadulunk meg a minket körülvevő gonoszságoktól.

⁷ Az angol változatban – *a ford.*

13. fejezet – a kilencedik csoda: a húsz árpakenyér

Furcsának tűnhet, hogy nagyon kevesen vették észre, hogy a 2Kir4:42-44-ben egy csoda van feljegyezve, mert ezeknek a verseknek a gondos elolvasása nyilvánvalóvá teszi, hogy ezek az Úr csodatevő hatalmát írják le. Mi más módon tudjuk megmagyarázni oly sok ember jóltartását oly kevés élelemmel úgy, hogy még marad is belőle? Még furcsább az, hogy látszólag alig valaki ismerte fel, hogy itt a leglátványosabb előképét látjuk az Úr Jézus Krisztus ama egyetlen csodájának, amiről mind a négy evangélista beszámol, nevezetesen arról, amikor néhány kenyérral és hallal jóltartotta a tömegeket. Mindabban, amit valaha is olvastunk, nem talákoztunk egyetlen prédikációval sem erről, s amennyire vissza tudunk emlékezni, még csak idézettel vagy utalással sem erre a figyelemre méltó igeszakaszra. Thomas Scott egyetlen bekezdéssel intézi el az esetet és bár Matthew Henry kicsit bővebb, ő sem mond semmit a természetfeletti jellegéről. Kíváncsiak lennénk, hogy olvasóink közül hányan tudták volna megválaszolni a kérdést, mielőtt rátértek volna erre a fejezetre: az Ószövetségben hol van leírva a tömegek jóltartásának csodája egy ember keze által?

Első, a csoda oka

Bár „éhség vala pedig akkor az országban” (2Kir4:38), mégis megtudjuk a szakaszunk első verséből, hogy ez nem volt teljes vagy egyetemes: valamennyi árpa termett Baál-Salisában. Ebben megláthatjuk, miképpen emlékezik meg az Úr a haragjában is a könyörületről. Még ahol egy egész országban a természhiány teljes is – ami rendkívül ritkán fordul elő – akkor is mindig van élelem a szomszédos területeken. Ebben Isten jóságának és hűségének egy példáját látjuk. Ő jelentette ki: „Ennekutánna míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek.” (1Móz8:22) Bár több mint négyezer év telt el azóta, mindegyik soron következő bőséges bizonyítékát szolgáltatta ezen ígéret beteljesedésének – bemutatója volt ez mind az isteni szavahihetőségnek, mint annak, hogy Isten folyamatosan irányítja a Föld ügyeit. Mint mondtuk, nagyon ritka, hogy teljes természhiány lépjen fel bármelyik egyetlen országban, mert az Úr kijelenti: „esőt adtam egy városra, más városra pedig nem adtam esőt. Az egyik rész esőt kapott, az a rész pedig, a melyre nem esett eső, megszáradott” (Ám4:7).

Második, a csodához hozzájáruló ember

„Jöve pedig egy férfi Baál Sálisából, és hoz vala az Isten emberének első zsengek kenyereit” (2Kir4:42). Kezdjük annak megfigyelésével, hogy milyen természetes és mesterkéletlen módon tárja elénk ennek a meg nem nevezett embernek a viselkedését. Ő egyike volt azoknak, a szíven viselte az Úr szolgáját a szükség idején és gondolt rá a szűkösségnek és az ínségnek ebben az időszakában, s felvállalt némi fáradságot, hogy szolgáljon neki. Salisa az Efraim hegyével volt szomszédos (1Sám9:4), s valószínűleg jelentős távolságú utazás volt szükséges a próféta eléréséhez. Ő, több volt ennek az embernek a cselekedete mögött, mint amennyit a szem meglát: mélyebbre kell néznünk, ha fel akarjuk fedezni a tettének forrásait. Meg van írva: „az Úr szilárdítja meg az igaz ember lépteit” (Zsolt37:23). S ez volt a helyzet ebben az esetben is. Ez az ember azért barátkozott Elizeussal, mert Isten munkálta benne „mind az akarást, mind a munkálást jó kedvéből” (Fil2:13). Csak az Ígét Ígével összehasonlítva vagyunk képesek felfedezni a jelentés teljességét bármely versben. Mielőtt tovább lépnénk, tartsunk szünetet és alkalmazzuk önmagunkra azt az igazságot, amire most hívtuk fel a figyelmet. Fontos jelentősége van mindegyikünk számára, olyan, amit ki kell hangsúlyozni a gyakorlati ateizmus mostani napjaiban. A dolgok egész

irányvonala a gonosz nemzedékünkben annyira el van foglalva azzal, amit „a természet törvényeinek” neveznek, hogy a Teremtő tevékenységét szem elől veszítették. Az embert és a dolgait úgy felmagasztalják és istenítik, hogy Isten keze a gondviselésben teljesen elhomályosodik. A szentekkel azonban ennek másként kell lennie. Amikor valamelyik barátod eljön és szolgálja a szükségleteidet, miközben hálás vagy neki, nézz fölé és lásd meg annak a jóságát, Aki elküldte őt. Imádkozhatom, hogy „a mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”, de azután, mivel annyira elfoglalnak engem a másodlagos okok és az eszközök, amiket Ő alkalmazhat, nem látom meg Atyám kezét, amint kegyesen megválaszolja a kérésemet. Isten ad minden átmenetet és lelket, még ha emberi közreműködőket is használ a közvetítésük során.

„Jöve pedig egy férfi Baál Sálisából.” Ezt a várost eredetileg Salisának hívták, de a Jézabel által használt gonosz hatalom rányomta a hamis istenének a nevét, mint történt az más helyek esetében is (v. ö. „Baál-Hermon”, 1Krn5:23). De még a bálványimádás eme székhelyén is volt legalább egyvalaki, aki félté az Urat, akit az Ő törvényei irányítottak, s aki a szíven viselte a szolgájának dolgát. Ennek vigasztalást kell jelentenie a szenteknek egy olyan félelmetes és kiterjedt hanyatlás idején, mint ez a mostani. Bármennyire is sötétté váljanak a dolgok, s hiszünk abban, hogy sokkal sötétebbek is lesznek, mielőtt bármi javulás állna be, Isten megőriz Magának egy maradékot. Mindig megtette ezt és mindig meg is fogja tenni. Az özönvíz előtti világban ott volt Noé, aki kegyelem által igaz volt a maga nemzedékében és Istennel járt. Egyiptomban, ahol Jahve neve ismeretlen volt a héberek között, Mózes született meg, aki visszautasította, hogy a fáraó lánya fiának nevezzék. Így van most is itt-ott egy-egy hang a pusztaságban. Noha ennek a salisai embernek a neve nincs megadva, nem kételkedünk abban, hogy az be van írva az Élet Könyvébe.

„Jöve pedig egy férfi Baál Sálisából, és hoz vala az Isten emberének első zsengek kenyerit.” Ismét rámutatunk, hogy több van itt, mint amennyit a felületes szem meglát, vagy amennyi nyilvánvaló a futó odapillantás számára. Más, az „első zsengeket” megemlítő igeszakaszokkal kell ezt összehasonlítani ahhoz, hogy megismerjük a mélyebb jelentését az itt feljegyzetteknek, s megértsük, hogy ennek az embernek a cselekedete több volt, mint csak a gondoskodás és a kedvesség Elizeus iránt. „A te földed zsengejének elsejét vidd el a te Uradnak Istenednek házába.” (2Móz23:19, 34:26) Az „első zsenge” tehát az Úré volt, ezzel ismerve el mind a jóságát, mind tulajdonjogát: teljesen és nagyon szép igeszakaszt találunk erről az 5Móz26:1-11-ben. A 4Móz18:8-13-ból megtudjuk, hogy ez a papok része volt. „Mindennek első gyümölcsei az ő földjökön, a melyeket az Úrnak visznek, tiéd [Ároné és a fiaié] legyenek; mindenki, a ki tiszta a te házában, egye azokat.” (4Móz18:13) Ugyanez igaz az újjáépített templomra is: „És minden első termés zsengeje mindenből... legyen a papoké” (Ezék44:30).

Ez a salisai ember tehát elvileg az isteni törvénynek engedelmeskedve cselekedett. Azt mondjuk, „elvileg”, mert a parancsban az szerepelt, hogy az első zsengeket „az Úr házába” kell vinni, s ott a papoknak adni. Ez az ember azonban Izrael királyságához tartozott, nem Júdához, Samáriában élt és nem volt lehetősége Jeruzsálembé menni, de még ha lett is volna, akkor se léphetett volna be a templomba. Samáriában nem voltak papjai az Úrnak, csak a Baálnak. S noha ő nem engedelmeskedett a betűnek, természetesen engedelmeskedett lelkileg, mert elismerte, hogy ezek az első zsengek nem az övéi voltak. S bár Elizeus nem volt pap, de próféta volt, az Úr szolgája. Hitünk szerint ezért van megírva úgy, hogy elhozta az első zsengeket nem „Elizeusnak”, hanem „az Isten emberének”. Ez a megnevezés először az 5Móz33:1-ben fordul elő Mózesre vonatkozóan, s nem a jellemét, hanem a hivatalát írja le – olyasvalakiét, aki teljesen Istennek adta át magát és minden idejét az Isten szolgálatában tölti. Az Ószövetségben ez csak a prófétákra és a rendkívüli tanítókra vonatkozik (1Sám2:27, 9:6, 1Kir17:18), de az Újszövetségben szemlátomást Isten minden szolgájára (1Tim6:11, 2Tim3:17).

A fentiekben elmondottaknak fényt kell deríteniük a most sok lelkiismeretes lelket zavaró problémára, továbbá vigasztalást kell jelentenie ezekben a gonosz napokban. Isten népe sok tagjának a mai helyzete nagyon hasonlít ahhoz, ami akkor állt fenn, amikor ez az eseménysorozat történt. A hitehagyás korszaka volt ez, amikor mindenütt eluralkodott a rendtelenség. Ez a keresztyénség mostani helyzete. Isten népe világos kötelessége engedelmessé válni az Ő Ígétének, ahol csak lehetséges, de amikor nem, akkor is megtéhetik lélekkben. Dániel és a héber társai nem tudták megtartani a húsvét ünnepét Babilonban, s ez kétségtelenül nagy bánatot okozott nekik, De maga az a bánat jelezte a megtartására irányuló vágyukat, s ilyen esetekben Isten elfogadja az akaratot cselekvésnek. Sok-sok évvel ezelőtt a szerző és a felesége nem voltak képesek lelkiismeretesen megünnepelni az úrvacsorát, mégis, (kegyelem által) megtették lélekkben, szívvel és elmével emlékezve meg az Úr haláláról a népéért. Az „el nem hagyván a magunk gyülekezetét” (Zsid10:25) nagyon távol áll attól, hogy Krisztus juhainak olyan helyeket kelljen látogatniuk, ahol a „kecskék” vannak túlsúlyban, vagy ahol az ő jelenlétük szentesítene azt, ami gyalázatot hoz a Mesterükre.

Mielőtt folytatnánk, még egy tanulságos és bátorító leckére kell itt rámutatnunk az alázatos szent számára. Ez a salisai ember, aki Isten törvényének a lelkületével járt el, s elvitte az első zsenget oda, ahol Elizeus volt, aligha gondolta, hogy a cselekedetével hozzájárul majd egy figyelemre méltó csoda megtörténtehez. Valójában mégis ez volt a helyzet, mert maguk az árpakenyerei váltak ennek eszközévé Isten csodatevő ereje által, amik nagy tömeget lakáltak jól. De nem egyéb ez, mint egyedülálló szemléltetése annak az alapelvnek, ami Isten kormányzása alatt gyakran előfordul, s aminek a legtöbben már mi is tanúi voltunk. Ó kedves olvasó, mi soha nem tudjuk, milyen messzire hatók lehetnek az Isten dicsőségére vagy a népe egyikének javára elvégzett öntudatlan cselekedetek és milyen gyümölcsök származhatnak azokból az örökkévalóság számára! Milyen gyakran megtörténik, hogy egy ismeretekkel nem rendelkező keresztyén pusztán szívjóságból megtesz valamit vagy ad valamit, amit tetszik Istennek megáldani és megsokszorozni oly mértékben, ami az illetőnek soha nem jutott volna az eszébe!

„És hoz vala az Isten emberének első zsengek kenyereit, hús árpakenyeret, és megzsendült gabonafejeket az ő ruhájában.” Mennyire megmutatkozik, hogy a Szentléleknek örömet okozott ennek a felajánlásnak a részletes leírása! Észben tartva, hogy abban az időben komoly „éhínség” volt, vajon nem látjuk ennek az ajándéknak a sokszínűségében annak a figyelmisségét és megfontoltságát, aki adta? Ha az egészet „kenyerek” formájában adja, néhány megpenészedhetett volna, mielőtt minden megeszik. Legalábbis gyorsan el kellett volna fogyasztani, s ezt megelőzendő hozott gabonafejeket is a ruhájában. Viszont, ha mindet kalászból hozta volna, akkor idő kellett volna a megőrléséhez és a megsütéséhez, közben pedig a próféta megéhezhetett és elgyengülhetett volna. Ezzel a megosztással mindkét hátrányt kiküszöbölte. Az egészről azt tanuljuk meg, hogy mások megajándékozásakor vagy a szükségleteik kielégítésekor gondot kell fordítanunk arra, hogy megvizsgáljuk, vajon a követelmények kielégítéséhez illő legjobb formában tesszük-e azt. Ennek az alapelvnek az alkalmazása ugyanúgy vonatkozik a lelki dolgokra is, mint az evilágiakra.

Harmadik, a csoda bőkezűsége

Mielőtt megemlítenénk, hogy mire használta fel Elizeus ezt a felajánlást, jegyezzük meg, hogy az ajándék néha a legváratlanabb helyekről érkezik. Ha ez az ember Bételből vagy Sünemből jött volna, akkor nem lett volna ok a meglepődésre, de arra, hogy valaki Baál-Salisából hozzon első zsenge áldozatot Isten szolgájának, természetesen nem lehetett számítani. Ó, vajon nincs Isten mindegyik szolgájának hasonló megtapasztalása? Ha egyrésztől azok, akik együttműködésére okkal számíthatott, elmulasztották azt és csalódást okoztak neki, mások, akik idegenek voltak, megsegítették. A szerzőnek és a feleségének

többször is volt efféle örömteli meglepetése. Ápolgatjuk ezek emlékeit, miközben igyekszünk elfelejteni az ellenkezőket. Józsefet irigyelhették a testvérei és rosszul bánhattak vele, de kegyet talált Potifár előtt. Mózeset megvethették a héberek, de kedves fogadtatásra lelt Jethró házában. Ahelyett, hogy Illés éhezett volna a Kérith patakjánál, az Úr megparancsolta a hollóknak, hogy táplálják őt. Az ellátásunk biztos, még ha néha furcsa helyekről érkezik is.

„De ő monda: Add a népnek, hadd egyenek.” (2Kir4:42) Az előző csodában hasonló sajátosság figyelhető meg: semmi sem hangzik el arról, hogy Elizeus, vagy akár csak a rá bízott fiatal próféták részesedtek volna főzelékből, hanem inkább „a nép”. Az efféle nagylelkűséget Isten nem megjutalmazatlanul, mert Ő ezt ígérte: „Adjatok, néktek is adatik” (Lk6:38). Itt is ez volt a helyzet, mert a legelső feljegyzett dolog az „Add fel immár a népnek, hadd egyenek” után ennek a húsz árpa kenyérnek az átadása. S most hogyan használja ezeket? Az első gondolata nem önmagáról szólt, hanem másokról. Nem szabad arra a következtetésre jutnunk abból, hogy ez az igever s hallgat róla, hogy a próféta vagy nem vette észre Isten kezét ebben az ajándékban, vagy elmulasztott hálát adni Neki érte. Ha a Szentírás teljes és részletes leírást adna az efféle eseményekről akkor nagyon sok kötetből állna. A hasonlóság törvényének megfelelően jogunk van arra következtetni, hogy mindkettőt megtette. Sőt, a soron következők világosan kimutatják, hogy a gondolatait az Úrra irányította.

A helyzet, amivel Elizeus szembesült, olyan, amilyenek elvileg Isten népe is gyakorta szembesül. Amit az Úr ad valakinek, azt nem szabad önző módon használni, hanem meg kell osztani másokkal. Néha mégis abban a helyzetben vagyunk, hogy amivel rendelkezünk, az nem látszik elégségesnek az adott célra. Az én ellátmányom lehet szűkös, s a növekvő család szükségleteit kell kielégíteni. Ha hozzájárulok az Úr ügyéhez és szolgálok a szolgálainak és a népének, akkor vajon nem fognak éhezni az én kicsinyeim? Itt lép be a hit gyakorlása. Ragadd meg az afféle ígéreteket, mint a Lk6:38 és a 2Kor5:8 és cselekedj azokra támaszkodva, s te magad fogod bizonyítani, hogy „a mással jóltevő ember megkövéredik” (Péld11:25). Különösen Krisztus szolgálainak kell példát mutatniuk ebben a vonatkozásban: ha szűkmarkúak, az nagy fokban akadályozza majd a hasznosságukat. Elizeus a gyakorlatban használta azt, ami a felajánlás volt az Úrnak, ahogyan Dávid sem vonakodott elvenni az áldozati kenyereket és az éhes embereinek adni.

Negyedik, a csoda ellenzése

„Felele az ő szolgája: Minek adjam ezt száz embernek?” (2Kir4:43) Ó, Isten szolgája nem várhatja, hogy mások ugyanolyan buzgók legyenek a nagylelkűség gyakorlásában vagy együttműködjenek vele a hit munkáiban. Nem, még azok sem, akik a segédei – senki sem járhat a másik ember hitében. (Amikor Luther nejelentette abbéli szándékát, hogy Wormsba megy, még a legkedvesebb testvérei is igyekeztek lebeszélni őt arról.) De vajon nem volt természetes ez az ellenkezés? De, de természetesen nem volt lelki. Megmutatja, hogy az előző csodák milyen sekélyes és tovatűnő befolyást gyakoroltak arra az emberre. Ez teljes összhangban volt azzal, amit máshol olvasunk erről a „szolgáról”, Géháziról. A nyelvezete kételkedést és hitetlenséget fejez ki. Vajon magára gondolt? Vajon megneheztelt a mestere nagylelkűsége miatt és ezt gondolta: Vajon nem kell ez az élelem nekünk magunknak? S mindezt az után, hogy az összes csodában látta Istent munkálkodni Elizeuson keresztül! Ó, néha több is kell, mint a csodák pusztá meglátása egy halott lélek megelevenítéséhez, amiről a zsidók is bizonyágot tettek, mikor Isten Fia közöttük volt.

Ötödik, a csoda eszköze

Az Istenbe és az Ő Ígétébe vetett hit volt az egyetlen emberi eszköz. „Ő pedig monda ismét: Add a népnek, hadd egyenek, mert ezt mondja az Úr: Esznek és még marad is.”

(2Kir4:43) Ahol valódi az Istenbe vetett hit, ott nem botlik meg mások hitetlensége miatt. De amikor az emberi bölcsességre támaszkodik, ott hamarosan megbénul az ellenkezéstől, amivel szembesül. Amikor a vak Bartimeus elkezdett kiabálni: „Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtam!”, akkor sokan korholták, hogy hallgasson, „de ő annál jobban kiáltja vala” (Mk10:47-48). Másrészt valaki, aki a köves talajú hallgató hitével rendelkezik, tűr egy darabig, „mihelyt pedig nyomorgatás vagy üldözés támad az íge miatt, azonnal megbotránkozik” (Mt13:21). Amikor Elizeus először mondta, hogy „Add a népnek, hadd egyenek”, az a hit nyelvezete volt. A 2Kir4:41 megmutatja, hogy a nép a prófétát kereste a nagy ínségükben. Az ő élelmiszerkészlete valószínűleg megfogyatkozott, s valószínűleg imádkozott utánpótlásért. S itt volt Isten válasza – de mégis olyan formában vagy mértékben, ami újabb próbáját jelentette a hitének! Elizeus látta Isten kezét ebben az ajándékban, s számított rá, hogy Ő majd elégségesé teszi a tömeg szükségleteinek kielégítéséhez. Elizeus ezt a húsz kenyert a nagyobb nagylelkűség „zálogának” tekintette.

Mi vajon az efféle ellátmányokat „a jó zálogának” tekintjük, vagy annyira belegabalyodunk magába a zálogba, hogy nem is nézünk annál messzebbre? Merész és bátor hit volt Elizeusban: nem félt attól, hogy az Úr összezavarja őt és nevetségessé teszi a nép előtt. A hite először az Isten jellemébe vetett általános (de elégséges) volt. Azután visszautasítással találkozott Géházi részéről, de nem volt hajlandó megrendülni. S most úgy tűnik, az Úr megjutalmazta a szolgája hitét, határozott Ígét adva neki saját Magától. Több hitre úgy lehet szert tenni, ha használjuk a már meglevőt (Lk8:18), mert Isten mindig megtiszteli azokat, akik Őt tisztelik. Bízz benne teljes mértékben, s Ő majd megadja a bizonyosságot. Krisztus szolgáját nem térítheti el azok testisége és hitetlensége, akiknek meg kellene erősíteniük az ő kezeit és együtt kellene működniük vele. Jaj, milyen sokan hagyták, hogy a bizalmatlan diakónusok kioltásuk a buzgalmukat azokkal a nehézségekkel és ellentétekkel, amikkel előhozakodtak! Milyen gyakran szegültek szembe Izrael gyermekei Mózással és zúgolódtak ellene, de „hit által... erős szívé volt, mintha látta volna a láthatatlant” (Zsid11:27).

Hatodik, a csoda, mint előkép valósága

Kétségünk sincs afelől, hogy a fenti eseménysorozat az ószövetségi előképét adja Urunk csodájának, amivel jóltartotta a tömegeket, s egyszerre érdekes és tanulságos összevetni és szembeállítani az előképet a valósággal. Figyeljük meg az alábbi párhuzamokat: (1) mindkét esetben éhes tömeg volt jelen; (2) Elizeus megsajnálta, Krisztus pedig megkönyörült a szükségben levő sokaságon (Mt14:14); (3) néhány „kenyér” alkotta a fő fogást, s ezek mindkét esetben árpakenyerek voltak (Jn6:9); (4) mindkét esetben az hangzott el, hogy „add [és ne eladd] a népnek, hadd egyenek” (v. ö. Mk6:37), (5) s mindkét esetben a hitetlen segéd ellenkezett (Jn6:7); (6) Elizeus a szolgáján keresztül látta el a népet (2Kir4:44), Krisztus pedig az apostolain keresztül (Mt14:19); (7) mindkét esetben volt maradék, miután a nép evett (2Kir4:44, és v. ö. Mt14:20).

S most figyeljük meg miképpen Krisztusé az elsőség: (1) sokkal nagyobb tömeget látott el, több, mint ötezer embert (Mk14:21) százzal szemben; (2) kevesebb kenyeret használt – ötöt (Mt14:17) húsz helyett; (3) gazdagabb lakomát adott, halat is a kenyér mellé; (4) a saját erejével tette ezt.

Hetedik, a csoda jelentése

Elegendő lesz csak összefoglalni azt, amiről korábban beszéltünk. (1) Isten szolgája, aki hűségesen továbbad másoknak, nem fog szűkölködni. (2) Minél többet kap valaki Istentől, annál többet kell továbbadnia a népnek: „Ingyen vettétek, ingyen adjátok”. (3) Isten mindig

bőséges kegyelemben részesíti a nagylelkűeket. (4) Isten igazi szolgája fenntartás nélkül bízik az isteni jellemben. (5) Bár ellenállással szembesül, visszautasítja, hogy botladozzon. (6) Még ha más szolgálók ki is nevetik őt, ő akkor is Isten Ígéje szerint cselekszik. (7) Isten nem okoz neki csalódást, hanem megtiszteli a bizalmát.

14. fejezet – a tizedik csoda: a leprás Naámán

Naámán meggyógyítása a legismertebb Elizeus összes csodatétele között. Sok prédikáció tárgya volt a múltban, mert nagyon látványos előképét adja az üdvösségnek. Nem a különböző aspektusait illetően – mert az üdvösség sokoldalú – hanem annak állapotát lefestve, aki az alanyává tétetett, az ő rettenetes szükségét a betegség miatt, aminek az áldozata volt, a szuverén kegyelmét, ami elérte őt, a követelményekét, amiknek eleget kellett tennie, a saját akaratát ebben, s azt, ahogyan a vonakodása legyőzött. De nem kevés van ebben az eseményben, ami sértő ebben a dölyfös korban, ami miatt a mostani prédikátorok hajlamosak elhagyni, így az előző generációk sokat mondtak el róla, ami többé-kevésbé újként hangzik a mostani generációnak. Mivel tetszett a Szentléleknek sokkal részletesebben leírni a csoda kísérő körülményeit, ez megköveteli, hogy mi is teljesebb elemzését adjuk.

A lelki jelentőségük teszi az ószövetségi írásokat annyira érdekessé a mi számunkra, akikhez elérkezett az idő teljessége: „Mert a melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg” (Rm15:4). Az, amiről a levelekben elvontabban olvasunk, itt könnyebben megérthetővé válik a konkrét és személyes szemléltetésekkel, amik a korábbi korszakokban adattak meg, amikor az ábrákat és a jelképeket szabadabban használták. Noé és családja a bárkában megmenekültek az özönvíztől, ami elseperte az istentelenek világát; a héberek biztonságban voltak a húsvéti bárány vére alatt, mikor a halál angyala lemészárolt minden elsőszülöttet Egyiptomban; hit által gyógyulásra tettek szert a póznára tűzött érc kígyóra felnézve; a menedékvárosok menedéket kínáltak az emberölőnek, aki menedéket keresett a vérbosszuló elől – mindezek a Jézus Krisztusban található megváltás különböző összetevői egyszerű és grafikus kiábrázolásainak példái. S egy továbbit látunk itt a 2Kir5-ben.

Mielőtt belevágnánk a Naámánról feljegyzettek lelki jelentésébe, egy róla említett dolog külön említést érdemel, s most ezt nézzük meg, hogy a fő gondolatmenetünk később ne szakadjon meg. A 2Kir5 nyitó versében ki van jelölve, hogy Naámán „az ő ura előtt igen nagy férfiú és nagybecsült volt, mert általa szabadította meg az Úr Siriát”. Ez azt tanítja nekünk, hogy az élet egyetlen területén sem lehetséges a siker, amíg Isten nem adja meg azt, mert „az embernek nincs hatalmában az ő útja, és egyetlen járókelő sem teheti, hogy irányozza a maga lépését” (Jer10:23), s még kevésbé biztosíthatja be a végkifejletet. „Ha az Úr nem építi a házat, hiába dolgoznak azon annak építői [amint az nyilvánvalóvá lett, amikor az Isten semmivé tette a fennkölt becsvágyát a Babel tornya építőinek]. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáz az őriző.” (Zsolt127:1) – ahogyan Belsazar is meglátta, amikor a médek meglepték és legyőzték az őreit és bevették Babilont.

S nemcsak nem koronázhatja siker bármely emberi vállalkozást, amíg nem tetszik az Úrnak felvirágoztatni azt, de Ő a saját szuverenitását gyakorolja az alkalmazott eszközök és közreműködők vonatkozásában is a saját céljainak megvalósítása során, akár az áldások megadásának, akár az ítéletek végrehajtásának tekintetében. Meg kell tehát jegyezni, hogy az Úr nem azért segítette Naámán katonai erőfeszítéseit, mert ő jó ember volt: egyáltalán nem, hisz ő bálványimádó volt, Rimmont imádta. Sőt, nemcsak lelkileg idegen volt Isten előtt, de leprás is, tehát ceremoniósan tisztátalan, a mózesi törvény által kiközösített. Ebből megtudjuk, hogy amikor a Fenségesnek így tetszik cselekedni, akkor a gonoszt ugyanúgy használja, mint az igazat – olyan igazság ez, amire a világ figyelmét manapság erőteljesen fel kell hívni. Az átmeneti sikerek egyáltalán nem annak bizonyítékai, hogy Isten áldása nyugszik az azokat élvező személyen vagy nemzetben. Minden ember Isten kezében van, hogy úgy és akkor használja őket, ahogyan Neki tetszik: ez ugyanúgy igaz a politika és a hadászat birodalmában, mint a gyülekezetekben.

Első, a csoda alanya

Hat dolog (ami az ember száma) van itt feljegyezve Naámánról. (1) „A siriai király seregének fővezére” volt. Modern nyelvezettel ez a király seregének főparancsnokát jelenti. Abban, hogy felemelkedett-e a ranglétrán vagy sem, nem lehetünk biztosak, bár a „hős” megnevezése arra utal, hogy alacsonyabb beosztásokból emelkedett fel. Akár így volt, akár nem, most az első helyet foglalta el, a foglalkozása csúcsára érve.

(2) „Az ő ura előtt igen nagy férfiú” volt. Semmiképpen sem állt fen mindig az a helyzet, hogy a seregek vezetőjét az ura nagyra becsülte volna. A történelem sok esetet feljegyez, amikor az uralkodó irigykedett a tábornok népszerűségére, attól félve, hogy az erős befolyását felhasználja majd a trón elleni érdekeiben. De ebben az esetben ez teljesen másként volt, mert ahogyan a történet folytatása megmutatja, Szíria királya nagyon ragaszkodott a katonai parancsnoka személyéhez.

(3) „És nagyra becsült volt”. A király nagyon távol állt attól, hogy méltatlanul mellőzte és a háttérbe szorította volna Naámánt, ehelyett királyi kegyben tartotta. Naámán előmozdította a királyság érdekeit, jelentős győzelmeket aratva az erőivel, s ura nem késlekedett kimutatni a nagyra becsülését és megjutalmazni hős tábornokát. Sok bátor tiszt kiváló hőstettei észrevétlenül maradtak a hatalom képviselői részéről, de itt nem így volt.

(4) A katonai sikerei itt közvetlenül Istennek vannak tulajdonítva, mert az igeszak így folytatódik: „mert általa szabadította meg az Úr Síríát”. A menny áldása szállt rá és koronázta meg az erőfeszítéseit, s ezáltal részesül másoknál sokkal nagyobb kegyben. Nem azt jelentette ez, hogy személyesen élvezte Isten jóváhagyását, hanem az isteni gondviselés használta őt fel az Ő akarata teljesítésében.

(5) Természetes módon volt felruházva olyan jellemzőkkel, amiket az emberek nagyra becsültek, nagy volt a bátorsága és a hősiessége, mert ezt olvassuk: „és az a férfi vitéz hős” volt – merész és félelem nélküli – s ezáltal jól felszerelt az elhívásához.

Joggal feltehető a kérdés: Mi többre vágyhat az ember? Vajon nem rendelkezett mindennel, amit e világ gyermekei nagyra értékelnek? Hát nem „a szerencse kegyeltje”, akinek mindene megvan, amire csak az ember szíve vágyhat? Neki, ahogyan az emberek mondják „jó élete volt”. A legirigyeltőbb beosztás volt az övé. Olyan jellemvonásai voltak, amiket bámultak az embertársai. Jól szolgálta az országát és magas helyet foglalt el a király megbecsülésében és kegyében.

Ám még így is volt egy sötét felhő a látóhatárán. Volt valami, ami nemcsak a jelent szennyezte be teljesen a számára, de a jövő minden reménységét is elvette tőle. Mert (6) „de bélpoklos volt”. Ez volt a tragikus kivétel. Ez volt az, ami szörnyű árnyékot vetett minden másra. Egy undorító és gyógyíthatatlan betegség áldozata volt. Szánalmas és visszataszító alanya volt annak, és semmi kilátása sem volt a helyzete javulására.

Igen, kedves olvasóm, a nagyon kiváltságos és tisztelt Naámán leprás volt, s ebbéli minőségében annak van lefestve, ami te és én vagyunk természet szerint. Isten Ígéje nem hízeleg az embernek: a porba fekteti őt – ez az egyik oka annak, amiért annyira ízetlen az emberek túlnyomó többségének. Ez az igazság Ígéje, s ahelyett, hogy kecségetető képet festene az emberi természetről, a maguk valóságában mutatja be a dolgokat. Ahelyett, hogy tapsolna az embernek, megalázza. Ahelyett, hogy az emberi természet méltóságáról és nemes mivoltáról beszélne, leprásnak jelenti azt ki – bűnösnek, romlottnak, lezüllöttnek, beszennyezettnek. Ahelyett, hogy díszítő jelzőkkel ékesítené az emberi fejlődést, kijelenti, hogy „Bizony merő hiábavalóság minden ember, akárhogyan áll is!” (Zsolt39:5) S amikor a Szentírás meghatározza az ember magatartását és kapcsolatát Istennel, kijelenti: „nincsen csak egy igaz is; Nincs, a ki megértse, nincs, a ki keresse az Istent.” (Rm3:10-11). Kijelenti, hogy mi az Ő ellenségei vagyunk a gonosz cselekedeteink által (Kol1:21), következésképpen Isten törvényének ítélete és átká alatt állunk, s az Ő szent haragja van rajtunk (Jn3:36).

Az igazság Ígéje kijelenti, hogy a természetünknel fogva valamennyien lelki leprások vagyunk bolondok és mocskosak, alkalmatlanok arra, hogy az Isten jelenlétébe lépjünk: „elidegenültek az isteni élettől” (Ef4:18). Foglalhatsz el jó pozíciót ebben a világban, lehet akár még előkelő helyed is az élet dolgaiban, lehet, hogy jót tettél a hivatásodban és dicséretes eredményeket értél el emberi mércével mérve, lehetsz tiszteletreméltó az embertársaid szemében, de hogyan lát téged Isten? Mint egy leprást, akit az Ő törvénye tisztátalannak nyilvánított, olyasvalakit, aki teljesen alkalmatlan arra, hogy az Ő jelenlétében lehessen. Ez az első kiemelkedő dolog, a fő lecke, amit ez a mostani igeszakaszunk tanít. Ahogyan Naámánál volt, úgy van veled is: hatalmas volt a különbség a körülményei és az állapota között. Borzasztó és tragikus volt a kivétel: „igen nagy férfiú... de leprás”!

Nem maradnánk hűségesek az elhívásunkhoz, ha átsiklanánk afölött, ami Isten Ígéjében utálatos a gőgös test és vér számára. S nem lennénk hűségesek az olvasóinkhoz sem, ha elkendőznénk a félelmetes és végzetes állapotukat. A lelkük érdeke, hogy szembesüljenek ezzel a megalázó és kellemetlen ténnyel: hogy Isten szemében ők lelki leprások. De ezt egyéneként kell kezelniük. Te, kedves olvasóm, felfogtad ezt a tényt a magad esetében? Láttad maga Isten fényében? Biztos vagy abban, hogy a lelked olyan betegségtől szenved, amit sem te, sem más emberi lény nem képes meggyógyítani? Ez a helyzet, akár felfogtad, akár nem. A Szentírás kijelenti, hogy tetőtől talpig nincs benned épség, „csupa seb és dagadás és kelevény” vagy (Ézs1:6). Csak akkor van számodra remény, ha bűnbánóan elfogadod ezt az isteni ítéletet.

Minden betegség egyszerre a bűn gyümölcsei és bizonyítékai, mint azt Izrael világosan bemutatta. A lévita törvény alatt Isten joggal követelhetett volna meg különféle megtisztulásokat a betegség minden formájától. De nem tette meg, s ezzel mutatta ki a gyöngédségét és a könyörületességét. Ha a ceremóniális szabályok ekkora tömege lett volna megkövetelve, az elhordozhatatlan teher jelentett volna. Ezért kiemelt egyetlen betegséget, mint állandó tárgyi leckét, olyat, ami eltéveszthetetlenül vált a bűn megfelelő ábrázolásává és leghatékonyabb jelképévé. Ez a betegség a lepra volt, amit nagy részletességgel Mózes 3. könyvének 13. és 14. fejezete ír le. A lepra tehát nemcsak valóságos betegség volt, de jelképes is, a legkomolyabb és látványosabb módon igazodva ahhoz félelmetes kórhoz – a bűnhöz – amivel a lényünk a közepétől a széléig meg van fertőzve. Miközben igaz, hogy az előkép csak a valóságtartalma fényében fedezhető fel, az előbbi mégis gyakorta jelent segítséget az utóbbi megértéséhez.

Azt, hogy a lepra a bűn betegségének bemutatását volt hivatott szolgálni, az alábbi megfontolásokból lehet kikövetkeztetni. (1) A ceremóniális megtisztulás, amivel a lepra szennyfoltját eltávolították, az Úr Jézus Krisztusra, mint a népe megtisztítása végett jóvátételt adóra mutatott. (2) Nem orvos, hanem a főpap volt konkrétan kijelölve arra, hogy foglalkozzon a leprával. (3) Nem volt rá előírt orvosság: csak közvetlen csodával volt gyógyítható. (4) A leprást elkülönítették Isten lakhelyétől és a népe sátrától „a táboron kívülre”. Ezekből a körülményekből tehát belátható, hogy a lepra ki lett emelve a közönséges betegségek sorából: sajátos és különleges jelleget tulajdonítottak neki. Látható jele volt ez annak, ahogyan Isten kezelte a bűnöst, mint olyasvalakit, aki alkalmatlan arra, hogy az Ő és a népe jelenlétében legyen. Milyen kimondhatatlanul áldott felfedezni, hogy noha nem az első csoda volt, amit Krisztus tett, de az első egyéni csodája volt az Újszövetségben a leprás meggyógyítása (Mt8:2-4).

A fiatal igehirdetők javát és mindenki általános épülését szem előtt tartva zárjuk ezt a fejezetet egy összefoglalással.

1. A leprának jelentéktelenek a kezdetei. A figyelmetlen szem számára majdhogynem észrevehetetlen. Úgy kezdődik, hogy „daganat, vagy tarjagosság [kelés, tályog], vagy fehér folt támad” (3Móz13:2). Annyira jelentéktelen, hogy rendszerint nem is figyelnek rá. Kevés, vagy semmi figyelmeztetést sem ad arról a félelmetes pusztításról, amit majd okoz. A

természeti ember számára az, hogy őszüleinak ettek a tiltott gyümölcsből, nagyon csekély dolognak tűnik, teljesen összemérhetetlen az okozott szörnyű hatásokkal. Az újjá nem születettek nem látják, hogy a bűn érdemli meg azokat és az örök pusztulásba taszítja őket. Apróságnak tekintik, amit alaptalanul nagyítanak fel az igehirdetők.

2. A lepra öröklődő. Átadható betegség. Megmérgezi a vért és nagyon gyorsan átterjed a szülőről a gyermekre. Így van a bűnnel is. „Egy ember által jött be a világra a bűn és a bűn által a halál, és akképen a halál minden emberre elhatott, mivelhogy mindenek vétkeztek” (Rm5:12). Senki sem kerülte el ezt a félelmetes velejáráját. Az „ímé én vétékben fogantattam, és bűnben melengetett engem az anyám” (Zsolt51:7) egyformán igaz Ádám fájának minden egyes tagjára. Senki sem születik lelkileg tisztán, a romlottság minden egyes esetben apáról fiúra, anyáról leányra száll. Az emberi természet már a forrásánál megromlott, azért az abból ömlő minden csermely szennyezett.

3. A lepra alattomosan és majdnem észrevehetetlenül munkálkodik. Olyan betegség ez, ami kevés fájdalommal jár, csak akkor mutatkozik meg összetéveszthetetlenül, amikor már a későbbi szakaszaiban a borzalmas jelei is meglátszanak. S így a legszörnyűbb a betegségek között. A bűn rejtőzködő és ravasz, azok, akiket sújt a legtöbbször egyáltalán nincsenek tudatában a működésének. Ezért olvasunk „a bűnnek csalárdságáról” (Zsid3:13). Amíg valakit a Lélek meg nem győz, addig nincs tudatában a bűn szörnyűségéről és kiterjedtségéről, s nem kezdi el érezni „a szíve betegségét” (1Kir8:38).⁸ Igen, amíg nem születik valaki újjá, addig nem tanulja meg, hogy a természete megromlott. Csak mikor a bűnös megöregszik a bűnben, akkor ismeri fel, milyen félelmetes hatalmuk van a vágyainak felette.

4. A lepra halálos gyorsasággal terjed. Bár bizonyos foltokkal kezdődik a bőrön, amik először kicsik, utána nagyságban fokozatosan növekednek: lassan, de biztosan az egész testet ellepik. A romlás befelé és kifelé egyaránt terjed, elhat egészen a csontokig és a velőig. Mint a sáska a fa ágacsáján, keresztülragja magát a húson, míg végül nem marad más, csak a csontváz. Ez az, amit a bűn tett az emberrel: megromtotta a lényének minden részét, ezért ő teljességgel romlottá vált. Egyetlen képessége, összetett alkatának egyetlen része sem kerülte el a beszenyeződést. A szív, az elme, az akarat, a lelkiismeret – a lélek és a test – egyformán meg lettek mérgezve. „Tudom, hogy nem lakik én bennem, azaz a testemben jó” (Rm7:18).

5. A lepra rendkívül fertőző. Belül öröklődő, kívül ragályos. A leprás mindenütt átadja szörnyű betegségét másoknak, ahová csak meg. Ezért volt karanténba zárva a mózesi törvény alatt, s amikor bárkit közeledni látott, kiabálva kellett figyelmeztetnie: „Tisztátalan, tisztátalan”. A hasonlóság továbbra is fennáll. A bűn olyan betegség, ami nemcsak öröklődik a természet által, de fejlődik is a gonoszok társaságában. „Jó erkölcsöt megromtanak gonosz társaságok.” (1Kor15:33) Ezért kapják az igazak a parancsot: „A hitetleneknek útjára ne menj, se ne járj a gonoszok ösvényén. Hagyd el, át ne menj rajta; térj el tőle, és menj tovább.” (Péld4:4-5) Az efféle ismétlés beszél a minket fenyegető veszélyről, és jelzi, milyen lassúak vagyunk a figyelmeztetést hallva. „A szentségtelen üres lármákat pedig kerüld... az ő beszédök mint a rákfekély terjed” (2Tim2:16-17).

6. A lepra különösen visszataszító. Nincs undorítóbb a szem számára, mint olyasvalakire nézni, akit ez a szörnyű betegség a hatalmába kerített. Leszámítva a legszívtelenebbeket, az ember a szájalma ellenére kénytelen borzongva elfordulni egy ilyen émelyítő látványtól. A judaizmusban nem volt orvos, aki kezelte volna a leprást, ezért hangzik el a rothadó sebeiről, hogy azokat „ki sem nyomták, be sem kötözték, olajjal sem lágyították” (Ézs1:6). A leprás joggal vonatkoztathatta magára Jób nyelvezetét: „Megútált minden meghitt emberem; a kiket szerettem, azok is ellenem fordultak” (Jób19:19). Mindez csak jelképe

⁸ Károlinál: „az ő szívére mért csapást” – *a ford.*

annak, mennyire visszataszítóbb a bűnös annak szemében, akinek „tisztábbak a szemei, hogysen nézhetné a gonoszt” (Hab1:13).

7. A lepra az élőhalott állapota. A bőr elszíneződésével, az érzékek tompulásával és terjedő fekélyel jár. A kéz és a láb ujjai, valamint az orr elsorvadnak. A látás tompul, néha vakság a végeredmény. Ahogyan valaki mondta: „a leprás egy sétáló síremlék”. S pontosan ez a bűn: a lelki halál állapota – élet a létezés természetes oldalán, de halál minden lelki dolog számára. Ezért mondja az apostol: „A bujálkodó pedig élven megholt.” (1Tim5:6) A természeti ember „holt a vétkei és bűnei miatt” (Ef2:1): él a bűn felé és a világ felé, de halott Isten felé.

8. A leprát száműzéssel kezelték. Egyetlen leprás sem maradhatott Izrael közösségében. A mózesi törvény szabályai a legkonkrétabbak voltak. „csak ő maga lakjék, a táboron kívül legyen az ő lakása” (3Móz13:46). A tábor közepén volt Jahve lakóhelye, a sátra körül pedig az ő szövetségi népe csoportosult. Közülük a leprás ki volt zárva. Az, hogy milyen szigorúan betartották ezt, meglátható abból, hogy még Mirjammal, Mózes testvérével (4Móz12:10-15) és Uzziás királlyal (2Kir15:5) sem kivételeztek. A leprás megfosztották a politikai és a gyülekezeti kiváltságaitól, úgy bántak vele, mint egy halottal, s kizárták a közösségből. Látható jele ez annak, hogyan bánik Isten a bűnösrel, mert a bűn kizár az Ő jelenlétéből (Ézs59:2, 2Thess1:9).

9. A lepra a gyalázat tárgyává teszi az áldozatát. Nem is lehetne másképp. Megfosztja az alanyát az egészség virágjától, valami undorítóval cserélve le azt. Elzárja őt Istentől és a népétől, a tisztelet határain kívülre helyezve az illetőt. Emiatt a leprásnak magával kellett vinnie a megaláztatása és a kétségbeesés minden jelét. A törvény megszabta, hogy „megszaggatott ruhában és mezítelen fővel legyen, és a bajuszát fedezze be, és ezt kiáltsa: Tisztátalan, tisztátalan!” (3Móz13:45) Micsoda látvány! Micsoda képe ez a kétségbeesítő nyomorúságnak! Milyen komoly ábrázolása ez a természeti embernek! A bűn elcsúfította Isten képmásának a jellemzőit, amelyre az ember eredetileg teremtett, és az ördög jeleit pecsételte rá.

10. A lepra gyógyíthatatlan volt az ószövetségi időkben. Akit valóban ez a betegség sújtott, annak számára nem volt emberi segítség. A végeredmény pedig elkerülhetetlenül végzetes volt. A modern orvostudomány beszámolt néhány gyógyításról, s szulfon gyógyszerekkel történő hosszas kezeléssel a gümőkóros formája rendszerint kordában tartható. De itt nincs efféle gyógymód, a kutatások még mindig folynak. Hasonlóképpen a bűnre sincs emberi orvosság, az nem törölhető el. Sem az akarat ereje, sem az elme erőfeszítése nem képes megbirkózni vele. Sem a törvényhozás, sem a megújítás nem jár semmi haszonnal. A nevelés és a kultúra ugyanúgy tehetetlenek. Hamarabb változtatja meg a szerezsen a bőrét vagy a leopárd a foltjait, minthogy a gonoszhoz szokottak jót tennének (Jer13:23).

De ami meghaladja az ember erejét, az lehetséges Istennek. Ahol a korok tudománya tehetetlenül áll, ott a Megváltó kimutatja a saját elégségességét. „Ő mindenképpen idvezítheti is azokat, a kik ő általa járulnak Istenhez” (Zsid7:25). Ezt mondta a leprásnak: „Akarom, tisztulj meg. És azonnal eltisztult annak poklossága.” (Mt8:3) Áldott, háromszor is áldott dolog ez! A fentiekben felsorolt tíz pont fényében milyen mélységesen hálásnak kell lennie minden keresztyénnek azért, hogy „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől”! (1Jn1:7)

15. fejezet – A tizedik csoda: a kis héber szolgálólány

Az előző fejezetben a figyelmünk a csoda alanyára, nevezetesen a szír Naámánra korlátozódott, akit a lepra szörnyű betegsége sújtott – látványos képe a büntől megrontott természeti embernek, aki alkalmatlan arra, hogy a szent Isten jelenlétében legyen. Minden között a legfélelmetesebb az volt, hogy a leprát ember keze nem volt képes meggyógyítani. Naámán is teljesen képtelen volt megszabadulni a rettenetes terhétől. Nem számított, miféle tervet követett, milyen erőfeszítéseket tett, a saját próbálkozásai nem nyújtottak segítséget vagy enyhülést. (Felfogtad ennek igazságát a maga lelki jelentésében, kedves olvasóm? Nincs szabadulás a büntől, nincs üdvössége a lelkednek semmi által, amit te magad tehetsz meg.) Nem volt orvos Szíriában, aki képes lett volna gyógymódot alkalmazni, nem számított, mekkora díjat ajánl fel Naámán, milyen kuruzslóhoz fordult, senki nem tudott neki segíteni. S ez a helyzet mindegyikünkkel a természetünkönél fogva. A lelki betegségünk mélyebben gyökerezik annál, ahová bárki emberfia keze képes lenyúlni, s az állapotunk is túl kétségbeesítő ahhoz, hogysem bármilyen vallásos hivatású ember képes lenne orvosolni. Az ember nem képes jobban megszabadítani magát a bűn vétkétől és szennyezésétől, mint amennyire képes világot teremteni.

Ezt a tényt a legkomolyabban a judaizmus rendszere mutatta be. A mózesi törvény alatt nem volt orvosság erre a félelmetes betegsége: Izrael papsága nem kapott semmiféle utasítást bárminek az alkalmazására, sem külsőleg, sem belsőleg. A leprás gyógyítását teljes mértékben Istenre hagyták. A héberek főpapja mindössze annyit tehetett, hogy közelebről megvizsgálta a panaszos különböző tüneteit, s kizárta a leprást a közösségből, Isten döntésére bízva őt. Azt, hogy a szenvedő meggyógyul-e vagy sem, él-e vagy hal, teljes mértékben a Mindenhatónak kellett eldönteni. Nem volt más lehetőség, sem más kilátás a bűnös előtt, mint nyomorult halált halni és belépni a reménytelen örökkévalóságba, hacsak a megkülönböztető kegyelem közbe nem lép, hacsak a szuverén Istennek nem tetszik a kegyelem csodáját tenni benne. Mindez teljesen az Ő akarata szerint és a hatalmának megfelelően történik. Megint feltesszük a kérdést: felfogtad ezt, kedves olvasóm? Isten a te Alkotód, s Ő a sorsod meghatározója. Agyag vagy az Ő kezében, hogy azt készítsen belőled, ami Neki tetszik.

Második, a csoda közreműködője

„Egyszer portyázó csapatok mentek ki Siriából, és azok Izráel országából egy kis leányt vittek el foglyul, és ez Naámán feleségének szolgált.” (2Kir5:2) A megannyi időszak egyikében, amikor Jahve nevét káromolták a pogányok az ókori népe hitetlensége miatt egy zsidó kislányt ejtettek foglyul a szíriaiak. A zsákmány elosztásakor Naámánnak, a szíriai hadsereg vezetőjének kezébe került. Figyeljük meg a közöttük fennálló ellentét-sorozatot. Naámán pogány volt, a kislány gyűlölt zsidó. Naámán „nagy férfiú” volt, ő csak „kis leány”. Ő „Naámán” volt, a kislány nincs megnevezve. Naámán „a siriai király seregének fővezére”, a kislány fogoly az ellenség területén. Naámán azonban leprás volt, a kislány pedig, bármilyen furcsa is kimondani, közreműködő eszközévé vált a gyógyulásának. Isten módszere volt mindig is a megvetettek és a gyengék felhasználása, s gyakorta olyan körülmények között, ami furcsának tűnik az emberi bölcsesség számára. Figyeljük meg, miképpen tanítja nekünk ez az igever a legfontosabb leckét az isteni gondviselés titkaival kapcsolatosan.

„És azok Izráel országából egy kis leányt vittek el foglyul.” Képzeld el ezt a látványt. Egy szép reggelen Samária békessége durván összetört. Ellenséges hadsereg masírozása hallatszott a földön. Kegyetlen ellenség közeledett. A szíriaiak megtámadták az országot, a menny pedig hallgatott. Isten egyetlen ostorcsapása sem sújtotta az ellenséget, helyette megengedte, hogy egyeseket magukkal vigyenek az Ő szövetségi népéből. A foglyok

között volt egy „kislány” is. Ó, ez keveset jelenthet nekünk manapság, de sokat jelentett bizonyos népnek azokban a napokban. Az otthon elhagyottá tették! Próbáld elképzelni a szülei érzéseit, amikor a kislányukat könnyörtelenül elragadták tőlük! Gondolj a szegény anya bánatára, aki azon gondolkodott, mi történhetett vele. Gondolj el a bánat-sújtotta atyjára a maga tehetetlenségében, hisz nem volt képes megmenteni őt. Próbáld meg elképzelni, milye elmeállapotba került maga a kislány, amikor a pogányok elragadták az idegen országba. Állítsd a szemed elé az egész fájdalmas eseményt, amíg meg nem elevenedik előtted!

Kedves barátom, nem feltételezed, hogy mind a kislány, mind a szülők nagyon összezavarodtak? Vajon nem kellett fájdalmas próbán keresztülmenniük e miatt a titokzatos gondviselés miatt? Miért, ó, miért? kérdezték maguktól százszor is. Miért engedte Isten az otthonuk örömeinek a megrendülését? Ha a kislány egyáltalában végiggondolta, nagyon furcsának kellett találnia a sorsát. Neki, Ábrahám kegyelt leányának miért kellett most szolgának lennie Naámán háztartásában? Miért kellett ez az erőszakos elszakadás a szüleitől? Miért a kegyetlen fogság? Ilyen kérdéseket tehetett fel legelsősorban, de hiába. Ó, észreveszi az olvasó, hová akarunk kilyukadni? Ide: Istennek jó oka van a próbára. Ó a saját, kifürkészhetetlen módján alakította a dolgokat, hogy jó és bölcs céljai megvalósuljanak. Semmi sem történik ebben a világban pusztán véletlenségből. Az eleve elrendelő Isten minden részletet kidolgozott az életünkben. „Életem ideje kezdedben van” (Zsolt31:16). Ó „meghatározta az eleve rendelt idejüket és lakásuknak határait” (Csel17:26). Micsoda nyughelyet biztosít ez a nagy igazság a szegény szívünknek!

Isten volt az, Aki úgy intézte, hogy ez a kislány Naámán háztartásának részévé váljon. S miért? Azért, hogy összekötő kapocs lehessen abban a láncban, ami nemcsak a leprája gyógyításában végződött, hanem a legvalószínűbben a lelke üdvözülésében is. Itt egy fontos lecke, amit a szívünkbe kell fogadnunk ebből az eseményből. Itt a világosság, amit ez vet a gondviselés titkos útjaira: Istennek jó oka volt arra, hogy megengedje e héber család boldogságának elhomályosodását, s így rendelt el minden mást is, ami szomorúságot okozott a te életedben. Ez volt a végkifejlet, ami kimutatta Isten kegyelmes célját, s ez az a végkifejlet, amit neked is csendben és bizalommal kell várnod. Ez az eseménysorozat az Ószövetségben feljegyzett összes többivel együtt „a mi tanulságunkra irattak meg: hogy békeeséses türes által és az írásoknak vígasztalása által reménységünk legyen” (Rm15:4).

„És monda ez az ő asszonyának: Vajha az én uram szembe lenne azzal a prófétával, a ki Samariában van, kétség nélkül gyógyítaná őt az ő bélpoklosságából.” (2Kir5:3) Ez biztosan a leglátványosabb és áldottabb dolog. Természetes dolog lett volna, ha ez a kislány engedett volna az ellenségesség lelkületének azzal az emberrel szemben, aki elragadta őt az otthonából, gyűlöletet táplált volna iránta, és gonosz örömet érzett volna, amiért olyan súlyos testi betegség sújtotta. A bukás nemcsak elidegenítette az embert Istentől, hanem a viselkedését is radikálisan megváltoztatta az embertársaival szemben, amiről már nagyon korán bizonyosságot tett az, amikor Káin meggyilkolta a testvérét, Ábelt. Az emberi romlottság megmérgezett minden kapcsolatot: az újjá nem született állapotukban Isten saját népe is úgy van leírva, mint „irigységben élők, gyűlölségesek, egymást gyűlölők” (Tit3:3). De ahelyett, hogy rossz érzelmeket táplált volna a fogva tartójával szemben, ez a kislány az állapotával törődött és a jólétét igyekezett elősegíteni. Szemlátomást az Úr nevelésében nőtt fel, s az istenfélő szülei által elültetett magok mostanra kifejlődtek és gyümölcsöt hoztak a fiatalt életében. Csodaszép látni, amint a kegyelem győzedelmeskedik a test felett.

Mennyire megszégyenít minket ez a kislány! Mennyire bűnösen viselkedtünk, amikor Isten gondviselése keresztelte az akaratunkat és olyan helyzetbe hozott minket, ami nem volt ínyünkre! Nagyon távol álltunk attól, hogy áldást jelentsünk azoknak, akikkel kapcsolatba kerültünk, a megbotrányozás köve voltunk a számukra. Vajon nincs mind a szerzőnek, mind az olvasónak jó oka szégyenkezve lehajtani a fejét, megemlékezve ezekről a fájdalmas csődökről? Vajon ez a gyermek nem került kellemetlen körülmények közé és a legjobban

embert próbáló helyzetbe? De mégsem zúgolódott Isten és nem táplált keserőséget a fogva tartója ellen. Helyette hűséges bizonyosságot tett Izrael Istenéről és könyörületre indult a leprás ura iránt. Micsoda gyönyörű példája az isteni kegyelem elégséges mivoltának! A fogságának házában emlékezett az Úrra, s beszélt az Ő szolgájáról, a prófétáról. Mily nagyon kell azt buzgó imádságunkká tennünk, hogy mi is dicsőíthessük az Urat „a tüzekben” (Ézs24:15).⁹

Egyetlen helyzet sem tűnne sivárabbnak, mint ezé a védtelen kislányé a gögös fogva tartója házában, és egyetlen helyzet sem ígérne kevesebb lehetőséget a hasznosságra. De jóllehet a lehetőségei korlátozottak voltak, ő a legtöbbet hozta ki azokból. Nem vetette meg a kis dolgok napját, hanem igyekezett azt jóra fordítani. Nem jutott arra a következtetésre, hogy haszontalan lenne kinyitni a száját, sem pedig arra, hogy egyetlen embert, mint hallgatóságot nem érdemes megszólítani. Nem, egyszerű, de őszinte módon hirdette a jó hírt, hogy van szabadulás még egy leprás számára is, mert az „Elizeus” név jelentése: „Isten szabadítása”.

„És Naámán beméne, és elbeszélé az ő urának, mondván: Így s így szólott az Izrael országából való leány!” (2Kir5:4) Nagyon véletlen és látszólag jelentéktelen megjegyzés ez, mégis, mivel része Isten örök igazságának, ezért nem szabad könnyen és sietősen átugrani. Mindig is vesztesek leszünk, ha ilyen tiszteletlenül bánunk az Ígével. Nincsen semmi jelentéktelen abban a szent kötetben: minden egyes verse szikrázik a szépségtől, ha a helyes fényben nézzük és figyelmesen vizsgáljuk. Itt is így van.

Először is, ez a vers arról tájékoztat minket, hogy a kis szolgálólánynak az úrnőjéhez intézett szavait nem hagyták figyelmen kívül. Emberileg szólva ezt megtehették volna, mert teljesen természetes lett volna vele – egy idegen gyermekkel közöttük – nem odafigyelni a megjegyzéseire. De még ha odafigyeltek is, akkor is biztos, hogy az efféle megjegyzés ostoba dicsekedésnek tűnhetett. Ha a legjobb szíriai orvosok is tehetetlenek voltak a lepra jelenlétében, ki hitte volna el, hogy egy más, Samáriában megvetett vallású ember képes őt meggyógyítani? De bármilyen furcsának is tűnik, meghallgatták a szavait.

Másodszor, látnunk kell Isten kezét. „A halló fület és a látó szemet, az Úr teremtette egyaránt mindkettőt.” (Péld20:13) – fizikailag és lelkileg egyformán igaz. De mégis mily kevésbé értik ezt meg manapság, amikor az ember önállóságát hangoztatják szélteben-hosszában és a Legfelségesebb tevékenységét olyannyira elhanyagolják! Körülvesznek minket azok, akik semmi figyelmet sem fordítanak a Szentírásra és nem veszik észre a szépséget Krisztusban, hogy vágyakozzanak Rá. Ki adott hát neked olyan fület, ami meghallja az igazságot és olyan szemet, ami meglátja annak isteni eredetét? Minden valódi keresztyén ezt fogja válaszolni: a minden kegyelem Istene. Ahogyan azt Úr volt az, aki megnyitotta Lídia szívét, „hogy figyelmezzon azokra, a miket Pál mond vala” (Csel16:14), úgy Ő volt az is, Aki arra indította a kislányt körülvevőket, hogy odafigyeljenek a kislány szavaira. Ó, kedves olvasó, ne tévedj ezen a ponton: a leghitelesebb prédikáció a pulpitról is süket fülekre talál, ha a Szentlélek nem működik, miközben a gyermek legegyszerűbb mondása is hatékonyá válhat Isten segítségével.

Harmadszor, ez nyilvánvalóvá vált a kislány szavainak az úrnőjére gyakorolt hatásából. Ő átadta másnak, az ment tovább és végül a király füleibe is eljutott. Azaz, a 2Kir5:4 feltárja nekünk a kapcsolatok egyikét abban a láncban, ami végül Elizeushoz vezette Naámánt és a gyógyulásával végződött. Azt is megmutatja, hogyan hallják meg és mondják el gyakran másoknak is a szavainkat, ezzel figyelmeztetve, de egyszersmind bátorítva minket a nyelv hatalmára. Ez majd az eljövendő napon válik teljesen nyilvánvalóvá. Semmi sem fog elveszni, amit Isten dicsőségére tettünk. Amikor ennek a világnak a története befejeződik, Isten megismerteti az összegyűjtött világegyetem előtt mindazt, amit Neki mondtak (Mal3:16, Lk12:3).

⁹ Az angol fordítás szerint „Wherefore glorify ye the LORD in the fires”, Károlinál „Ezért dicsérjétek az Urat keleten”. – *a ford.*

Végül azt is látjuk, miképpen teszik Istennek felhasználni a „kicsiny” és lenézett dolgokat. Egy szolgálólányt a fogságban. Ki várná el tőle, hogy szolgálatot tegyen az Úrnak? Ki hajlana a hangja meghallására? A kora, a nemzetisége, a beosztása, minden ellene szólt. Mégis, mivel kapott az alkalmon és bizonyosságot tett az úrnőjének, az egyszerű üzenete Szíria királyának fülébe is eljutott. Az Úr biztosít róla, hogy hűséges lesz mindenütt, ahová csak helyez minket.

„Akkor monda Siria királya: Menj el, és ím levelet küldök az Izráel királyának” (2Kir5:5). Itt is látnunk kell az Úr kezét. Ha ő nem munkálkodott volna a királyon, az üzenet nem gyakorolt volna hatást őfelségére. Miért kellett volna annak a monarchiának figyelmet fordítania bármiféle konyhai szolgálólányra? Ó, kedves olvasó, amikor Istennek a kegyelem a célja, akkor a vonal mindkét végén munkálkodik. Nemcsak üzenetet ad a hírnöknek, de megnyitja a szívét az azt átvevőnek is. Ő parancsolta meg Fülöpnek, hogy menjen a sivatagba, de felkészítette az etióp eunuchot is a közeledésére (Csel8:26-31). Ő volt, Aki legyőzte Péter akadékoskodását, amiért a pogányokhoz kellett mennie, de felindította Kornéliuszt és a házanépétől, hogy „megálljanak Isten előtt, és meghallgassák mindazokat, amiket Isten neki parancsolt” (Csel10:33). „Mint a vizeknek folyásai, olyan a királynak szíve az Úrnak kezében, valahová akarja, oda hajtja azt!” (Péld21:1) Látványosan megmutatkozott ez itt. Mégis, bár ebben az esetben Isten munkálkodott, nem tetszett Neki a királyt eszközként használni.

Harmadik, a csoda félreértése

„Menj el, és ím levelet küldök az Izráel királyának” (2Kir5:5). Mint majd kiderül a történetből, az Úrnak oka volt megengedni a királynak, hogy így járjon el. Szegény Naámánt most rossz irányba küldte az ura testi bölcsessége. A kislány nem mondott semmit „Izrael királyáról”, hanem csak „a samáriai prófétát” említette meg. A leprás számára sokkal jobb lett volna, ha azonnal jobban hallgat a kislány szavaira, akkor elkerülhetett volna szükségtelen bajokat. De mégis, mennyire életszerű az itt látott kép! A kétségbeejtő helyzetére ráébredt bűnös milyen gyakran kap rossz tanácsokat és fordul azokhoz a víztározókhoz, amik nem tartják meg a vizet! A felzaklatott lélek ritkán talál elsőre megnyugvársra. A tapasztalata gyakrabban olyan, mint az öregasszonyé a Mk5:26-ban, aki „sok orvost” felkeresett hiába, mielőtt Krisztushoz jött volna, vagy mint a tékozló fiú, amikor „elkezdett segítséget látni” s odaszegődött egy távoli ország polgárához, de nem kapott jobbat, mint „azt a moslékot, a mit a disznók ettek” (Lk15:14-18), mielőtt elkezdte keresni az atyját.

„Elméne azért és vőn magával tíz tálentom ezüstöt és hatezer aranyat, azon felül tíz öltöző ruhát.” (2Kir5:5) Kiszámították, hogy ezeknek a dolgoknak az értéke manapság legalább hetvenezer dollárt tennének ki. A héber kislány semmit sem mondott az ezüst és az arany szükségességéről, de semmit sem tudva Isten kegyelméről, Naámán gavallérosan akart fizetni a gyógyulásáért. Ismét felkiáltunk: mennyire életszerű ez a kép! Milyen sokan vannak, akik azt hiszik, hogy „Isten ajándéka” megvásárolható! (Csel8:20) – ha nem szó szerint pénzzel, akkor legalábbis igazságos cselekedetekkel és vallásos teljesítményekkel. S még ott is, ahol ezt a tévelygést eltörölték, másik, ugyanolyan téves van gyakran jelen: az az elképzelés, mely szerint a súlyosan terhelt lelkiismeret, a személyes érdemtelenység mély érzése sóhajok, könnyek és nyögések kíséretében a Krisztushoz történő csatlakozás szükséges feltétele és az Isten előtti békeség alapja. Végzetes hiba. A „pénz nélkül és ingyen” (Ézs55:1) kizár minden formát, érzést és tapasztalatot, valamint a pap lefizetését is.

Negyedik, a csoda fóliája

„És elvivé a levelet az Izráel királyának, ezt írván: Mikor e levél hozzád érkezik, ímé az én szolgámat, Naámánt azért küldöttem hozzád, hogy őt gyógyítsd meg

bélpoklosságából. De a mikor elolvasta az Izrael királya a levelet, megszaggatá az ő ruháit és monda: Isten vagyok-e én, hogy öljek és elevenítsek, hogy ez én hozzám küld, hogy gyógyítsam meg e férfiút az ő bélpoklosságából? Vegyétek eszetekbe és lássátok, hogy csak okot keres ellenem.” (2Kir5:6-7)

Mennyire világossá tette ez az akkori Izrael hitehagyott állapotát és mutatta meg, hogy Isten miért indította fel a szíriaiakat arra, hogy elnyomják őket! Szíria királyának volt némi mentsége, amiért az tette, amit, mert ő pogány volt, de semmi mentsége sem volt Izrael királyának. Ahelyett, hogy letérdelt volna és széttárta volna a levelet Isten előtt, mint tette azt Izrael egyik későbbi királya (Ézs37:14), ő úgy járt el, mint egy hitetlen. Ahelyett, hogy ebben a kérdésben lehetőséget látott volna Jahve számára a kegyelmének és a dicsőségének kimutatására, ő csak magára gondolt.

Micsoda ellentét van a kislány bizonyágtétele és Izrael királyának viselkedése között! A hitványsága mégis főliaként szolgált a kislány nemes tulajdonságainak kiemelésére. Ő alacsony és kétségbeejtő körülmények között volt, a másik pedig a trónon ülő uralkodó. A kislány ura jólétével törődött, míg amaz csak magára és a királyságra gondolt. A kislánynak konkrét bizalma volt Istenben és az Ő prófétájáról beszélt, míg a király elméjében sem Istennek, sem az Ő szolgájának nem volt semmi helye. Egyesek a 2Kir5:7 első olvasatából arra következtethetnek, hogy a király nyelvezete alázatos és kegyes volt, de az elmélkedés felette kimutatja, hogy nem volt más, mint a gőg és a hitetlenség kifejeződése.

Nem ismerve az Urat, Benhadádnak ebben a kérdésében nem látott mást, mint leplezett fenyegetést az ő megaláztatására, s eltelt félelemmel. Ha kereste volna Istent, a rémülete hamarosan lecsillapodott volna és a megnyugvás útját is megmutatta volna neki, de Ő idegen volt a számára, s még azokban a bálványokban sem hitt, amiket imádott. S ez még látványosabbá vált a soron következő csodában. A keresztyén olvasó talán kísértést érez arra, hogy gratuláljon magának, amiért semmi sincs a számára a 2Kir5:7-ben. Ha igen, akkor ez az önelégültség korai lehet. Barátom, teljesen biztos vagy benne, hogy semmi párhuzam nem volt a múltbeli viselkedésedben Izrael királyáéhoz viszonyítva? Soha nem voltál vétkes olyasmiben, amiben ő csődöt mondott? Amikor valamiféle súlyos követelményt támasztottak veled szemben valamilyen valódi próbával szembesültél, soha nem válaszoltál így: Én ehhez kevés vagyok, ez teljesen meghaladja az én szerény képességeimet? Valószínűleg azt képzelted, hogy ez istenfélő elismerése volt a gyengeségednek, pedig valójában a hitetlenségednek adott hangot. Igaz, a keresztyén önmagában tehetetlen, s a nem keresztyén is az. De akkor a szent nem jobb, mint az istentelen? Ha a keresztyén továbbra is tehetetlen marad, az az ő hibája. Isten kegyelme elégséges és az Ő ereje a mi gyengeségünkben tétetik tökéletessé. „Végezetre, atyámfiai, legyetek erősek az Úrban, és az ő hatalmas erejében.” (Ef6:10) Hagyj tehát fel Izrael királyának ehhez a veszteshez illő viselkedésével és „erősödjél meg a Krisztus Jézusban való kegyelemben” (2Tim2:1).

16. fejezet – a tizedik csoda: a büszkeség útban van

Az előző fejezetben kihangsúlyoztuk Isten titkos tevékenységét, amivel egyik-másik embert arra indította, hogy figyeljenek oda a héber kislány üzenetére. Isten adott halló füleket mind Naámán feleségének, mint Szíria királyának. Talán egyesek úgy vélik, hogy nem ez volt a helyzet Izrael királyával! De nem ám! Ahelyett, hogy osztozott volna a kislány magabiztosságában, és együttműködött volna vele az erőfeszítéseiben, kétkedő és ellenséges maradt. Ebben Isten szuverenitását láthatjuk. Ő nem tevékenykedik mindig egyformán, mert abszolút szabadon teheti, amit csak akar. Egyesek szeméit megnyitja, másokat meghagy a maguk vakságában. Ez Isten magasztos és szörnyű előjoga: „Annakokáért a kin akar könyörül, a kit pedig akar, megkeményít.” (Rm9:18) Ez az, ami megadja a kulcsot Istennek az emberekkel kapcsolatos bánásmódjához, s magyarázza az evangéliumi történelem menetét. Az előző fejezetben ennek a komoly alapelvnek egy világos példáját látjuk, s hűtlenek leszünk, ha szándékosan úgy hagyjuk figyelmen kívül, ahogyan sokan teszi manapság.

„De a mikor elolvasta az Izrael királya a levelet, megszagatta az ő ruháit és monda: Isten vagyok-e én, hogy öljek és elevenítsek, hogy ez én hozzám küld, hogy gyógyítsam meg e férfiút az ő bélpoklosságából?” (2Kir5:7) Jórám annyira kételkedett, hogy még azt sem találta érdemesnek, hogy Elizeusért küldjön és tanácskozzon vele. A próféta nem jelentett semmit Izrael hitetlen királyának, ezért semmibe vette őt. Talán ez furcsának tűnhet az olvasó számára, mert Elizeus korábban tett csodáinak közismerteknek kellett lenniük. Valaki azt gondolhatná, hogy a halott gyermek feltámasztása teljes mértékben hitelesíthette őt, mint Isten rendkívüli emberét. De vajon az Úr Jézus nem támasztott fel egy halottat? S mégis, néhány nap elteltével mind a nép vezetői, mind a köznép követelték a keresztre feszítését! S van bármi különbség manapság? Vajon nem láttuk a gondviselés csodáit, az isteni kegyelmi és ítéletes közbeavatkozásokat? S milyen hatással voltak ezek a gonosz generációnkra? Jórám viselkedéséről könnyű számot adni, mert „a test gondolata ellenségeskedés Isten ellen” (Rm8:7), s ez az ellenségeskedés Isten megbízott szolgájának a semmibe vételében nyilvánult meg.

„Mikor pedig meghallotta Elizeus, az Isten embere, hogy az Izrael királya ruháit megszagatta, küldte a királyhoz ilyen üzenettel: Miért szaggattad meg a te ruháidat? Hadd jöjjön hozzám, és tudja meg, hogy van próféta Izraelben.” (2Kir5:8). A semmibe vett Elizeus félretette a büszkeségét és szólt a királyhoz, helyesen következtetve arra, hogy a saját érzései említésre sem méltók, amikor Isten dicsőségéről van szó.

Naámán eljött Izrael földjére, enyhülést várva Izrael Istenének a prófétájától, és Elizeus semmiképpen sem hagyta őt csalódottan visszatérni, nehogy arra a következtetésre jusson, hogy Jahve is csak olyan, mint a népek istenei, s ugyanúgy képtelen jót vagy rosszat tenni, mint amazok. Épp ellenkezőleg, ő tudatni akarta, hogy Istennek van „prófétája Izraelben”, akin keresztül olyan gyógyításokat végez, amilyenekre a pogány próféták papok vagy orvosok egyike sem képes, s amik messze meghaladták a leghatalmasabb uralkodók képességeit (Scott).

„Az Úr tanácsa megáll” (Péld19:21), bármi ezzel ellentéteset is koholt Jórám a szívében.

„Az igazak pedig, mint az ifjú oroslán, bátrak.” Elizeus nemcsak megfeddte a királyt a hitetlen félelméért, de összegezve utasításokat is adott neki Naámánt illetően. Bármennyire is nem szívesen látott lehetett a közbelépése, az nem térítette őt el. Isten igazi szolgája nem az emberek kedvében akar járni, hanem azt a megbízást akarja teljesíteni, amit felülről kapott. Igaz, hogy a próféták az apostolokhoz hasonlóan rendkívüli hatalommal voltak felruházva, így nem minden dologban szolgálnak modellként a számunkra manapság, mindazonáltal az evangélium szolgájának senki előtt nem kell meglapulnia. Az ő kötelessége a hitlenség megfeddése és annak hirdetése, hogy az élő Isten mindig kész megtisztelni azokat, akik Őt

tisztelik, s csodákat tenni válaszul az igazi hitre. S ahogyan Isten felülbírálta Szíria királyának Naámánra vonatkozó tévedését, most úgy győzi le Izrael királyának a kételkedését, felindítva őt arra, hogy reagáljon Elizeus kérésére – ezzel mutatva be, hogy a kislány beszéde nem üres dicsekedés volt, az Istenbe vetett bizalma sem volt téves.

„És elméne Naámán lovaival és szekereivel, és megállta az Elizeus házának ajtaja előtt.” (2Kir5:9) Naámán a próféta házának ajtaja előtt tekinthető úgy, mint a természeti ember képe a bűneiben, aki még nincs megfosztva az önelégültségétől, nincs tudatában az isteni kegyelemtől való teljes függőségének, s nincs semmiféle jogcíme vagy igénye arra, hogy bármilyen kegyben részesüljön Isten kezéből. Az, hogy szekéren utazott, egy jottányit sem könnyített a borzalmas állapotán. Nem számított, mennyire drága a testét borító ruházat, még ha el is takarhatta az emberek szeme elől a visszataszító betegségét, semmit sem használt annak az eltávolításához. S ahogyan az értékek, amiket hozott, sem tudták elérni a gyógyulását, úgy az emberi számítások szerinti legnemesebb jellem, a legdicsegetreméltóbb viselkedés sem nyeri el Isten jóváhagyását.

Az üdvösség teljes mértékben az isteni kegyelemből származik és a teremtmény nem érdemelheti azt ki: „Nem az igazságnak cselekedeteiből, a melyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a Szent Lélek megújítása által, melyet kitöltött reánk bőséggel a mi megtartó Jézus Krisztusunk által” (Tit3:5-6). Bármennyire is összhangban volt a bukott emberi természetet szabályzó elvekkel és érzelmekkel, az előttünk álló jelenetben mégis volt valami, ami nagyon nem illett a képbe. Itt volt ezt a szerencsétlen teremtmény a legszörnyűbb betegséggel, de mégis szekérben (vagy hintóban) ülve látjuk őt. Itt volt ő olyan betegségtől sújtottan, amit semmilyen orvos nem képes meggyógyítani, körülvéve a hivatalos pompával. Itt volt ő, aki teljes mértékben az isteni nagylelkűségtől függött, de akinek a lovai ezüsttel és arannyal vannak megrakva. Vajon nem látjuk benne nemcsak a bűneiben levő természeti ember jelképét, hanem olyasvalakit, aki el van telve a saját fontossága érzésétől és fel van fuvalkodva a büszkeségtől? Pontosan ez a helyzet mindegyikünk esetében a természetünknel fogva. Bár teljesen romlottak vagyunk, Istentől elidegenedtek, az Ő szent törvénye által elítélt bűnözők, az elménk ellenséges Iránta, halottak vagyunk a vétkekben és a bűnökben, de mégis, amíg a kegyelem nem csodája nem megy végbe bennünk, és a büszkeségünk tályogját nem szúrjuk fel, addig fel vagyunk fuvalkodva az önelégültségtől, nem vagyunk hajlandók elismerni, hogy nem szolgáltunk rá másra, csak az örök büntetésre, s azt képzeljük, jogunk van Isten kegyes bánásmódjára.

Naámán itt nemcsak az újjá nem született természeti ember önteltségét ábrázolja ki megfelelően, de mint arra a korábbiakban utaltunk, azt a tényt is szemlélteti, hogy a bűnös azt képzele: képes elnyerni Isten jóváhagyását és megvásárolni a saját üdvösségét. A drága dolgokkal, amiket ez a szír férfi magával vitt, nyilvánvalóan a próféta bizalmába akart férközni, és megfizetni a gyógyulásáért. Teljesen természetes volt, hogy ezt az utat járta, ezért ez azt mutatja meg, micsoda minden ember veleszületett gondolkodása. Azt feltételezi, hogy a kötelességtudó törődés a vallásos teljesítményekkel elnyeri Isten kegyes figyelmét a számára, hogy a bűjtjei és az imái, a templomba járás és a fenntartó hozzájárulás fizetése több, mint elegendő lesz a vétkeinek ellentételezéséhez. Ez az örült elképzelés semmiképpen sem korlátozódik a buddhistákra és a katolikusokra, hanem közös az egész emberi faj számára. Emiatt kell biztosaknak lennünk abban, hogy „kegyelemből tartattatok meg, hit által; és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekből, hogy senki ne kérkedjék.” (Ef2:8-9) Lelkileg szólva minden ember csődbe ment koldus és az üdvösség teljesen ingyenes jótékonyági ügy.

„Érzéki ember pedig nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait: mert bolondságok néki; meg sem értheti, mivelhogy lelkiképen ítéltetnek meg.” (1Kor2:14) Ez egyformán igaz a legműveltebbre és a teljesen írástudatlanra is. Semmennyi oktatás vagy műveltség nem tesz senkit alkalmassá a lelki dolgok felismerésére. Az ember vak, s meg kell nyitni a szemeit,

mielőtt megláthatná akár Isten dicsőségét, akár az igazságos követelményeit, továbbá a saját nyomorult mivoltát és mélységes szükségeit. Amíg a kegyelem csodája meg nem alázza a szívét, addig nem járul a kegyelem trónja elé a maga valódi jellemében, s amíg a Szentlélek nem munkálkodik benne hatékonyan, addig nem megy Krisztushoz üres kezű koldusként.

Feljegyezték, hogy egy híres festő találkozott egy szegény csavargóval, s annyira lenyűgözte annak búbanatos megjelenése és állapota, hogy úgy érezte, alkalmas alany lenne ahhoz, hogy lerajzolja. Adott a csavargónak egy kis pénzt és a névjegykártyáját, s megígérte, hogy jól megfizeti, ha másnap eljön a házába és modellt ül neki, hogy lerajzolhassa. Másnap reggel a csavargó megjött, de a művész céljai meghiúsultak. A csavargó megfürdött és megborotválkozott, s úgy kicsípte magát, hogy alig lehetett megismerni!

Hasonlóképpen cselekszik a természeti ember is, amikor először próbál meg válaszolni az evangélium hívására. Ahelyett, hogy úgy járulna az Úrhoz, ahogyan van, minden ínségében és jajával, mint aki elveszett és tönkrement, azt feltételezi, hogy először szalonképesebbé kell tennie önmagát a megújulás folyamata által. Azaz, elfoglalja magát az útjai kijavításával, a viselkedésének javításával és kegyes gyakorlatok végzésével, nem tudva, hogy Krisztus „nem az igazakat jött hívogatni, hanem a bűnösöket a megtérésre” – hogy elfoglalják a helyüket a porban Őelőtte. Amiről most beszéltünk annak látványos szemléltetését látjuk a most vizsgált fejezetben. Ahelyett, hogy közvetlenül Elizeushoz küldte volna Naámánt, Benhadád ajánlólevelet adott neki Izrael királyához címezve. S ahelyett, hogy a próféta könyörületére bízta volna őt, drága díjat küldött a főparancsnoka meggyógyításának fejében. Láttuk a levele haszontalanságát, a hatást, amit a címzettre tett, most pedig nézzük meg, hogyan nem talált kedvezőbb fogadtatásra a pazarló kiadása Elizeusnál sem. Naámánnak meg kellett ismernie a megalázó igazságot, hogy ahol az isteni kegyelemről van szó, ott a milliomos egy és ugyanazon szinten áll a koldussal.

Ötödik, a csoda követelménye

„És küldje Elizeus követet ő hozzá, mondván: Menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban, és megújul a te tested, és megtisztulsz.” (2Kir5:10) Mint az Ő képviselőjének, Aki kegyeskedett megmosni a tanítványainak lábait, az evangélium szolgájának nem szabad elhúzódnia a legalantasabb szolgálattól sem és nem szabad megvetni a legszegényebb személyt sem. Elizeus példát mutatott nekünk mindkettőből, mert nem átalotta szolgálni Illés fizikai szükségleteit, megmosva a kezeit (2Kir3:11) és nem utasította vissza az elszegényedett özvegyasszony megsegítését. Viszont Krisztus szolgája nem lehet talpnyaló, a gazdagoknak hízelgő, s nem táplálhatja a fontoskodás gögjét sem. A történetből világosan kiderül, hogy Naámán „nagy embernek” tartotta magát, aki méltó a hódolatra, s valószínűleg úgy érezte, hogy a prófétának úgy kell tekintenie: most egy szívességet tett neki vagy megtiszteltetésben részesítette azzal, hogy felkereste. Hivatalosan azonban Elizeus a királyok Királyának követe volt, s illő méltósággal a tudtára adta Naámánnak, hogy nem lesi a kívánságait, bár tájékoztatta őt a gyógyulás megszerzésének módjáról.

„És küldje Elizeus követet ő hozzá, mondván: Menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban, és megújul a te tested, és megtisztulsz.” Itt nem szolgáló hódolatot látunk, s nem is Naámán nagyságának elismerését. A próféta még csak nem is üdvözölte, még a házából se ment ki, hogy személyesen találkozzon vele. Ehelyett csak üzenetet küldött a szolgájával. Ó, kedves olvasó, Isten nincs tekintettel a személyekre, s a szolgálóknak sem szabad így tenniük. Felmérhetetlen kárt okoztak a gyülekezetben azok a pásztorok, akik kiszolgálták a magas beosztásban levőket, mert ezáltal nemcsak a gögösök sérülnek, hanem az alázatosak is megbotránkoznak, s annak következtében a Szentlélek is megszorodik és kialszik. Isten nem tűr semmiféle testi különbség-mutogatást: „Hogy ne dicsekedjék ő előtt egy test sem” (1Kor1:29) az Ő visszavonhatatlan döntése. E világ legkiválóbbjai és legtehetségesebbjei sem

érdemelnek több figyelmet a Magasságos részéről, mint a legalantasabbak, mert „nincs különbség, mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül” (Rm3:22-23). Valamennyien megszegették a törvényt, valamennyien vétkesek a legfőbb Bíró előtt, valamennyiüknek a szuverén kegyelem által kell megmenekülni, hogy egyáltalában üdvözülhessenek.

Van azonban egy másik módja is annak, ahogyan felfoghatjuk a próféta viselkedését ebben az esetben. Ő nemcsak a hivatali méltóságát tartotta fenn, hanem a személyes alázatáról és bölcsességéről is tanúbizonyságot tett, Isten dicsőségét tartva szem előtt. Nem azt jelenti ez, hogy közönyös volt Naámán jóléte iránt. Nem, a tény, hogy kiküldte a szolgáját a szükséges utasításokkal, az ellenkezőt bizonyította. De Elizeus jól tudta, hogy a legfontosabb nem a hírnök volt, hanem az üzenet. Egyáltalán nem számított, ki vitte az üzenetet – ő: vagy a szolgája, de az mindennél fontosabb volt, hogy az Isten által adott üzenetet hűségesen közvetítsék. Elizeus nagyon jól tudta, hogy Naámán az Ő személyébe veti a várakozását, így igazi „Isten embereként” elfordította a figyelmet önmagától. Mennyire szükséges tanítás ez a számunkra ezekben a személt felmagasztaló napokban! Mennyivel jobb lenne az igehirdetőknak a lelkeket szolgálni és a Mesterüket tisztelni, ha így visszahúzódva önmaguk helyett az evangéliummal foglalkoznának! Ezzel a félrehúzódo lélekkel fedtte meg Pál a személy-imádó korinthusbelieket, amikor ezt mondta: „Hát kicsoda Pál és kicsoda Apollós? Csak szolgák, kik által hívőkké lettetek” (1Kor3:5). Így volt a mi Urunk előfutára is, aki önmagát „kiáltó szónak” nevezte „a pusztában” (hallható, de nem látható) (Jn1:23).

Mi volt a jelentése a „Menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban” szavaknak? Adjunk először általános választ erre másvalakinek a szavaival.

Amikor Naámán a pompás kíséretével és minden aranyával-ezüstjével megállt Elizeus ajtaja előtt, akkor úgy látjuk, mint annak a bűnösnek a jeles szemléltetését, aki a saját erőfeszítéseire épít az igazságosságra törekedve. Szemlátomást el van látva mindennel, amire a szív vágyhat, pedig valójában minden készülődése csak haszontalan, terhes kötelezettség volt, s a próféta ezt hamarosan az értésére is adta. A „menj fürödni” elsöpört minden, az aranyba, az ezüstbe, az öltözékébe, a király levelébe, akármibe vetett bizalmát. Ott áll Naámán megfosztva mindentől a maga valódi állapotában, mint szerencsétlen, mocskos leprás, akinek megmosásra van szüksége. Ez nem tesz különbséget a szíriai hadsereg látványos főparancsnoka és Izrael egész partvidékének legszegényebb és legalantasabb leprása között. Az elő nem tehetett többet, a másodiknak nem volt többre szüksége. A gazdagság nem képes orvosolni az ember romlását, s a szegénység sem tudja akadályozni Isten gyógymódját. Semmi sem tarthatja távol az embert a mennyországtól, amit valaha is tett, és semmi sem juttathatja be oda, amit valaha is tehet. „Menj fürödni” az Íge minden esetben.

De vizsgáljuk meg ezt a „menj fürödni”-t közelebbről is a kapcsolatainak fényében. Leprától sújtottan Naámán a természeti embert jelképezi a maga bukott állapotában. S mi a kiemelkedő és megkülönböztető jellemzője? Az, hogy megromlott teremtmény, bűnös, Isten ellen lázadó. S mi a bűn? A negatív oldaláról nézve a be nem hódolás Isten tekintélyének, s az alá nem vetettség az ő törvényének, pozitív oldalról nézve a saját akarat gyakorlása, az elhatározás, hogy a magam kedvében járok: „kiki az ő útára tértünk” (Ézs53:6). Ha tehát a bűnös megkérdezi Isten szolgáját a helyreállítás módjáról, mi az első és alapvető dolog, amit meg kell mondani neki? Azt, hogy az önös akaratnak és a maga kedvében járásnak meg kell szünnie, s át kell magát adnia Isten akaratának. S ez csak másik mód arra, hogy megmondjuk: meg kell térnie, mert a „megtérés” egy fordulat, a hátat fordítás. S a megtéréshez pedig a bűnbánat az alapvető feltétel (Csel3:19). Végző soron pedig a „bűnbánat” azt jelenti, hogy Isten pártjára állok a magamé helyett, megvizsgálom és elítélem önmagam, meghajolva az Ő akaratára előtt.

Azután a bűn nemcsak Isten elleni lázadás, de az én megistenítése is. Annak kimondása, hogy „a magam ura leszek”. Ez volt a csali, amit a kígyó az ősszüleink előtt lóbált

meg, mikor megkísértette Évát, hogy egyen a tiltott gyümölcsből: „olyanok lészek mint az Isten” (1Móz3:5). Elfordulva az Istennel fennálló szövetségtől az ember a függetlenség és az önállóság magatartását öltötte magára. A bűn birtokba vette a szívét, büszkévé, gőgössé, önteltté vált. Ha tehát egy ilyen teremtménynek meg kell gyógyulnia és helyre kell állnia az Isten számára, annak szükségszerűen a megaláztatás folyamata által kell megtörténnie. Az evangélium elsődleges célja az emberi gőg letörése, az ember megalázása Isten előtt. Ezt Ézsaiás jelezte előre, amikor az evangéliumi időkről beszélt: „A kevély szemű közember megaláztatik, és a főemberek magassága porba hajtatik” (Ézs2:11). Majd ismét: „minden hegy és halom alászálljon, és legyen az egyenetlen egyenessé és a bérczek rónává” (Ézs40:4). Ezért kezdte a mi Urunk a Hegyi Beszédet annak kimondásával, hogy „Boldogok a lelki szegények: mert övék a mennyeknek országa.” (Mt5:3) Ez volt az alapigazság, amit a próféta Naámánra erőltetett: meg kell alázkodnia Izrael Istene előtt.

A „menj el és fürdj meg hétszer a Jordánban” csak másik módja volt annak, ahogyan megmondta az öntelt szíriainak: „Az Isten a kevélyeknek ellenök áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. Engedelmeskedjete azért az Istennek...Tisztítsátok meg kezeiteket, ti bűnösök, és szenteljétek meg szíveiteket ti kétszívűek. Nyomorkodjatok és gyászoljatok és sírjatok; a ti nevetéstek gyászra forduljon, és örömtök szomorúságra. Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és felmagasztal titeket.” (Jak4:6-10) Naámánnak le kell szállnia a magas lóról, és el kell foglalnia az őt megillető helyet a Felséges előtt. Naámánnak ki kell szállnia a „hintójából” és alázatos lelkületet kell mutatnia. Naámánnak meg kell „mosakodnia” vagy ahogyan gyakran fordítják a szót „fürdenie” a Jordán vizében: nem egyszer vagy kétszer, hanem nem kevesebbszer, mint hétszer s ezzel teljesen meg kell tagadnia önmagát. S a követelmény, amit Isten támasztott Naámánnal szemben, kedves olvasóm, pont ugyanaz, amit veled, velem szemben támaszt: a büszkeséget meg kell öldökölni, az önfejtéséget el kell hagyni, az önelégültséget meg kell tagadni. Teljesítettük ezeket? Megtagadtuk az önelégültséget és behódoltunk az isteni jogarnak? Átadtuk már magunkat az Úrnak (2Kor8:5), hogy Ő irányítson? Ha nem, akkor soha nem térünk még meg üdvözítő módon.

A végső jelentőségében a „menj el és fürdj meg hétszer a Jordánban” szavaknak előképi jelentésük van és az Újszövetség fényében nem nehéz megérteni, mit is jelentenek. Egy és csakis egyetlen gondviselés van, amit Isten bámulatos kegyelme és az Ő Fiának csodálatos szeretete készített elő a lelki leprások gyógyításához. Ez az az áldott kútfő, ami fakadt a bűn és a tisztátalanság ellen (Zak13:1). Az a szent „kútfő” a Golgotán ered, amikor Krisztus átdöfött oldalából „vér és víz jöve ki” (Jn19:34). Az a csodálatos „kútfő”, ami képes megtisztítani a legmocskosabbat is, Immánuel keresztre feszítésének felbecsülhetetlenül nagy árán lett biztosítva s ezért a mosakodás a „Jordánban” arról a pontról beszél, amelyen túl nincs visszatérés. Itt tehát kedves barátom annak az evangéliumi jelentőségét látjuk, amit most néztünk át. Ha tudatára ébredtél a romlásodnak, kész vagy megtagadni önmagad, meg akarsz alázkodni Isten előtt a porban, itt az isteni gondoskodás: fürdő, amibe hit által belemerülhetsz, s ezzel bizonyítékot szerezhetsz arról, hogy „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől” (1Jn1:7). Ha kegyelem által ezt mér megtetted, akkor csatlakozz a szerzőhöz és kiáltsátok együtt: „Annak, a ki minket szeretett, és megmosott bennünket a mi bűneinkből az ő vére által... annak dicsőség és hatalom mind örökkön örökké! Ámen.” (Jel1:5-6).

17. fejezet – a tizedik csoda: túl egyszerű a gyógymód

Az utolsó fejezetben főleg a Naámánnal szemben támasztott követelménnyel foglalkoztunk, amikor a próféta házához ment – „menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban”, igyekezve választ adni az alábbi kérdésekre: Miért parancsolta ezt? Mi volt a dolog jelentősége? Miben maradnak alul az emberek általánosságban manapság? Mi ennek a mélyebb jelentése?

Láttuk a követelményt, ami kimutatta Naámán arra irányuló erőfeszítésének haszontalanságát és érdemtelenségét, hogy megvásárolja magának a gyógyulást. Megmutattuk, hogy ez olyan követelmény volt, ami megkövetelte a saját akaratának félreállítását és a behódolást Izrael Istene akaratának. Rámutattunk, hogy ez a követelmény ragaszkodott ahhoz, hogy leszálljon a saját „magas lováról” (szálljon ki a hintójából), megalázva és lealacsonyítva magát. Jeleztük, hogy ez volt az a követelmény, ami előképként rámutatott Isten kegyelmének ámulatba ejtő gondoskodására a lelki leprásokról, nevezetesen, hogy „kútfő fakad... a bűn és tisztátalanság ellen” (Zak13:1), s egyedül ezzel lehet lemosni a mocskot és kitörölni a vétkeket.

„Akkor megharaguvék Naámán és elment, és így szólt: Íme én azt gondoltam, hogy kijő hozzám, és előállván, segítségül hívja az Úrnak, az ő Istenének nevét, és kezével megilleti a beteg helyeket, és úgy gyógyítja meg a kiütést.” (2Kir5:11). A saját országában tekintélyes, „nagy ember” volt, a hadsereg főparancsnoka, akit nagyon kegyelt a király. Itt, Izraelben, a próféta úgy bánt vele, mintha senki lenne, nem bánt vele tisztelettel, s egy szolgálóval küldte ki az utasításait. Naámán csalódott, a büszkesége sérült, s miután az elbizakodottsága nem lett kiszolgálva, megsértődött. Elizeus „menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban” szavai nem a gyógyítás eszközeinek kiemelése végett hangoztak el, hanem a szíve próbájaként, s látványosan el is érték a céljukat. Felszólítás volt ez Naámán számára, hogy alázkodjon meg Jahve előtt. Megkövetelte a saját bölcsességének megtagadását, a lemondást a maga kedvében járásról, s ez közvetlen ellentétben áll a bukott emberi természettel, mégpedig olyannyira, hogy soha senki nem tett eleget Isten eme jogos követelményének mindaddig, amíg Ő véghez nem vitte a kegyelem csodáját a lélekben. Még a legmegalázóbb intézkedések sem elégségesek önmagukban ahhoz, hogy megalázzák az ember gögös szívét, és engedelmessé tegyék őt az isteni akarat iránt. Valaki azt gondolhatná, hogy az, aki olyan kétségbeejtő helyzetben van, mint ez a szerencsétlen leprás, meglágyulna és kész lenne engedelmeskedni a próféta utasításainak. Ó, kedves olvasóm, az erkölcsi betegségünk trónja túl mélyen van ahhoz, hogy a külső dolgok elérhessék. Olyan félelmetes a bűn megvakító ereje, hogy az alanyait felfuvalkodásra készíti az önelégültségtől és a képmutatástól, s azt képzelte velük, hogy kedvező bánásmódra jogosultak még a Felsőgestől is. S vajon ez a lelkület nem lappang az újjászületettek szívében is? Nemcsak lappang, de néha őket is felindítja úgy, ahogyan Naámánt. Vajon a szerző és a keresztyén olvasó soha nem járult Isten elé valamilyen sürgető szükséggel, enyhülést keresve az Ő kezéből, majd megharagudott, amiért Ő teljesen másként válaszolt, mint amire vártunk és vágytunk? Vajon nem hajtottuk le a fejünket szégyenkezve, amikor gyengéden megfeddett minket az „avagy méltán haragszol-é” szavaival (Jón4:4). Igen, sok minden van Naámán lelkében, amit mindannyiunkban meg kell öldökölni.

„Íme én azt gondoltam” mondta Naámán. Itt a természeti ember igaz képét mutatja. A bűnösnek megvan a maga elképzelése arról, hogy miképpen lehet megszerezni a szabadulást (üdvösséget). Igaz, hogy a vélemények változhatnak, amikor a részletes gyakorlati megvalósításra kerül sor, mégis, a világon mindenütt a bukott embernek megvan a véleménye arról, hogy mi az alkalmas és szükséges. Valaki úgy véli, hogy bizonyos érdemszerző cselekedeteket kell megtennie a bűnbocsánat megszerzéséhez. Másvalaki úgy véli, a múlt jóvá tehető, ha tiszta lappal vágunk bele és csak a jövőnek élünk. Megint más, aki felszínes

ismeretekre tett szert az evangéliumról, azt hiszi, hogy a Krisztusba vetett hit útlevelet biztosít a mennybe, még ha továbbra is test szerint él és megtartja a dédelgetett bálványait. Bármennyire is különböznek a maga csinálta rendszereikben, ez az egy közös mindnyájuknál: „én azt gondoltam”. S ez az „én azt gondoltam” Isten Ígétével és útjaival ellentétes. Ők jobbnak látják a számukra „jónak látszó” utat járni: ragaszkodnak hozzá, hogy a saját teológiai elképzeléseiket kövessék, megfogalmazzák a maguk előítéleteit és előfeltevéseit az „azt mondta az Úr”-ral szemben. Olvasó, látod itt Naámán bolondságát, de vajon megláttad-e a saját gondolataid szembeállításának örültségét az élő Isten tekintélyével? S mi volt az, amit ez a bolond és gőgös szíriai „gondolt”? Nos ez: „hogyan kijő hozzám, és előállván, segítségül hívja az Urnak, az ő Istenének nevét, és kezével megilleti a beteg helyeket, és úgy gyógyítja meg a kiütést.” Meg akart gyógyulni, de a saját maga módján – oly módon, amivel az önbecsülése fennmarad és a fontosságát is elismerik. Meg akart gyógyulni, amennyiben a kellő tiszteletet is megkapja egyúttal. El kellett jönnie Szíriából, hogy megszabaduljon a leprájától, de nem állt készen arra, hogy az Isten által előírt tisztulási módot fogadja el. Micsoda örültség! Micsoda bemutatója annak, hogy a testi elme ellenséges Istennel! Micsoda bizonyítéka ez a félelmetes rabságnak, amiben a Sátán tartja az áldozatait, amíg egy erősebb valaki meg nem szabadítja őket a rabságban tartó hatalmából!

Naámán most megkapta, amit Izrael királya nem tudott neki megadni – a teljes előírást a gyógyulásához. Nem volt bizonytalanság az előírással, sem a hatékonyságával, csak alá kellett volna vetnie magát annak. „Menj el és fürd meg hétszer a Jordánban, és megújul a te tested, és megtisztulsz.” De úgy érezte, semmibe vették. Az efféle előírások nem feleltek meg az ő ízlésének, az isteni követelmény nem felelt meg a meg nem alázkodott szíve elképzeléseinek.

Milyen joga volt Naámánnak, a leprásnak vitatni vagy előírni bármit? Ő kérelmező volt és nem törvénykező, egy szívességért könyörgött, azaz nem volt abban a helyzetben, hogysen bármiféle saját követeléssel állhatott volna elő. Ha ez volt Naámán esete és helyzete, milyen végtelenül kevesebb joga van bármelyik megromlott és vétkes bűnösnek arra, hogy bármiféle feltételeket szabjon Istennek! Az ember bűnöző, akit joggal mond ki vétkesnek az isteni törvény. A kegyelem az egyetlen reménysége, ezért Istennek kell megszabni, mi módon kell neki a kegyelmet megadni és miképpen szerezheti meg a szabadulást (üdvösséget). Ezért mondja az Úr nemcsak azt, hogy „Hagyja el a gonosz az ő útát”, hanem azt is hozzáteszi, hogy „és a bűnös férfiú gondolatait” (Ézs55:7).

Az embernek meg kell tagadnia a saját elképzeléseit, el kell hagynia a saját előítéleteit, el kell fordulnia a saját terveitől és el kell vetnie a saját preferenciáit. Ha be akarunk lépni a mennyek országába, „olyanoknak kell lennünk, mint a kis gyermekek” (Mt18:3). Ó, jaj, az embertársaink többségéről azt kell mondani, hogy „az ő tulajdon igazságukat igyekezvén érvényesíteni, az Isten igazságának nem engedelmeskedtek” (Rm10:3). Ők „nem akarnak Krisztushoz jöni, hogy életük legyen!” (Jn5:40)

C. E. Stuart írta:

Naámán elméjében minden el volt rendezve. Ő festett magának egy képet, s a legelől álló alakként ábrázolta magát – a pogány bálványimádó, aki várta Isten prófétáját. Ennek az összeegyeztetlenségét akkor még nem látta. Mi látjuk. Isten meglátogatja majd kegyelemmel, de olyasvalakiként, akinek nincs saját alapja, amire ráállhatna. Bűnősként Ő fogadhatta. Leprásként Ő meggyógyíthatta. Szíria királya seregeinek főparancsnokaként Ő nem fogadta volna. Mi más helye lenne egy bűnösnek Isten előtt, mint olyasvalakinek, akinek kegyelem adható? Mi más helye lenne egy leprásnak, mint a táboron kívüli? Naámánnak meg kellett tanulnia a maga helyét. Haragudhatott a prófétára, de nem volt képes megindítani őt. Előtte ő csak egy leprás, bárkinek is tűnik mások előtt. Megtanulva a helyét, meg kellett ismernie a saját hitványságát is. Azt képzelte, hogy Elizeus majd összecsapja a kezét a látványon. Egy jelre, egy jelenetre számított – nem pusztán szavakra. Nem tudta, mennyire

gyalázatos volt ő maga. A pap ránézett a leprásra annak megítélése végett, hogy leprás-e vagy sem. Csak akkor érintette meg őt, amikor már tiszta lett (3Móz14). Naámán leprás mivoltához kétség sem fért, hisz ő maga jött el meggyógyulni. A megérintése a megtisztulása előtt beszennyezte volna a prófétát! Továbbá, ha a próféta képes lett volna megérinteni és így meggyógyítani, akkor ő vajon nem gondolta volna azt, hogy az érdem a prófétáé? A Jordánhoz küldésével világosan megmutatkozott, hogy a gyógyulás közvetlenül Istentől származott. Az embernek nincsenek érdemei önmagában – ő csak Isten mások számára megadott kegyelmének a csatornája lehet. Istené minden dicsőség a gyógyításért, s Naámánnak meg kell ismernie a saját állapotát és hitványságát.

„Avagy nem jobbak-é Abana és Párpár, Damaskus folyóvizei Izrael minden vizeinél? Avagy nem fürödhetném-é meg azokban, hogy megtisztuljak? Ilyen módon megfordulván, nagy haraggal elment.” (2Kir5:12) Naámán nemcsak azon háborodott fel, hogy azt hitte, a személye nem kapta meg a megillető tiszteletet, hanem azért is, mert úgy vélte, az országát is semmibe vették. Ha pusztán csak egy folyóvízi fürdésről volt szó, akkor miért nem lett volna jó ehhez a saját országa folyóinak egyike? Ez egyenlő volt azzal, hogy diktálni akart Jahvénak, mert most az Ő prófétájának szavát kérdőjelezte meg. Vajon a koldul majd ragaszkodik abbéli jogához, hogy megszabja, milyen formában kell betölteni a szükségét? Vajon a beteg tájékoztatja az orvost arról, hogy miféle gyógymód lesz elfogadható a számára? Vajon a vétkes bűnösnek van képe megszabni a bírónak, hogy mit tegyen vele? A földi féreg mégis illetékesnek véli magát arra, hogy latba vesse a saját eszét Isten bölcsességével szemben. A poklot érdemlő bűnös elég pökhendi ahhoz, hogy feltételeket dolgozzon ki, amiknek alapján úgy véli: jár neki a menny. De a megtisztulásunk csakis az Isten által kijelölt módon lehetséges, nem a magunk koholmányai alapján.

Matthew Henry mondta:

Túl olcsónak, túl világosnak, túl közönségesnek gondolja a dolgot ahhoz, hogy egy ilyen nagy embert meggyógyítson, vagy nem hitte el, hogy bármi hatása is lesz a gyógyuláshoz, illetve, mennyivel nagyobb gyógyító értéke van a Jordánnak, mint Damaszkusz folyóinak? De nem gondolt arra, hogy (1) a Jordán Isten Izraeléhez tartozott, ahonnan a gyógyulást kellett várnia, nem pedig Damaszkusz isteneihez: az Úr földjét, a szentföldet öntözte és a csodálatos gyógyulásban az Istennel fennálló kapcsolata sokkal jobban megmutatkozott, mint a medre mélysége vagy a folyam szépsége. (2) Ezt megelőzően a Jordán több mint kétszer engedelmeskedett a Mindenható parancsainak: régen utat engedett Izraelnek, utóbb Illésnek és Elizeusnak, ezért alkalmasabb volt a mostani célra, mint azok a folyóvizek, amik csak a teremtésük általános törvényeinek engedelmeskedtek s é soha nem voltak így megkülönböztetve. De mindenekelőtt a Jordán volt a kijelölt folyó, s ha az isteni hatalomtól várt gyógyulást, akkor bele kellett nyugodnia az Isten akaratába a miért vagy a mi okból megkérdése nélkül. Megszokott dolog azoknál, akik a saját koholmányaikban bölcsek, hogy megvetéssel tekintenek az isteni bölcsesség rendeleteire és előírásaira, és a maguk fantáziáját többre tartják azoknál.

„Ilyen módon megfordulván, nagy haraggal elment.” Mennyire életszerű, mennyire pontos kép ez! A test visszautasítja Isten megalázó igazságát és gyűlöl megalázkodni. S mondjuk itt el a fiatal igehirdetők javára, akik valószínűleg olvassák majd ezeket a sorokat: várhatjátok, hogy egyes hallgatóitok haraggal fordulnak el tőletek, ha hűségesen szolgáljátok Isten Ígétét a maga hígítatlan tisztaságában. Mindig is így volt. Ha az Úr prófétái felbőszítették a hallgatóikat, akkor vajon ti várhatjátok, hogy az üzenetek izletes lesz az újjá nem születetteknek? Ha Isten megtestesült Fiának ezt kellett mondania: „Mivelhogy pedig én igazságot szólok, nem hisztek nékem” (Jn8:45), vajon várhatjátok, hogy az igazság majd jobb fogadtatásra talál a ti ajkaitokról? Ha a fő apostol kijelentette: „Bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgája nem volnék” (Gall:10), akkor ti vajon azt várjátok, hogy népszerűek lesztek? Csak egyetlen módja van annak, hogy elkerüljétek a hallgatóitok

rosszallását, az pedig a hűtlenség az igazsághoz testi kompromisszumok által, a Lélek kardja élének kicsorbítása, annak visszatartása, amiről tudjátok, hogy elfogadhatatlannak bizonyul majd. Ebben az esetben azonban Isten majd a ti kezetekből kéri számon az ő vérüket, s elveszítitek a Mesteretek jóváhagyását.

„Ilyen módon megfordulván, nagy haraggal elment.” Ebben a Sátán végső, az áldozata megtartására irányuló erőfeszítését látjuk, mielőtt az isteni kegyelem megszabadítaná. Naámán haragja csak a Sátán dühének a visszatükröződése volt, aki attól a lehetőségtől gurult méregbe, hogy elveszítheti őt. Ez eszünkbe juttatja a Lk9:37-42-ben feljegyzett esetet. A démonoktól megszállt gyermek atyja az apostoloktól kért segítséget, amit ők képtelenek voltak megadni. Amikor a Megváltó lejött a hegyről a szegény apa odament Hozzá, s Ő kiadta a parancsot: „hozd ide a fiadat”. Majd ezt olvassuk: „A míg pedig az odaméne, azon közben az ördög földhöz ütötte azt, és megrángatá” (Lk9:42). De Jézus megdorgálta a tisztátalan lelket és meggyógyította a gyermeket, majd visszaadta az atyjának. Ez gyakran megtörténik: a csetepaté, amit lélekben vívunk, gyakran közvetlenül a szabadulás előtt a leghevesebb. A vágyak tombolnak, a hitelenség igyekszik felülkerekedni, a szuverén kegyelem igazsága, mikor először közelítik meg, visszataszítónak tűnik, és meg kell mondani, hogy a mi igazságunk olyan, mint a fertőzött ruha: ellenségeskedést szít. A Sátán haraggal tölti el a lelket Isten ellen, az Ő igazsága ellen, s az Ő szolgálói ellen. Ez gyakran reményt keltő jel, mert legalábbis azt mutatja, hogy a bűnös fel lett rázva a közöny végzetes álmából.

„De hozzá menének az ő szolgálói, és szólának néki, mondván: Atyám, ha valami nagy dolgot mondott volna e próféta neked, avagy nem tetted volna-e meg? Mennyivel inkább, a mikor csak azt mondja, hogy fürödj meg és megtisztulsz?” (2Kir5:13) Vizsgáljuk meg először ennek a versnek a felszíni tanítását. Ez a jóindulatú ellenkezés „idejében mondott beszéd” volt. Ha Naámán nyugodt és józan maradt volna, észrevette volna, hogy amit kértek tőle, az egyszerű és biztonságos, továbbá se nem bonyolult, se nem veszélyes. Ha a próféta valamilyen munkás és hosszadalmas feladatot adott volna neki, vagy drasztikus operációt, vagy fájdalmas gyógymodot rendelt volna el, azt Naámán valószínűleg zúgolódás nélkül teljesítette volna. De akkor miért nem teszi meg, amikor semmi más áldozatot nem kértek tőle, csak a gögje megalázását? „Amikor a bűnösökre mély benyomást tesz bármi, de még előítéleteket táplálnak az Úr üdvözítő módszerével szemben, akkor szelídséggel és szeretettel kell velük beszélni és meg kell őket arról győzni, hogy tegyék próbára a módszer egyszerűségét” (Thomas Scott). Ha meg kell feddeni a zsémbelődésüket és rá kell mutatni a büszke gondolkodásuk ostobaságára, akkor nyilvánvalóvá kell tennünk, hogy a feddésünk az örök jólétük iránti vágyunkból fakad.

Hatalmas kegyelem, ha olyanok vesznek körül, akik szabadon és hűségesen beszélnek nekünk a hibáinkról és a butaságainkról, még ha az alattvalóink is. Az uraknak meg kell hallgatni az alattvalóik érvelését: Jób31:13-14. Ahogyan süketeknek kell lennünk az istentelenek tanácsaira, még ha azokat a legnagyobb és legtiszteletreméltóbb nevek adják is, úgy kell nyitott fülekkel fordulnunk a jó tanácsokhoz, még ha a sokszorosán alattunk állók adják is azokat: nem az számít, ki beszél, ha jól mondja, amit mond... A feddés mértékletes és tiszteletteljes volt: „atyjuknak” nevezik őt – mert a szolgálóknak gyermeki vonzalommal kell tisztelniük az uraikat s engedelmessé válniuk nekik (Matthew Henry).

Manapság az evangélium mily kevés szolgálója hirdeti az isteni rendelkezést! „A kik iga alatt vannak mint szolgálók, az ő uraikat minden tisztességre méltóknak tekintsék, hogy Isten neve és a tudomány ne káromoltassék.” (1Tim6:1) Lehetséges, hogy azok a szolgálók sokat hallottak a héber szolgálóleánytól, az Elizeus által tett csodálatos csodákról, ezért nagyon vágytak arra, hogy Naámán próbálja ki az utasításait. Vagy talán azért, mert nagyon rajongtak urukért, nagyra becsülték őt és úgy érezték, lemond a saját kegyelméről, ha engedi, hogy a hiúsága elvakítja a józan ítélőképességét. Mindenesetre semmitértelmét sem látták eljönni Szíriából anélkül, s most visszamenni Samáriából anélkül, hogy legalább tenne egy próbát a

próféta előírásaival. Az igemagyarázók efféleképpen magyarázták Naámán szolgálóinak ezt a cselekedetét. Mi jobbnak látjuk magasabbra tekinteni és meglátni a Felséges hatalmának működését, amint kimunkálja bennük mind az akarást, mind a cselekvést úgy, ahogyan Neki tetszik, felhasználva őket, mint további kapcsolódási pontot a láncban, ami az Ő céljainak megvalósulásához vezetett. „Mert ő tőle, ő általa és ő reá nézve vannak mindenek. Övé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Rm11:36)

Amit eddig vizsgáltunk, az teljes összhangban van a már látott többi dologgal. Teljesen valószínűtlennek tűnt, hogy bármiféle figyelemmel kell lenni a fogoly héber szolgálólányka megjegyzésének, de Isten gondoskodott róla, hogy a szavai ne hulljanak a földre. Nagyon úgy tűnt, hogy Naámán küldetése útjába akadály gördült, amikor Izrael kételkedő királya elutasította az együttműködést, de Isten felindította Elizeust a közbelépésre és a királyi urát az utasítása teljesítésére ösztönözte. S most, amikor maga Naámán fordult el haraggal a prófétától, akkor természetesen úgy tűnt, hogy a küldetés sikertelennek bizonyul. Ám ez nem lehetséges. A Mindenható elrendelte, hogy a szíriai gyógyuljon ki a leprából, és eljuttatta őt annak felismerésére, hogy Izrael Istene az élő és igaz Isten. S a gonoszság összes ereje sem volt képes meggátolni a rendeletének beteljesedését. Arra a következtetésre juthatunk, hogy ezek az udvaroncok természetesen és normálisan igyekeztek megtartani a maguk helyét és a távolságot és nem mertek volna ellenszegülni uruknak, amikor az annyira felbőszült. Íme, az Isten titkos hatalma munkálkodik bennük, legyőzve a félelmüket és felindítva őket arra, hogy Naámánhoz forduljanak.

A kis szolgálólány nem volt itt, hogy szólhatott volna méltóságteljes urához és könyöröghetett volna neki az ő java érdekében. Az Úr prófétája kiadta az utasításait, de csak azt érte el, hogy megvetették azokat. Mi legyen hát? Térjen haza Naámán anélkül, hogy meggyógyulna? Nem, ez lehetetlen volt. Meg kellett tanulnia, hogy volt Isten Izraelben, s Ő könyörülettel gondolt rá. De először meg kell őt alázni. Figyeljük meg, miképpen járt el Isten. Titokzatos módon cselekszik és teszi a csodáit – gyakran számunkra észrevehetetlen és felfoghatatlan módon. Naámán saját kísérőit indítja fel arra, hogy intsék őt és mutassák meg neki a büszke gondolkodásának ostobaságát. Figyelemre méltó és jelentős megfigyelni az Úr által itt használt konkrét eszközöket. Első volt a szolgálólányka, akit Naámán tájékoztatására használt arról, hogy van próféta Izraelben, akitől megszerezheti a gyógyulást. Azután Elizeus a szolgáján keresztül adta meg a szükséges utasításokat. Most pedig Naámánt a saját szolgálói beszélték rá, hogy hallgasson ezekre az utasításokra. Mindez a méltóságos Naámán megalázása végett történt. S hozzátehetjük, hogy a mi okulásunkra is. A szolga helyét kell szolgáló lelkülettel elfoglalnunk, ha abban reménykednénk, hogy Isten felhasznál minket.

S látjuk itt az Úr ámulatos türelmét is. Volt itt valaki, aki feldühödött az Ő hűség prófétájára: csoda lenne, ha kiütné őt a hintójából? Itt egy gögös teremtmény, aki elutasította a megalázkodást, s valójában pökhendi módon diktálta Istennek, miképpen kell megadnia a gyógyulást. Ha térden állva könyörgött volna az isteni kegyért, akkor viselkedett volna illő módon. Ehelyett hátat fordított Isten szolgájának és haragosan elment. De Isten mégis ekkor cselekedett – nem ellene, hanem érte, így ahol a bűn bővelkedett, ott a kegyelem még sokkal jobban bővelkedett. S miért? Mert a szuverén kegyelem rendelte el őt a tisztesség edényeként az örökkévalóságtól fogva.

A keresztyén olvasó csatlakozzon a szerzőhöz a visszatekintésben a múltra, felidézve, amikor rugdalóztunk az ösztöke ellen. Milyen végtelen volt Isten velünk szemben tanúsított türelme! Noha nem törődtünk Vele, Ő szívesen fordult hozzánk. S talán pont akkor, amikor a szörnyű ellenségünk a legaktívabban munkálkodik Ellene, felindított valakit a viszonylagos homályból, aki okoskodott velünk és megmutatta az útjaink ostobaságát, és felszólított az Isten szent követelményeivel szembeni engedelmességre.

18. fejezet – a tizedik csoda: teljes behódolás

Az előző fejezetekben sok figyelmet szenteltünk a Naámánnal szemben támasztott követelménynek, mert az a követelés és az ő engedelmissége iránta enne a csodának a sarkalatos pontja úgy, ahogyan a bűnösnek az evangélium hívására adott válasza is eldönti, hogy megtisztul-e vagy sem a bűneitől. Ez nem jelenti azt, hogy az evangélium sikere vagy sikertelensége az emberek akaratától függ, hanem inkább a dolgok Isten által megszabott rendjét jelenti ki: olyan rend ez, amiben Ő erkölcsi kormányzóként tevékenykedik, s amiben az emberrel erkölcsi közreműködőként jár el. A bukás következtében az ember eltelt ellenségességgel Istennel szemben és vak az örökkévaló érdekei iránt. Az akarata ellentétes Istenével, s a szíve romlottsága miatt elfelejti a saját kegyelmi ajándékait. Mindazonáltal még mindig felelős teremtmény és Isten is ekképpen kezeli őt. Erkölcsi kormányzójaként engedelmisséget követel tőle, s a választottjai esetében azt meg is kapja: nem fizikai kényszerítéssel, hanem erkölcsi meggyőzéssel; nem pusztán erővel, hanem az ember hajlamossá tételével a szabad együttműködésre. Nem isteni erővel veszi rá, hanem kijelenti: „Emberi kötelekkel vontam őket, szeretetnek köteleivel” (Hós11:4).

Amire a fentiekben rámutattunk, annak látványos szemléltetését látjuk a most vizsgált eseményben. Amikor Isten követelménye megmondattott Naámánnak, az nem tetszett neki: megharagudott a prófétára és fellázadt a neki adott utasítások ellen. A „menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban” határozott próbája volt az engedelmisségnek, felszólítva az akaratát az Úr iránti engedelmisségre. Minden arra az egyetlen dologra szűkült le, hogy vajon meghajol-e és engedelmeskedik-e Isten ellentmondást nem tűrő Ígétének? Hasonlóképpen mindenki, aki ma hallja, próbára tétetik az evangélium által. Az evangélium nem pusztán „meghívás”, amire az emberek a tetszésük szerint odafigyelhetnek vagy sem, s vaskos tiszteletlenség Istennel szemben, ha így tekintünk rá. Az evangélium isteni kijelentés, ami megköveteli, hogy eldobjuk a mennyel szemben vívott háborúnk fegyvereit. Isten „mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek” (Csel17:30). Majd ismét halljuk: „Ez pedig az ő parancsolata, hogy higyjünk az ő Fiának, a Jézus Krisztusnak nevében” (1Jn3:23). Az evangélium „a hitben való engedelmisségnek okáért” van (Rm1:5), és Krisztus „örök idvesség szerzője lett mindazokra nézve, a kik neki engedelmeskednek” (Zsid5:9). Azokon, akik „nem engedelmeskednek az evangéliumnak”, az Úr Jézus tűz lángjában eljön és bosszút áll (2Thessz1:7-8). Ha az emberek nem hajolnak meg Krisztus jogara előtt, a lábainak zsámolyává lesznek.

Pontosan ez az engedelmisség volt az, amit Naámán vonakodott megadni olyannyira, hogy már-már visszaindult volna Szíriába gyógyulás nélkül. De az nem volt lehetséges. Az isteni rendeletben ő ki lett jelölve Isten szuverén kegyelme átvevőjeként. Naámán még mindig vonakodhat elfogadni a kegyelmet az Isten által kijelölt módon, s az ördög is elkövethet mindent, hogy megtartsa az áldozatát, de bármik is legyenek az emberi szív koholmányai vagy az ellenség gonoszsága, Isten tanácsvégzésének kell megvalósulnia. Amikor Isten könyörületes céllal van egy lélek iránt, Ő olyan közreműködőket hoz mozgásba, akik megvalósítják a célját. A test ellenállhat és a Sátán is szembeszegülhet, de akkor is meg van írva: „A te néped készséggel siet a te hatalmad napján” (Zsolt110:3).¹⁰ Ez a „nap” most eljött Naámán számára, s ez gyorsan nyilvánvalóvá vált. Istennek tetszett a hatalmát azzal gyakorolni, hogy tiltakozásra indította a szíriai szolgáit és ezzel szereztek érvényt a kérésüknek. „Atyám”, mondták neki, „ha valami nagy dolgot mondott volna e próféta neked, avagy nem tetted volna-é meg? Mennyivel inkább, a mikor csak azt mondja, hogy fürödj meg és megtisztulsz? Beméne azért a Jordánba, és belemeríté magát abba hétszer az Isten

¹⁰ Károlinál: *A te néped készséggel siet a te sereggyűjtésed napján – a ford.*

emberének beszéde szerint, és megújult az ő teste, mint egy kis gyermek teste, és megtisztult.” (2Kir5:13-14) „Beméne azért a Jordánba.” Ezt kellett megtennie, és amíg nem tette meg, nem volt a számára megtisztulás. A bűnös nem marad tétlen, amikor Isten a vétkeit törli el. Meg kell tértie (Csel3:19) és hinnie kell Krisztusban (Csel10:43) azért, hogy megszerezze a bűnei bocsánatát. Ez önkéntes cselekedet volt Naámán részéről. Korábban vonakodott eleget tenni az isteni parancsnak, de Isten titkos hatalma munkálkodott benne – a kísérőinek kérésére által – s legyőzte a vonakodását. Ez az önmegalázás cselekedete volt. A „beméne azért a Jordánba, és belemeríté magát” három dolgot jelent: leszállt a hintójából, belegázolt a vízbe és elmerült benne, s ezzel ismerte el a saját hitványságát Isten előtt. Nem kevesebb, mint „hétszer” kellett belemerülnie abba a sötét folyamba, ezzel ismerve el a teljes tisztátalanságát. Egy csak kevéssé beszennyezett ember megtisztulhat egyetlen mosakodással, de Naámánnak hétszer kellett megmártóznia, ezzel téve nyilvánvalóvá, milyen nagy volt a szennyeződése. A hét alkalom azt is jelezte, hogy Isten teljes engedelmességet követel meg az Ő akaratával szemben. Semmi másnak, csak a teljes megadásnak Neki van bármi haszna.

„Beméne azért a Jordánba, és belemeríté magát abba hétszer az Isten emberének beszéde szerint.” Nagyon fontos megértenünk ennek a második mondatnak a pontos jelentőségét, különben figyelmen kívül hagyjuk ennek az evangéliumi képnek az egyik fő vonalát. Jegyezzük meg alaposan, hogy nem a kísérőinek kérése szerint történt ez az utoljára említett dolog. Ha Naámán egyszerűen csak az ő kedvükben akart volna járni, akkor akár hetvenszer is belemerülhetett volna a Jordánba és semmivel sem lett volna jobban. „Az Isten emberének beszéde szerint” azt jelenti, Isten kijelentésének megfelelően, az Ő prófétáján keresztül. Naámán meghallgatta Isten Ígését és hitbéli engedelmisséggel adózott annak (Rm1:5). A megtérés nem elegendő a megtisztuláshoz: a bűnösnek hinnie is kell. S ez az, amit Naámán most tett. „Menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban, és megújul a te tested, és megtisztulsz.” Hitte, hogy „megtisztul” és ennek megfelelően cselekedett. Hasonlóképpen cselekedtél te is, kedves olvasóm? A hited határozottan a magáévá tette az ígéretet: „Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülsz”? Ha nem, soha nem üdvözülsz, amíg meg nem teszi. A hit kihagyhatatlan követelmény, mert hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni (Zsid11:6).

„És megújult az ő teste, mint egy kis gyermek teste, és megtisztult” (2Kir5:14). Hát persze! Nem is történhetett másként, mert „hű az, a ki ígéretet tett” (Zsid10:23). Soha senki nem ragadott meg isteni ígéretet úgy, hogy az ne teljesült volna és soha senki nem is fog. Az, ami elhangzott a prófétákon és az apostolokon keresztül, az Ő Ígéje, Aki „nem hazudhat” (v. ö. Tit1:2). Ő nem hamisíthatja meg az Ígését. Nem távozhatsz el attól, nem változtathatja és nem szegheti meg. „Uram! örökké megmarad a te igéd a mennyben.” (Zsolt119:89) Örökre le van szögezve a Földön ezt is: „De az én kegyelmemet nem vonom meg tőle, és az én hűséges voltomban nem hazudom.” (Zsolt89:34) Isten megígérte, hogy mindenkit befogad, üdvözöl, elismeri az Övének, megőrzi és a mennybe viszi mindazokat, akik az Ő egyszerű Szaván fogják Őt, s akik feltétlenül és fenntartás nélkül bíznak Benne és ráütik a pecsétjüket arra, hogy Ő igaz. A biztosíték ahhoz, hogy higgyünk, magában az ígéretben foglaltatik, mint Naámán esetében is. Az ígéret azt mondja: „megteheted”; az ígéret azt mondja: „tedd meg”, az ígéret azt mondja: „el vagy zárva a hitre” (Gal3:23). S én, én azt mondom: „Uram, hiszek”. A hit Isten szaván fogása – az Ő csalhatatlan és tévedhetetlen szaván – és a bizalom Jézus Krisztusban, mint személyes Megváltómban. Ha ezt még nem tetted meg, ne halogasd tovább, s mosakodj meg abban a „forrásban”, ami „a bűn és tisztátalanság ellen” fakadt (Zak13:1).

„És megújult az ő teste, mint egy kis gyermek teste, és megtisztult.” Jegyezzük meg jól: nem volt hosszadalmas időszak Naámán hitbéli engedelmissége és a gyógyulása között, sőt valójában semekkora időszak nem volt. Nem tétetett próbára, mielőtt a betegsége elmúlt volna. S a tisztulása sem részleges, fokozatos volt, hanem teljesen és tökéletesen felgyógyult ott és akkor, így a leprája egyetlen foltja sem maradt vissza. S pontosan ez az, amit Isten dicsőséges evangéliuma hirdet és ígér: „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket

minden bűntől” (1Jn1:7). Abban a pillanatban, hogy a bűnös a sajátjának mondja Krisztust, az Ő tökéletesen igaz mivolta neki tulajdoníttatik. Abban a pillanatban, hogy bármelyik bűnös ténylegesen a szaván (az Ígétjén) fogja Istent és a magáévá teszi az evangélium ígétét, ő – anélkül, hogy bármi egyébre kellene várnia, ami érte vagy benne történik – jogosulttá és alkalmassá válik a mennyre, mint a haldokló gonosztevő. Ha itt is marad még további száz évre, akkor valóban képessé válhat az isteni kegyelem gazdagságának alaposabb megismerésére, de jottányit sem válik már alkalmasabbá a dicsőségre. „Hálákat adván az Atyának, ki alkalmasakká tett (és nem ’tesz’) minket a szentek örökségében való részvételre a világosságban” (Koll1:12).

„Azután visszatért egész kíséretével az Isten emberéhez, és bemenvén megállta előtte, és monda: Ímé, most tudom már, hogy nincsen az egész földön Isten, csak Izráelben! Azért most vedd el, kérlek, ez ajándékot a te szolgálótól.” (2Kir5:15) Amikor a kegyelem munkálkodik valakin, az hamarosan nyilvánvalóvá lesz általa. Figyeljük meg a gyökeres és áldott átalakulást, ami Naámán szívében és testében egyaránt végbement. Ő siethetett volna vissza Szíriába, de nem tette meg. Korábban haragosan hátat fordított Elizeusnak, de most hálálkodva kereste őt fel. Korábban megvetette „Izrael vizeit” (2Kir5:12), most viszont elismerte Izrael Istenét. Minden teljesen megváltozott. A gögös és büszke szíriai megalázkodott, s a próféta „szolgájának” nevezte magát. A törvénykező szívének keserősége, ami visszautasította a szabadulásnak ama módját, ami egy szintre helyezte őt a koldusokkal, megkapta a halálos csapást. Testi elméjének ellenségessége Isten ellen és a gyűlölete Isten prófétája ellen a leprájával egyetemben elmerültek a Jordánban, s ő új teremtményként emelkedett ki onnan – a szívében megtisztulva és alázatosan. Többé már nem várta, hogy a próféta kijöjjön hozzá és kifejezze a hódolatát. Ehelyett azonnal Elizeushoz ment és tiszteletet adott neki, mint Isten szolgájának – a megtért bűnös kedves képe, amint közösségre vágyik Isten népével.

Hatodik, a csoda fejleményei

Nézzük meg közelebbről a megtisztult Naámán cselekedeteit. Először is „visszatért az Isten emberéhez”. Nem kereste őt hiába. Ekkor Elizeus is megjelent személyesen, többé nem volt már arra szükség, hogy a szolgáján keresztül üzenessen neki.

Másodszor, Naámán volt az, aki először megszólalt és bizonyosságot tett az élő és igaz Istenről: „Ímé, most tudom már, hogy nincsen az egész földön Isten, csak Izráelben!” Nem hallgatott előadásokra vagy bizonyítékokra az isteni létezésről, s nem is kellett azokra odafigyelnie: a lélek tanul hatékonyan, amikor részesévé vélik az üdvözítő kegyelemnek. Naámán most ugyanolyan biztos volt benne, mint Elizeus, hogy Jahve az egyedüli Isten.

Harmadszor, Naámán bizonyágtétele nem bizalmasan, csak a próféta előtt hangzott el, hanem nyíltan, „az egész kísérete” előtt. Tettél te már, kedves olvasóm, nyilvános megvallást a hitedről? A „mert nem szégyenlem a Krisztus evangéliomát” (Rm1:16) a te ajkaidról is származó bizonyágtételhez hasonló, vagy igyekszel az Ő „titkos tanítványa” lenni?

Negyedszer, Naámán igyekezett most ajándékot adni Elizeusnak a hálája jeléül. Te gondoskodsz Isten szolgálóinak világi szükségleteiről?

Igen, kedves olvasóm, ott, ahol az isteni kegyelem munkája elvégeztetett, ott annak alanya hamarosan nyilvánvalóvá teszi ezt aényt az őt körülvevők előtt. Az, aki teljesen átadta magát Istennel, nem képes elrejtetni ezt aényt az embertársai előtt, s nem is akarja ezt megtenni. Az új élet belül nem tehet egyebet, mint megmutatkozik az új életben kívül. Amikor Zákeus részeségé vált Isten „oly nagy üdvösségének”, a vagyona felét a szegényeknek adta és négyszeresen kárpótolta azokat, akiktől elrabolt valamit (Lk19:8). Mikor a tarsusi Saulus megtért, azonnal ezt mondta: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” s

ettől kezdve az Iránta való szerető engedelmisségben járás jellemezte a nagy átalakulást. Amint a filippibeli börtönőr üdvözítő módon megismerte Krisztust, ő, aki kalodába zárta a súlyosan megvert apostolok lábait, „kimosta a sebeiket”, majd megkeresztelkedés után „a házába vitte őket” és „asztalt terített nekik” (Csel16). Veled is ez a helyzet? Vagy a te megvallásod olyan, mint a leveles, de gyümölcsstelen fa?

„Ő pedig monda: Él az Úr, a ki előtt állok, hogy el nem veszem. Kényszeríti vala pedig őt, hogy elvegye; de ő nem akará.” (2Kir5:16) Naámán most megtanulta Isten kegyelmének ingyenességét. Ezt az ingyenességet festette le József, amikor parancsot adott, hogy töltsék meg gabonával a testvéreinek zsákjait és tegyék bele vissza a pénzüket (1Móz42:25). Amikor Isten ad valamit a bűnösöknek, azt ingyen adja. Valóban nemes oka volt tehát annak, hogy Elizeus visszautasította az ajándékot Naámán kezéből: ő nem akarta kompromittálni az isteni kegyelem áldott igazságát. „Azt akarta, hogy Naámán azzal a biznysággal térjen vissza Szíriába, hogy Izrael Istene nem fogadott el tőle semmit, csak a lepráját! Azt akarta, hogy menjen vissza és jelentse ki: az aranya és az ezüstje haszontalannak bizonyultak, amikor kapcsolatba került Vele, Aki mindent megadott a semmiért” (Things New and Old).¹¹ Isten örül annak, ha adhat. Ha a kedvében akarsz járni, járulj Elé továbbra is úgy, mint aki kér. Figyelj Dávidra: „Mivel fizessek az Úrnak minden hozzám való jótéteményéért? A szabadulásért való poharat felemelem, és az Úrnak nevét hívom segítségül.” (Zsolt116:12-13) Más szóval, azzal „fizet” Neki, hogy még többet vesz!

A válaszával Elizeus azt mutatta meg Naámánnak, hogy Isten szolgálja szent megvetéssel tekint a világi javakra.

A hála az Úrnak nagylelkűséget fog kiváltani az Ő kegyelmi ajándékainak eszközei iránt. De a különböző körülmények szükségessé teszik a számukra, hogy különböző intézkedéseket tegyenek. „Isten embere” soha nem engedi meg magának, hogy mohón megkívánja bárki aranyát vagy ezüstjét vagy öltözékét, hanem megelégszik a mindennapi kenyérral és megtanul bízni a jövőt illetően. Néha mégis megéri, hogy a felajánlott kedvesség az Úr módszere a szükségleteinek betöltésére, s bőséges gyümölcs lesz az adományozó javára, s helyénvaló elfogadni azt a szeretet jeléül. Más azonban az ajándékra, mint kísértésre tekint, s felismeri, hogy annak elfogadása a jelleme és a hivatala lealacsonyítását, az Istennel szembeni tiszteletlenséget jelentené, és az adományozónak nagyon nagy kárt okozna. Ebben az esetben határozottan visszautasítja azt. Erre különösen a nagy emberek esetében kell felhívni a figyelmet, amikor azok először fordítják a gondolataikat a vallási témák felé. Mert a világi ismeretekből kiindulva hajlamosak azt gyanítani, hogy minden alattvalójuk pénzért megvásárolható, s természetes módon feltételezik, hogy a Isten szolgálói is másokhoz hasonlóan tevékenykednek, ráadásul sok úgynevezett szolgáló viselkedése még meg is erősíti az ebbéli érzésüket. Csak egyetlen módon lehet elejét venni ennek az előítéletnek, ez pedig nem más, mint biznyságot tenni az önzetlen lélekről, nem kérve tőlük semmi, s egyes esetekben pedig visszautasítani a kegyet tőlük, míg további előrelépést nem tanúsítanak a hitben. S minden módon kitartani az önzetlenségben minden személyes érdekeltwséggel szemben. (Scott)

„És monda Naámán: Ha nem; adj kérlek a te szolgálóknak e földből annyit, a mennyit elbír két öszvér; mert a te szolgáló többé égőáldozattal, vagy egyéb áldozattal nem áldozik idegen isteneknek, hanem csak az Úrnak.” (2Kir5:17) HA egyszer megismerszik Isten igazsága (2Kir5:15), minden hamis dolog elnyeri a cáfolatát. Figyeljük meg az „adj kérlek” és „a te szolgálóknak” kifejezéseket. Ő nem megvenni akarja a földet és nem is a győztes szíriai hadsereg „főparancsnokának” minőségében kéri ezt, mint megillető jogot. A kegyelem most megtanította arra, hogy megajándékozott legyen és szolgálóként viselkedjen. Szép látni a célt,

¹¹ 1852-ben kiadott több köteles előadássorozat az Ószövetség alapvető jellemzőiről, Samuel Abraham Walker tollából – *a ford.*

amire a földet kérte: nem a föld iránti babonás tiszteletből, hanem azért, hogy Istent tisztelhesse. Ez ismét kimutatja az a hatalmas nagy változást, ami Naámánban végbement. A fő gondja most az volt, hogy hogy hogyan lehet a minden kegyelem Istenének, Izrael Istenének a tisztelője, s ebből a célból kér engedélyt, hogy egy oltár építéséhez elegendőt vihessen magával haza Izrael földjéből. S ennek a vonatkozása miránk vajon nem teljesen világos? Amikor a lélek megízlelte, hogy Isten kegyelmes, az imádás lelkülete szállja meg, s tisztelettel önti ki a szívének imádatát előtte.

Az általunk tanulmányozott igazság sorrendje nagyon tanulságos. Először is itt egy megtisztult leprás, egy kegyelem által üdvözült bűnös (2Kir5:14). Azután egy bizonyossá vált szent: „most tudom” (2Kir5:15), majd egy önkéntes imádó (2Kir5:17). Ez a Szentírás megváltoztathatatlan sorrendje. Senki, aki elhanyagolja Krisztus tisztító vérével vagy „a víz fürdőjét az Íge által” (Ef5:26) nem nyerhet semmiféle hozzáférést a háromszor szent Istenhez. S senki, aki kételkedik a saját elfogadásában ama Szeretettben, nem kínálhatja az Atyának azt a dicséretet és hálaadást, ami kijár Neki. Ezért kapják a hívők a parancsot, hogy „járuljanak Hozzá igaz szívvel, hitnek teljességével, mint a kiknek szívök tiszta a gonosz lelkiismerettől” (Zsid10:22). Ahogyan az egyik részletről a másakra tértünk, igyekeztünk határozott alkalmazást találni önmagunkra. Tegyük meg ezt most is. Naámán elhatározta, hogy oltárt épít az Úrnak a saját földjén. Kedves olvasó, te vagy a családfő, és azt állítod magadról, hogy keresztyén vagy? Akkor gyűjtsd a családot magad köré minden nap és tarts istentiszteletet. Ha nem teszed meg, akkor jó okod van megkérdőjelezni a megvallásod őszinteségét. Ha Isten az Őt megillető helyen van a szívedben, akkor meglesz az Ő helye az otthonodban is.

„Ebben a dologban legyen az Úr kegyelmes a te szolgádnak, hogy mikor bemegy az én uram a Rimmon templomába, hogy ott imádkozzék, és ő az én kezemre támaszkodik, ha akkor én is meghajlok a Rimmon templomában: azt, hogy én meghajlok a Rimmon templomában, bocsássa meg az Úr a te szolgádnak ebben a dologban.” (2Kir5:18) Ez valódi nehézséget jelent, mert ahogyan az igeversben olvassuk, eléggé eltorzítja az előképet és teljesen idegennek tűnik minden megelőzőtől. Igaz, hogy Naámán megtért pogány volt, s ő maga ismerte el, hogy „nincsen az egész földön Isten, csak Izráelben”, így bármekkora is volt a korábbi sötétsége, most megvilágosodott. A vágya, hogy oltárt építsen Jahvének úgy tűnik, kizárja azt a gondolatot, hogy a következő lélegzetvételével azt sugallja, hogy a megalkuvó szerepét játssza, aztán elbizakodottan számíton az Úr bocsánatára. Az, aki teljes mértékben átadta magát az Úrnak, nem él fenntartásokkal. Nem teheti meg, hiszen Ő ezt követeli: „az Urat, a te Istenedet imádd, és csak néki szolgálj”. illetve „tisztátalant ne illessetek; és én magamhoz fogadlak titeket”, Még nehezebb megértenünk Elizeus „eredj el békességgel” szavait (2Kir5:19), mintha csak arra kérték volna, hogy adjon felmentést az alól, amit maga Naámán is nyilvánvalóan helytelennek érzett.

Van bármi törvényes módja e nehézség feloldásának? Bár ő maga nem fogadja el, Scott kijelenti, hogy sok tanult ember keresett erre másik fordítást: „Ebben a dologban bocsásson meg az Úr a te szolgádnak: amikor az uram bement a Rimmon templomában, hogy ott meghajoljon, és magam is meghajoltam ott – az Úr bocsássa meg a szolgádnak ezt a dolgot.” Nem rendelkezünk elegendő képzettséggel, semhogy megítélhetnénk ezt a magyarázatot, de abból a kevésből, amit a héber ígéről tudunk (aminek nincs jelen ideje) nekünk is valószínűnek tűnik. Ebben az esetben Naámán szavai inkább visszatekintőek, s a megelevenedett lelkiismeretről tesznek bizonyosságot, semhogy előre tekintőek lennének és felmentést keresnének a jövőben elkövetett bűn alól. De ha a fordítás inkább átvágja a csomót, semhogy feloldaná azt, akkor azt kell feltételeznünk, hogy Elizeus észrevette, hogy a dolog, amit Naámán előre látott, nem volt helyes. Ezért ahelyett, hogy megfeddte volna, Elizeus a meggyőződésére hagyta a helyes hatás kialakítását, biztos lévén abban, hogy amikor Naámán hite és ítélőképessége a megfelelő módon felnő, akkor határozottabb álláspontot fog kialakítani a bálványimádással szembe.

Hetediknek megvizsgáljuk ennek a csodának jelentését a következő fejezetben.

19. fejezet – a tizenegyedik csoda: az akaratos szolga

Hetedik, a csoda jelentése

Elizeus tizenegyedik csodája olyan sorosan kapcsolódik a tizedikhez, hogy aligha lesz helytelen az előző utolsó részét előre hozni és ennek a bevezetéseként használni. Noha a szokásosnál többet időztünk Naámán gyógyulásánál, és menet közben sok mindenre rámutattunk, ami előképi volt, de mégis maradt néhány részlet, amik külön figyelemt érdemelnek.

Először, Naámán megtisztítása látványos bemutatóját szolgáltatta Isten szuverenitásának. Ezt az Úr Jézus is kihangsúlyozta az első nyilvános fellépése során a názáreti zsinagógában, amikor emlékeztette a hallgatóit: „És az Elizeus próféta idejében sok bélpoklos volt Izráelben; de azok közül egy sem tisztult meg, csak a Siriából való Naámán.” (Lk4:27) Ez mindig is így van Vele, Akinek a gondolata annyira eltérnek a mieinktől és Akinek az útjai annyira magasabbak a mieinknél, hogy a kegyelmének szabadságában cselekedve elmegy egyesek mellett és a legvalószínűbbeket választja ki, hogy a kegyeiben részesüljenek (1Kor1:26-29).

Másodszor, Naámán megtisztítása áldott előre jelzését adta a pogányokra is kiterjedő isteni kegyelemnek, mert Naámán nem izraelita, hanem szír volt. Mindazonáltal meg kellett tanulnia azt a leckét, hogy ha az isteni kegyelemnek ki kell rá is terjednie, az csakis Ábrahám Istenétől származhat. Ezért kellett a Jordánban megmosakodnia, „Abana és Párpár” vizei (2Kir5:12) haszontalanok voltak – Izrael egyik folyójában kell megfürödni. Ez az igazság határozottan meg van írva a Szentírás lapjain. A jerikói utcalánynak meg kellett menekülnie, amikor a városa megsemmisült, de ez csak azáltal volt lehetséges, ha odafigyelt a két héber kém utasításaira. A sareptai özvegy is megmenekült az éhségtől, de azáltal, hogy befogadta Elizeust az otthonába. A niniveiek is megmenekültek a közelgő haragtól, de csak Jónás prédikálására. Babilon királya álmot kapott Istentől, de a magyarázatérát Dánielhez kellett fordulnia. A szamaritánus házasságtörő asszonynak Krisztus kijelentette: „az idvesség a zsidók közül támadt” (Jn4:22). Akkor hát figyeljünk oda a Rm11:18-25 figyelmeztetésére.

Harmadszor, Naámán megtisztulása teljes képet adott „az üdvösség útjáról”, vagyis arról, mi követeltetik meg a bűnöstől a megtisztulása érdekében. Először arról kapunk képet, miképpen jeleik meg a bukott ember a szent Isten szemében: leprás, a törvénye által elítélt, visszataszító valaki, aki alkalmatlan az isteni jelenlétre és fenegetést jelent az embertársai számára. Utána látjuk az ember öngazságát és önhittségét, ahogy Naámán jött, várva, hogy megvehesse magának a gyógyulást és megharagudva a prófétára, amiért nem viszonyult hozzá hódolattal. Utána megtudjuk a vele szemben támasztott követelményt: le kell szállnia a hintójából, s menni kell és meg kell fürödni hétszer a Jordánban. Ott félre kell tennie a saját gondolatait és vágyait, meg kell aláznia a gögös énjét, el kell ismernie a saját teljes romlottságát, teljesen be kell hódolnia Isten tekintélyének és hittel meg kell ragadnia az ígéretet: „és megújul a te tested, és megtisztulsz”.

Végül látjuk az azonnali és teljes átalakulást: „és megújult az ő teste, mint egy kis gyermek teste” a szívének ezt kísérő és az Elizeus és az ő Istene iránti viselkedésének megváltozásával.

Mielőtt tovább lépnénk a leglebilincselőbb eseményre, vizsgáljuk tovább a vizet, amibe Naámánnak bele kellett merülnie. Nem a Kishon folyó volt ez, vagy a medence Bethesdában, hanem a Jordán. Miért? A válasz a kérdésre megmutatja az előképünk látványos pontosságát. Mivel a lepráról (a bűn jelképéről) volt szó, az átokról és bizonyosságot kellett tenni. A bűn annak az átkát váltotta ki, Aki ellen felemelte a dacos fejét (1Móz3). Az átok Isten ítélete a bűn ellen, s ez az ítélet a halál. S erről beszél mindig is a Jordán. Nem azért, mert a vizei valamiféle mágikus tulajdonságokkal vagy gyógyító erényekkel rendelkeztek:

maga a Jordán név is azt jelenti „ítélet”. Azok, akik Urunk előfutárát hallgatták, „megkeresztelkedének mindnyájan ő általa a Jordán vizében, bűneikről vallást tévén” (Mk1:5) – a bemelegítés annak elismerése volt a részükről, hogy halált érdemelnek. Ezért utalt a Megváltó a saját halálára, mint „keresztségre” (Lk12:50), mert a kereszten Isten ítélete sújtotta Őt (Zsolt42:8, 88:7). Amikor a bűnös hisz az evangéliumban és a magáévá teszi Krisztust, mint a helyettesítőt, Isten úgy tekint rá, mint aki átment az Ő büntető ítéletén, ezért most elmondhatja: „Krisztussal együtt lettem megfeszítve”, s ebben a keresztségben ennek a ténynek a jelképes bemutatását látjuk.

A csoda, ami most leköti a figyelmünket, teljesen más rendű, a különbségek a kettő között a leglátványosabbak. Először tehát az különbségeket vesszük górcső alá.

Első, a csoda különbségei

A korábbi csoda alanya egy pogány bálványimádó volt, most viszont a próféta saját szolgája az. Naámán segítségért fordult a prófétahoz, a másik követte a megmentettet és lényegében adót követelt tőle. Ott láttuk, amint Elizeus Isten kegyelme ingyenességének nagy igazságát tanítja Naámánnak, itt pedig Géházit látjuk, amint sötét felhőt borít ugyanarra. Az egyikben Naámánt úgy látjuk, mint aki a mély hálóját fejezi ki a gyógyulásáért és arra ösztökéli Isten emberét, hogy fogadjon el ajándékot az ő kezéből; most viszont a kapzsi Géházi van itt lefestve, amint megkívánja azt, amit a mestere oly nemesen utasított vissza. Ott egy szegény teremtményt látunk, aki felgyógyult a leprából, itt egy olyat, akit ez a halálos betegség sújt. Ott Isten jóságát látjuk, amint könyörületesen cselekszik, itt pedig a szigorúságát, amint szent igazságossággal jár el. Az előbbi azzal zárul, hogy az isteni kegyelem részese odaszánt imádóként tér haza, az utóbbi Isten átkának a lesújtásával végződik a vétkezésre és annak magvára mindörökre.

Második, a csoda alanya

Az, akivel ez a komoly csoda történt, Géházi, Elizeus szolgája. Korábban már többször került a szemünk elé, de sehol sem mutatkozott előnyösnek. Először akkor, amikor a súnemi asszony kereste fel a prófétát a halott fia miatt és borult a lábai elé: „Géházi oda ment, hogy elűzze őt” (2Kir4:27), de a mestere ezt mondta: „Hagyj békét néki”. Utána a próféta arra utasította a szolgáját, hogy menjen előre és fektesse a pálcáját a gyermek arcára (2Kir4:29). Elizeus sikerrel volt képes a Jordán vizeire sújtani Illés palástjával, mert „Illés lelke” nyugodott rajta (2Kir2:15), de a Lélek híján Géházi a próféta pálcáját haszontalannak találta a maga imádságmentes kezében (3Kir4:31). A 2Kir4:43-ban látjuk az önzőségét és a hitetlenségét: „Minek adjam ezt száz embernek?” mondta, amikor Elizeus Istenre számított, hogy majd megszorítja a kenyereket. Azaz, a jelleme és a viselkedése összhangban áll a nevével, ami elég látványosan jelenti azt, hogy „tagadó”.

Harmadik, a csoda bekövetkezése

„[De]¹² Géházi, Elizeusnak, az Isten emberének szolgája azt gondolta: Ímé az én uram megkimélte ezt a Siriabeli Naámánt, és nem akarja tőle elvenni, a mit hozott volt; él az Úr, hogy utána futok, és valamit kérek tőle.” (2Kir5:20) Emlékszünk rá, hogy mielőtt elhagyta volna Szíriát, Naámán drága kincseket vett magához, ami „tíz talentum ezüstöt és hatezer aranyat, azon felül tíz öltöző ruhát” foglalt magában (2Kir5:5). Nem kétséges, ezek egy részét

¹² Károlinál a „De” kötőszó nem szerepel – a ford.

utazási költségnek tekintette a kísérete részére, de a nagy részét nyilván a jótévőjének akarta adni. Elizeus azonban határozottan visszautasította, hogy bármit elfogadjon (2Kir5:15-16), így most elindult hazafelé a kincsekkel még mindig megterhelt lovakkal. Ez több volt, mint amit Géházi kapzsi szíve képes volt elviselni, ezért elhatározta, hogy megszerzi magának a kincsek valamekkora részét. Jahve tisztessége és az Ő kegyelmének dicsősége neki semmit sem számított.

A fenti ígeversben minden szó alapos figyelmet érdemel. A baljós „de” jelzi a komoly különbséget a két csoda között. Géházit itt nemcsak „az Isten embere szolgájának”, hanem „Elizeusnak, az Isten embere szolgájának” nevezi – a hozzátett szavak kiemelik a bűne szörnyűségét. Először is felhívják a figyelmet a kiváltság nagyságára, amit élvezett: egy ilyen kegyes mester kísérője lehetett. Ez még megbocsájthatatlanabbá tette a gonosz viselkedését, mert ami tett, az nem egy tudatlan ember cselekedete volt, hanem olyasvalakié, aki jó tanítást kapott az igazság útjáról. Másodszor, kiemelik a vétke nagyságát, mert komoly kihatással volt annak a hivatali személyiségére, aki alkalmazta őt. Azok bűnei, akik a szent hivatalban vannak vagy azoké, akik a munkatársaik, sokkalta súlyosabbak, mint másoké (Jak3:1). De ahogyan nem törődött Géházi Isten dicsőségével, úgy nem törődött Elizeus hírnevével sem.

Amire az imént mutattunk rá, az határozottan megcáfolja a manapság széles körben elterjedt egyik tévelygést, nevezetesen, hogy a kedvezőtlen környezetük a felelős a jelenlegi nemzedék sok tagjának degenerált viselkedéséért: társadalmi javulás pedig csak a szegények bérének és otthonának a fejlesztésével érhető el. De a gazdagok viselkedése talán jobb bármennyivel? Vajon kevesebb az erkölcstelenség London nyugati végén, mint a keletin? A részeges és költekező emberek töltik meg a nyomornegyedeket, és nem a nyomornegyedek teszik tönkre az embereket. Isten Ígéje azt tanítja, hogy a bukott ember „szívéből” (Mk7:21-23), és nem a hibás környezetéből származik mindaz, ami beszennyezi az emberi természetet. S az sem igazolható jobban bárki esetében, ha a bukásáért abban látja a hibát, hogy kénytelen volt gonosz alakokkal keveredni. Géházi el volt szigetelve a rossz társaságoktól, a legkedvezőbb körülmények közé került, „Isten emberével” lakott, de a lelke romlott volt! Amíg „egészen arra van az emberek fiainak szíve ő bennök, hogy gonoszt cselekedjenek” (Préd8:11), az evangélium az egyetlen orvosság, nem pedig a még több szociális reform.

Sem a szoros közössége Isten emberével, sem pedig az általa tett csodák tanúsága nem hozott létre semmiféle változást Géháziban. A szíve állapotát feltárja a Királyok 2. könyve ötödik fejezetében feljegyzett minden egyes kifejezés. „Ímé az én uram megkimélé ezt a Siriabeli Naámánt”. Mivel képtelen volt felismerni az Elizeust mozgó indítékokat, úgy érezte, hogy ostoba módon hagyta kicsúszni a kezéből az arany lehetőséget. Géházi törvényes prédának tekintette Naámánt, mint megkopasztandó madarat. Megvetően utal rá az „ez a szíriai” kifejezéssel. Nem volt benne semmi könyörület az ennyire szenvedő iránt és hála sem, amiért Isten meggyógyította őt. Elhatározta, hogy kihasználja a helyzetet: „utána futok, és valamit kérek tőle”. A szörnyű bűnét előre elhatározta. S ami még rosszabb, istentelen esküvel is megerősítette: „él az Úr, hogy utána futok”. Nem volt istenfélelem a szemei előtt, helyette megvetően vette fel az Ő szent nevét hiába.

„És utána futott Géházi Naámánnak. Látván pedig Naámán őt, hogy utána fut, leugrott a szekérből és eleibe méne és monda: Rendben van minden?” (2Kir5:21) Komoly dolog megfigyelni, hogy Isten nem gördített akadályt az útjába annak, aki elhatározta a gonoszságot. Rávehette volna Naámánt, hogy gyorsítson a tempóján és hagyja maga mögött Géházit. De nem tette meg, s ez annak jele, hogy Isten átadta Géházit a szíve vágyainak. Az mindig is az isteni kegyelem jele, ha az Úr beavatkozik a terveinkbe és megghiúsítja a testi céljainkat. Amikor bármi rosszat akarunk tenni, s a gondviselő akadály meggátol minket abban, az annak jele, hogy Isten még nem hagyott rá minket a saját örülségünkre. Naámán kedvessége, hogy leszállt a hintójából és a kérdése további bizonyítékai a benne lezajlott változásnak.

Negyedik, a csoda súlyosbodása

„És monda: Rendben. Az én uram küldött engem, ezt mondván: Ímé most csak ez órában jött hozzám két ifjú az Efraim hegyéről a próféták fiai közül: adj kérlek azoknak egy tálentom ezüstöt és két öltöző ruhát.” (2Kir5:22) Itt látjuk, amint a gonosz Géházi bűnt bűnre halmoz, így gyűjtve magának haragot a haragnak napjára (Rm2:5). Először, a kapzsi szíve kapzsi vágyat táplált, majd szándékosan és buzgón (mint azt a „futása” is megmutatja) nekilátott meg is valósítani. Most pedig a hazugsághoz folyamodik. A hazugok mondhatnak hihető meséket, különösen mikor jóindulatot kérnek. A tolvaj gazember úgy tett, mintha nem magának, hanem más rászorulóknak keresne segítséget – ez mindig is a gátlástalanok kedvenc eszköze volt, amikor az óvatlan áldozatokat akarták kihasználni. Még rosszabb, hogy hírbe hozta a mesterét azzal a kijelentéssel, hogy ő küldte el őt. Milyen félelmetesen messzire viszi a sóvárgó szív az alárendeltjeit!

„És monda Naámán: Kérlek végy két tálentomot. És kényszeríté őt és egybeköte két tálentom ezüstöt két zsákba, és két öltöző ruhát, és azokat két szolgájának adá, a kik előtte vitték azokat.” (2Kir5:23) Naámán teljesen gyanútlan volt. Nemcsak eleget tett Géházi kérésének, de még többet is adott neki. Jobban kellett volna pedig óvakodnia, miután a próféta oly határozottan utasította vissza az ajándékainak elfogadását. Itt egy figyelmeztetés a számunkra arra nézve, hogy hitelt adjunk minden koldusnak, akikkel csak találkozunk, még ha vallásos is. Mindig is voltak vallásos piócák, akik úgy vélték, hogy az igazak törvényes zsákmányt képeznek a számukra, hogy meghízzanak belőlük. Miközben keresztyén kötelesség a valóban szegények megsegítése, ez mégsem bátorsít minket a tétlenségre, vagy arra, hogy engedjük magunkat becsapni a sima nyelvűek által. Vizsgáljuk meg az esetüket.

„De mikor a dombhoz ért, elvette tőlök azokat, és elrejté egy házban, és elbocsátá a férfiakat, és elmenének.” (2Kir5:24) Alaposan gondoskodott az ebül szerzett nyereség elrejtéséről, s kétségtelenül gratulált is magának az éleselméjűségéért. Ez emlékeztet minket arra, amikor az őszüleink elrejtöztek (1Móz3:8), valamint Ákán bűnére (Józs7:21). „Ő pedig bemenvén, megállá az ő ura előtt” (2Kir5:25). Színlelve a hűséges és kötelességtudó szolgát, most megjelent Elizeus előtt, várva az utasításait. A leghűtlenebb és a legbecstelenebb gyakran kegyes pózt ölt a szentek társaságában! „És monda néki Elizeus: Honnét, Géházi?” Lehetőség adatott neki, hogy megvallja a bűneit, de helyette hazugságot hazugságra halmozott: „Felele: Nem ment a te szolgád sehová.” Nem megtérés volt ez, hanem merész arcátlanság.

Ötödik, a csoda igazságszolgáltatása

„Ő pedig monda néki: Nem ment-é el az én szívem veled, mikor az a férfiú leszállott szekereből elődbe? Most az ideje, hogy szerezz ezüstöt, és hogy végy ruhákat, olajfákat, szőlőket, juhokat, barmokat, szolgákat és szolgálóleányokat?! Azért rád és a te magodra ragad a Naámán bélpoklossága mindörökké. És kiment ő előle megpoklosodva, mint a hó.” (2Kir5:26-27) Noha a keresztyének nincsenek felruházva a próféták rendkívüli erőivel mégis, ha valóban Istennel járnak, észreveszi a hazugot, amikor szemtől-szembe kerülnek vele (1Kor2:15). Elizeus a vétek legrosszabb jellemzőjére mutatott rá: „Most az ideje, hogy szerezz ezüstöt [és ezzel bemocskold Isten ingyenes kegyelmét]?” Az utána következő szavakból kiderül, hogy Elizeus tudta, miképpen tervezte Géházi felhasználni a pénzt: ott akarta hagyni a szolgálatot és gazdálkodásba akart fogni. A büntetése ennek megfelelő volt: megkívánt valamit, ami Naámáné volt – meg kellett kapnia azt, ami jelképesen ábrázolja a lelke szennyezett állapotát.

Hatodik, a csoda jelentősége

Az, hogy Géházi teljes mértékben megérdemelte a szörnyű büntetést, ami lesújtott rá, s annak formája az úgynevezett „költői igazságszolgáltatás” esete volt, minden lelki elme számára nyilvánvaló lesz. Mindazonáltal a vele való bánásmód szigorúsága figyelemre méltóbb, mint más esetekben. Isten felbőszült azon, hogy oly súlyosan hírbe hozta az Ő ingyenes kegyelmét. Az Úr nagyon féltékeny az előképeire. Figyeljük meg, miképpen indította fel Józsefet arra, hogy tesse vissza a pénzt a testvérei zsákjaiba, amikor azok élelmet vásárolni jötte Egyiptomba (1Móz42:25), mert ott ő Krisztusnak, mint az élet kenyérének az előképe volt – ami „pénz nélkül és ingyen” adatik meg nekünk. Mózes hibája sokkalta nagyobb volt, mint pusztán a türelmének elvesztése: az áldott előképet csúfította el. Figyeljük meg, „sújts a sziklára” a 2Móz17:6-ban, de csak „szóljatok ím e kősziklának” a 4Móz20:8-ban kifejezéseket – Krisztusnak kellett „veretnie” (Ézs53:4), de csak egyszer! Ahogyan Mózes idő előtti halál sújtotta a bűnéért, úgy sújtotta a lepra Géházit ezért.

Hetedik, a csoda tanulsága

Csak három, ebből a csodából levonható tanulságot említünk meg. Először is, látunk itt egy élesen kihegyezett példát azokra a keserű gyümölcsökre, amik a kapzsi lélek táplálásából fakadnak, valamint a félelmetes szemléltetését annak az Ígének, mely szerint „Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme: mely után sóvárogván némelyek eltévelyedtek a hittől, és magokat általszegezték sok fájdalommal.” (1Tim6:10) Mennyire szükséges imádkoznunk, hogy „Fordítsd el az én szemeimet, hogy ne lássanak hiábavalóságot” (Zsolt119:37)!

Másodszor, ez a legkomolyabb figyelmeztetés arra, hogy ne vessünk botránykövet a Krisztusban csecsemő útjába. Naámán épp az imént jutott el Jahve, mint minden kegyelem Istenének az ismeretére, s e volt a másik oka, amiért ilyen szigorúan bánt Géházival (lásd Mt18:6)!

Harmadszor, szigorú próba ez mindazok számára, akik főállásban foglalkoznak Isten szolgálatával: bár megszabadultunk a pénz szeretetétől, attól még törekedhetünk arra, hogy az emberek jó véleménnyel legyenek rólunk és dicsérgessenek.

20. fejezet: a hetedik csoda – az úszó fejsze

Amint már rámutattunk, abból, ami ennek a prófétának az életéről fel van jegyezve, a nagy része az általa tett csodáknak szenteltetett, valamint azoknak a körülményeknek és alkalmaknak, amik okokat adtak azokra. Leszámítva azt, amivel az első két-három fejezetben foglalkoztunk, amikor átnéztük a felkészülését és a megáldását a szolgálatára, valóban nagyon kevés hangzik el Elizeus küldetéséről vagy szolgálatáról egészen addig a pontig, amit most értünk el a történetében. De rövid utalások itt-ott adtak arról, hogy főleg miben merült ki a tevékenysége. Ezek az utalások néhány rövid említés köré összpontosulnak „a próféták fiairól”, valamint az Elizeus által velük fenntartott viszonyról, s további utalást találunk erre nézve a most vizsgált igeszakaszban. Mint arra az Illésről szóló korábbi könyvünkben rámutattunk, Izraelre rossz idők jártak és lelkileg mélypontra jutott. A bálványimádás szélében-hosszában eluralkodott és Isten ítéletei gyakran sújtották őket – abban a formában, hogy a szomszédos nemzetek rátámadhattak a földjükre (1Kir10:21, 26, 22:1-2, 2Kir1:1, 5:2).

A rövid utalásokból úgy tűnik, Elizeus az idejének és a figyelmének nagy részét a fiatal igehirdetők felkészítésének szentelte, akik iskolákat hoztak létre, s akik „a próféták fiai” megnevezést kapták, ami a héber nyelvben kihangsúlyozza az elhívásuk természetét, de nem tartalmaz utalást az elődjekre. Volt egy csoportjuk Bételben, egy másik Jerikóban, egy további pedig Gilgálban (2Kir4:38). Az utolsó utalásból tudjuk, hogy Elizeus néha elment hozzájuk egy időre és prédikált nekik vagy tanította őket, amint azt az „előtte ültek”¹³ kifejezés mutatja (5Móz33:3, Lk2:46, 10:39). A „nép” ismételt említéséből ebben a vonatkozásban (2Kir4:41-42) megtudjuk, hogy ezek a szemináriumok általánosabb helyekként is szolgáltak, ahol Izrael kegyesei gyűltek össze Jahve imáadására és oktatásra az Ő szolgáin keresztül. Az pedig, hogy Elizeus ezeknek az iskoláknak a rektoraként vagy felügyelőjeként tevékenykedett, kiderül abból, hogy a fiatal próféták „Isten emberének” (2Kir4:40) és „mesternek”¹⁴ (2Kir6:5) ismerték el őt.

Első, a csoda kapcsolódása

„És mondának a próféták fiai Elizeusnak: Ímé ez a hely, a hol nálad lakunk, igen szoros nekünk” (2Kir6:1). A nyitó „és”-sel a Szentlélek összekapcsolta az 5. fejezet végén feljegyzett csodát a most vizsgálttal. Mint a korábbi esetekben, ez is mutat hasonlóságokat és különbségeket. Mindkét csoda azokat érintette, akik szoros kapcsolatban voltak Elizeussal – az egyik esetben a személyes segédjét, a másik esetben a diákjait. Mindegyik közvetlenül a Jordán mellett történt. Mindegyik kiváltó oka az alanyainak a helyzetükkel kapcsolatos elégedetlensége volt – az egyik elítélendő, a másik dicséretes. De először ez a hitetlen Géházi volt, míg itt a próféták odaadó fiai. Az egyikben Géházi a dolgok irányítását a maga kezébe vette, míg a másikban a fiak tiszteletteljesen kérték a mesterük engedélyét. Az előbbiben lopás történt, utóbbiban a kölcsönvett szerszámot nyerték vissza. Az egyikben átok szállt a vétkesre, ebben egy tárgy került vissza az ítélet helyéről.

Második, a csoda bekövetkezése

„És mondának a próféták fiai Elizeusnak: Ímé ez a hely, a hol nálad lakunk, igen szoros nekünk” (2Kir6:1). Ebben a versben nem látunk semmit, ami igazolná az egyesek által levont ama következtetést, mely szerint ezek a fiatal emberek elégedetlenek voltak a

¹³ Károlinál: „vele laknak vala” – *a ford.*

¹⁴ Károlinál: „édes uram” – *a ford.*

szállásukkal és valami megfelelőbbet kértek. A jótékonyág mindig megköveteli, hogy a legjobb konstrukciót építsük fel a felebarátaink terveihez és tevékenységeihez. Az indítékok, amik mozgatták őket meghaladják az értelmünket, ezért kívül esnek a hatáskörünkön, s a cselekedeteket is csak akkor szabad elítélni, amikor teljesen világos, hogy azok gonoszok a természetükben vagy a tendenciájukban. Ha ezek a diákok kapzsi vágnak adtak volna hangot, akkor Elizeus biztosan megfeddte volna őket, a biztosan nem bátorította volna a tervüket, ahogyan a történet folytatódása megmutatja, hogy ezt tette.

Nem hangzik el, hogy ez a konkrét prófétaiskola melyik volt, de a Jordán közelségéből kiindulva kevés kétség férhet hozzá, hogy vagy Jerikó, vagy Gilgál – a legvalószínűbben az utóbbi, mert az utalás a 2Kir4:38 látszólag azt jelzi, hogy Elizeus ott alakította ki a főhadiszállását. Ezt a diákok által használt nyelvezet is megerősíteni látszik: „a hol nálad lakunk”. „Tartózkodást” mondtak volna, ha csak ideiglenes látogatást tett volna náluk. A kijelentésükből arra következtetünk, hogy Elizeus vezetése alatt az iskola virágzott, s olyan létszámbeli növekedés történt, hogy a szállásuk szűkössé vált a számukra. Ennek megfelelően hívták fel tiszteletteljesen a mesterük figyelmét arra, ami valódi szükségletnek tűnt. Meg kell jegyezni, hogy nem vették a dolgot a saját kezükbe és nem igyekeztek meglepetést okozni Elizeusnak, hanem helyette megmutatták neki a helyzet sürgősségét.

„Hadd menjünk el, kérlek, a Jordán mellé, hogy mindenikünk egy-egy fát hozzon onnét, hogy ott valami hajlékot építsünk magunknak, a melyben lakjunk.” (2Kir6:2) Ha a tágasabb szállás utáni vágyuk testi becsvágyból fakadt volna, akkor a faépületnél valami impozánsabbra törekedtek volna. S az sem valószínű, hogy ebben az esetben önként vállalták volna a munkát. Ehelyett inkább azt javasolták volna, hogy járjanak körbe és gyűjtsenek adományokat a néptől, hogy legyen pénzük felbérelni másokat egy kényelmesebb iskola építésére. De szerény emberek voltak, akiket nem befolyásolt az, ami vidám vagy nagyszerű volt. Nem beszéltek arról, hogy cédrusokért, márványkövekért és különleges mesteremberekért küldetnek, hanem csak arról, hogy minden ember szerez egy gerendát, s felhúz egy egyszerű kunyhót vagy házikót. A próféták fiaihoz, akik azt vallják, hogy a másvilágon keresnek nagyobbat, illik megelégedni a közösségekkel ezen a világon (Henry).

Ó, jaj, milyen gyakran utánozták a protestánsok a pogányokat a világ előtt mutogatva magukat!

„És monda: Menjetek el!” (2Kir6:2), amit biztos nem tett volna meg, ha valami a test számára jobban elfogadhatót kerestek volna. Elizeusnak ez a válasza több volt, mint pusztán egyetértés a javaslatukkal vagy engedély annak végrehajtására: a szívük valódi próbája is volt egyben. Azok, akik gorombán szoktak másokat ítélgetni, következtethetnek arra, hogy ezek a fiatal emberek belefáradtak a szigorú fegyelembé, amit Elizeus kényszerített rájuk, s kellemetlennek találták a kegyes és odaszánt életmódot, amit megkövetelt tőlük, s az ötlet, hogy a Jordán felé induljanak, csak álca volt ahhoz az elhatározásukhoz, hogy elváljanak az Isten emberétől. Ebben az esetben azonnal éltek volna az engedélyével, búcsút intettek volna neki és eltávoztak volna.

De valamennyivel többet is megtudhatunk ebből a „Menjetek el!” válaszból. Ez rávilágít a próféta saját jellemére is, kimutatva az alázatosságát. Ő azonnal megértette a kérésük ésszerűségét és egyetértett velük benne. Egy gőgös és dölyfös ember gyorsan visszautasított volna bármilyen kérést azok részéről, akik a felügyelete vagy a gondozása alatt álltak. Ez tehát egy fontos gyakorlati leckét tanít nekünk: a vezetőknek nem szabad magukat a beosztottaik elképzeléseinek elfogadása és mérlegelése felett állóknak tekinteniük magukat, s mikor meglátják azokban a bölcsességet és felismerik, hogy előnyt kovácsolhatnak azokból, akkor nem szabad vonakodniuk elfogadni azokat. A kicsiny, és nem a nagy elme jele, ha valaki azt gondolja, hogy rendelkezik az intelligencia kizárólagosságával és független mások segítségétől. Sok férfi drágán megfizetett azért, mert figyelmen kívül hagyta a felesége vagy az alkalmazottai tanácsait.

„És monda egy közülök: Nyugodj meg rajta, és jőjj el a te szolgálóiddal.” (2Kir6:3) Nagyon áldott dolog ez, mert feltárja a közöttük fennálló boldog kapcsolatot, valamint ezeknek a diákoknak a mesterük iránti tiszteletét és szeretetét. Mint arra már utaltunk, ilyen szelídség és kegyesség a felettesek részéről nem marad észrevétlen a beosztottak részéről. Nemes módon válaszoltak az Elizeus „Menjete el!” szavaiban megbúvó próbára, kérve őt, hogy tartson velük. S mennyire megcáfolja ez a kérésük azt a gonosz következtetést, amit egyesek az eredeti javaslatukból vonhatnak le – miszerint belefáradtak Elizeus társaságába és pusztán csak azért kovácsolták ezt a tervet, hogy ürügyül szolgáljon a tőle törtnő megszabadulásukhoz. Ez figyelmeztetés a számunkra, hogy ne feltételezzünk rosszat a felebarátainkról, szem előtt tartva Krisztus intését is: „Ne ítéljete a látszat után, hanem igaz ítélettel ítéljete!” (Jn7:24)

Harmadik, a csoda helyszíne

„És monda: Én is elmegyek. És elméne velök. És menének a Jordán mellé”. S jó volt, hogy velük ment, mint azt a történet folytatódása megmutatja. „És ott fákat vágtak.” (2Kir6:4) Nagyon dicséretes volt ez. De mennyire eltér ez a mi nemzedékünk egyes fiataljaitól, akiket arra bátorítottak, hogy majd valaki más fog megtenni mindent értük, mert őket ki kell szolgálniuk az idősebbeknek. Ezek a fiatalemberek szívesen és készségesen vetették bele magukat a munlába. Nem kerestek menedéket a szent elhívásuk hamies fogalma mögött és nem merültek bele ostoba büszkeségbe a hivataluk miatt, arra a következtetésre jutva, hogy ez a dolog a méltóságukon aluli. Nem, ahelyett, hogy másokat béreltek volna fel a munkára, ők maguk vágtak bele a feladat ellátásába.

„És történt, hogy mikor egy közülök egy fát levágna, a fejsze [feje]¹⁵ beesék a vízbe. Akkor kiálta és monda: Jaj, jaj, édes uram! pedig ezt is kölcsön kértem!” (2Kir6:5) Most történt egy véletlen. Bizonyos értelemben tökéletesen igaz, hogy nincs olyan véletlen a világon, amit az élő Isten ne felügyelne, de más értelemben ugyanolyan igaz, hogy az ember világában történnek véletlenek.

Ez arra szólít fel, hogy határozzuk meg a kifejezésünket. Mi a véletlen? Az, amikor valami hatás, vagy valami következmény származik egy olyan cselekvésből, amit annak végrehajtónak nem tervezett el. Az isteni oldalról nézve ebben a világban semmi más nem történik, csak amit Isten elrendelt, de emberi oldalról nézve sok minden származik a tettenből, ami nem állt a szándékunkban. Ennek az embernek nem volt célja a fejszése fejének az elvesztése, azaz a részéről ez véletlenül történt.

Negyedik, a csoda tárgya

„Akkor kiálta és monda: Jaj, jaj, édes uram! pedig ezt is kölcsön kértem!” A csoda tárgya tehát a kölcsönvett és most elveszett tárgy visszaszerzése. Milyen furcsa, hogy ilyesmi megtörténik kötelességteljesítés közben! Az Úrnak mégis bölcs és jó oka volt arra, hogy megengedje, a kegyelmesen megakadályozta másvalaki halálát (5Móz19:5). Meg kell jegyezni, hogy a diák nem tartotta túl nagy embernek Elizeust ahhoz, hogy ilyen csip-csup ügygel foglalkozzon, hanem inkább őszintének, akit mélyen megérintett a veszteség, s a mestere együttérzése biztosított is őt erről, amint tájékoztatta őt. A „jaj, jaj” szavai látszólag azt jelzik, hogy ezt a veszteséget véglegesnek tekintette és nem várta, hogy csoda által majd visszanyeri. A lecke világos a számunkra: még ha (a magunk szégyenére) nem is hiszünk

¹⁵ Az angol változat szerint. Kérolinál a „feje” szó nem szerepel. – *a ford.*

abban, hogy erősnek fog mutatkozni a mi oldalunkon, akkor is mindig az a kötelességünk és kiváltságunk, hogy tárjunk a Mesterünk elé mindent, ami zavar bennünket.

Egyetlen gondunk sem csekély,
Ha Őhozzá tartozunk.
Ennek megtanítása végett mindenek Ura
Egykor a vízen úszóvá tette a vasat.
John Newton

Ötödik, a csoda eszközei

„És monda az Isten embere:” – Figyeljük meg a változást a 2Kir6 6. versében: nem egyszerűen „Elizeusként” szerepel itt, mivel hivatalos cselekedetre és csodatételre készült. „Hová esett? És mikor megmutatta néki a helyet, levágott egy fát és utána dobta, és a fejsze feljött a víz színére.” (2Kir6:6) Nem volt arányosság az eszközök és a végeredmény között – annak megmutatása végett, hogy a hatalom Istené! A héber „fa” szó általános. 162 alkalommal van „fának” fordítva, s ugyanez a szó szerepel az 5Móz21:23-ban – amit a Gal3:13 is idéz! 103 alkalommal „fa(anyag)nak” van fordítva, mint pl. az 1Móz6:14-ben, a sittim „fa” használatos a sátor keretének és a bútorzatának az elkészítéséhez, s a 2Kir6 4. versében is ezt találjuk. Szemlátomást egy kis fa vagy csemete volt az, amit Elizeus kivágott.

Hatodik, a csoda jelentése

Az esemény, amit láttunk, úgy véljük, joggal tekinthető úgy, hogy nagy vonalakban azt szemlélteti, amit a törvény és az evangélium ábrázol. Arra szolgál, hogy előképét adja a bűnös megromlásának és megváltásának. Annak eredményeképpen, hogy nem voltunk megelégedve a beosztással, amit eredetileg Isten jelölt ki a számunkra – alávetve az Ő tekintélyének – mi (Ádám) azt vettük el, ami nem volt a miénk és ennek következtében félelmetes bukást szenvedtünk el. A Jordánba – az „ítélet” helye – eső élettelen vas találó képe a választottaknak a maguk természetes állapotában: holtak a vétkekben és a bűnökben, képtelenek bármit megtenni a saját szabadulásukért. A mód és az eszközök, amiket Isten választott a helyreállításunkhoz az volt, hogy Krisztus lejött ide, ahol mi vagyunk és „kiirtatott” (Dán9:26), igen „kivágatott az élők földéből” (Ézs53:8), elhordozva helyettünk az ítéletet, s ezzel állítva helyre minket Istennek (1Pt3:18).

Ez az esemény úgy is tekinthető, hogy tájékoztatja a hívőt, miképpen nyerheti vissza az elveszített áldásokat. Vajon az olvasóink között nincsenek olyanok, akik többé nem élvezik azt a szabadságot, ami egykor megvolt nekik az imádkozásban, vagy azt a megelégedettséget, amit korábban megtapasztaltak a Szentírás olvasása közben? Nincsenek olyanok, akik elveszítették a békességüket és magabiztosságukat, s nagyon mélyen érinti őket az, hogy így jártak? Ha igen, akkor az ördög majd azt mondja nekik, hogy a veszteség helyrehozhatatlan s neked a nap hátralevő részében siránkozni kell. De ez csak egyike a sok hazugságának. Ez az igeszakasz feltárja, miképpen állítható helyre az állapotod. (1) Ismerted meg a Mestereddal a bánatodat (2Kir6:5); tárd ki magad szabadon és őszintén Előtte. Engedd, hogy az ő „Hová esett?”-je átkutasson téged: tárd fel a múltat, állapítsd meg azt a pontot az életedben, ahol az áldás elveszett, ítéld el önmagad a hibáért és valld azt meg, elismerve, hogy a szégyen teljesen rád hárul. (3) Használd ki a gyógyulás eszközeit és élj azokkal: vesd be a „botot” vagy a „fát” (2Kir6:6), azaz hivatkozz Krisztus keresztségének érdemeire (1Pt2:24). (4) Nyújtsd ki a hit kezét (2Kir6:7), azaz számítsd a Mestered végtelen jóságára és kegyelmére, várd a hatékony közbelépését és az elvesztett áldás visszatér hozzád.

Ez az esemény úgy is tekinthető, hogy megismerteti velünk, miképpen növekedhetünk a kegyelemben. (1) Léteznie kell a vágnak és az imádságnak a lelki kiterjedésért (2Kir6:1) –

vágyakozás az Isten által a számunkra biztosított „tágas térre” (Zsolt118:5) és annak birtokbavételére. (2) Annak elismerése, hogy a bejutás oda erőfeszítéseket kíván meg tőlünk (2Kir6:2), munkálkodást a részünkről. Keresd Isten szolgájának felügyeletét ebben (2Kir6:3), ha rendelkezésre áll. (4) Figyeld meg nagyon alaposan a konkrét helyet, ahová el kell jutnunk, ha ezt a lelki növekedést magunknak szeretnénk. El kell merülnünk a Jordánban. Gazdagabb lelki tapasztalatokra csak akkor juthatunk, ha egyre jobban és jobban meghalunk a testnek, azaz megtagadjuk önmagunkat, és megöldököljük a vágyainkat (Rm8:13, Kol3:5). Számítsunk nehézségekre (2Kir6:5). Használjuk a kijelölt eszközöket (2Kir6:6) a test akadályainak legyőzéséhez (Gal4:14). (7) Nyújtsuk ki a hit karját (2Kir6:7) és vegyük magunkhoz azt, amit Isten adott nekünk Krisztusban.

Hetedik, a csoda leckéi

(1) Lássuk meg a Mesterünk jelenléte kérésének értékét még akkor is, amikor fizikai munkába kezdünk. (2) Legyünk lelkiismeretesek a kölcsönkért eszközökkel – például a könyvekkel! Nagyobb gondot kell fordítanunk a nekünk kölcsönadott dolgokra, mint a sajátjainkra. (3) Ne nézzük le a fizikai munkásokat. Elizeus sem tette. (4) Isten szolgája ne vesse meg azt, ami csekélyke lehetőségnek tűnik arra, hogy jót cselekedjen. (5) Emlékezz Atyád gondoskodására a népéről még a legkisebb gondjaikban is. (6) Van-e valami túl nehéz dolog annak, Aki a vasat a vízen úsztatta? (7) Micsoda buzdítás ez a számunkra a követésre (Fil4:6)!

21. fejezet: a tizenharmadik csoda – az új látással megáldott szemek

Ebben az esetben Elizeust más kötelezettség ellátása közben látjuk. Többé nem látjuk őt, mint aki az ifjú prófétáknak szolgál, hanem úgy, mint aki hűségesen nyújt értékes szolgálatot az uralkodójának. Szíria királyát a vérszomj vagy a zsákmány iránti vágy ismét háborúra indította Izrael ellen. A katonai tanácsadóinak a tanácsait követve elhatározta, hogy letáborozik egy adott helyen, ahol Izrael királya élhetően elhalad majd, abban reménykedve, hogy csapdába ejti őt és a csatlósait. Isten megismertette Elizeust az urára váró veszéllyel, s a próféta ennek megfelelően ment és figyelmeztette őt. Meghallgatva őt a király elkerülte a neki felállított csapdát. Követelmény a számunkra, hogy amikor lehetőségünk van rá, „cselekedjünk jót mindenkivel” (Gal6:10). Igaz, a keresztyén nincs felruházva olyan rendkívüli ajándékokkal, mint Illés, mindazonáltal felelősséggel tartozik a királyáért vagy az uralkodójáért. Nemcsak arra van isteni parancsa, hogy „a királyt tiszteljétek” (1Pt2:17), de arra is, hogy „Intelek azért mindenk előtt, hogy tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások minden emberekért, királyokért és minden méltóságban levőkért” (1Tim2:1-2). Most rátérünk a tizenharmadik csodára.

Első, a csoda kapcsolata

„[Ezután]¹⁶ Siria királya hadat indított Izrael ellen, és tanácsot tartván az ő szolgálival, monda: Itt meg itt lesz az én táborom.” A nyitó „ezután” világosan azt parancsolja, hogy fordítsunk figyelmet a kapcsolatra. Irodalmi szempontból a mostani esetet a 2Kir5-ben elbeszélte folytatásának tekintjük, a 2Kir6:1-7-ben leírtakat pedig zárójeles beszúrásnak, amivel kihangsúlyozza a szíriai uralkodó aljas hálátlanságát a főparancsnokának meggyógyításáért Izrael földjén. Ott személyes levelet írt Izrael királyának (2Kir5:5-6) Naámán kigyógyításával kapcsolatban a leprájából, itt azonban gonosz szándékai vannak vele szemben. Az, hogy ilyen gyorsan megtámadja Samária földjét azt követően, hogy oly figyelemre méltó kegyben részesült, csak súlyosbítja a vétkét és még világosabbá teszi a gonosz jellemét. Számunkra rossz gonosszal fizetni a gonoszért, mert a bosszúállás egyedül az Úrra tartozik, de gonosszal fizetni a jóért duplán szörnyű bűn. Mégis, mily gyakran bántunk Istennek így!

Van másik módja is annak, ahogyan ezt a nyitó „ezután”-t értelmezhetjük, nevezetesen összekapcsolva annak előképi jelentőségével, ami a 2Kir6:1-7-ben van megírva. Ott annak a csodának a hármasságát javasoltuk. Először, ez a csoda a bűnös megváltásának képét tárja elénk. Így tekintve mi a következő dolog, amit várhatunk, hogy szembesülünk vele? Mi más, mint az ellenség dühe, s ezt szemlélteti Szíria királyának a támadása.

Másodszor, ezt a csodát tekinthetjük úgy is, mint ami megmutatja a keresztyénnek, miképpen szerezheti vissza az elvesztett áldást. S mikor a hívőnek a békessége, az öröme és a magabiztossága helyreállt, mi az, ami biztosan következik? Ez: „Siria királya pedig hadat indított Izrael ellen”. Semmi más nem örjíti meg jobban a Sátánt, mint egy boldog szent látványa – áldott dolog látni, hogy a soron következőkben miképpen lettek a gonosz céljai meghiúsítva.

Harmadszor, ez a csoda tekinthető úgy is, mint ami azt festi le, miképpen növekedhet a keresztyén a kegyelemben – megölelve a földi tagjait. S ha megteszi és nagyobb lelki

¹⁶ Károlinál: *Siria királya pedig hadat indított... – a ford.*

megtapasztalásra jut, akkor várhatja, hogy az ellenség megújult támadásainak a célpontja lesz, ám az mégsem fogja őt legyőzni.

„Siria királya pedig hadat indított Izráel ellen.” Igen, kedves olvasóm, voltak háborúk azokban a napokban: az emberi természet mindig ugyanaz volt minden nemzedékben és minden országban. A háború nagyon távol áll attól, hogysem új dolog lehetne, a nemzetek – mind az ókoriak, mind a modern, mind a civilizált, mind a civilizálatlan – történelme alig több, mint ellenségeskedések, cselszövészek és küzdelmek története. „Lábaik gyorsak a vérontásra” (Rm3:15) az egyik komoly vád, amit Isten mondott ki az egész emberiség ellen. Sehol semmi utalás nincs arra, hogy Benhadádot bármiféle provokáció érte volna Izrael részéről: csak a saját gonosz kapzsisága és vérszomjassága mozgatta őt. S mindez dacára annak a súlyos vereségnek, amit korábban szenvedett el (1Kir20:1, 26-30). „Egészen arra van az emberek fiainak szíve ő bennök, hogy gonoszt cselekedjenek” (Préd8:11), és semmi más nem tudja megállítani őket a vágyaik és a koholmányaik végrehajtásában, csak Isten visszatartó keze. Sem a komoly figyelmeztetések, sem a kedves kegyesség – mint amit ez az ember nemrég kapott – nem lágyítja meg a szívüket, hacsak nem teszi az Úrnak megszentelni azt nekik.

„Siria királya pedig hadat indított Izráel ellen, és tanácsot tartván az ő szolgálóival” (2Kir6:8). Nem kérte az Úr tanácsát, mert Ő idegen volt a számára. Örömmel látjuk, hogy Naámánról itt nem történik említés. A király inkább a „szolgálóival”, semmint „a sereg fővezérével” tanácskozott. S reméljük, hogy a király most inkább Naámán tiltakozása ellenére, mintsem a jóváhagyásával járt el. Mégis, micsoda istentelen merészség volt megtámadni azt a népet, akiknek az Istene ilyen csodákat tett! Ha le is nyugözte a tábornokának gyógyulása, az hamarosan elhalványult. „Monda: Itt meg itt lesz az én táborom” (2Kir6:8). A történet folytatásából kiderül, hogy ez a konkrét „hely” az volt, ahol Izrael királya gyakran át szokott haladni, azaz Benhadád nyilvánvalóan gondos csapdát állított ott a számára, Így van a lelkünk nagy ellenségével is: ismeri mind az útjainkat, mind a gyengeségeinket és azt is, hol jut előnyhöz a legvalószínűbben velünk szemben. De akármilyen gondosan is alkotta meg a terveit, ez a király nem számolt a Felsőéssel.

Második, a csoda bekövetkezése

„És elküldte az Isten embere az Izráel királyához, mondván: Vigyázz, ne hagyd el azt a helyet, mert ott akarnak a siriaiak betörni.” (2Kir6:9) Igen, Szíria királya kihagyta az élő Istent a számításából. Isten teljes mértékben ismeri az ellenségeinek gondolatait és szándékait, s a legnagyobb könnyedséggel képes azokat semmivé tenni. A módszerek, amiket a gondviselés során alkalmaz, ugyanolyan változatosak, mint a munkái a teremtés során. EZ alkalommal nem használta fel a természet erőit, mint tette azt a Vörös-tengernél, ahol legyőzte a fáraót és a seregeit. S azt sem parancsolta meg Izrael királyának, hogy csatában szálljon szembe Benhadáddal, s nem tette lehetővé, hogy így győzze le az ellenségét. Helyette arra utasította a szolgálóját, hogy figyelmeztesse a királyát, a királlyal pedig elhitette a mondottakat. Számunkra ez fontos lecke. Isten nem mindig ugyanazt a módszert használja a közbelépései során a mi javunkra. Az a tény, hogy múltban egy bizonyos módon sietett a segítségemre a szabadulásom érdekében, nem garancia arra, hogy ugyanezt az utat fogja most is járni ugyanezekkel az eszközökkel. Azért van ez így, hogy felemeljük a tekintetünket az összes másodlagos okról Magára az Úrra.

Figyeljük meg, hogy „Isten embere” és nem pusztán „Elizeus” volt az, aki ezt a figyelmeztetést közvetítette. „az Úr... jelenti titkát az ő szolgálóinak, a prófétáknak” (Ám3:7). Azaz, a hivatalos minőségében járult a király elé ezzel az isteni üzenettel. Épp az imént használta a rendkívüli hatalmát az egyik diákjának megsegítése végett, itt pedig az uralkodóját támogatta. Bármiféle ajándékot ruházott is rá Isten a szolgálóira, azt mások javára kell

használni. Az egyik fő kötelességük a kapott lelki ismeretek használata azok figyelmeztetésére, akik veszélyben vannak. Milyen könyörületes is Isten mind a bűnösök, mind a szentek figyelmeztetésében a veszély helyén! Mennyire hálásaknak kell lennünk, amikor Isten egyik embere óvatosságra int egy olyan gonoszság ellen, amit nem is feltételeztünk! Milyen sok katasztrófális megtapasztalás lenne elkerülhető, ha alaposan odafigyelnénk Krisztus hűséges hírnökeire! Magunkat sodorjuk veszélybe és biztos pusztulásba, ha a büszkeségünk és az önfejűségünk miatt figyelmen kívül hagyjuk az „óvakodj attól, hogy átmenj ezen a helyen” figyelmeztetéseiket.

Az út, amit az Úr választott Izrael királyának a megszabadítására a neki felállított csapdából lehet, hogy nem hízelt az önbecsülésének jobban, mint Pál figyelmeztetése Timótheusnak „az ifjúkori kívánságokat pedig kerüld”, de mégis észrevehetjük a benne rejlő bölcsességet. Isten a király felelősségét kényszerítette ki. Korrekt figyelmeztetést adott neki a veszélyről: ha figyelmen kívül hagyja, akkor a vére az ő fejére száll. S így van velünk is. Ennek a veszélynek a konkrét helyszíne nincs megemlítve. A szíriai ezt mondta: „Itt meg itt lesz az én táborom”, a próféta üzenete pedig ez volt: „Vigyázz, ne hagyd el azt a helyet”. Az, hogy ezt a király beazonosította az elméjében, világosan kiderül a történetből. Mivel azonban semmi értelmetlen sincs a Szentírásban, egy leckének kell abban rejlenie a számunkra, hogy nincs konkrétan megnevezve. Az Íge világosan figyelmeztet minket: a fő ellenségünk lesben áll, hogy csapdába ejtsen minket. Néha a konkrét veszély is le van írva, máskor (mint itt is) általánosabban van megemlítve – hogy mindig óvatosak legyünk, egyengetve „a lábaink ösvényét” (Péld4:26).

Jóllehet a Sátán javasolhat, Isten ellenezni fogja és rendelkezni fog. Mielőtt folytatnánk a történetet, kapcsoljuk össze, ami az előző csoda előképi tanításában tárult elénk – ahogyan a 2Kir6:8 nyitó „ezután” és a 2Kir6:9 nyitó „és” szavai megkövetelik – s fejezzük be a gondolatmenetet, ami a fenti harmadik bekezdésünkben kezdődik. Amikor a bűnös elkezdett megszabadulni a sötétség hatalmából és átkerült Isten kedves Fiának országába, azonnal az ördög ellenségessége célpontjává válik, de Isten kegyelmesen gondoskodott a biztonságáról és meggátolja az ellenségét abban, hogy valaha is teljes győzelmet arathasson felette. Hasonlóképpen, amikor a hívő számára lehetővé válik, hogy visszaszerezze a békességét és az örömét, a Sátán is megújítja az erőfeszítéseit a megbuktatása érdekében, de a kísérletei meghiúsulnak, mivel a hívő most közösségben van Istennel, van világossága az útján és világosan látja az elkerülendő helyeket. Amikor pedig a megöklés által a keresztyén megnövelt lelki tapasztalatokat szerez, a Sátán új csapdát állít neki, de hiába, mert ő kap majd isteni figyelmeztetést és oda is fog arra figyelni.

„És elkülde az Izrael királya arra a helyre, a melyről néki az Isten embere [nem 'Elizeus'!] szólott, és őt megintette volt, és vigyázott magára nem egyszer, sem kétszer.” (2Kir6:10) Itt a király kételkedését látjuk (v. ö. 2Kir5:7). Valamennyire figyelembe vette a próféta üzenetét, vagy nem törődött volna vele, de mégsem volt teljesen biztos benne, különben nem „küldött” volna el a vizsgálat céljából. Jól tette, hogy vállalta ezt a fáradságot, mert így határozott megerősítést kapott és megállapította, hogy a kapott figyelmeztetés nem volt alaptalan. Ó, kedves olvasó, Isten szolgáinak a figyelmeztetései nem haszontalanok, s a mi bölcsességünkre vall, ha a legkomolyabb figyelmet szenteljük azoknak. De ó, jaj, miközben embertársaink túlnyomó többsége odafigyel a fizikai és az evilági veszélyekkel kapcsolatos figyelmeztetésekre, süketek az őket fenyegető és örök pusztulásra. Egy bizonyos értelemben tényleg utánoznunk kell Izrael királyát: nem szabad egyetlen igehirdetőt sem vakon követni, hanem ellenőriznünk kell a figyelmeztetéseiket, megvizsgálva azokat a Szentírás fényében: „Mindent megpróbáljatok; a mi jó, azt megtartsátok!” (1Thessz5:21), s ezáltal nyerünk el isteni megerősítést.

„És felháborodott ezen a siriai király szíve, és összegyűjtván az ő szolgáit, monda nékik: Miért nem mondjátok meg nékem, ki tart közülünk az Izrael királyával?!” (2Kir6:11)

Soha nem ötlött fel az elméjében, hogy az Úr volt az, Aki meghiúsította a terveit. Mivel Ő idegen volt Előtte, nem volt hely a gondolkodásában Isten számára, ezért természetes magyarázatot keresett. Ahelyett, hogy elismerte volna: Isten Izrael oldalán áll, s magát okolta volna, a terve meghiúsulása miatt bosszankodott. Árulót feltételezett a saját táborában és bűnbakot keresett.

„Akkor monda egy az ő szolgálói közül: Nem úgy, uram király, hanem Elizeus próféta, a ki Izraelben van, jelenti meg az Izrael királyának a beszédeket, a melyeket te a te titkos házában beszélsz.” (2Kir6:12) Még a pogányok sem teljesen tudatlanok Istent illetően: van elegendő világosságuk és ismeretük Róla ahhoz, hogy az „menthetetlenekké” tegye őket (Rm1:19-20, 2:14-15). Sokkal inkább ez a helyzet a keresztyénségben nem hívők esetében. Ez az igevers azt is megmutatja, hogy Isten igaz szolgájának lelkiességét és hatalmát miképpen ismerik el még Isten ellenségei is. A beszélő itt az egyik lehet azok közül, akik Naámán kíséretét alkották, amikor elment Elizeushoz és kigyógyult a leprájából. Mégis figyeljük meg, hogy itt nincs meg Isten elismerése és megvallása. Nem ismerték el, hogy Ő volt az, Aki ilyen titkokat jelentett ki a szolgálóinak, nem beszélnek Elizeusról, mint „az Isten emberéről”, hanem pusztán csak úgy, mint „prófétáról Izraelben”. Őt pusztán csak „látónak” tekintették, aki mágikus hatalommal rendelkezik. Sem Isten, sem az Ő szolgája nem foglalhatják el az őket megillető helyeket, csakis az Ő népe által.

Harmadik, a csoda helye

Ez a csoda Dótánban történt, ami a Jordántól nyugatra helyezkedett el Samária északkeleti részében. Eléggé jelentős, hogy a Dó-tán szó „dupla lakomát” jelent, és az 1Móz37:16-17-ből tudjuk, hogy ezen a helyen nyájakat legeltettek. „És monda: Menjetek el és nézzétek meg, hol van, hogy utána küldjek és elhozassam őt. És megjelenték néki, mondván: Ímé Dótánban van.” (2Kir6:13) A szíriai uralkodó még most sem akarta elismerni, hogy Jahve ellen harcol, hanem elhatározta, hogy eltávolítja ezt az akadályt a hadjárata sikeres befejezésének útjából, még ha ez az akadály egy próféta volt is. Isten megengedte neki, hogy egészen eddig a pontig a maga útját járja azért, hogy megláthassa: hiába rúgkapál Isten „téglafala” ellen, s érezze meg a saját tehetetlenségét.

Ez az igevers szemlélteti a nagy ellenségünk kitartását, aki nem fogja gyorsan elismerni a vereségét. Ahogyan most a szíriai igyekezett kiiktatni azt, aki közé és a vágyott áldozata közé került, úgy tesz az ördög különleges erőfeszítéseket azok elhallgattatására, akik sikerrel figyelmeztetik azokat, akiket csapdába akar ejteni.

„Akkor lovakat, szekereket és nagy sereget küldte oda, a kik elmenének éjjel, és körülvevék a várost.” (2Kir6:14) Az, hogy volt némi elképzelése arról a hatalomról, amit Elizeus használt, világosan kiderül a foglyul ejtésére kiküldött sereg erejéből és méretéből. De a tény, hogy nem tekintette magát legyőzhetetlennek, megmutatkozik az általa életbe léptetett tervből. Bár a gonoszokat nyugtalanítja a lelkiismeret és az abbéli meggyőződésük, hogy rosszat cselekszenek és az örültség útját járják, mégis elhallgattatják az elsőt és hiábavaló babonáságnak tartják a másodikat, s így folytatják a bűnös pályafutásukat. Dótán bekerítése „éjjel” szemlélteti azt az igazságot, hogy a természeti ember többre tartja a sötétséget a világosságnál, s jelzi, hogy az ellenségünk a lopakodás és a titokzatosság útját járja, mindig igyekezve minket meglepni, főleg akkor, amikor elszundikálunk.

Negyedik, a csoda alanya

„Felkelvén pedig jókor reggel az Isten emberének szolgája, kiméne, és ímé seregek vették körül a várost, és lovak és szekerek. És monda néki az ő szolgája: Jaj, jaj, édes uram! mit cselekedjünk?” (2Kir6:15) Figyeljük meg, hogy a csoda alanyát nem „Elizeus”, hanem

Isten embere” szolgájának mondja. Az efféle kicsiny, de tökéletes részletekben szereti látni az istenfélő bibliatanulmányozó a Szentlélek kezének munkáját, ami bizonyosságot tesz a Szentírás verbális ihletettségéről – Isten vezeti minden szerzőjét minden egyes felhasznált szó kiválasztásában. Ez az ember, Géházi utódja, új volt a prófétai szolgálatban, ezért most próbára tétetett és taníttatott. Amikor a fiatal hívő összeköti a sorsát Isten népével, hamar rá fog jönni, hogy őket gyűlöli a világ, de arra kap elhívást, hogy osztozzon a gyalázatukban. S ne várjanak tőle túl sokat az idősebb testvérek addig, amíg fiatal és tapasztalatlan: amíg nem tanult meg hitben járni addig nem lesz rettenthetetlen az útjába kerülő nehézségekkel és veszélyekkel szemben.

„Jaj, jaj, édes uram! mit cselekedjünk?” Itt egy fiatal, gyenge, félős, összezavarodott hívő képét látjuk. Vajon nem életszerű ez a kép? Vajon nem képes mindegyikünk felidézni a pontos másolatát a saját múltbéli tapasztalatunkban? Milyen gyakran zavarodtunk össze az úton átélt próbákban és az ellenállás miatt, amivel szembesültünk! Nagyon valószínű, hogy ez a „fiatalember” (2Kir6:17) úgy vélte: sima útja lesz az Isten emberének társaságában. Ám mégis olyan helyzetbe került, ami megdöbbenetett. S vajon mi soha nem tápláltunk hasonló reményt? Mikor pedig a reménységünk nem teljesült, soha nem adtunk hangot a hitetlen „Ó, jaj!”-nak? Hogyan fogunk cselekedni – teljesen kizárjuk Istent a látóterünkéből, a szabadulás mindennemű reménysége nélkül, nem várva, hogy erősnek mutatkozzon a mi oldalunkon? Ha az emlékezet megengedi nekünk, hogy itt a saját múltbéli énünket lássuk, akkor indítson a könyörület minket arra, hogy másokkal engedékenyen és gyengéden bánjunk, akik hasonlóképpen gyengék és tele vannak félelemmel.

Észben kell tartani, hogy a fiatal hívő alkatilag félénkebbé vált, mint a hitetlenek. Miért? Mert az önbizalma és az önelégültsége megrendültek. Olyanná vált, mint a „kis gyermek”, tudatára ébredt a saját gyengeségének. Eddig jó: a nagy dolog most a számára annak megtanulása, hogy miben rejlik az ereje. Arra is rá kell mutatni, hogy a keresztyéneket több és félelmetesebb ellenség fenyegeti, mint Elizeus szolgáját. „Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak.” (Ef6:12) Joggal reszkethetnénk és bízhatnánk kevésbé önmagunkban, ha jobban ismernénk a velünk ellenséges természetfeletti erőket. „Felele ő: Ne félj. Mert többen vannak, a kik velünk vannak, mint a kik ő velök.” (2Kir6:16) Ennek felfogása eloszlatja a kételyeinket és lecsillapítja a félelmeinket. „Nagyobb az, a ki bennetek van, mint az, a ki e világban van” (1Jn4:4).

Ötödik, a csoda eszközei

„És imádkozott Elizeus és monda: Óh Uram! nyisd meg kérlek az ő szemeit, hadd lásson.” (2Kir6:17) Mennyire áldott dolog ez! „Kinek szíve reád támaszkodik, megőrzöd azt teljes békében, mivel Te benned bízis” (Ézs26:3). Elizeus nem reszkett, hanem tökéletes békességben volt és ezért mondhatta, hogy „Ne félj!” a reszkető társának. Figyeljük meg: nem szidta meg a szolgáját, hanem inkább az Úrhoz fordult az érdekében. A szerző először meglepődött azon, hogy „Elizeus” imádkozott, nem „az Isten embere”, de az elmélkedés ezen egy drága leckét hozott napvilágra. Nem a hivatalos minőségében imádkozott, hanem csak mint egy hívő személy – ezzel mutatja be, hogy Isten kész teljesíteni minden gyermekének kérését, aki egyszerű hittel kéri és önzetlenül törődik másokkal.

Hatodik, a csoda csodája

„És megnyitá az Úr a szolga szemeit és láta, és ímé a hegy rakva volt tüzes lovagokkal és szekerekkel Elizeus körül.” (2Kir6:17) Ez annak bizonyítéka volt, hogy „többen vannak, a

kik velünk vannak, mint a kik ő velők”: a láthatatlan védelmezők most láthatókká váltak a szolgálja szemei számára. Áldott szemléltetése ez annak, hogy „az Úr angyala tábort jár az őt félők körül és kiszabadítja őket” (Zsolt34:8). „Avagy nem szolgáló lelkek-e mindazok, elküldve szolgálatra azokért, a kik örökölni fogják az idvességet?” (Zsid1:14) Kétségtelen, hogy az angyalok öltötték ez alkalommal magukra „a lovagok és szekerek” formáját a szíriai lovak és szekerek miatt, amik „körülvették Dótánt” (2Kir6:14). Mit tehetnének a testi lovak és az anyagi szekerek a mennyei tűszekerek ellen? Az, hogy ezek személyes lények voltak, kiderül a 2Kir6:16 „ők” névmásából (Károlinál nem szerepel – *a ford.*) Az, hogy angyalok voltak, kideríthető a Zsid1:7 és a 2Thessz1:7-8 összevetéséből is.

Hetedik, a csoda jelentése

Itt azt látjuk, miképpen kell bánni a fiatal és félénk keresztyénnel. Az erősek tartoznak „az erőtelenek erőtlenségeit hordozásával” (Rm15:1). Isten kicsinyei közül sokan messze nem a kiváltságaiknak megfelelően élnek, s nem látják a csodálatos gondoskodást, amit Isten biztosított a számukra. Túlságosan is látásban járnak, s lefoglalják őket az útjuk nehézségei és azok, akik szembeszegülnek velük. Az ilyeneket először is nem szabad elverni vagy szidalmazni, az nem használ majd nekik, mert a hitetlenség ezzel a módszerrel nem távolítható el. Másodszor, a riadalmuk lecsillapítható a hűvös és magabiztos „Ne félj”, alátámasztva a „Mert többen vannak, a kik velünk vannak, mint a kik ő velők” és „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” mondatokkal megmutatja, hogy a félelmük szükségtelen. Harmadszor, határozott imát kell mondani a visszahúzóóért, hogy a Úr munkálkodjon rajta és benne, mert egyedül Isten képes megnyitni a lelki szemeit ahhoz, hogy láthassa a vele kapcsolatos gondoskodását.

22. fejezet – a tizennegyedik csoda: vak szemek

Első, a csoda kapcsolódása

Az, ami lekötötte a figyelmünket az utolsó fejezetben, Benhadád elhatározásából fakadt, hogy ismét háborút indít Izrael ellen. Miután tanácskozott a szolgálival, a szíriai csapdát állított Izrael királyának, azonban nem vették számoltásba Jahvét. Isten megjelentette szolgájának, a prófétának a királyi urát fenyegető veszélyt, Ő pedig ennek megfelelően elment a királyhoz és elmondta neki. A király pedig, odafigyelve a figyelmeztetésre, megmenekült a számára felállított csapdától. Szíria királyának szíve összezavarodott a céljainak ezen a megghiúsulásán, s árulót feltételezve a saját táborában, kérdezősködni kezdett. AZ egyik kísérője ekkor tájékoztatta őt arról, hogy semmi sem lehet az Izraelben levő próféta elől elrejtteni, s ő volt az, aki óvatosságra intette a célba vett áldozatot. Miután kémeket küldött ki Elizeus tartózkodási helyének kiderítése végett, Szíria király félelmetes, „lovakból és szekerekből” álló erőket és „nagy sereg” gyalogost küldött ki az elfogására, elhatározva, hogy eltávolítja ezt az akadályt a maga útjából.

A csoda, amit most fogunk megvizsgálni, kettős, és szigorúan véve a tizennegyediket és a tizenötödiket alkotja a prófétánkhoz kapcsolódó csodák sorozatában. De a feljegyzés olyan rövid és a két csoda oly sorosan kapcsolódnak egymáshoz, hogy aligha indokolt külön-külön tárgyalni ezeket. Ezért ahelyett, hogy egyenként néznénk meg, azt javasoljuk, hogy együttesen vizsgáljuk meg ezeket, a másodikat az első párjának tekintve. Ez az a csoda, ami eltér a legutóbbi, általunk vizsgált csodától. Az a szemek megnyitásával volt kapcsolatos, emez a bezárásukkal. Ott csak egy emberre vonatkozott, itt egy hatalmas sereg. Az elsőt a próféta saját szolgája volt az alanya, itt azok a katonák, akik az elfogására lettek kiküldve. Az előbbiben a próféta a szolgája sürgető kérésére válaszolt, itt kérés nélkül lép fel. Mindkét csoda egyazon helyen ment végbe. Mindkettő válaszképpen történt Elizeus imájára. S mindkettő a mi okulásunkra és vigasztalásunkra lett feljegyezve.

Az előző csodát illetően, Elizeus imádkozott a Mesteréhez, hogy nyissa meg a szolgája szemeit, majd ezt olvassuk: „És imádkozott Elizeus és monda: Óh Uram! nyisd meg kérlek az ő szemeit, hadd lásson. És megnyitá az Úr a szolga szemeit és láta, és ímé a hegy rakva volt tüzes lovagokkal és szekerekkel Elizeus körül.” (2Kir6:17) Az, hogy maga a próféta már addig is látta ezt a mennyei védőkíséretet, világos: a saját látomása volt az, ami felindította őt annak kérésére, hogy a szolgája is láthassa. S ugyanerre a következtetésre juthatunk a történet folytatódásából is. Elizeus egyáltalán nem volt pánikban a szíriaiak nagy seregének látványától, hanem nyugodtan állta a sarat. „Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is; az igazak pedig, mint az ifjú oroszlán, bátrak” (Péld28:1), mert ha Isten velük kicsoda ellenük? Nem kellett az Isten szabadításáért kiáltania, mert az isteni védelem a szeme elé tárult. Ezért nyugodtan várt míg az ellenség ténylegesen odaért hozzá, mielőtt cselekedett volna.

Mielőtt folytatnánk, hadd tegyünk egy további megjegyzést erről az Elizeust körülvevő mennyei őrsegről. Az, hogy ez személyekből állt, kiderül a használt névmásból „többen vannak, a kik velünk vannak, mint a kik ő velők”. Az, hogy ezek angyali lények voltak világos több igeszakaszból is: „Aki lelkekké teszi az angyalait, a lángoló tűzzé a szolgáit.”¹⁷ (Zsolt104:4) A második eljövetelekor ezt olvassuk az Úr Jézus Krisztusról: „megjelenik az Úr Jézus az égből az ő hatalmának angyalaival. Tűznek lángjában, ki bosszút áll azokon, a kik nem ismerik az Istent, és a kik nem engedelmeskednek a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliomának.” (2Thessz1:7-8) Az angyalok szolgálata elismerten titokzatos dolog, olyasvalami, amiről semmit sem tudunk azon kívül, amit tetszett Istennek kijelenteni

¹⁷ Károlinál: *Aki a szeleket teszi követeivé, a lángoló tüzet szolgálivá. – a ford.*

róla. Mégis olyan dolog ez, ami semmiképpen sem nehezen észrevehető helyet foglal el a Szentírásban. A mostani témánkon kívül esik ennek a részletes elemzése, ezért inkább azzal a részével kell foglalkoznunk, ami itt tárul a szemünk elé.

Az angyalok nemcsak hírnökei Istennek, akiket a könyörület küldetéseinek ellátására rendel ki, hanem a katonái is, akiknek parancsba adja a népe védelmét és a bosszúállást az Ő ellenségein. Őket „mennyei seregeknek” nevezik (1Kir22:19, Lk2:13) – a görög szó „katonákat” vagy ahogyan mi neveznénk őket, „hadviselő férfiakat”, a menny nemzetőrségét jelenti. Ezzel a fogalommal teljes összhangban látjuk a Megváltót, amint emlékezteti a tanítványait arra, hogy „tizenkét sereg angyal” állna a rendelkezésére (Mt26:53), ha segítséget kérne az atyjától a felfegyverkezett csőcselék ellen, akik elfogni jöttek Őt. Egy belőlük álló sereg tüzes lovagok és szekerek formájában (v. ö. Zsolt68:18) vette itt körül Elizeust, készen arra, hogy harcba szálljanak érte. Azt pedig tudjuk, milyen erősek az angyalok. Az egyik, akit „pusztítónak” neveznek (2Móz12:23 és v. ö. 2Sám24:16) megölte az összes egyiptomi elsőszülöttet, míg egy másik 185000 asszírt egyetlen éjszaka alatt (2Kir19:35). Az, hogy a tevékenységüket a mostani keresztyén korszakban is folytatják, világos az olyan igeszakaszokból, mint a Csel12:7-10, Zsid1:14, Jel7:1, 15:1, Mt24:31)

„És mikor azok hozzá lementek, könyörgött Elizeus az Úrnak, mondván: Verd meg ezt a népet vaksággal!” (2Kir6:18) Az „azok” a 2Kir6:14-ben említett fegyveres sokaságra vonatkozik. Bármilyen félelmetes is volt a sereg, amit azért küldtek, hogy megölje őt vagy legalábbis foglyul ejtse, a próféta állta a sarat és nyugodtan várta a közeledésüket. S jól tette. Vajon nem mondhatta el, hogy „Nem félek sok ezernyi néptől sem, a mely köröskörül felállott ellenem” (Zsolt3:7) vagy „Ha tábor fog körül, nem fél szívem” (Zsol27:3)? S nem kell-e a keresztyének is ugyanezzel a magabiztossággal és bátorsággal lennie? „Minél világosabban látjuk a menny szuverenitását és hatalmát, annál kevésbé félünk a földi felfordulásoktól” (Henry). Talán ezt mondja az olvasó: ha én is részesülnék abban a kegyben, hogy láthatom az engem körülvevő védelmező angyalokat, akkor nem félnék a fizikai veszélytől vagy az emberi ellenségektől. Ó, kedves barátom, ez vajon nem pontosan annak a megvallását jelenti, hogy te látásban jársz? S vajon nem vonatkoztathatjuk rád ezeket a szavakat: „boldogok, a kik nem látnak és hisznek” (Jn20:29)?

Mit gondolsz kedves olvasóm, miért jegyeztette le itt Isten azt, ami az ókori szolgálja szívét megerősítette? Vajon ez semmivel sem több, mint az ókori történelem egyik figyelemre méltó eseménye? Ez az, ahogyan olvasod és érted a Szentírást? Vajon nem alkalmazhatjuk az apostol által egy korábbi eseménnyel kapcsolatosan használt nyelvezetet és nem mondhatjuk, hogy „De nemcsak ő érette iratott meg... Hanem mi érettünk is” (Rm4:23-24)? De, teljesen biztosan, mert később pont abban a levélben arról kapunk konkrét tájékoztatást, hogy „a melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg: hogy békességes türés által és az írásoknak vígasztalása által reménységünk legyen” (Rm15:4). Isten azért jegyezte fel ezeknek a védelmező angyaloknak a látványát, hogy a hitünk megragadhassa azt. De emlékezzünk rá: ha azt akarjuk, hogy a hitünk jól állja a sarat a veszély órájában, akkor naponta kell táplálni az Ígével. Ha nem, akkor a földi rettentések valóságosak lesznek a számunkra, s mennyei vigaszok pedig valóságosak lesznek. Hacsak a hit magáévá nem teszi azt a nagy igazságot, miszerint „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk”, akkor sem békességünk nem lesz, sem pedig alkalmasak nem leszünk mások megnyugtására.

Második, a csoda eszközei

„És mikor azok hozzá lementek, könyörgött Elizeus az Úrnak” (2Kir6:18). Ezen el kell gondolkodnunk és az előző igevers fényében kell értelmeznünk, vagy valószínűleg nem vesszük észre a szépségét és hamis következtetésre jutunk. Nagyon szeretetreméltó volt a próféta viselkedése ebben az esetben. A tüzes lovagok és szekerek jelenléte Elizeus körül

tulajdonképpen annak a jele volt, hogy Isten a kezébe adta ezeket a szíriaiakat: csak egy szót kellett volna szólania és az angyalok megsemmisítették volna őket. De nem viszonyult rosszakarattal az ellenségei iránt. Ha a mostani igevers önmagában állna, akkor arra a következtetésre juthatnánk, hogy a saját védelmében fogalmazta meg a kérését, könyörögve az Úrnak, hogy védje meg az ellenségeitől, de ez a vers az „és” szóval kezdődik, s az előző vers fényében kénytelenek vagyunk felülbírálni ezt a gondolatunkat. Teljesen világos, hogy Elizeust személyesen nem fenyegette semmiféle veszély, ezért most teljesen független volt a személyes biztonságától, hogy Istent kereste. De mivel nyugodtan várta az ellenségei közeledését, nem a maga erejével fogadta az ellenségeit, mert az imádság az elégtelenség elismerése.

„Könyörgött Elizeus az Úrnak, mondván: Verd meg ezt a népet vaksággal!” Első ránézésre furcsának tűnik, hogy itt a saját nevében van megemlítve „az Isten embere” megnevezés helyett, amit a Szentlélek általában akkor használ, amikor csodát készül tenni, de az eltérés ezen a helyen nem véletlen és nem is értelmetlen. Egy áldott leckére mutat ez rá a számunkra, ami megmutatja, hogy az Úr kész meghallgatni a népe kéréseit. Bár nem rendelkezünk a próféta rendkívüli hatalmával, mégis a mi kiváltságunk kérni Istent arra, hogy szégyenítse meg és zavarja össze azokat a természetes ellenségeinket, akik ártani akarnak nekünk, és győzze le a lelkieket. Ez az esemény a mi okulásunk és vigasztalásunk végett lett feljegyezve s au egyik dolog, amit meg kell tanulnunk belőle az, hogy az imádság tehetetlenné teszi az ellenségeinket. A másik, korábbi lecke, amiben Elizeus másik kérésének a teljesülését látjuk: a sikernek az imádságban buzdítania kell minket és felbátorítani arra, hogy további kegyességeket kérjünk Istentől.

Térjünk vissza egy pillanatra Elizeus helyzetére. Ez a kérése nem azért hangzott el, mert úgy érezte, személyes veszélybe került, s nem is az ellenségei iránti rosszindulatából fakadt. Akkor hát mi indította rá? Vajon nem Naámán csodálatos meggyógyulása adja meg a kérdésünkre a választ? Amikor Izrael királya kétségbeesésében megszárgatta a ruháit, Isten embere biztosította őt arról, hogy Szíria királya megtudja majd „hogyan van próféta Izraelben” (2Kir5:7-8). Mikor pedig Naámán felgyógyult a leprájából, felkereste az Isten emberét és az egész kísérete előtt biznyságot tett róla, hogy „most tudom már, hogy nincsen az egész földön Isten, csak Izraelben!” (2Kir5:15) S most ez a pogány uralkodó csapatokat küldött a próféta foglyul ejtése végett! Nagyon jó tehát, ha még nem győződött meg arról, hogy az élő és igaz Isten az, Akit Elizeus szolgál, ha további bizonyítékát kapja ennek. Jahve dicsősége volt az, ami kiváltotta Elizeus kérését. Mérlegeld ez kellőképpen kedves olvasó. Minden az indítéktól függ, ami a kéréseinket sugalmazza, s az határozza meg, hogy kapunk-e választ vagy sem. Az igazi és elfogadható imádság felülemelkedik a személyes szükségleteken, és Isten nevének a tisztességét tartja szem előtt. Tartsd észben az 1Kor10:31-et.

„És megveré őket vaksággal az Elizeus kívánsága szerint.” (2Kor6:18) Ez pontosan a fordítottja volt annak, ami az előző csoda során történt: ott a próféta szolgája megláthatta azt, ami mások számára láthatatlan maradt (2Kir6:17), de itt a szíriai katonák képtelenné váltak annak meglátására, ami mások számára látható maradt. De lássuk ebben a csodában a mi Istenünk hajlandóságát a válaszadásra a sajátjainak kiáltására, azt, hogy Ő ima-meghallgató és imát megválaszoló Isten. Ha önbizalmatlanul megtagadjuk, hogy a saját erőnkkel szálljunk szembe az ellenségekkel, ha magabiztosan kérjük Istent, hogy tegye az erőfeszítéseket haszontalanokká, s ha ezt az Ő dicsőségét szem előtt tartva tesszük meg, akkor biztosak lehetünk a kegyelmes beavatkozásában. Nem számít, mi a szükségünk, milyen drámai a helyzet, milyen sürgős az ügyünk, milyen félelmetes az ellenségünk, ha egyszerű hitet gyakorlunk és Isten dicsősége a célunk, akkor számíthatunk arra, hogy Ő erősnek mutatkozik majd a mi oldalunkon. „Mert én, az Úr, meg nem változom” (Mal3:6). Ő ma is ugyanaz, Aki volt Elizeus napjaiban.

Harmadik a csoda kegyelme

„És monda nekik Elizeus: Nem ez az út, sem ez a város; jertek el én utánam, és ahhoz a férfiúhoz vezetlek titeket, a kit kerestek. És elvezeté őket Samariába.” (2Kir6:19) Nem hagyta őket magukra a vakságukban. Vesd össze ezt az 1Móz19:11-gyel, ahol Isten haraggal cselekedett. Ha nem lettek volna megvakítva, valószínűleg felismerik a prófétát a ruházata alapján, mivel azonban nem ismerték, a hangja alapján nem voltak képesek felismerni. Lelkileg ez az alapvető különbséget szemlélteti a kecskék és a juhok között: az előbbiek képtelenek különbséget tenni az igazság és a hamisság tanítói között. De nem így van az utóbbiakkal, mert „nem ismerik az idegenek hangját”, hanem „elfutnak attól” (Jn10:5). De mit is csinált pontosan Elizeus ezekkel a kijelentésekkel? Sajnálatos látni az egyik igemagyarázót, akinek a megjegyzései általánosságban szilárdak és jók, amint ezt mondja: „A próféta be akarta csapni a szíriaiakat, s ezt törvényesen is megtehetette, ha ellenségeinek tekintette őket a saját maga megóvása érdekében, de nem akart nekik ártani ezzel a megtévesztéssel.”

Eltételezve attól, hogy ez a nézet adja a lehető legrosszabb magyarázatot a próféta nyelvezetére, az efféle megjegyzések, mint a fenti is, a legkifogásolhatóbbak. Soha nem helyes rosszat cselekedni, s nem számít, milyenek a körülményeink, mert szándékosan hazudni bűn Isten és az embertársaink ellen. A fenti magyarázat is abszurdnak tűnik. Elizeus egyáltalán nem volt személyes veszélyben, s most, hogy ezek a szíriaiak megvakultak, elsétálhatott volna anélkül, hogy bántalmazták, ha úgy tetszett volna neki. „Nem ez az út.” Melyik út? Nem érthette Dótánt alatta, mert már ott voltak és tudniuk kellett róla. „Ahhoz a férfiúhoz vezetlek titeket, a kit kerestek.” Ki volt ez? Nos, véső soron és abszolút értelemben Izrael királya, mert uruk az ő számára állított csapdát (lásd 2Ki6:22). Elizeus pusztán csak akadály volt, aki gátolta őt. Olyasvalaki, aki épp az imént kapott ilyen választ az imájára Istentől és aki most könyörületes volt az ellenségeihez, aligha hazudott nekik!

Negyedik, a csoda párja

„És mikor bementek Samariába, monda Elizeus: Óh Uram, nyisd meg ezek szemeit, hogy lássanak. És megnyitá az Úr az ő szemeiket és látának, és ímé Samaria közepében voltak.” (2Kir6:20) Itt az újabb bizonyítéka annak, hogy Elizeus volt rosszindulattal ezek iránt a szíriaiak iránt és nem akart nekik rosszat. Noha ellenséges szándékaik voltak vele szemben, most mégis az Úrnál meglevő befolyását használja fel az érdekükben. A legkegyesebb dolog volt ez. Micsoda példa Isten minden egyes szolgája számára! „A ki szelíden fenyíti az ellenszegülőket” (2Tim2:25). Ahelyett, hogy rosszakarattal lennének azok iránt, akik barátságatlanok velünk, a javukat kell keresnünk és imádkoznunk kell értük az Úrhoz. Mennyire emlékeztet ez az eset minket arra a még áldottabb példára, amikor a dicsőség Ura a szenvedései közepette közbenjárt azokért, akik keresztre feszítették (Ézs53:12, Lk23:34).

Újabb csoda történt most válaszképpen Elizeus közbenjárására, még egyszer bemutatva nekünk Isten hatalmas erejét és az Ő hajlandóságát arra, hogy használja is válaszképpen a népe kéréseire. Figyeljük meg, miképpen teljesítette Elizeus az ígértét: elvezette őket ahhoz az emberhez, akit valójában kerestek, mert a következő említett személy „Izrael királya”!

Ötödik, a csoda járulékos eseményei

„Az Izrael királya pedig mikor látta őket, monda Elizeusnak: Vágván vágassam-é őket, atyám?” (2Kir6:21) Nagyon komoly dolog ez és teljesen összhangban áll a király jellemével: az Úr nem nyitotta meg az ő szemeit. Következésképpen vak volt az Ő jóságának működésére

és képtelen volt felismerni azt a nemes lelket, amit a próféta mutatott ki. Itt látjuk, micsoda is az ember a természeténél fogva: vad, kegyetlen, bosszúálló. Ilyenek vagyunk mi és minden embertársunk is, a bűneset következtében: „gonoszságban és irigységben élők, gyűlölségesek, egymást gyűlölők” (Tit3:3). Csak Isten visszatartó keze gátolja meg az ellenségeinket abban, hogy nekünk essenek. Ha az a kéz teljesen visszahúzódna, akkor nem lennénk nagyobb biztonságban egy „civilizált” országban, mintha barbárok vennének közül vagy a fenevadak vermébe vetnének bennünket. Nem fogjuk fel kellőképpen, hogy Isten korlátozó hatalma van azokon, akik gyűlölnék minket: „Mert én veled vagyok és senki sem támad rád, hogy néked ártson” (Csel18:10).

„És monda: Ne vágasd. Le szoktad-é vágatni azokat, a kiket karddal vagy kézívvél fogsz el? Adj nékik kenyeret és vizet, hogy egyenek és igyanak, és elmenjenek az ő urokhoz.” (2Kir6:22). Figyeljük meg, miképpen tartotta fenn a teljes irányítást Elizeus a helyzet felett, még akkor is, amikor már a királyi udvarban volt – olyasvalami ez, amire Isten mindegyik szolgájának oda kell figyelni, gyakorolva azt a hatalmat, ami Krisztus adott neki. Figyeljük meg azt is, miképpen tanítja ez az igevers azt, hogy a hadifoglyoknak kegyelmet kell adni, vagy tágabb értelemben véve miképpen kell kiterjeszteni a kedvességet az ellenségeink felé. S ez, jegyezzük meg jól, az ószövetségi üdvökonómia során történt. Az isteni törvény ezt parancsolta az alattvalóinak: „Ha éhezik, a ki téged gyűlöl: adj enni néki kenyeret; és ha szomjúhozik: adj néki inni vizet” (Péld25:21, és v. ö. 2Móz23:4-5). Annál inkább megkövetelik tőlünk a kegyelem korszakában, hogy „a gonoszt jóval győzd meg” (Rm12:21).

Hatodik, a csoda folytatása

Elizeus elérte a célját és a király „nagy lakomát szerzett nékik; és miután ettek és ittak, elbocsátá őket. Ők pedig elmenének az ő urokhoz” (2Kir6:23), hogy az ismét megtanulhassa: az időnk, a terveink sikere vagy kudarca, az egészségünk és az életünk mind az élő Isten kezében van, s Ő nemcsak végtelen hatalmú, de bőséges kegyelmű is. A folytatás pedig ez lett: „és ettől fogva többé nem jöttek a siriai portyázó csapatok az Izrael földjére” (2Kir6:23). Isten kitüntette a prófétája nemességét és megjutalmazta királyi urának engedelmisségét azzal, hogy mentesítette a földet ezeknek a vad martalócoknak a további támadásaitól.

Hetedik, a csoda jelentése

Vajon nem látunk a fenti eseménysorozatban egy újabb kedves evangéliumi képet, látva Elizeus könyörületességét azokhoz, akik foglyokként járultak elébe, mint előképét Isten a választott bűnösök iránti kegyelmének? Először is azt látjuk, hogy a természetüknél fogva – Isten szolgájának ellenségei, Másodsor, az Ő szolgája imájának tárgyaiként jelennek meg, hogy megadható legyen nekik a nyomorult állapotuk felismerése. Harmadszor, válaszul erre kellőképpen ráébrednek a tehetetlenségükre: kik olyan nyomorultak tudatosan, mint a vakok? Negyedszer, Isten szolgája utasításainak és útmutatásának a végrehajtására lettek felindítva. Ötödször, a megfelelő időben megnyíltak a szemeik. Hatodszor „nagy lakomával” lettek megvendégelve a király saját asztalánál! Hetedszer, a kép azzal fejeződik be, hogy megváltozott teremtményeknek látjuk őket – többé nem jönnek gonosz küldetéssel Izrael földjére.

De vajon nincs itt egy fontos lelki jelentés és lecke is a keresztyének számára? Hogyan bánunk azokkal, akik értani igyekeznek nekünk, ha a gondviselés a kezünkben adja őket? Meg kell kérnünk az Urat, hogy semlegesítse az erőfeszítéseiket és tegye őket erőtlenné, hogy ne árthassanak nekünk. Sőt mi több, Imádkoznunk kell, hogy Isten nyissa meg a szemeiket és bánjon velük kedvesen és nagylelkűen (lásd Mt5:44).

23. fejezet – a tizenötödik csoda: a nagy éhínség

A most előttünk álló igeszakasz a szokásosnál jóval hosszabb, a 2Kir6:24-es igeverssel kezdődik és egészen a 2Kir7 végéig folytatódik. Az egészet egy ültő helyünkben kell végigolvasni, hogy észrevegyük a kapcsolódásait, az egységét és a csodáit. Benne látványos keveredését látjuk a világosságnak és a sötétségnek: megtalálható benne az emberi romlottság sötét háttére és a próféta hitének fényes ragyogása, Isten igazságosságának gyakorlása a súlyos, a lázadó és makacs népet sújtó ítéletekben, valamint az Ő ámulatos könyörületének és kegyelmének a megmutatkozása. Benne látjuk, miképpen dicsóíti az ember haragja az Urat, a gonosz király esküje hogyan száll vissza a saját fejére, az udvaronca kételkedése miképpen nyer cáfolatot és hogyan igazolódik be Elizeusnak a Mestere szavába vetett bizalma. Benne látjuk, amint a gonoszokat a saját ravaszságuk ejti csapdába, vagy hogy Sámson példázatának nyelvezetét használjuk, miképpen lett az evőből éték, s hogyan váltak a szegény, kiteszított leprások a jó hírek hírnökeivé.

Az igazság valóban furcsább, mint a képzelet. Ha valaki kitalálna egy, az itt elmesélt eseménysorhoz hasonló történetet, a kritikus olvasók kigúnyolnák, mint erőltetett. De azok, akik hisznek az élő és mindenható Istenben, Aki felügyeli e világ összes eseményét, távol állnak attól, hogy bármit találjanak itt, ami próbára teszi a hitüket, s ámulattal hajolnak meg Előtte, Akinek csak szólnia kell és meglesz, akarnia és végbemegy. Ebben az esetben Samáriát egy erős ellenség ostromolta, így a lakóit teljesen bekerítették. A helyzet drámaivá és kétségbeejtővé vált, mert olyan hatalmas éhínség ütötte fel a fejét, hogy a kannibalizmushoz folyamodtak. De még ezek között a szélsőséges körülmények között is azt jelentette be Elizeus, hogy huszonnégy óra múlva bőven lesz élelem mindenki számára. Hitetlenkedve és gúnyolódva fogadták az üzenetét, de mégis pontosan az történt, amit mondott anélkül, hogy egy fillért költöttek volna, vagy ajándékot adtak volna, vagy csapást mértek volna. A bekerítő szíriaiak pánikszerűen menekültek, hátrahagyva a hatalmas élelmiszerraktáraikat az éhező város javára. Kezdjük el vizsgálni ezt a csodát.

Első, a csoda valósága

A megjegyzéseink után az olvasó megütközhet azon, hogy teljesen szükségtelen erőfeszítés volt kimunkálni egy olyan dolgot, ami nyilvánvaló és bizonyítékot szolgáltat arra, hogy ebben az esetben is csoda történt. A szerző is erre a következtetésre jutott volna, ha a saját elmélkedését befejezve nem vett volna a kezébe néhány olyan kötetet az Ószövetségről, melyekben Ez a csoda nincsen felsorolva az Elizeus által tett csodák között. Még az olyan munkák is, mint a Companion Bible, ami elvileg az Illés és Elizeus által tett összes csodát felsorolja, ezt kihagyja. Nem tudjuk semmivel magyarázni ezt a mulasztást, miután azonban a többi szerző nem látta meg a 2Kir7-ben a prófétánk egyik csodáját, úgy érezzük, hogy be kell mutatnunk néhány bizonyítékot, amik megítélésünk szerint világosan alátámasztják, hogy itt egy természetfeletti esemény történt, amit teljes mértékben indokolt Elizeushoz kötnünk.

Az első dolog, amit megjegyeznénk, hogy amikor a nép ennyire kétségbeejtő írásba kerül és a király is úgy kivetkőzött magából, hogy megszaggatta a ruháit és megesküdtött, hogy a prófétát még aznap megülik, ezt olvassuk: „Elizeus pedig [ezzel ellentétben] ott ült az ő házában, és együtt ültek vele a vének” (2Kir6:32), ami azt sugallja, hogy az Úrra vártak és Tőle kaptak bizonyosságot arra, hogy kegyelmesen be fog avatkozni. Másodszor az, hogy a próféta közösségben volt az Úrral és ismerte az Ő titkát, kiderül az igevers további szavaiból, ahol beszél a társainak Jórám gonosz szándékáról és hirdeti az ügynökének közeledését, még mielőtt az megérkezett volna. Utána látjuk, amint a próféta világosan kijelenti, hogy bőséges lesz az élelmiszereellátás másnap reggel (2Kir7:1), s tette ezt a hivatalos minőségében, mint

„az Isten embere” (2Kir7:2, 17-19), ami, mint azt az előző fejezetben láttuk, a a titulus, amivel rendszerint akkor illetik, amikor Isten készül hatalmasan cselekedni rajta keresztül vagy az imájára válaszképpen.

Figyeljük meg a körülményeket is. „És igen nagy inség lett Samariában, mert addig tartották [a szíriaiak] megszállva a várost, míg egy szamarfej nyolczvan ezüst, és egy véka galambganéj öt ezüst lett.” (2Kir6:25) Ennek ellenére jelentette ki a próféta, hogy hogy hirtelenjében bőséges ételme lesz mindenkinek, s a folytatás megmutatja, hogy meg is lett ez a bőséges ellátás. A mód, ahogyan az élelmiszer megadatott, világosan bizonyítja a természetfelettit, amit a 2Kir7:6-7 pártatlanul történő elolvasása tesz világossá, hisz az ellenségeik gondoskodtak az asztalaik megterítéséről! Ha kellően mérlegeljük „az Úrnak beszéde szerint” és az „a mint az Isten embere megmondotta” szavakat és összekapcsoljuk ezeket a 2Kir4:43-44-gyel, ahol Elizeus másik csodájáról van szó, és arra utalnak, a bemutató teljessé válik.

Második, a csoda bekövetkezése

Samária városában rettenetes élelmiszerhiány lépett fel annak következtében, hogy az ellenség bekerítette és egyik lakosa sem mehetett ki belőle utánpótlásért. „És lón ezek után, hogy Benhadád, Siria királya összegyűjté egész seregét, és felment és megszállotta Samariát.” (2Kir6:24) Bármilyen furcsának is tűnik és hangzik elsőre az olvasó számára, itt a Szentírás isteni ihletettségének megannyi belső bizonyítéka közül látjuk az egyiket. Ez kiderül, ha a közvetlen előző ígevers utolsó mondatát idézzük: „ettől fogva többé nem jöttek a siriai portyázó csapatok az Izráel földjére”. Ha egy szélhámós írta volna ezt a fejezetet, igyekezve ránk sózni egy kegyes hamisítványt, akkor bizonyosan nem lett volna olyan gondatlan, hogy közvetlenül egymás mellé helyezze a két kijelentést, amelyet egy átlagos olvasó csakis szöges ellentmondásnak tekinthet. Nem, aki a történetet koholta volna, az természetesen ügyelt volna rá, hogy következetesen és hihetően olvashatóvá tegye azt. Ezért arra a következtetésre jutunk, hogy ez nem kitalált történet egy, annak ihletettségét színlelő tollából.

„És ettől fogva többé nem jöttek a siriai portyázó csapatok az Izráel földjére [aminek Samária is a része volt, mint azt a 2Kir5:20 megmutatja]”. „És lón ezek után, hogy Benhadád, Siria királya összegyűjté egész seregét, és felment és megszállotta Samariát.” (2Kir6:23-24) Nos, e két kijelentés egymás mellé helyezése világos utalás arra, hogy a Szentírást közelről és figyelmesen kell olvasni, a kifejezéseit a megfelelően kell mérlegelni, mert ennek elmulasztása elkerülhetetlenül a jelentésük igen komoly félreértelmezéséhez vezet. Mivel a hitetlenek csak felületesen siklanak át a részei felett itt-ott és olyan szegényesen ismerik az Ígét, ezért vádolják azzal, hogy „tele van ellentmondásokkal”. De itt nincs ellentmondás, s ha úgynevezett nehézséget jelent a számunkra, az csakis miattunk van így. Az első kijelentés a fosztogatásra és a „portyázó csapatokra” vonatkozik, amik időnként betörték Samáriába és kifosztották a samaritánusokat (figyeljük meg a „portyázó csapatokat” a 2Kir5:2-ben), amit ma „rohamcsapatoknak” neveznénk, miközben a 2Kir6:24 a szervezett háborúról, a tömeges betörésről beszél, amikor Benhadád összeszedte „az egész seregét”.

„És lón ezek után, hogy Benhadád, Siria királya összegyűjté egész seregét, és felment és megszállotta Samariát.” (2Kir6:24) A nyitó mondat sokkal több, mint pusztán az idő történelmi megjelölése, helyesen értelmezve arra szolgál, hogy kimutassa ennek azt embernek a jellemét. A bevezető „és” azt parancsolja nekünk, hogy kössük össze ezt a tettét azzal, ami a szöveggörnyezetben van feljegyezve. A távolabbi szöveggörnyezetben (2Kir5) láttuk, amint Isten kegyelmesen kigyógyítja Naámánt a leprájából. Naámán Benhadád hadseregének a főparancsnoka volt és azért küldte őt Samáriába, hogy kigyógyuljon a halálos betegségből. De kevésre becsülte a szíriai uralkodó a jeles kegyet: rövidebb elzárás után összeszedte a csapatait és „hadat indított Izráel ellen” (2Kir6:8). A terve Jórám elfogása volt, de miután Elizeus

meggátolta ebben, kiküldte az embereit a próféta elfogására. Ebben is csődöt mondott, mert válaszul Elizeus imájára vaksággal verettek meg. Ő pedig, ahelyett, hogy kihasználta volna a tehetetlenségüket, később azért imádkozott, hogy nyíljanak meg a szemeik, s miután a királyával lakomát adatott nekik, hazaküldte őket az urukhoz, aki visszatért Szíriába.

„És lőn ezek után” – nem mintha Benhadád megtért volna a korábbi cselekedeteiből, s nem volt hálás a könyörületért és a kedvességért, amit a katonáival szemben tanúsítottak, hanem „összegyűjté egész seregét, és felment és megszállotta Samariát”. Ez nemcsak aljas hálátlanság volt az emberi jótevőivel szemben, de égbekiáltó kihívás Maga Jahve ellen is. Kétszer mutatta ki Isten a kegyelme csodatevő erejét a javára, s ez volt a válasza. De tovább is kell tekintenünk, ha fel akarjuk fogni az „És lőn ezek után” mélyebb jelentését, mert meg kell válaszolnunk a kérdést: Miért engedte meg az Úr ennek a pogánynak, hogy megtámadja Izrael területét?

A szöveggörnyezet a választ is megadja. Benhadád nem az egyetlen volt, aki hasznot húzott Isten múltbeli kegyelmeiből: Izrael királya is isteni módon szabadult meg az életére török kezéből. S miképpen fejezte ki a háláját? Vajon azonnal vallásos reformokba kezdett, ledöntve az oltárokat, amiket a gonosz szülei emeltek? Egyáltalán nem: kiderül, hogy teljesen érzéketlen maradt és folytatta a bálványimádást.

Meg van írva: „ok nélkül való átok nem száll az emberre” (Péld26:2). Amikor Isten egy népet megver, legyen az egy gyülekezet vagy egy nemzet, azt azért teszi, mert vitája van velük. He nem hajlandók helyrehozni azt, ami rossz, megbünteti őket, Isten tehát ítélettel sújtotta Samariát, amikor azzal bízta meg a szíreket, hogy teljese sereggel lépjenek be oda. „Jaj Assiriának, haragom botjának, mert pálcza az ő kezében az én búsulásom! Istentelen nemzetség ellen küldtem őt, és haragom népe ellen rendelém” (Ézs10:5-6). Egy későbbi időpontban is ezt mondta az Úr Nabukodonozornak: „Pörölyöm vagy te nékem, hadi fegyverem, és nemzeteket zúztam össze veled, és országokat vesztettem el veled.” (Jer51:20) Az efféle igeszakaszok fényében kell látnunk egy Hitler vagy egy Mussolini tevékenységét! Noha még nem jött el Isten ideje Jórám korában ahhoz, hogy teljesen elvesse Izraelt, Ő mégis felhasználta Benhadádot arra, hogy fájdalmas csapást mérjen a királyságára.

„És igen nagy inség lett Samariában, mert addig tartották megszállva a várost, míg egy számarfej nyolczvan ezüst, és egy véka galambganéj öt ezüst lett.” (2Kir6:25) A bajok ritkán jönnek egyesével, mert Isten menthetetlenekké akar minket tenni, ha nem ismerjük fel, kinek a keze foglalkozik velünk. Benhadád akkorra időzítette a támadását, amikor Izrael súlyos bajban volt, s ez a Sátán kedvenc támadási módszerének bemutatására is szolgál a szentek ellen. Mint szörnyeteg, mert valóban az, akkor támad, amikor a legmélyebbre süllyedtek, s jön, mint ordító oroszlán, amikor az idegeik már amúgy is pattanásig feszültek, igyekezve dicséret- és imamentes állapotba hozni őket, amikor a betegágyban fekszenek vagy kételyt támasztani az elméjükben Isten jósága iránt egy közeli hozzátartozó halála miatt, illetve megkérdőjelezni az Ő ígéreteit, amikor fogytán az élelem a kamrájukban. Mivel azonban „jól ismerjük az ő szándékait” (2Kor2:11), óvakodnunk kell az efféle taktikáktól.

„És igen nagy inség lett Samariában.” A kételkedés és a gyakorlati ateizmus eme napjaiban rá kell mutatnunk, hogy a Föld lakosai valami végtelenül jobb kormányzása alatt állnak, mint az „ingatag szerencse”, nevezetesen, egy olyan világban élnek, ami felett az élő Isten uralkodik. A szép termés vagy annak hiánya nem a véletlen műve, s nem a vak végzet hatása. A Zsolt105:16-ban azt olvassuk, hogy Isten „éhséget idéze elő a földön; és a kenyérnek minden botját eltöré”. S kedves olvasóm, amikor Ő „éhséget” idéz elő, akkor sem a farmerek, sem a tudósok nem tudják azt sem megelőzni, sem meggátolni azt. Olvastunk a múltbeli éhínségekről Kínában és Indiában, de milyen halványan vagyunk képesek elképzelni a szörnyű borzalmakat napjainkban! Mint arra a fentiekben utaltunk, az Úr idézte elő ezt az éhínséget Samariában, mert annak királya és az alattvalói nem vették a szívükre az Ő az

országot korábban ért büntetéseit a bálványimádás miatt. Amikor a nép ne hajlandó odafigyelni a vesszőcsapásokra, akkor súlyosabb ütések kezd le rájuk mérni.

„És igen nagy inség lett Samariában, mert addig tartották megszállva a várost.” A céljuk nem az ostrom, hanem a város kiéheztetése volt erőteljes katonai kordont vonva köré, hogy senki sem tudott se kijönni, se bemenni. „s mikor az Izráel királya a kőfalon széjjeljára [valószínűleg felmérte a védelmüket és igyekezett buzdítani a helyőrséget], egy asszony kiálta ő hozzá, mondván: Légy segítségemmel, uram király!” (2Kir6:26) S joggal tehetette ezt, mert meg voltak fosztva a pusztaság életfenntartáshoz szükséges dolgoktól is, s az éhezés általi lassú, de fájdalmas halállal néztek farkasszemet. Ó, kedves olvasó, milyen kevésre becsüljük mi ennek az életnek az általános kegyelmi ajándékait addig, amíg azok el nem vétetnek tőlünk! Szegény asszony, ő a törött nádszálra igyekezett támaszkodni, enyhülést várva a hitehagyott királytól ahelyett, hogy az Úrral tudatta volna a szükségleteit. A történetben sehol nincs utalás arra, hogy a nép Istenhez imádkozott volna.

„A király monda: Ha nem segít meg téged az Isten, hogyan segítek én meg? A szérúról vagy a sajtóról?” (2Kir6:27) Ez nem a behódolás és a kegyesség nyelve volt, hanem mint azt a történet folytatása megmutatja, a gúny és az istenkáromlásé. ez a harag és a kétségbeesés nyelve volt: az Úr nem fog segíteni, én pedig nem tudok, tehát el fogunk pusztulni. A gonosz szíve bőségéből szült a szája. Kicsit lehiggadva „monda néki a király: Mit akarsz? Monda az: Ez az asszony azt mondta nékem: Add ide a te fiadat, hogy együk meg őt ma, az én fiamat pedig holnap esszük meg. És megfőztük az én fiamat, és megettük őt. Mikor azután másnap azt mondtam néki: Add ide a te fiadat, hogy azt is együk meg, ő elrejté az ő fiát.” (2Kir6:28-29) Ez mutatja a kétségbeesítő állapotokat és a borzalmas helyzetet, ahová a dolgok elfajultak. A természetes vonzalom utat engedett az éhség kínjainak. Ezt így úgy kell tekintenünk, mint az isteni igazságszolgáltatás és a bálványimádó Izraelt sújtó bosszúállás legkomolyabb példáját.

Állandóan észben kell tartani, hogy Samária népe elvetette a szövetségüket Jahvéval és hamis isteneket imádtak, ezért az Ő fenyegetéseinek megfelelően az Úr súlyos ítéletekkel látogatta meg őket. Úgy körülzárta őket az ellenség, hogy megszűnt az összes közösleges ételmiszer-utánpótlás, ezért kétségbeesésükben kénytelenek voltak felfalni a legundorítóbb hulladékot, sőt még az emberi húst is. Isten régen kihirdette Izraelnek: „És ha e mellett sem hallgattok reám, hanem ellenemre jártok: én is ellenetekre járok búsult haragomban, és bizony hétszeresen megostorozlak titeket a ti bűneitekért. És megeszitek a ti fiaitok húsát, és megeszitek a ti leányaitok húsát.” (3Móz26:27-29) Majd ismét: „Hoz az Úr ellened népet ... És megszáll téged minden városodban... És megeszed a te méhednek gyümölcsét, a te fiaidnak és leányidnak húsát, a kiket ad néked az Úr, a te Istened – a megszállás és szorongatás alatt” (5Móz28:49, 52-53). Ez még jobban beteljesedett Jeruzsálem megsemmisítésekor i. sz. 70-ben. Isten egyetlen Ígéje sem esik a földre: az Ő fenyegetései az ígéreteihez hasonlóan bizonyosak a beteljesedést illetően!

„Mikor pedig hallotta a király az asszonymak beszédét, megszaggatá az ő ruháit, a mint a kőfalon járt, és meglátta a nép, hogy ímé alól zsákruha van az ő testén.” (2Kir6:30) Az akkori kor és a keleti nép életmódjának megfelelően ez a bűnbánat külső jele volt, de mit ért, ha nem tagadta meg a saját bálványait? Egy szemernyit sem annak a szemében, Aki nem téveszthető meg semmiféle külsődleges parádéval. A király ezt a pózt az alattvalói javára vette fel, jelezve, hogy mélyen együttérez velük a nyomorúságaik miatt, de mégsem siratta el a saját vétkeit, amik a megpróbáltatás okai voltak. Ehelyett azt olvassuk a következő versben, hogy szörnyű esküt tett arról, hogy Elizeusnak még aznap meg kell halnia. A „szíveteket szaggassátok meg, ne ruháitokat” (Joel2:13) mindig is isteni felhívás a büntetést elszenvedőknek, mert Isten az igazságot (a valóságot) „a vesékben” (Zsolt51:6) akarja.

Ahogy haszontalan gyászruhát öltetni, ha nem siránkozunk a bűneink miatt, úgy hiábavaló összegyűlni a templomban „az imádság napján”, majd végül visszatérni a

hiábavalóságainkhoz és a bálványainkhoz. Izrael később ezt panaszolta: „Mért böjtölünk és Te nem nézed, gyötörjük lelkünket és Te nem tudod?” S Isten így válaszolt: „Ímé, böjtölés napján kedvteléseket űzitek, és minden robotosaitokat szorongatjátok... nem úgy böjtöltök mostan, hogy meghallassék szavatok a magasságban” (Ézs58:3-4) Azaz, létezik olyasmi, mint nemcsak az imádság, de a böjtölés is, amire Isten nem figyel. Később ezt mondta nekik: „Mikor böjtöltetek és gyászoltatok... avagy böjtölvén, nekem böjtöltetek-é? Avagy nem ezek a beszédek-é azok, a melyeket szólott vala az Úr az előbbi próféták által?” (Zak7:5, 7) Miközben egy nép lábbal tiporja az isteni parancsolatokat, sem az imádság sem a böjt, sem semmi más vallásos gyakorlat nem jár majd haszonnal Nála, Aki ezt mondja: „jobb az engedelmesség a véres áldozatnál” (1Sám15:22). Először el kell fordulni a bűnöktől, mielőtt lehetőségessé válna a valódi odafordulás Istenhez.

24. fejezet: a tizenötödik csoda – az ember haragja

„És monda: Úgy cselekedjék velem az Isten és úgy segéljen, ha Elizeusnak, a Sáfát fiának feje ma rajta marad!” (2Kir6:31) Ez a gyűlölet és a harag nyelvezete volt. Elvetve annak elismerését, hogy a saját megátalkodottsága és makacssága volt a kiváltó oka a rettenetes ínségüknek, ami most a királyságot sújtotta, Jórám gonosz szemmel nézett a prófétára és eldöntötte, hogy bűnbakot csinál belőle. Mintha Isten embere lett volna felelős az éhségért, Izrael hitehagyott királya borzalmas esküt tett arról, hogy azonnal meg kell őt ölni. Jól tudta, mi történt a szülei korában, amikor Illés szavaira válaszul nem volt eső Samáriában (1Kir17:1) és valószínűleg úgy vélte, a sajt kétségbeejtő helyzete Elizeus imáinak köszönhető. És ahogyan Ákháb nem volt hajlandó elismerni, hogy az elhúzódó szárazság isteni ítélet volt a saját bálványimádása miatt, úgy most a fia is figyelmen kívül hagyta a tényt, hogy a személyes bűnei váltották sz isteni harag mostani megnyilvánulását.

Ezt a komoly és szörnyű eseményt ennek az isteni vádnak a fényében kell látnunk: „a test gondolata ellenségeskedés Isten ellen” (Rm8:7), s kedves olvasóm, ez a természetünknel fogva igaz a te gondolatodra és az én gondolatomra is. Lehet, hogy nem hiszel ebben, de Ő jelenti ki, hogy így van, Akinek a mindent látó szemei előtt nyitva áll a szíved. Lehet, hogy egyáltalán nem vagy tudatában a szörnyű állapotodnak, de az nem másítja meg a tényt. Ha jobban ismernéd az igaz Istent, tudatában lennél a kimondhatatlan szentségének és a hajthatatlan igazságosságának, s felfognád, hogy az Ő keze sújt tégedm amikor éles testi fájdalmaid vannak, vagy a körülményeid a legkétségbeejtőbbek, akkor könnyebben rájössz, miképpen ver valójában a szíved Iránta, s meglátnád a Vele szembeni rosszindulatodat. Igaz, ez a félelmetes „ellenségesség” nem mindig ugyanazon a módon vagy ugyanabban a mértékben mutatkozik meg, mert Isten az Ő könyörületében gyakorta teszi rá a visszatartó kezét a gonoszokra és akadályozza meg az ellenségességük és az örülségük teljes kitörését. De amikor az a visszatartó kéz visszahúzódik, az esetük olyan, mint amit a Jel16:10-11 ír le: „rágják vala az ő nyelvöket a kín miatt, és káromlák a menny Istenét az ő kínjaik és fekélyeik miatt; és meg nem térének az ő cselekedeteikből.”

S miért mondjuk, hogy Jórám viselkedése ez alkalommal kimutatta a testi elme ellenségességét Isten ellen? Azért, mert miközben képtelen volt közvetlenül megsérteni Jahvét, elhatározta, hogy közvetve tölti Rá ki a haragját, a szolgáját bántalmazva. Ő, kedves olvasóm, ez fontos, ha nem is ünnepélyes tanítást tartalmaz a számunkra. Nagyon kevesen fogják fel a forrást, amiből az evangélium sok szolgájával szemben tanúsított keserűség, ellenszegülés és kegyetlen bánásmód származik. A Szent képviselőiként ők tövisek az istentelenek oldalában. Noha nem ártanak nekik, hanem a legjavukra vágnak és azt igyekeznek előmozdítani, mégis megvetik őket azok, akik magukra akarnak maradni a bűneikben. Semmi sincs feljegyezve az emberi történelemben, ami világosabban és félelmetesebben kimutatja a bukott ember romlottságát és az Istentől való elidegenedését, mint a viselkedése az Ő szolgálóinak leghűségesebbjeivel – kiemelkedően megmutatkozott ez, amikor a dicsőség Ura szolgáló formát öltött és az emberek között lakozott. Pontosán azért mutatkozott meg az ember gyűlölete Vele szemben olyan szenvedélyesen és hevesen, mert Ő úgy ismertette meg és mutatta be Isten jellemét, mint soha senki.

„Elizeus pedig ott ült az ő házában, és együtt ültek vele a vének.” (2Kir6:32) E felett a vers felett is más igehelyek fényében kell elmélnünk. Például, „A ki pedig hallgat engem, lakozik bátorságosan, és csendes lesz a gonosznak félelmetől.” (Péld1:33) Az, aki valóban féli az Urat, embertől nem fél, s a szíve mentes marad azoktól az aggodalmaktól, amik oly nagyon zavarják a többieket és oly gyakran gyötrik a gonoszokat. Nem, ő „semmi rossz hírtől nem fél” (Zsolt112:7), nem lesznek sem riasztó előérzetei, sem kétségbe nem esik, amikor azok ténylegesen bekövetkeznek. A szóbeszédnek nem rettentik meg őt, és akkor sem remeg, amikor ezek megerősítést nyernek, mert tudja, hogy az ő „ideje” az Úr kezében van (Zsolt31:16). S

ezért marad békés. Mindannak fényében, ami fel van róla jegyezve, Elizeus és társai a kegyelem trónja előtt térdeltek, s most nyugodtan várták, mi fog történni. Ez a kegyesek szent kiváltsága a legélesebb stressz és kétségbeesés idején: „lecsillapodás az Úrban és az Ő várása” (Zsolt37:7).

„És elküldött a király egy férfiat maga előtt.” Ezt az ember gyorsan elküldték Jórám előtt vagy azért, hogy kihirdesse a szörnyű döntését, vagy azért, hogy végrehajtsa azt. Ha a király megállt volna elgondolkodni, felfogta volna, hogy egy dolog efféle elhatározásra jutni, de teljesen más azt kivitelezni. Vajon Benhadád csak nemrég küldött „nagy sereget”, ami nemcsak gyalogosokból, hanem „lovagokból és szekerekből” is állt az Úr eme szolgája ellen (2Kir6:14)? De csak azt érte el, hogy kiderült a tehetetlenségük vele szemben! Mikor azonban egy lélek (vagy egy nép) elhagyta az Urat, átadatik az örültség lelkének, így többé nemcsak Istennek nincs helye a gondolataiban, de a továbbiakban már józanul sem képes cselekedni – a józanság és a lelkiség szoros kapcsolatban állnak. „Mielőtt azonban hozzá jutott volna a követ, monda Elizeus a véneknek: Látjátok-é, hogy az a gyilkos hogyan küld ide, hogy a fejemet vétesse? Vigyázzatok, hogy mikor ide ér a követ, zárjátok be az ajtót és szorítsátok meg őt az ajtóban: Ímé az ő ura lábainak dobogása követi őt.” (2Kir6:32)

„És mikor még így beszélne velök, már a követ leérkezett hozzá és nyomában a király, és monda: Ímé ilyen veszedelem származott az Úrtól; várjak-é még tovább az Úrra?” (2Kir6:33) Bevalljuk, nem egyszerű meggyőződni ennek az igeverznek a pontos jelentéséről, sőt még a nyelvtani jelentéséről sem. Az első mondat világos, meg a „mikor még így beszélgettek” nyilvánvalóan arra utal, amit Elizeus mondott a véneknek. A nehézség annak kiderítésében rejlik, ami az „és [ő] mondta” szavakat előzi meg. A legközelebb az „ő”-höz Elizeus áll, de ő biztos nem mondta volna, hogy a tervezett gyilkosság („ilyen veszedelem”) „az Úrtól” származott, mert Ő rendelte el. A következő „a követ”, de a próféta határozott utasításokat adott arra nézve, hogy ne engedjék be, s ez nem is lenne összeegyeztethető a 2Kir7:1-2-ben olvashatókkal. Ezért a második mondatot úgy tekintjük, mint maga a király szavainak feljegyzését, aki rögtön a követe mögött jött, azaz ennek a távolabbi, de alapvetőbb előzménye a 2Kir6:30-31 – pont úgy, ahogyan „a férfiú, akit kerestek” inkább Jórámot, mintsem Elizeust jelenti (2Kir6:19).

De mit értett a király az „ilyen veszedelem származott az Úrtól” alatt? Mi természetesen nem értünk egyet Henryvel és Scottal, akik szerint az ostromra és az éhínségre utalt, mert nemcsak az igeszakasz nyelvtana szól ez ellen a nézet ellen, de közvetlen ellentétben áll minden mással is, ami fel van jegyezve Jézabelnek erről a fiáról. Ő egyáltalán nem hitt Jahvében, ezért a nyelvezetét a gúny és istenkáromlás nyelvezetének kell tekinteni. A szövegkörnyezet megmutatja, hogy tombolt dühében, úgy tekintett Elizeusra, mint aki valamiképpen felelős a mostani bajokért, s elhatározta, hogy gyorsan véget vet az életének. Teljes eltökéltséggel a gyilkos szándékait illetően most kitör a prófétára és ezt mondja: „ez a veszedelem az Úrtól van”. Ezek a megvető gúny szavai voltak: te azt vallod, hogy a mindenható Jahve szolgája vagy, lássuk hát, mit tud Ő tenni most érted – tekints engem az ítéletvégrehajtnak, ha úgy tetszik. „Minek vérjak tovább az Úrra?” Jahvének nincs helye a gondolataimban vagy a terveimben: a helyzet reménytelen, ezért nem vesztegetem tovább az időmet, hanem megöllek és megadom magam Benhadádnak, megragadva a lehetőséget.

„És monda Elizeus:” – az „és” mindarra tekint vissza, amit a 2Kir6 utolsó tíz versében láttunk. „És”, mikor „Szíria egész hadserege” ostromolta Samáriát, „és” amikor nagy éhínség volt és a dolgok olyan szélsőségesséig fajultak, hogy a nép hatalmas összegeket fizetett a legundorítóbb hulladékért és az anyák felfalták a saját csecsemőiket. „És” amikor Izrael királya megesküdt, hogy a prófétának a fejét kell venni még aznap, „és” amikor a király a szenvedélye hevében bement Elizeus hajlékába, hogy véghez vigye gyilkos szándékát. „És” akkor mi történt? Vajon a próféta utat engedett a hitvány kétségbeesésnek és a zúgolódó lázadás keserves siralmaiban tört ki? Egyáltalán nem. Akkor mi? Vajon Elizeus a király lábai

elé borult és könyörgött, hogy kímélje meg az életét? Egyáltalán nem: nem így viselkednek a királyok Királyának követői a válsághelyzetekben. Ehelyett „és monda Elizeus [nyugodtan és csendesen]: Halljátok meg az Úr beszédét”. Milyen értelemben? Arról, hogy az Ő türelme elfogyott, és most kitölti a haragját és végleg megemészti benneteket? Nem, pont az ellenkezőjéről: azt mondta, amit a legutolsó sorban vártak volna.

„És monda Elizeus: Halljátok meg az Úr beszédét. Ezt mondja az Úr: Holnap ilyenkor egy köből zsemlyelisztet egy sikluson, és két köből árpát egy sikluson vesznek Samaria kapujában.” (2Kir7:1) Ez elvezet minket a vizsgálódás harmadik területéhez.

Harmadik, a csoda bejelentése

A következő igevers fényében teljesen világos, hogy a próféta magához a királyhoz és az őt kísérlőkhöz szólt. Mintha ezt mondta volna: hallottam a gúnyos és sértő szavakat, amikkel az én Mesteremet illeted, most hallgasd meg, mit akar Ő mondani! S mi volt ez alkalommal az üzenete? Ez: megkönyörölni készül a királtságodon. Ő egy csodát készül tenni a következő huszonnégy órában, ami teljesen megfordítja majd a mostani helyzetet, így nemcsak a szíriaiak távoznak, de bőséges élelmiszerutánpótlás is lesz, mégpedig anélkül, hogy csapás érne, vagy hogy a királyi kincstár bármennyivel is szegényedne.

Ámuljunk itt el Elizeus figyelemre méltó hitén. „És.” Amikor a dolgok a lehetséges legmélyebb pontra süllyedtek, amikor a helyzet kimondhatatlanul kétségbeesítővé vált, amikor a kilátások teljesen reményteleneknek tűntek. Ő jó híreket kapott a Mesterétől, s nem vonakodott azokat kihirdetni. Ó, csak képzeld magad az ő helyébe, kedves olvasóm, s emlékezz, hogy ő is „hosszú hasonló természetű” ember volt, hajlamos rá, hogy a hitetlenség gonosz szíve elcsüggedjen. Hatalmas hiba úgy tekintenünk a prófétákra, mint akik szuper-emberi tulajdonságokkal voltak felruházva. Ebben az esetben, mint az összes, ezzel párhuzamosban is, Istennek tetszett a kincsét egy „földi edénybe” helyezni, hogy a dicsőség az Ővé lehessen. Elizeus ugyanúgy ki volt téve a Sátán támadásainak, mint mi magunk. Mert mindannyian ismerjük az ellenkezőjét és a hasonlóság törvényéből kiindulva nagyon valószínű, hogy a lelkek ellensége eljött hozzá abban az időben a gonosz sugalmazásaival és ezt mondta: Vajon nem tévedsz azzal a következtetéssel, hogy ezt az Ígét az Úrtól kaptad? Dehogynem tévedsz – a saját kívánságod ennek a gondolatnak az atyja. Beletévedtél a képzelgésbe arról, hogy efféle dolog lehetséges.

Azok, akik tapasztalatból ismerik a küzdelmet a hit és a hitetlenség között, akiknek gyakran kell azt kiáltaniuk, hogy „hiszek, Uram! Légy segítségül a hitetlenségemnek”, kevés problémájuk lesz az imént elhangzottakkal. Azok, akik első kézből ismerik valamennyire az ördög taktikáit és a támadási módszereit, nem tekintik majd erőltetettnek a megjegyzéseinket. Inkább több, mint valószínű, hogy egyetértenek majd azzal, hogy Elizeust ebben az időben hevesen támadta az ellenség. Vajon nem pózolhatott úgy is, mint a világosság angyala, s mondhatott rövid prédikációt a prófétának, ezt mondva: a szent Isten most ítéletesen cselekszik, joggal ostromozza a bálványimádó Jórámot, ezért biztosan tévedsz, amikor azt feltételezed, hogy könyörületesen készül cselekedni. Mindenesetre járj el bölcsen, várj egy kicsit, nehogy bolondot csinálj magadból: kegyetlenség lesz hamis reményeket ébreszteni az éhező népből! De ha így is volt, Elizeus nem hallgatott rá, hanem erős lévén a hitben, Istennek adott dicsőséget. Pont az ehhez hasonló esetek voltak azok, amikre az apostol gondolt, amikor megemlítette „a próféták” hitét a Zsid11:32-ben.

Ó, kedves olvasóm, Elizeus biztos volt abban, hogy amit kapott az az „Íge”, ami „nem hazudhat”, s nem számított, mennyire ellenezte azt a józan ész és minden külső látszat, szilárdan támaszkodott rá. „Az Isten választottainak hite” (Tit1:1) nem képzelgés, hanem dicsőséges valóság. Valamivel több, mint szép ideál, amiről lehet beszélni és énekelni. Isteni ajándék, természetfeletti alkotóelem, ami nemcsak legyőzi a világot, de túléli a „tüzes próbát”

is, sőt, finomítottan kerül ki abból. Elizeus nem jött zavarba. Az az isteni „Íge” bár talán teljesen váratlan és ellentétes volt a saját előérzeteivel, hűségesen és szó szerint beteljesedett, s emlékezzünk rá, hogy mindez a mi okulásunkra és vigasztalásunkra van feljegyezve. Nekünk is a kezünkben van az igazság Ígéje, de vajon benne van a szívünkben is? Vajon valóban támaszkodunk az ígéreteire, nem számít, mennyire valószínűtlennek tűnik azok beteljesedése a testi értelem számára? Ha igen, akkor biztos alapokon állunk, a mi hitünk is beigazolódik és Isten megdicsőül majd rajtunk keresztül és bennünk.

De tekintsünk most Elizeusnak az isteni Ígébe vetett hiténél magasabbra is arra, Aki azt neki adta. Az Úr volt az, Aki minden kegyelem Isteneként mutatkozott itt meg azoknak, akik erre teljességgel méltatlanok voltak. Rettenetes szükségükben az Úr megkönyörült rajtuk, és megemlékezett arról, hogy ők Ábrahám magva, ezért nem semmisítette meg végleg őket. Könyörületes szemekkel tekintett az éhező városra, és gyors enyhülést ígért nekik a szörnyű éhezéstől. Tényleg mennyire csodálatos az Ő kegyelme! Ezt mondta nekik: „Miképen adnálak oda Efraim, szolgáltatnálak ki Izráel!? Miként adnálak oda, mint Admát, tennélek olyanná, a milyen Seboim?! Megesett bennem az én szívem; fellángolt minden szánmam!” (Hós11:8) De az a könyörület igazságos alapokon nyugodott: volt „egy marék” só Samáriában, ami megóvta a pusztulástól – a próféta és a vének. Joggal nevezte Elizeust egy későbbi király „Izráel szekereinek és lovagjainak” (2Kir13:14), mert a jelenléte közöttük jobb védelem volt, mint a gyalogság és a lovasság sokasága: egy brit királynő sokkal jobban félt Knox imáitól, mint bármelyik testi karjától.

S vajon az, amire azt imént mutattunk rá, nem lehet reménysugár számunkra ebben a lelkileg szőlva sötét éjszakában? Régen Izraelt így emlékeztette az Íge: „Mert melyik nagy nemzet az, a melyhez olyan közel volna az ő Istene, mint mi hozzánk az Úr, a mi Istenünk, valahányszor hozzá kiáltunk?” (5Móz4:7)

Vajon nem volt ez igaz Angliára az elmúlt négy évszázadban jobban, mint bármely más népre? Isten kegyes volt hozzánk, s olyan kiváltságokat adott nekünk, amiket egyetlen a világ más nemzete sem élvezett. S mi a régi Izraelhez hasonlóan gonoszul követelőztünk Tőle és visszaéltünk a nagy jótéteményeivel. Mert az elmúlt években az ítéletei nehezdedtek ránk, s mi megint csak Izraelhez hasonlóan sajnálatos módon nem hajoltunk meg az Ő botja előtt és nem fordultunk el a bűneinktől. Ha Isten annyira vonakodott elvetni Izraelt, akkor bárcsak lenne továbbra is irgalmas hozzánk és a kevés közöttünk még megmaradt „só” kedvéért bárcsak megkímélne minket a pusztulástól! Az idő majd megmutatja, de nem maradtunk reménység nélkül.

„És felelvén egy főember, a kinek kezére támaszkodott a király, az Isten emberének, monda: Hacsak az Úr ablakokat nem csinál az égen; akkor meglehet?” (2Kir7:2) Ez volt a válasz, amit adta Jahvének a prófétáján keresztül elhangzó szavaira. Ahelyett, hogy hálával és könnyezve fogadták volna, megvető gúnyolódással viszonyultak hozzá. Az udvaronc szavai a testi értelem kételkedését fejezték ki. A hitetlenség meg merte kérdőjelezni az isteni ígéretet – szemléltetése ez az evangélium újjá nem született ember által történő elvetésének. Ez az ember abból kiindulva érvelt, amit látott, s mivel nem volt látható lehetséges enyhülés, kigúnyolta a valószínűségét, vagy inkább a bizonyosságát. „És monda Elizeus: Imé, te szemeiddel meg fogod látni, de nem eszel belőle.” (2Kir7:2) Jegyezzük meg, hogy a próféta egy lélegzetvételt sem pocsékolta arra, hogy vitába szálljon ezzel a kételkedővel. Nemcsak haszontalan, de nagyon nem is illik Isten szolgájához leereszkedni az efféle gáncoskodók szintjére. Helyette egyszerűen csak kijelentette, hogy ez az ember a tanúja lesz a csodának, de nem részesül majd annak jótéteményeiből. Isten Maga válaszol majd a mostani kor kételkedőinek, mint ezzel az emberrel is, a megfelelő ítélettel. S ez lesz a hitetlenek sorsa: látják majd a megváltottakat ünneplés közben a Bárány menyegzőjén, de nem vesznek részt abban (Mt8:11-12).

25. fejezet: a tizenötödik csoda – a négy leprás ember

Tekintsük át röviden a két utolsó fejezetünket erről a csodáról. Először kihangsúlyoztuk a valóságosságát, igyekezve bemutatni, hogy valóban csoda történt és joggal tekinthető Elizeushoz kapcsolódónak. Másodsor, elidőztünk a kiváltó okánál, ami a Samária városában fellépő félelmetes élelmiszerhiány volt, amit az eredményezett, hogy a szíriaiak olyan szorosan körülfojták a várost, hogy egyetlen lakosa se mehetett ki abból élelmiszer-utánpótlásért (2Kir6:24-25). Olyan súlyossá vált a helyzet, hogy a legundorítóbb hulladékokat is hatalmas áron adták-vették és az anyák elkezdték megenni a saját csecsemőiket. Izrael királya egyáltalán nem alázkodott meg Isten ítéletes keze alatt és nem ismerte el, hogy a saját bálványimádása és megátalkodottsága volt az oka annak, amiért a királysága ilyen rettentő ínségre jutott, hanem inkább gonosz szemmel nézett Elizeusra és eldöntötte, hogy bűnbakot csinál belőle, szörnyű esküt téve, hogy még aznap meg kell halnia (2Kir6:31) – bizonyosságot téve ezzel arról, hogy tényleg Jézabel fia volt (1Kir18:4).

„Elizeus pedig ott ült az ő házában, és együtt ültek vele a vének.” (2Kir6:32) Nyugodtan várta a történendőket. Bejelentve, hogy „az a gyilkos hogyan küld ide, hogy a fejemet vétesse”, parancsot adott, hogy az ajtót zárják be és a királyi követet nem engedjék bejönni. Jórám közvetlenül mögötte jött. A próféta és a király szemtől szembe találkoztak, s az előbbi bejelentette a küszöbön álló csodát. „És monda Elizeus: Halljátok meg az Úr beszédét. Ezt mondja az Úr: Holnap ilyenkor egy köből zsemlyelisztet egy sikluson, és két köből árpát egy sikluson vesznek Samaria kapujában.” (2Kir7:1) Ez ugyanaz volt, mintha ezt mondta volna: Isten a Maga fenséges szuverenitásában könyörületet mutat majd a nyomorult királyságodnak, s egy napon belül olyan csodát tesz, ami teljesen megfordítja a mostani helyzetet. Nemcsak a szíriaiak mennek el, de bőséges élelmiszer-utánpótlás is lesz, ami teljesen elegendő a néped szükségleteinek betöltéséhez, mégpedig anélkül, hogy csapás érne, vagy hogy a királyi kincstár bármennyivel is szegényedne.

„És felelvén egy főember, a kinek kezére támaszkodott a király, az Isten emberének, monda: Hacsak az Úr ablakokat nem csinál az égen; akkor meglehet?” (2Kir7:2) A jó híreknek ez az üzenete, amit a próféta az imént adott közre az ellenségtől történő megszabadulásról és az éleletről az éhezőknek teljesen hihetetlennek tűnt a testi elme számára. Ezért ahelyett, hogy lelkes hálaadással fogadták volna, megvető gúnyolódással illették. A hitetlenség meg merészelté kérdőjelezni az isteni ígéretet. A láthatókból kiindulva és nem látva lehetséges látható enyhülést, ez a gonosz főember gúnyolódott a beteljesedésének valószínűségén. Az, amit Elizeus kihirdetett, valóban valószínűtlen volt az élő Istenen kívül bárki számára, meg csak egy csoda valósíthatta azt meg. Mégis ez volt a konkrét szava annak, Aki nem hazudhat, és Aki rendelkezik a mindenhatósággal. Dacára annak, hogy ez az udvaronc mindent megtett a döntése megmásítása érdekében, a király úgy döntött, hogy vár még egy napot, mielőtt megvalósítaná gyilkos célját, s ez alatt az egy nap alatt a csoda be is teljesedett. Most folytatjuk a tanulmányozást.

Negyedik, a csoda hírnökei

A hírnökök azok, akiket az Úr arra használ, hogy kihirdesse az Általa tett csoda kegyelmét. Néha valóban homályosoknak tűnnek az isteni módszerek a mi ködös látásunknak, mégis, a Szentírás világosságában a jelentőségük nem vész el azok számára, akik felkent szemeket kaptak. Nem „Izrael vénei” ültek Elizeussal az ő házában, nem is a próféták fiai voltak azok, akiket az Úr ez alkalommal megtisztelt. Isten szuverén és azt használja, akit csak akar. Gyakran azért cselekszik úgy, ahogy, mert ezzel szennyezi be az ember büszkeségét, mivel féltékeny a saját tisztességére és nem engedi egy testnek sem, hogy dicsekedjen az Ő

jelenlétében. Igaz, hogy elhívott egyeseket a szolgálat különleges munkáira, és elkülönítette őket, s gyakran munkálkodik rajtuk keresztül a népe megtérítésében, de mégsem kötődik semmi módon ehhez a közreműködéshez, s gyakran kimutatja a függetlenségét, azokat használva ügynökeiként, akik a legvalószínűtlenebbek ehhez – mint az kiderül Bálám és Júdás sokkalta szélsőségesebb eseteiből is. S így történt ez itt is.

„A kapu előtt pedig volt négy bélpoklos férfi, a kik mondák egymásnak: Miért maradunk itt, hogy meghaljunk éhen?” (2Kir7:3) Aligha lehet elképzelni valószínűtlenebb közreműködőket. Ők páriák, kivetettek voltak, s az emberek eltiltották őket a közösségtől az embertásaikkal. Leprások voltak, s mint ilyeneket, az isteni törvény kiközösítette őket (3Móz13:46). Mégis őket voltak azok, akiket tetszett Istennek használni. Mennyire eltérőek az Ő gondolatai és útjai az emberétől! De figyeljük meg az általuk elfoglalt helyet és a furcsa anomáliát, amit ez feltár. Ők „a kapu előtt” ültek, mármint Samária kapuja előtt (2Kir7:1,3), nevezetesen, a városfalakon kívül – mint azt a következő igevers megmutatja. Ez látványos oldalfényt vet a romlott emberi természet következetlenségére, különösen a vallási dolgokkal kapcsolatban. Noha a Jahve iránti mindennemű tiszteletnek híjával levő bálványimádók voltak, Jórám és a hivatalnokai aprólékosan betartották a ceremoniális törvény követelményeit a leprások kizárását illetően! Szorgalmasan voltak a tizedfizetésben a mentából és az ánizsból, de elhagyták az erkölcsi törvény súlyosabb követelményeit (Mt23:23).

Arról, amire felhívtuk a figyelmet, gyakran látunk példákat a Szentírás lapjain. Ahelyett, hogy teljesen megsemmisítette volna Amáleket és a javait, ahogyan az Úr parancsolta, amikor a kezébe adta őket, Saul megengedte a népnek, hogy a juhok és az ökrök javát megkíméljék, hogy „feláldozhassák az Úrnak”. Erre jelentette ki Sámuel: „Ímé, jobb az engedelmisség a véres áldozatnál és a szófogadás a kosok kövérénél!” (1Sám15:22). Mivel a húsvét előestéje volt, a zsidók azt kérték Pilátustól, hogy Krisztus és a Vele együtt megfeszített két gonosztevő testeit „vegyék le” (Jn19:31), hogy a nagy ünnepük be ne szennyeződjön. Micsoda furcsa keverék az emberi természet! Azokat a ceremoniálisan tisztátalan leprásokat ki kell zárni Samáriából, mintha Maga Jahve bána velük a legnagyobb megvetéssel! S nem látjuk ugyanennek az alapelvnek a szemléltetését a keresztyénségben is? Látogassa a keresztyén a reggeli istentiszteletet, aztán töltse a vasárnap hátralevő részét azzal, amivel csak akarja. A ragaszkodás a keresztelés adott formájához, a kenyér megtörése minden úrnapi reggelen, vagy öt nap eltöltése a „közösségben” mind csak gúny, ha nem szeretjük úgy a felebarátainkat, mint önmagunkat.

„A kapu előtt pedig volt négy bélpoklos férfi, a kik mondák egymásnak: Miért maradunk itt, hogy meghaljunk éhen?” Valószínűleg sokakat meglep majd, ha megtudja: egyeseket arra tanítottak, hogy ez a helyes viselkedés, amikor valaki ráébred az elveszett állapotára. Erre az olyan igeszakaszok utalnak, mint például „Boldog ember, a ki hallgat engem, az én ajtóm előtt virrasztván minden nap, az én ajtóim félfáit őrizvén.” (Péld8:34); „Ezekben fekvők a betegek, vakok, sánták, aszkórosok nagy sokasága, várva a víznek megmozdulását.” (Jn5:3). A felébredt bűnösnek azt mondják, hogy teljesen tehetetlen, hogy bármit tehetne, mindenestől Isten szuverén jótetszésére van utalva, s mivel szabott ideje van a könyörülésnek a Sionon (Zsolt102:14), szelíden kell várnia a szabadulás Isten által kijelölt óráját, amikor majd kegyeskedik megszabadítani őt. De az efféle tanács teljesen rossz mind Isten szuverenitása, mind az ember lelki tehetetlensége vonatkozásában. Ennek a tévedésnek a bizonyítéka található meg abban a tényben, hogy ez egyrészt ellentétben áll mind az evangélium elhívásával, másrészt az emberi felelősség megtagadását jelenti.

Az igazság az, hogy a természeti ember lelki tehetetlensége egyszerre önkéntes és bűnös. Ő nem szereti és szolgálja Istent, mert gyűlöli Őt. Nem hisz az evangéliumban, mert jobbnak látja dédelgetni a hazugságot, s nem jön a világosságra, mert jobban szereti a sötétséget. A „képtelen vagyok megtérni, képtelen vagyok hinni” egyáltalán nem azt erre irányuló őszinte vágyát fejezi ki, hanem a szíve Istennel szembeni ellenségességének

elismerése. Ha a kereszttanítása és az evangélium dicsőséges üzenete nem tartalmaz semmit, ami legyőzi ezt az ellenségességet és Krisztushoz vonzza a lelket, akkor sem a mi dolgunk kitalálni egy másik evangéliumot és a Szentírást az ember romlottságának hajlamaihoz igazítani. Nekünk kell igazodnunk a Szentíráshoz, s ha nem tesszük meg, az a mi örök kárhozatalunkra lesz. Azt, aki széttárja a kezeit, hogy nem tud hinni és ezt kérdezi: „Mit tehetnék?“, nem mással kell megnyugtatni, mint Krisztus evangéliumával vagy arra bátorítani, hogy azt feltételezze: Isten útját járva akar üdvözülni. Mégis pontosan ezt a tévelygést dédelgetik ezek a lelkek, azt képzelve, hogy úgy akarnak megszabadulni a bűneikből, ahogyan a béna ember akart felépülni a Bethesda tavánál.

Sem Krisztus, sem az apostolai nem mondták soha a meggyőzött léleknek, hogy passzív módon várakozzon a szabadulás Isten által kijelölt órájára. Helyette az parancsolta a súlyos terhet cipelőknek: „Jöjjetek énhozzám.” S ahelyett, hogy arról tájékoztatta volna az Őt a tengeren át követőket, hogy „nem áll a hatalmatokban bármit megtenni az élet kenyéréért”, arra buzdította őket, hogy „munkálkodjatok... az eledelért, a mely megmarad az örök életre” (Jn6:27). Ahelyett, hogy azt mondta volna az embereknek, hogy üldögéljenek csendben, Krisztus ezt parancsolta nekik: „igyekezzetek bemenni a szoros kapun” (Lk13:24). Amikor a hallgatói megkeseredtek a szívükben és ezt kérdezték: „mit cselekedjünk?”, ahelyett, hogy ezt mondta volna: „nem tehetek semmit, csak várhattok, míg Isten békességet nem mond nektek”, Péter azt parancsolta nekik, hogy „térjetelek meg” (Csel2:37-38). Azok, akik azt hiszik, hogy megérezték a saját tehetetlenségüket, teljesen megelégednek azzal, ha néhány értéktelen orvos arra buzdítja őket, hogy várják: ha passzívak maradnak, Isten meg megszabadítja őket a vizek megmozdításával. Mi pedig csak nyomorult módon becsapjuk a lelküket, ha bármiféle vigaszt adunk nekik vagy bármiféle reménységet mutatunk fel a számukra, amíg megátalkodottak és távol maradnak Krisztustól.

Feljegyezték, hogy egy dél-amerikai hajó utasai a szárazföldre léptek egy rövid expedícióra, megmászva az egyik hegyet. Hirtelen azonban az éjszaka és nagyon hideg köd szállt le rájuk. Erős hajlandóságot éreztek az alvásra, de egy orvos a társaságból tiltakozott minden efféle engedékenységgel szemben, figyelmeztetve őket, hogy a soha fel nem ébredés végzetes veszélyébe kerülhetnek. Az egyik, aki feljegyezte a történetet, felteszi a kérdést: „Mit gondoltak volna a viselkedéséről, ha ahelyett, hogy a menekülésre ösztökélte volna a társait a hegyről, engedett volna a kívánságuknak? A Szentírás kijelenti, hogy 'aki nem hisz a Fiúban, nem lát életet, hanem Isten haragja marad rajta', s ennek biztosan nem mondhatunk ellent azzal, hogy a 'hittől' eltérő eszközök használatára buzdítjuk őket vagy a boldog végkimenetelre bátorítjuk azokat, akik ilyeneket használnak.” Pál nem kínált a börtönörnek vigaszt a rendkívüli kétségbeesésének alapján, hanem azt parancsolta neki, hogy „higgy az Úr Jézus Krisztusban”. A felzaklatott lelkek Ígéje nem az „üljetelek nyugodtan”, hanem a „keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitattik nektek”.

De térjünk vissza a történethez. Ők ezt „mondák egymásnak: Miért maradunk itt, hogy meghaljunk éhen? Ha azt határozzuk is, hogy bemegyünk a városba, ott is inség van, és akkor ott halunk meg; ha pedig itt maradunk, akkor itt halunk meg; jertek el azért, szökjünk el a Siriabeliek táborába, ha meghagyják életünket, élünk, ha megölnek, meghalunk.” (2Kir7:3-4) Mennyire megszégyenítik ezek a szegény leprások a „ne csinálj semmit” fatalistákat! Azok az emberek joggal ismerték el a helyzetük reménytelenségét, észrevéve, hogy a folytatólagos semmittevés semmi hasznukra sem lesz, s ezért döntöttek úgy, hogy cselekednek. S te, kedves olvasóm, ha már meggyőződted a végzetes állapotodról, ne nyugodj bele abba a tudatba és ne gyözködd magad, hogy Isten majd a megfelelő időben megment téged. Öleld magadhoz az evangélium ajánlatát és fogadd el Krisztust, mint Uradat és Megváltódat, mert Ő kijelentette: „a ki hozzám jő, semmiképen ki nem vetem”.

A türelmét kérjük azoknak, akik nem lettek megfertőzve ilyen bénító tanításokkal, amíg ezt-azt még hozzátesszünk ehhez. Kérjük őket: könyörögjenek Istenhez, hogy használja

ezeket a sorokat egyes lelkek megszabadításához az ördögnek ebből a ravasz csapdájából. Ha valaki, aki ezeket a sorokat olvassa, úgy érzi, hogy elveszett állapotban van, akkor arra kérjük, gondoljon arra, hogy sokkal boldogabb helyzetben van, mint ezek a leprások. Ők úgy döntöttek, hogy elmennek az ellenséghez és a kegyelmére hagyatkoznak, miközben téged arra kérnek, hogy a vámszedők és a bűnösök Barátjára bízod magad! Azok nem kaptak meghívás a szíriaiaktól, de te igen az Úrtól: „Ha valaki szomjúhozik, jőjjön én hozzám, és igyék”. Neki nem volt semmi jobb, csak a „ha meghagyják életünket, élünk” megpróbálása, miközben te „higyj az Úr Jézus Krisztusban, és idvezülsz mind te, mind a te házadnépe!” Ők azzal a lehetőséggel szembesültek, hogy talán megölik őket, de nem így van veled. „A ki hisz a Fiúban, örök élete van.” Akkor miért vonakodsz?

„És felkeltek alkonyatkor, hogy a Siriabeliek táborába menjenek; és mikor odaértek a Siriabeliek táborának széléhez, ímé már nem volt ott senki.” (2Kir7:5) Amit a 2Kir7:3-4-ben láttuk, az nem ért véget üres fecsegéssel. Ezeknek a leprásoknak kétségbeejtő volt a helyzete, s a sürgősségtől indítatva cselekedtek. Az üldögélésüknek nem lett volna semmi eredménye, ezért „felkeltek” és azonnal elindultak a tervezett céljuk felé. Nem zavarták össze az elméjüket Isten titkos rendeléséről és arról gondolkodva, hogy vajon eljött-e az elrendelt óra, vagy sem, mert ezek egyike sem az ő dolguk volt. Ehelyett reagáltak az önfenntartás ösztönére. Megint azt mondjuk, hogy mennyivel jobb a bűnös helyzete: neki egy pillanatig sem kell várni semmiféle ösztön nógatasára, hanem meghívást kapott: „Jertek el, mert immár minden kész!” (Lk14:17) Gyere úgy, ahogyan vagy, minden bűnösségeddel és méltatlan mivoltoddal, s ha nem tudsz megolvadt szívvel és hittel Krisztushoz jönni, akkor gyere mint ezek után vágyakozó beteg.

Ötödik, a csoda eszközei

Az isteni történet megszakítja a csoda hírnökeinek beszámolóját azért, hogy megmutassa nekünk annak eszközeit. Mert mielőtt látnánk, hogy a leprások elindultak közzétenni a jó híreiket, először arról kapunk információkat, hogy miképpen találták a tábort üresen. „Mert az Úr azt cselekedte volt, hogy a Siriabeliek tábora szekerek zörgését és lovak dobogását, és nagy sereg robogását hallotta, és mondanak egymásnak: Ímé az Izráel királya bérbe fogadta meg ellenünk a Hitteusok királyit és az Égyiptombeliek királyit, hogy ellenünk jőjjenek.” (2Kir7:6) Ezt a 2Kir6:24 folytatásának kell tekinteni: Benhadád célja az volt, hogy kiéheztesse Samáriát. De ember tervez, Isten végez és elrendez. „Az Úr elforgatja a nemzetek tanácsát, megghiúsítja a népek gondolatait.” (Zsolt33:10) Az Úr a céljait az eszközök és a módszerek rendkívüli sokféleségével valósítja meg, néha természetfeletti módon, de gyakrabban használja a természetet. Mik voltak az itt használt eszközök? Annak fényében, ami nem hangzott el a 2Kir7:6-ban, furesának tűnik, hogy Thomas Scott ezt írta: „Az elragadtatás, ami az egész szíriai hadsereg elméit megragadta, egyenlő volt az érzékszerveikre helyezett illúzióval, s mindkettő az Úrtól származott, de hogy miképpen, azt nem tudjuk.” Kicsivel jobb Matthew Henry véleménye: „a hallottak rájuk lettek kényszerítve”. De nem volt itt sem illúzió, sem elragadtatás. Nem azt olvassuk, hogy „az Úr olyan zajt hallatott velük, amelyet a szekerek és a lovak keltenek”, hanem volt maga a tény. Azaz, Ő úgy állította be a hallóidegeiket, hogy annak a hangját érzékelték, amit korábban nem hallhattak. Ez csak újabb példája annak, miképpen alkotjuk meg a saját magunk nehézségeit, amikor úgy olvassuk az Ígét, hogy közben nem figyelünk arra, hogy mi hangzott el pontosan.

Ha engedjük, hogy a Szentírás magyarázza a Szentírást, akkor nem okoz problémát annak megállapítása, hogy ebben az esetben pontosan mik voltak az alkalmazott eszközök. Egy korábbi alkalommal Isten „tüzes lovagokat és szekereket” használt „Elizeus körül” (2Kir6:17), s mint megmutattuk, ez az utalás angyali lényekre vonatkozott. Akkor miért ne lehetne ugyanez itt is? A korábbi esetben Isten „megnyitotta a fiatalember szemét”, hogy

lássák azokat; itt megnyitotta a szíriaiak füleit, hogy hallják azokat. Lehetséges, hogy az eredeti állapotukban az ősszüleink képesek voltak látni és hallani a mennyei lényeket, de a bukás megromította ezeket a képességeket úgy, ahogyan őket magukat is. A spirítiszta médiumok „tisztán látása” és „tisztán hallása” lehet az ember eredeti képességeinek ördög általi utánzata. Az volt az egyetlen várható dolog, hogy a szíriaiak, akik újjá nem született bálványimádók voltak, félreértelmezik a hallottakat. Azok, akik hallották az Atyát a Fiúhoz szólani, azt gondolták, hogy „mennydörgött” (Jn12:29), azok pedig, akik Saulus útítársai voltak, hallották a hozzá szóló hangot (Csel9:7), de „nem hallották a beszédet” (Csel22:9) – nem különböztették meg a szavakat.

„És felkelvén elfutának alkonyatkor, és elhagyák mind sátoraikat, mind lovaikat, mind szamaraikat, a mint a tábor volt, és elfutának, csak hogy életüket megmenthessék.” (2Kir7:7) Mennyire igaz, hogy „minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is”! Feltételezve, hogy félelmetesebb erő jött megsegíteni az ostromlott samáriabelieket, a szíriaiak megdöbbentek és azonnal elhagyták a jól felszerelt táborukat. Úgy megrémültek, hogy még a „lovaikat” is hátra hagyták, pedig azok segíthették volna őket a menekülésben. Milyen könnyen megrendíti az Úr még a legszilárdabb ember szívét is, és milyen hiábavaló és örült dolog bárkinek dacolni Vele! „Vajjon megállhat-é szíved, avagy erősek lesznek-é kezeid azokban a napokban, mikor én számolok veled? Én, az Úr, szólottam és meg is cselekszem.” (Ezék22:14) Dobt hát el a fegyvereidet az Ellene vívott csatában és köss Vele békét most.

26. fejezet: a tizenötödik csoda – jó hírek

A csoda vizsgálatát folytatva álljunk meg és ámuljunk el annak csodálatos mivoltán. Benhadád elégedetlen volt a fosztogató bandái által elért eredményekkel, ezért összegyűjtötte teljes fegyveres erejét és elhatározta, hogy teljesen ellehetetleníti Samáriát. Nagy erőket vonva össze a fővárosa körül igyekezett teljes éhínségbe taszítani a lakosait az elhúzódó ostrom segítségével. A terve kivitelezése érdekében nagy élelmiszer és ruházati utánpótlást hozott a hadseregének, hogy kényelmesen várhassák, amíg az áldozataik raktárai kiürülnek. Mennyire közel járt a terve a megvalósuláshoz, láttuk: a samáriabeliek a legkétségbeesettebb ínségbe jutottak a testi életük fenntartására törekedve. De ahogyan Scott rámutatott, „a szélsőséges ínségben gyakran készül az enyhülés és akármit is képzeljenek a hitetlenek, nem hiábavaló várni az Úrra, bármennyire is késlekedik látszólag az Ő eljövetele”.

Az előttünk levő történetben azonban egy szó sem esik arról, hogy a samáriabeliek az Úrhoz kiáltottak volna és vártak volna a szabadulásra. Ők nyíltan elfordultak Tőle és bálványokat imádtak. Ez az, ami még figyelemreméltóbbá teszi Jahve eljárását ennél az esetnél: Ő megtalálta Magát azokkal, akik nem is keresték (Ézs65:1). Erősnek mutatkozott annak a népnek az oldalán, amelyik fájdalmasan megvetette és megsértette Őt. De ahol bővelkedik a bűn, ott a kegyelem még sokkal jobban bővelkedik. Itt a Felséges cselekedett a Maga abszolút szuverenitásában, megkönyörülve azokon, akiken tetszett Neki megkönyörülni, s kegyet mutatva azok iránt, akik nemcsak, hogy nem követelheték azt Tőle, de csak kíméletlen ítéletre szolgáltak rá az Ő kezéből. S tetszett Neki felhasználni a szíriaiak, a halálos ellenségeik raktárait az éhező samáriabeliek táplálására. Azaz, megfogta őket a saját ravaszságukban.

Négy leprás Samária kapui előtt ezt mondták: „Miért maradunk itt, hogy meghaljunk éhen? Ha azt határozzuk is, hogy bemegyünk a városba, ott is ínség van, és akkor ott halunk meg; ha pedig itt maradunk, akkor itt halunk meg; jertek el azért, szökjünk el a Siriabeliek táborába, ha meghagyják életünket, élünk, ha megölnék, meghalunk.” (2Kir7:3-4) Figyeljük meg, miképpen munkálkodott Isten: nem hallható hangon parancsolta meg ezeknek a leprásoknak a cselekvést – nem ilyenek a gondviselés titokzatos, de tökéletes cselekedetei. Isten rendszerint a Tőle származó titkos és észrevehetetlen ösztönzéssel munkálkodik a természeti törvények működésén keresztül az emberekben, hogy azok az Ő jótetszésének megfelelően akarjanak és cselekedjenek. Ezek a leprások teljesen szabadon cselekedtek a maguk akaratából, válaszul a helyzetükkel kapcsolatos egyszerű, de nyilvánvaló gondolatokra és követték a józan észnek és az önfenntartás indíttatásának a parancsait. Figyeljük meg, itt nem filozofálgatni, vagy a természetes és a természetfeletti közötti kapcsolatra magyarázatot adni próbálunk, hanem pusztán csak felhívjuk a figyelmet arra, ami az elbeszélésünk felszínén van és ami a mi okulásunk végett lett feljegyezve.

Mikor a nép leprás a táborhoz ért, azt már üresen találták. „Mert az Úr azt cselekedte volt, hogy a Siriabeliek tábora szekerek zörgését és lovak dobogását, és nagy sereg robogását hallotta, és mondának egymásnak: Ímé az Izráel királya bérbe fogadta meg ellenünk a Hitteusok királyit és az Egyiptombeliek királyit, hogy ellenünk jőjjenek. És felkelvén elfutának alkonyatkor, és elhagyák mind sátoraikat, mind lovaikat, mind szamaraikat, a mint a tábor volt, és elfutának, csakhogy életüket megmenthessék.” (2Kir6:7) Ez valóban a természetfeletti alkalmazása volt – valami, ami meghaladta a gondviselés közönséges működését és felette állt annak, mert bár a szíriaiak értelmezték félre a hangokat, mi hiszünk abban (mint azt leszögeztük az előző fejezetben), hogy amit hallottak, az az angyali lovak és szekerek hangja volt (v. ö. 2Kir6:17). Az Úr engedte, hogy a füleik észleljék azt, ami normális esetben nem lett volna hallható a számukra. Am még itt is keveredett a természetfeletti a természetessel: ezek a mennyei lények nem mészárolták le a szíriaiakat, hanem csak megrettentették őket az általuk keltett zajjal.

Talán az olvasót nem hökkenti meg annyira, de a szerzőre leginkább a természetfeletti és a természetes eme figyelemre méltó keveredése, Isten munkálkodása és az emberek cselekedetei tesznek benyomást a fényel egyetemben, amit ez vet az isteni gondviselés működésére. Talán világosabb lesz először elolvasni a 2Kir6-7-et, ahol maga a csoda van feljegyezve a szíriaiakra gyakorolt riasztó hatásával együtt, majd a 2Kir7:5-öt, ahol ennek a négy embernek a cselekedeteiről van szó, amik elvezettek a végbement csoda felfedezéséhez, ezzel készítve elő az utat minden utána következőnek. Itt újabb szemléltetését látjuk annak, amire gyakran mutattunk rá ezeken az oldalakon, nevezetesen, hogy amikor Isten munkálkodik, azt a vonal mindkét végén teszi: az egyiket nyíltan, a másokon titokban. Ha a leprások nem keresték volna fel a szír tábor, a samáriabeliek nem értesültek volna az ételszerzés lehetőségéről. Isten tehát arra indította ezeket a leprásokat, hogy menjenek oda, de mégis milyen természetesen munkálkodott! Ők nem voltak tudatában annak, hogy titkos ösztönzést adott nekik az odamenetelre, s a csodára sem gyanakodtak, amint ez a 2Kir7:4-ben feljegyzett szavaikból világosan kiderül.

„Mikor azért e bélpoklosok a tábor széléhez értek, bemenvén egy sátorba, evének és ivának, és elvivének onnét ezüstöt, aranyat és ruhákat, és elmenvén elrejték azokat; és megtérvén más sátorba menének be, és abból is hozának és elmenvén, elrejték.” (2Kir7:8) Valóban komoly dolog ez, először is a negatív oldalát tekintve. Nem ismerték fel az isteni kezet és nem volt ámuló: „mit tett Isten!” felkiáltás, sem meghajlás Előtte hálaadással ezért e rendkívüli kegyért. Úgy viselkedtek, mint a hitetlenek, természetesnek fogadva el a menny kegyelmét. S emlékezzünk, ők leprások voltak, de még ez a csapás sem fordította a szíveiket Isten felé. Ne lepődjünk hát meg, ha azok, akiknek az otthonai megsemmisültek, ők pedig megsebesültek a bombázásban, nem jutottak megtérésre ettől. Miután csillapították az éhségüket, kifosztották a szíriaiak sátrait. Bizony, „nincs új dolog a nap alatt” (Préd1:9). Ugyanúgy volt fosztogatás akkor is, mint ma, bár az övék messze nem volt olyan aljas és hitvány, amilyen manapság megszokott.

S miért „nincs új dolog a nap alatt”? Mert „mint a vízben egyik orca a másikat megmutatja, úgy egyik embernek szíve a másikat” (Péld27:19). Az ember akár évszázadokkal Krisztus előtt, akár Krisztus után él, akár civilizált vagy civilizálatlan, a szíve romlott. A civilizáció nem okoz változást senkiben, mert a civilizáció (nem keverendő össze az erkölccsel és a közerkölccsel) nem más, mint külső burkolat. De térjünk vissza az igeszakaszunkhoz. A leprások, meggazdagodva a szíriai zsákmányból, nem járultak hozzá az éhező szamaritánusok helyzetének megkönnyítéséhez, márpedig ez volt az, amit Jahve megígért. Figyeljük meg a folytatást: „És monda egyik a másiknak: Nem igazán cselekszünk: ez a mai nap örömondás napja, ha mi hallgatunk, és a virradatot megvárjuk, büntetés ér bennünket; most azért jertek és menjünk el, és mondjuk meg a király házában.” (2Kir7:9) Az éhező város megsegítésének isteni célját nem hiúsíthatta meg ezeknek a leprásoknak a kapzsisága, mert az Ő tanácsvégzésének meg kell valósulnia. De figyeljük meg, hogyan ment ez végbe.

Ahogy Isten titokban munkálkodott ezekben a leprásokban a 3-4. versekben, úgy tett most is. Először az önfenntartás ösztönének, itt a lelkiismeretnek adott impulzussal. De figyeljük meg, miképpen működik a lelkiismeret az újjá nem születetteknél: nem megdöbbenést és szomorúságot kelt a kegyelmes Isten megsértése miatt, hanem félelmet ébreszt a következményeket illetően. Ez világosabb lesz, ha így fordítjuk a szavakat: „Ha várunk virradatig, büntetésre lelünk”. De amíg Isten nem munkálkodott bennük titokban, addig ők is hasonlatosak voltak a mi nemzedékünkhöz, akiktől az Ő visszatartó keze visszahúzódott, és akik „átadták a saját szívük kívánságainak” – teljesen meggondolatlanok, akik nem törődnek a következményekkel. Ebben az esetben a nagylelkű céljának megvalósítása érdekében Isten valamekkora félelemmel sújtotta ezeket a leprásokat és

nemcsak azt értette meg velük, hogy alávalóságot cselekedtek, de azt is, hogy hamarosan lesújt rájuk az Ő haragja, ha nem hajlandók megosztani a jó hírt az éhező embertársaikkal.

„Most azért jertek és menjünk el, és mondjuk meg a király házában” (2Kir7:9). Itt, mint mindenütt máshol is, nagyon kell óvakodnunk a Szentírás helytelen alkalmazásától. Nagyon könnyű beleolvasnunk a saját gondolatainkat az Ígébe, s így találni meg azt, amit keresünk. Azok aki annyira lelkesek a fiatal hívők arra buzdításában, hogy legyenek evangélisták és prédikálják az evangéliumot kivétel nélkül mindenkinek, valószínűleg találnának ebben az igeversben egy olyan szakaszt, amire a személyes munka szükségességéről szóló beszédet alapozhatnák, mégis teljesen indokolatlan lenne ilyesmire felhasználni. Ez az igevers egyáltalán nem azt tanítja előképként, hogy minden keresztyén kötelessége a „jó hírek” hirdetése mindenkinek, akikkel csak kapcsolatba kerülnek. A Szentírás nem mond ellent önmagának, és nem más, mint Maga az Úr Jézus parancsolta meg konkrétan nekünk: „Ne adjátok azt, a mi szent, az ebeknek, se gyöngyeiteket ne hányjátok a disznók elé, hogy meg ne tapossák azokat lábaikkal, és néktek fordulván, meg ne szaggassanak titeket.” (Mt7:6) Ez a parancs arra hivatott, hogy a test nyughatatlan energiáit korlátozza. Ezek a leprások azokhoz vitték a „jó híret”, akik fel voltak készülve azok üdvözlésére, nevezetesen, akik teljesen tudatában voltak annak, hogy éheznek! Hatalmas különbség van azok között, akik „a gyönyörök kedvelői” és megelégszenek azzal, amit azokban találnak, valamint azok között, akik felismerték az efféle dolgok ürességét és mélyen érinti őket az örök jólétük. S ugyanolyan hatalmas különbségnek kell lenni abban is, ahogyan bánunk velünk és beszélünk hozzájuk. Az evangélium nem lesz „jó hír” az előbbieknél, hanem lábbal taposnak azon, ha felkínálják nekik, de az utóbbiak valószínűleg örömmel fogadják majd. S ha eltéveszthetetlenül az utóbbiakkal találkozunk, akkor bűnös dolog lesz önző módon csendben maradni. „És elmenének, és kiáltának a város kapuján állónak, és elbeszélék nékik, mondván: Odamentünk volt a Siriabeliek táborába, és ímé már nem volt ott senki; emberek szava nem hallatszott, csak a lovak és szamarak vannak kikötve, és a sátorok úgy, a mint voltak.” (2Kir7:10)

Mivel nem volt szabad bemenniük a városba, a négy leprás kihívta azokat, akik őrt álltak a város kapujában. Világos és egyszerű nyelven kihirdették a jó híretet, majd rájuk hagyták a továbbiakat. A kapunállók vezetője nem fogadta hitetlenkedve a furcsa híretet, de „hívta az [alárendelt] kapunállókat”,¹⁸ a miközben megmaradt a posztján „és hírré tevék ott benn a király házában” (2Kir7:11), ott és akkor, az éjszaka közepén. Itt is láthatjuk az Úr folytatólagos, bár titkos munkálkodását. Ő volt az, aki rábírta a kapunállót, hogy figyeljen oda a most hallottakra.

Bármilyen váratlanul is érték az elhangzottak, s bár túl szépnek tűnt ahhoz, hogy igaz legyen, mégis, isteni indíttatásra úgy döntött, hogy elhiszi a jó híretet és azonnal tájékoztatja királyi urát azokról. A kapunálló azonban mégis teljesen szabadon cselekedett és eleget tett a személyes felelősségének. Milyen csodálatosak az útjai annak, Akivel dolgunk van!

„És felkele éjszaka a király, és monda az ő szolgálóinak: Megmondom néktek, mit csinálnak velünk a Siriabeliek. Tudják, hogy éhen vagyunk, és csak azért mentek ki a táborból, hogy elrejtőzzenek a mezőn, mondván: Mikor kijönnek a városból, megfogjuk őket elevenen, és bemegyünk a városba.” (2Kir7:12) A király reakciója a jó hírekre teljes mértékben jellemző volt rá, összhangban volt minden más, róla feljegyzett dologgal. Ahelyett, hogy hálát adott volna a jó hírek hallatán, a kételkedésének adott hangot: ahelyett, hogy meglátta volna Isten kegyelmes kezét, azt gyanította, hogy az ellenségei állítottak neki ravasz csapdát. Talán azt mondhatná valaki: nagyon természetes volt Jórám számára így érvelni, a király okosan és bölcs óvatossággal járt el. Természetes valóban volt, de lelki nem! Egyetlen

¹⁸ Károlinál: *Kiáltának azért a kapunállók – a ford.*

gondolata sem volt arról, hogy az Úr most állta a prófétáján keresztül adott szavát, hanem egyszerűen csak a testi elme okoskodása volt ez, Vele ellenségeskedve. Az egyik mód, ahogyan a testi elme kifejezi magát, az erőltetett okoskodás, ami megpróbálja félremagyarázni Isten csodálatos tetteit és határozatait.

Amikor Isten világosan és konkrétan beszélt, nem az okoskodás a mi dolgunk, hanem az, hogy elpecsételjük: Ő igaz, s megkérdőjelezés nélküli hittel fogadjuk el, amit mondott. Ha ez egy ígéret, várjuk, hogy beteljesítse. A király kételkedése csak annak bemutatására szolgál, hogy a leprások által hozott hírek elvesztek volna a kapunállóknál és a teljes királyi udvarban, ha Isten nem munkálkodott volna titokban, de hatékonyan mind emezekben, mind amazokban. Ennek megfelelően olvassuk ez után: „Akkor felele egy az ő szolgálói közül, és monda: Ki kell választani a megmaradt lovak közül, a melyek a városban megmaradtak, ötöt, - ímé épen olyanok ezek, mint Izráelnek egész sokasága, a mely megmaradt; ímé épen olyanok ezek, mint Izráel egész sokasága, a mely elpusztult, - és küldjük ki, hadd lássuk meg.” (2Kir7:13) Ez is „az Úrtól” volt. Ő volt az, aki bátorságot és bölcsességet adott ennek a szolganak, hogy vitába szállhasson az urával. Ő ismerte az embert, akivel dolga volt, amint a „küldjük ki, hadd lássuk meg” szavai mutatják, azonnal emlékeztetve minket a 2Kir6:10-re, ahol a király „elküldetett”, hogy meglássa, Elizeus figyelmeztetése valódi-e.

Semmi sem veszíthető el (leszámítva esetleg a lovakat) ha a szolga javaslatát meghallgatják, de sokat lehet azzal nyerni. Ahogyan az isteni célokat nem hiúsíthatta meg a leprások kapzsisága, úgy ezt nem tehetette meg a király kételkedése sem. Isten volt az, aki kegyes fogadtatásban részesíttette a szolga tanácsát az ura szemében, s ezért olvassuk: „És vevének két szekeret lovakkal, és kiküldé a király a siriaiak hadserege után,¹⁹ mondván: Menjetek el és nézzétek meg.” (2Kir7:14) Isten útjai és cselekedetei ugyanolyan tökéletesek a végrehajtásukban, mint az eltervezésükben. De jegyezzük meg: jóllehet Jórám engedett a szolgája sürgetésének, azt mégis némi hitetlenséggel tette meg, ami az jelez, hogy „a siriaiak hadserege után” küldött, mintsem a „a siriaiak táborába”. „És mikor utánuk mentek egész a Jordánig, ímé az egész út rakva volt ruhákkal és edényekkel, a melyeket a siriaiak a sietségben elhánytak.” (2Kir7:15). Nem átmeneti, görcsös félelem ragadta meg őket, hanem teljes és tartós. Amikor Isten munkálkodik, azt hatékonyan teszi.

„És mikor visszajöttek a követek, és elmondák ezt a királynak: Kiment a nép, és kirabolta a Siriabeliek táborát, és egy köből zsemlyelisztet egy sikluson, és két köből árpát egy sikluson vettek, az Úrnak beszéde szerint.” (2Kir7:15-16) Természetesen így volt, mert Istennek egyetlen szava sem eshet a földre, hiszen az az Ő Ígéje, Aki „nem hazudhat” (Tit1:2). Az emberek gúnyolódhatnak rajta, a királyok fogadhatják hitetlenséggel még akkor is, amikor a határozott beteljesedéséről tesznek nekik jelentést, de mindez nem befolyásolja az igazságtartalmát. „Áldott legyen az Úr, a ki nyugodalmat adott az ő népének, az Izráelnek, minden ő beszéde szerint, csak egy beszéde is hiábavaló nem volt minden ő jó beszédei közül” (1Kir8:56). Meg kell jegyezni, hogy a jövődőlés, amit Elizeuson keresztül adott, nem ködös és általános módion teljesedett be, hanem konkrétan és az utolsó betűig. Ez is a mi okulásunk és vizsgálatunk végett lett feljegyezve.

Hatodik, a csoda jelentése

Miután mindent megpróbáltunk előhozni erről a csodáról, a lelki jelentőségének legalábbi nagy vonalakban világosnak kell lennie minden keresztyén olvasó számára. Azt mondjuk, „nagy vonalakban”, mert minden részletét nem kell a kép egy-egy ecsetvonásának tekinteni. Először, az éhező samaritánusokat biztosan tekinthetjük a pusztuló bűnösök

¹⁹ Károlinál: *kiküldé a király a siriaiak táborába – a ford.*

jelképének. Ők nem keresték Istent és nem vártak Tőle enyhülést. Egyáltalán nem, inkább hátat fordítottak Neki és a bálványimádásra adták a fejüket. A legkétségbeejtőbb ínségre jutottak, s teljesen képtelenek voltak magukat megszabadítani. Ebbéli állapotukban pontos képét adtál Ádám bukott és megromlott utódai állapotának és helyzetének.

Másodszor, Benhadában és a seregében, akik a samaritánusok elpusztítására törekedtek, a Sátánnak és a légióinak a képét látjuk, aki fáradhatatlanul próbálja elpusztítani az emberek lelkét, „keresvén, kit elnyeljen” (1Pt5:8). Harmadszor, az éhező izraeliták isteni megszabadításában látványos előképét látjuk Isten választottjai üdvözítésének. Az evangélium itt bemutatott konkrét része megjelenik azokban a furcsa eszközökben, amiket Isten alkalmazott a szabadításhoz, nevezetesen, amikor magukat a szíriaiakat használta az élelmiszerutánpótlás biztosítására azok számára, akiket az áldozatainknak vélték. Vajon nem emlékeztet minket ez arra az igeversre, „hogy a halál által megsemmisítse azt [mint végrehajtót], a kinek hatalma van a halálon, tudniillik az ördögöt” (Zsid2:14)? Bár Maga a Megváltó jelentette ki: „ez a ti órátok, és a sötétségnek hatalma” (Lk22:53), mégis megengedte, hogy a kígyó az Ő sarkát mardossa, s ezzel szabadította ki annak foglyait. Bármennyire is hihetetlennek tűnik egy gögös filozofusnak, Krisztus megaláztatása által lett az Ő népe felmagasztalva, az Ő szegénysége által gazdagodtak meg, az Ő halála által nyertek életet, s azáltal jutott el az áldás mindegyikükhöz, hogy Ő „átokká” lett!

Hetedik a csoda folytatódása

„A király pedig [akikben Isten munkálkodott titokban, hogy ezt tegye] azt a főembert, a kinek kezére szokott támaszkodni, oda rendelte a kapuhoz. És a nép eltapodá őt a kapuban, és meghala, a mint az Isten embere [nem egyszerűen 'Elizeus'] megmondotta, a ki megjövendölte ezt, mikor a király lement hozzá. És teljesen így történt vele” (2Kir7:17, 20). Azaz, a megfelelő időben az isteni fenyegetés valósággá vált, betű szerint beteljesedett. Valóban nagyon komoly dolog volt ez, a szörnyű folytatása mindannak, amit a 2Kir7:1-2-ben láttunk. Hasonló módon fog még Isten válaszolni ennek az elkorcsosult kornak a kételkedésére és gúnyolódására is. Bármily nagyon nevesse most ki ez a világ Isten szolgálait, az örökkévalóságban majd a fogaikat fogják csikorgatni és a kínszenvedés lesz az osztályrészük. Ez a folytatás teszi teljessé a jelképes előképet az elvetettek kárhozatának bemutatásával. Az evangélium ugyanúgy a halál illata a halálra, mint ahogyan az élet illata az életre. A hitetlenek „látni fogják” a Krisztussal együtt ünneplő választottakat úgy, ahogyan a gazdag ember is látta Lázárt Ábrahám kebelében, de nem fognak abban részt venni.

27. fejezet: a tizenhatodik csoda – a súnemita visszatér

Első, a csoda valósága

A 2Kir8 első hat verse olyan eseményt jegyez fel, amit elég nehéz besorolni Elizeus szolgálatával kapcsolatosan. Ezalatt ezt értjük: talán nyitott kérdés, hogy vajon azok közé a csodák közé kell-e sorolnunk, melyek az ő közreműködésével történtek. A keresztyén szerzők többsége kétségtelenül úgy tekint erre az epizódra, mint a gondviselés kegyelmes és csodálatos működésére, semmint egy természetfeletti eseményre. Velük nincs vitánk, mert ez főleg a megfogalmazás kérdése – egyesek az egyik, mások a másik módon határozzák meg a „csodát”. Sem doktrínális, sem gyakorlati jelentőségű kérdésről nincsen szó: egyszerűen csak a személyes vélemény dolga, hogy ezt az eseménysorozatot az isteni kormányzás szokásos menetébe soroljuk be úgy, ahogyan Isten elrendezi minden teremtményének életútját, konkrétabb módon pedig gondoskodik minden egyes kedves gyermekéről, vagy úgy tekintjük az itt elhangzottakat, mint a gondviselés működése felett álló valamit. A jeles szabadulások, amiket Isten népe megtapasztal az Ő különleges gondviselésének működése során egyúttal ugyanúgy Isten bölcsességének és a hatalmának megnyilvánulásai is, mint azok, amiket sok teológus technikailag az Ő „csodáinak” nevez, s nekünk is így kell ezekre tekinteni. Miközben erőteljesen elítéljük a modern irányzatot, ami tagadja és leszólja a természetfelettit, most nem bocsátkozunk vitába arról, hogy „a csodák korszaka” véget ért-e, vagy sem. Ahhoz viszont hangsúlyosan ragaszkodunk, hogy az isteni beavatkozás kora a legbiztosabban nem a múlté. Isten ugyanúgy kész meghallgatni az igazak kiáltását ma is, ahogy kész volt Mózes és a próféták korában, s ugyanolyan kegyesen és kegyelmesen megválaszolja a hit imáit, hogy az nem magyarázható az úgynevezett „természeti törvényekkel”, amint arról a szerző és kétségtelenül sok olvasó is bizonyosságot tehet. Akár „csodáknak” nevezed a beavatkozásait, akár nem, egy dolog bizonyos: az Úr még mindig erősnek mutatkozik azok oldalán, akiknek a szíve tökéletes (becsületes, őszinte) Iránta.

Második, a csoda kapcsolata

Erre utalnak a történetünk nyitó szavai. Az „és”²⁰ felett, ami oly gyakran fordul elő a Szentírásban soha nem elhamarkodottan átugrani. Isten Ígétében nincsen semmi értelmetlen, sem felesleges, s minden szótagnak meg kell adni a maga jelentőségét és súlyát. A jelentőségének megállapításához meg kell állnunk és fel kell tennünk a kérdést: Mikor? S a válasz megtalálásához térjünk vissza a közvetlen szövegkörnyezethez – ami gyakran arra kényszerít minket, hogy hagyjuk figyelmen kívül a fejezet-felosztást. Ezt téve jobban észrevesszük majd a kapcsolatot két dolog vagy esemény között, s az erkölcsi viszonya az egyiknek gyakran alátámasztja a másikat, nemcsak mint ok és okozat, de mint előzmény és következmény is.

Futólag rámutathatunk, hogy az „és” [akkor, ezután stb.] a Máté evangéliumának egyik kulcsszava, amit össze kell kapcsolni a „mikor” és az „attól az időtől kezdve” kifejezésekkel (lásd Mt4:1, 17; 15:1, 21; 25:1; 26:14). Sok esemény mélyebb jelentősége ennek az egyszerű szabálynak a betartásával deríthető ki: kérdezzük meg az „akkor”-t – mikor?

A jelen esetben a csoda, amit szeretnénk megvizsgálni, közvetlenül kapcsolódik a bevezető „és” segítségével az előzőhöz. Szoros kapcsolat áll fen tehát közöttük: az egyik a

²⁰ Az angol változatban itt is, mint sok más helyen a „then” (akkor, ezután) szó szerepel. – *a ford.*

másik folytatódása. Amikor a 2Kir7-et elemeztük, láttuk, milyen csodálatosan munkálkodott Jahve az éhezõ samáriaiak megsegítésében, ellátva õket bõséges eleséggel anélkül, hogy ez neki fáradságba vagy költségbe került volna, az ellenségeik által betöltve a szükségleteiket, amikor azok a saját nagy készleteiket hagyták maguk mögött. De mint rámutattunk, nem ismerték el a kezet, amely oly nagylelkûen szolgált nekik, sem pedig az Ő jóságát és nem is dicsérték ezért a könyörületeért. Nem volt helye a gondolataikban, mert fájdalmas módon elszakadtak Tõle és a bálványimádásra adták a fejüket. Következésképpen itt is, mint mindenütt máshol, elválaszthatatlanul összekapcsolódva látjuk a „háládatlanok, tisztátalanok” kifejezéseket (2Tim3:2). Ahol nincs valódi kegyesség, ott nincs igazi hála sem, s ahol nincs hála, az biztos jele a szentség hiányának. Ezzel az ismervvel tehetjük próbára a szívünket: ténylegesen értékeljük az isteni kegy ajándékait vagy természetesként fogadjuk azokat?

Kis dolognak tûnhet az embereknek, hogy hálásak-e vagy sem az Alkotójuk és Gondviselõjük nagylelkûségéért, de Ő megjegyzi a válaszreakcióikat és elõbb vagy utóbb, de annak megfelelõen szabályozza a velük kapcsolatos kormányzó cselekedeteit. Őt nem fogják büntetlenül semmibe venni. Akát ítéletesen, akár könyörületesen cselekszik, Isten megköveteli az Ő kezének elismerését akár bûnbánó meghajlással a vesszõje alatt, akár a szívünk dicséretét. Amikor Mózes azt követelte a fáraótól, hogy engedje el a hébereket egy háromnapos utazásra a pusztába ünnepet ülni az Úrnak, õ gögõsen így válaszolt: „Kicsoda az Úr, hogy szavára hallgassak, és elbocsássam Izráelt? Nem ismerem az Urat és nem is bocsátom el Izráelt.” (2Móz5:2) Mielõtt azonban Isten csapásai befejezõdtek volna, a varázslók már mondták: „Az Isten ujja ez” (2Móz8:19), s maga a király is megvallotta: „Vétkeztem az Úr ellen, a ti Istenetek ellen” (2Móz10:16). Konkrét parancsot kaptunk rá, hogy „magasztaljátok az Urat, mert jó” (Zsolt136:1), s ha az emberek megszegik ezt a parancsot, Isten kimutatja az irántuk érzett nemtetszését. Az egyik oka annak amiért tisztátalanságra adta a pogányokat, hogy „hálátlank” voltak (Rm1:21, 24).

Harmadik a csoda természete

Isten különbözõ módszereket alkalmaz a hálátlank nép megbüntetésére. A csapásai között a fõ a „négy nehéz ítélet”, nevezetesen „fegyver, éhség, vadállat és döghalál” (Ezék14:21) az ember és a barom kiirtására. Jelen esetben a másodikat látjuk ezen ítéletek közül. „És Elizeus szólott volt annak az asszonynak, a kinek a fiát feltámasztotta volt, mondván: Kelj fel, és menj el a te házadnépével együtt, és tartózkodjál, a hol tartózkodhatol; mert az Úr éhséget hívott elõ, és el is jött a földre hét esztendeig.” (2Kir8:1) Ezt mi csodának tekintjük, mégpedig Elizeushoz kapcsolódónak. Elõször is azért, mert ez a bejelentés prófécia volt, egy természetfeletti kijelentés, amit Istentõl kapott, majd átadta az asszonynak. Másodsor, mert konkrétan elhangzik, hogy „az Isten emberének beszéde” (2Kir8:2), jelezve, hogy a hivatalos minõségében járt el. Harmadsor, mert mind a 2Kir8:1-ben és 5-ben ez az esemény határozottan kapcsolódott az elõzõhöz – a halott fiának megelevenítéséhez.

De a mostani csoda semmiképpen sem korlátozódik az éhségre, amit az Úr küldött rá Samáriára, sem pedig a prófeta azzal kapcsolatos ismereteire, valamint a közreadására. Ebben is látnunk kell Isten kegyelmes gondoskodását, amivel mentesíti az asszonyt annak borzalmaitól. Az éhség rendszerint a tartós szárazság következménye az amiatt fellépõ természetihiány és minden növény kiszáradása következtében, bár egyes esetekben a szüntelen esõzés okozza, ami meggátolja a farmereket a gabona learatásában. Nos, ha tetszett volna az Úrnak adhatott volna esõt ennek az asszonynak a földjére, még ha vissza is tartotta volna azt a szomszédjaitól (lásd Ám4:7), vagy meggátolhatta volna az õ földjeinek elárasztását, hogy a gabonája begyûjthetõ maradjon, illetve valamilyen titokzatos módon megadhatta volna az élelmét és a ki nem fogyó olaját (1Kir17:16). S bár az Úr egyiket sem használta e rendkívüli módszerek közül, mindazonáltal ugyanolyan hatékonyan gondoskodott róla a gondját viselve.

Negyedik, a csoda hosszúsága

Ez a konkrét éhség nem kevesebb, mint hét évig tartott, ami dupla olyan hosszú volt, mint az, amit Isten Illés korában küldött Samáriára (Jak5:17). Amikor az emberek nem hajlandóak megalázkodni Isten hatalmas keze alatt, Ő még súlyosabban helyezi rájuk a vesszőjét. Ahogyan az egymás utáni csapások, amiket Ő küldött Egyiptomra, egyre keményebbek lettek, s ahogyan a Jelenések könyvében említett ítéletek is egyre kétségbeejtőbbek a természetüket tekintve. Isten régen felszólította Izraelt: „Gondoljátok meg jól a ti útaitokat!”, majd elpanaszolta, hogy az Ő házát elhanyagolták, miközben csak a sajátjaik újjáépítésével voltak elfoglalva. Ezt mondta nekik: „Azért vonták meg tőletek az eget a harmatot, vontá meg a föld az ő termését. És pusztulást rendeltem a sík földre és a hegyekre, a búzára és a borra, az olajra és mindarra, a mit a föld terem; sőt az emberre és a baromra és minden kézimunkára is.” (Agg1:10-11) Így volt ez most a lázadó és bálványimádó szamaritánusokkal is.

Ötödik, a csoda jótéteményese

Ő volt „az asszony, a kinek a fiát feltámasztotta volt” Elizeus. Korábban a 2Kir4-ben találkoztunk vele. Ott láttuk, hogy egyedül ő volt az, akinek gondja volt Isten szolgájára: nemcsak behívta a házába egy-egy étkezésre, valahányszor csak arra járt, hanem épített neki egy hálókamrát és be is rendezte azt (2Kir4:8-10). Utána láttuk a figyelemre méltó hitét, mert ahelyett, hogy a kezeit tördelte volna gyermeke hirtelen halála miatt azonnal elindult a Kármel hegyére, ahol Elizeus akkor tartózkodott, azzal a nyilvánvaló várakozással, hogy Isten majd gondoskodik róla ebben a nagy bajban a szolgáján keresztül. S nem is csalódott a reménységében: csoda történt és a halott fia megelevenedett. Most azonban küszöbön állt a hét éves éhínség. Elizeus nem tartotta magában az Úrtól kapott tájékoztatást, hanem jó célokra használta fel, gondolva a családra, akik korábban kedvesen bántak vele: figyelmeztette az asszonyt, hogy súlyos ítélet készül lesújtani Samária földjére. A próféta cselekedete fontos tanításokat tartalmaz a számunkra, különösen azoknak, akik Isten szolgálói. Először is megmutatja nekünk, hogy nem szabad önző módon megtartanunk azt a lelki világosságot, amit Isten ad nekünk, hanem tovább kell adnunk azoknak, akik készek azt befogadni. Másodszor, Isten szolgájának nem szabad elveszítenie az érdeklődését azok iránt, akik számára Isten a múltban áldássá tette őt, hanem keresnie kell az alkalmakat, hogy tovább segíthesse őket a lelki dolgokban, különösen igyekezve kimutatni a hálóját azok iránt, akik korábban összebarátkoztak vele. Ez gyakorta a leghatékonyabban az imádkozással érhető el értük, vagy különleges üdvözlő Íge elküldésével (Rm16:6, 2Tim1:16). Elizeus nem gondolta, hogy már kiegyenlítette az adósságát ezzel az asszonnyal szemben a fia feltámasztásával, így mivel új veszély keletkezett, időben adott neki tanácsot. Harmadszor, itt azt látjuk, hogy Isten megtiszteli azokat, akik Őt tisztelik. A múltban az asszony szolgálta az Ő szolgájának evilági szükségleteit, s Ő ezt nem felejtette el. A prófétát a próféta nevében fogadta, s most a próféta jutalmát kapta – világosságot a saját útján.

„És Elizeus szólott volt annak az asszonynak, a kinek a fiát feltámasztotta volt, mondván: Kelj fel, és menj el a te házadnépevel együtt, és tartózkodjál, a hol tartózkodhatol” (2Kir8:1). Mivel az egész történetben sehol sem említi a férjét, elképzelhető, hogy meghalt a 2Kir4 és 8 között eltelt időben, s most az asszony özvegy volt. Ha igen, akkor az Úr különleges gondoskodását szemlélteti az özvegyekről és az árvákról. De figyeljük meg az Ő szuverenitásának gyakorlását ennél az alkalomnál, mert Ő nem mindig egyformán jár el. Egy korábbi éhínség idején csodálatos módon tartotta fenn a sareptai özvegyasszonyt, biztosítva az ételmét és az olaját. Ugyanezt megtehetné volna most is, de más eszközöket tetszett Neki használni, de ugyanolyan valóságosokat s hatékonyakat minden szükséglete betöltése végett.

Nekünk soha nem szabad előírunk az Úrnak, vagy gondolatban korlátoznunk Őt a bármely konkrét formára a szabadítás sugárútján, hanem bizalommal át kell adnunk magunkat az Ő kezébe és szelíden alá kell vetnünk magunkat a sorsunkat elrendelő királyi, de minden vonatkozásban bölcs rendelkezésének.

„Kelj fel, és menj el a te házadnépével együtt, és tartózkodjál, a hol tartózkodhatol.” Milyen gyakorta vagyunk arra emlékeztetve, hogy nincs itt maradandó városunk, aminek arra kell készítenie minket, hogy minden földi dolgot nagyon könnyű kézzel tartsunk. Ez az esemény arra is emlékeztet, hogy az igazaknak sok kényelmetlenségük lesz a gonoszok viselkedése miatt, mindazonáltal az Úr bizonyoságot tesz a különleges gondoskodásáról a választottjairól, amikor az Ő ítélete lesújt egy nemzetre. Figyeljük meg, milyen komoly próbának volt alávetve ezúttal ennek az asszonynak a hite. Nem kis dolog volt a számára elhagyni az otthonát és a birtokát, s a házanépével másik országba utazni, amelynek lakosai hosszú időn át ellenségeskedtek az izraelitákkal. Ez megkövetelte a feltétel nélküli bizalmat Isten szolgájának a szavahihetőségében. Ó, kedves olvasóm, semmi más nem elegendő az emberi szív számára ilyen veszélyben, csak az igaz hit Istenben és az Ő Ígésében. De annak az elméjét, aki bízik Benne, megtartja teljes békességben.

„És felkelt az asszony, és az Isten emberének beszéde szerint cselekedék” (2Kir8:2). Figyeljük meg alaposan, miképpen van ez megfogalmazva: Elizeus utasítását többnek tartotta, mint egy személyes jóbarát kedves tanácsának, Isten hírnökének tekintve őt a maga számára. Más szóval, a próféta felett álló Mesterére nézett és Tőle származónak fogadta el a tanácsot. Azaz, hitben cselekedett, ami teljesen összhangban állt a róla korábban feljegyzettekkel. Semmi utalás nincs arra, hogy zúgolódott volna a sora miatt, vagy panaszkodott volna a próba súlyossága okából. Nem, amikor működik a hit, a zúgolódás lelke el van nyomva. Viszont amikor zsörtölődünk a sorsunk miatt, az biztos bizonyítéka annak, hogy a hitetlenség uralkodik bennünk. De nem engedett a fatalista tétlenségnek sem, és nem mondta, hogy ha Isten éhínséget rendelt el, nekem meg kell hajolnom előtte, s ha elpusztulok, hát elpusztulok. Ehelyett racionális teremtményként járt el, teljesítette a kötelességét, elhagyta a veszély helyét és egy ideiglenes menedékhelyen talált menedéket.

„És elment ő és az ő háznépe, és lakék a Filiszteusok földében hét esztendeig.” (2Kir8:2) Meg kell említeni, hogy nem Júdának a velük szomszédos területein, mert valószínűleg már akkor is igaz volt, hogy „a zsidók nem barátkoznak a samáriaiakkal” (Jn4:9). Szomorú, de igaz, hogy a keresztyén gyakran kedvesebb bánásmódban részesül idegenektől, mint azoktól, akik Isten népének vallják magukat. Ennek az izraelita asszonynak nem volt joga isteni engedély nélkül a filiszteusok közé menekülnie, mert Isten megmondta Izraelnek: „És legyetek nékem szentek, mert én, az Úr, szent vagyok, a ki kiválasztottalak titeket a népek közül, hogy enyéim legyetek.” (3Móz20:26) S ezért jelentette ki: „ímé oly nép, a mely maga fog lakni, és nem számláltatik a nemzetek közé” (4Móz23:9). De jegyezzük meg jól, hogy nem az hangzik el, hogy „letelepedett” a filiszteusok földjén, hanem csak „lakott” ott, ami azt jelenti, hogy nem asszimilálódott, hanem idegenként élt közöttük (v. ö. 1Móz23:4, 3Móz25:23).

„És lakék a Filiszteusok földében hét esztendeig.” Ez biztosan figyelemre méltó és nagyon áldott dolog. A filiszteusok sokáig voltak Izrael ellenségei, nemrég még háborút is vívtak ellenük. De mégis ott volt ez az izraelita asszony és a házanépe, akik békességben élhettek közöttük úgy, hogy ők töltötték be az átmeneti szükségleteiket! Ebben Isten titkos hatalmát kell látnunk munkálkodva az asszony javára és jóindulattal van iránta a szemükben. Az Úr soha nem okoz csalódást azoknak, akik valóban bíznak Benne, és ahogyan ez az asszony tisztelte az Ő Ígését a prófétáján keresztül, most Ő úgy tisztelte meg az ő hitét. Az útjai kedvére voltak az Úrnak, ezért kibékítette vele az ellenségeit.

„Mikor pedig elmúlt a hét esztendő, visszatért az asszony a Filiszteusok földéből” (2Kir8:3). Ez ugyanolyan áldott dolog. Nem találta a filiszteusok társaságát olyan

kellemesnek, hogy élete hátralevő napjait közöttük akarta volna eltölteni. De figyeljük meg a szavakat. Nem azt mondja, hogy „amikor az éhínségnek vége szakadt”, akkor tért vissza Samáriába, hanem a próféta által említett „hét esztendő elmúltával” – Istennek a szolgáján keresztül adott Ígéje irányította őt! „És elment, hogy panaszkodjék a királynak az ő házáért és szántóföldeiért.” (2Kir8:3) Nem világos, hogy a tulajdona visszaszállt-e a koronára a kivándorlása alatt, vagy valaki törvénytelenül ragadta azt magához és most nem volt hajlandó visszaadni, de akárhogy is volt, ő nem bújta ki a kötelessége alól, hanem aktívan teljesítette a kötelezettségét. Nem hitt a passzív ellenállásban, s nem várta, hogy Isten majd közbelép, miközben halasztotta a kötelességteljesítést – ami nagy szemtelenség lett volna. Scott rámutatott, miképpen szemlélteti ezt az ígevers „az előljárói hivatal jótéteményét” és joggal tette hozzá a következőket: „A hívők a fontos alkalmakkor élhetnek a közösség tagjaiként őket megillető kiváltságokkal, amennyiben nem a kapzsiság vagy a neheztelés mozgatja őket, nem mutatnak porlekedő lelkületet és nem fellebbeznek kétes vagy gyanús ügyben. Az uralkodóknak pedig személyválogatás nélkül kell megítélniük az igazságot és kényszeríteni az igazságtalan a kártérítésre.” Ha ez az asszony most nem a királyhoz fellebbezett volna a saját tulajdonának a visszaszerzéséért, akkor elnézett volna egy rossz dolgot és megtagadta volna az igazság alapelveinek fenntartását.

Hatodik, a csoda folytatódása

Ez ugyanolyan látványos, mert a felkent szemek világosan észreveszik majd Az Úr hatalmának működését a szolgálóleánya javára. „A király pedig beszélt Géházzal, az Isten emberének szolgájával, mondván: Beszélj el, kérék, nékem mindazokat a csudálatos dolgokat, a melyeket Elizeus cselekedett. És mikor elbeszélé a királynak, mimódon támasztotta fel a halottat, ímé az asszony, a kinek a gyermekét feltámasztotta volt, éppen akkor kiáltott a királyhoz az ő házáért és szántóföldeiért; és monda Géházi: Uram király, ez az az asszony és ez az ő fia, a kit feltámasztott Elizeus. És kikérdezé a király az asszonyt, és az elbeszélé néki; és ada a király ő mellé egy udvari szolgát, mondván: Adasd vissza néki minden jószágát, és a szántóföldnek minden hasznát attól az időtől fogva, a mióta elhagyta a földet egész mostanig.” (2Kir8:4-6) Ki ne látná Isten irányító kezét a király ama kívánságában, hogy halljon Elizeus csodáiról, egy olyasvalaki jelenlétében, aki azokat jól ismeri, a királynak az asszony iránti érdeklődésében és a szándékában, hogy teljes visszaadást biztosít neki?

Hetedik, a csoda leckéje

A megjegyzéseink során felhívtuk a figyelmet ennek az eseménysorozatnak sok részletére, amiket hasznos a szívünkre vennünk. De van egy kiemelkedő dolog, ami különösen megköveteli a figyelmünket, nevezetesen Isten csodatevő gondviselése az asszony javára – Elizeuson, a filiszteusokon, Géházin és Izrael királyán keresztül. S még mindig így jár el az Övéivel, kegyelmesen gondoskodva róluk a gonosz nap alatt. Bármik is legyenek az eszközei vagy a szerszámai, amit a menedékünk biztosítása érdekében használ a bajban, az ugyanúgy „az Úr műve”, aminek „csodálatosnak kell lennie a szemünkben”, különösen mikor a gonoszokat kényszeríti arra, hogy kedvesen bánjanak velünk. A 107. zsoltár végén miután felsorolta a különféle szabadításokat, amikben az Úr részesítette a Hozzá kiáltókat, ezt a megjegyzést teszi: „A bölcs, az eszébe veszi ezeket, és meggondolják az Úrnak kegyelmességét!” Minél nagyobb gondot fordítunk Isten kezének megfigyelésére, amint gondot visel rólunk, annál jobban megértjük majd ezt a kegyelmességet és annál jobban fogunk Benne bízni.

28. fejezet – a tizenhetedik csoda: a király halála

A 2Kir8 nyitó verse arról tájékoztat bennünket, hogy az Úr idézte elő a hétéves éhínséget Samáriában s ezt az egyik dolognak tartottuk a mennyből származó „súlyos ítéletek” közül. Azt, amit most vizsgálunk meg, nem úgy kell tekintenünk, mint ami az éhínség után, hanem inkább úgy, mint ami annak elején történt. Miután végigkövette a súnemi asszony történetét, a Szentlélek felveszi a 2Kir8:1 fonalát és beszámol nekünk magának a prófétának a tevékenységéről. „És Elizeus elment Damaskusba” (2Kir8:7). Ő is elhagyta Samáriát, mert most, hogy az Úr haragja volt rajta, nem neki való hely volt. Amikor Isten ítélettel sújt egy népet, az átmeneti csapásai rendszerint lelki megfosztással is társulnak, gyakran a szolgáinak „elrejtőzésével” (Ézs30:20), s Isten népe olyanná válik, mint „a pásztor nélküli juhok” – az egyik legfájdalmasabb csapás, amit megtapasztalhatnak. Így volt ez Izraellel is a korábbi éhínség napjaiban Akháb idején. Ott semmi utalás nincs arra, hogy Illés akár csak egyszer is prédikált volna a három és fél év alatt, mert az Úr Kérithbe majd Sareptába küldte őt.

Valóban szomorú bármely nép helyzete, amikor nemcsak átmeneti ostromzásban van részük, de még a lelki áldások is elvétetnek tőlük. A bírák korában, amikor „mindenki azt cselekedte, a mi jónak látszott az ő szemei előtt” (Bír21:25), ezt olvassuk: „abban az időben... nem vala nyilván való látomás” (1Sám3.1). Ez azt jelenti, hogy nem volt az Úrnak beiktatott szolgája, akihez a nép fordulhatott volna az isteni elme és akarat megismerése végett. S Ezékiel korában is ki lett hirdetve: „Egy romlás a másakra jő, és egy hír után más támad”, majd mindennek a csúcspontjaként „törvény nem lesz a papnál, sem tanács a véneknél” (Ezék7:26). Bármennyire kevésbé fogja is fel a mai nemzedék, Isten haragjának az összes közül a legkomolyabb, legfélelmetesebb és legvétségesebb jele a Szentlélekkel teljes, hűséges és tanító szolgálat visszatartása. Mert akkor „éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után” [mondja az Úr Isten] (Ám8:11). Sokkal több ez, mint ami a felszínen megmutatkozik abban a rövid kijelentésben, mely szerint „Elizeus elment Damaskusba”.

Valóban komoly ez a rövid és egyszerű mondat, ami kijelenti, hogy a próféta elhagyta Samáriát, mert a szolgálata ott nem kívánatos és elvesztegetett volt. Krisztusról olvassuk a nyilvános szolgálata legelején, hogy „leméne Kapernaumba” (Lk4:31). Miért? Mert Názáretben beteltek haraggal a tanításától (Lk4:28-29). „És hajóra szállva átkele”. Miért? Mert Kapernaum, az egész város „kérék őt, hogy távozzék az ő határukból” (Mt8:34, 9:1). Ő „eltávozzék onnan”, mert a farizeusok „tanácsot tartának ellene” (Mt12:14-15). „Nem is tón ott sok csodát, az ő hitetlenségök miatt.” (Mt13:58) „Szükséges volt, hogy először néktek hirdettessék az Isten Ígéje; de mivelhogy ti megvetitek azt... ímé a pogányokhoz fordulunk.” (Csel13:46) Amikor Isten más feladatra hív el egy pásztort, a gyülekezetnek, amit elhagy, jó oka van az önvizsgálatra az Úr előtt, hogy nem ők voltak-e ennek oka.

Első, a csoda kapcsolódása

„És Elizeus elment Damaskusba” (2Kir8:7). A nyitó „és” összekapcsolja az eseményt a fejezet első verse után következőkkel. Sőt mi több, mint néhánykor más korábban is, rámutat egy sor látványos ellentétre e között és a szövegkörnyezetben feljegyzett események között. Ott a központi szereplő az istenfélő asszony volt, itt egy gonosz ember. Ott a próféta volt a kezdeményező, beszélt az asszonnyal, itt a király küldött el az Isten emberének megkérdezése végett. Ott a prófétai bejelentése azonnali meghallgatást nyert, itt gúnyosan kikacagták (2Kir8:13). Az elsőben a királyi szolgája az igazat mondta neki (2Kir8:5), ebben a másik király szolgája hazugságot szolt (2Kir8:13). Ott Isten használta a hatalmát és

kegyelmesen gondoskodott az Övéi egyikéről, itt visszavonja a korlátozó kezét és engedi, hogy egy elvetett erőszakos halált haljon. Az előző csoda az asszony tulajdonának visszaadásával ért véget, itt egy szívtelen gyilkossággal ér véget és a bitoló magához ragadja a trónt.

Bár nincs semmi a történetben, ami konkrétan utalna rá, hogy mikor ment el Elizeus „Damaszkuszba”, a bevezető „és” mégis világossá teszi, hogy a próféta utazása a hétéves éhínség időszakában történt, valószínűleg annak egy korai időszakában. Miután ez Úr ez alkalommal nem akart titokzatos és rendkívüli módon eljárni a súnemi asszony megóvása érdekében (mint tette azt a sareptai özvegy esetében), hanem a gondviselés szabályosabb, de nem kevésbé csodálatos elrendezésével cselekedett a javára, úgy tűnhet, hogy ezt a tette szolgájáért is. S ahogyan az asszony a filiszteusoknál keresett menedéket, úgy keresett most ugyanazt Elizeus Szíria fővárosában, még ha pont az az ország volt is az, amely oly hosszan volt ellenséges Samáriával. S nem elrejtőzni ment oda, hanem számított a Mestere védelmére még aközött a nép között is, amelyik oly gyakran fosztogatta Izraelt. Az, hogy Elizeus jelenléte Damaszkuszban nem maradt titokban, világosan kiderül a soron következőből.

Második, alkalom a csodára

„És Elizeus elment Damaskusba” – a világ legősibb városa, talán Jeruzsálem kivételével. Josephus elmondja, hogy „Úz alapította, Arám fia, Sém unokája”. Már az 1Móz14:15 megemlíti Ábrahám korában. i. e. 2000 körül. Elfoglalták a perzsák, a görögök és a rómaiak. Pál ott kezdte a szolgálatát (Csel9:19-22). A mai napig fennmaradt. Ákháb korában Benhadád, miután vereséget szenvedett Samáriában és megkímélték az életét, ezt mondta Izrael királyának: „csinálj magadnak utczákat Damaskusban, mint az én atyám csinált volt Samáriában”. Erre Ákháb ezt válaszolta: „én ezzel a kötéssel bocsátlak el téged. És szövetséget kötött vele, és elbocsátá őt” (1Kir20:34). Arról, hogy Benhadád teljesítette volna valaha is az ígérését, a Szentírás nem tájékoztat, de az Ákhábbal kötött „szövetsége” biztosan adott menedékjogot Elizeusnak. Az, Elizeus nem testi indíttatására menekül Damaszkuszba, hogy elkerülhesse az éhínség nehézségeit és borzalmait, hanem Isten akaratával ment oda, kiderül a történet folytatódásából. A soron következőkben látni fogjuk, hogy az ott-tartózkodása idején miképpen kapott közléseket Istentől és miképpen használta őt Isten. Ez az egyik módja annak, ahogyan Isten gyermeke megbizonyosodhat arról, hogy vajon azon a helyen van-e, ahol lennie kell, vagy az önfejűség letérítette a kötelesség útjáról. „A ki ismeri az én parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem... én is szeretem azt, és kijelentem magamat annak” (Jn14:21), Önmagamat élő valósággá teszem a lelke számára, és meglátatom vele a dicsőségemet az írott Ígén keresztül. De mikor a magunk kezébe vesszük a dolgokat és az útjaink nem tetszenek az Úrnak, a kommunikáció megszakad, s Ő elrejt az arcát előlünk. Amikor a magunk útját választjuk és a Lélek megszorodik, Ő többé nem veszi Krisztus dolgait és nem mutatja meg azokat nekünk, hanem nyugtalanná teszi a szívüket a bűneink miatt.

Igen, Isten használta Elizeust a damaszkuszi tartózkodása idején. De milyen változatosak, milyen nagyon változatosak az Ő különböző útjai, ahogyan tetszik Neki használni a szolgálóit! Most nem egy leprás meggyógyítására, sem egy halott gyermek feltámasztására kapott megbízást, hanem arra, hogy bejelentse a király halálát. Itt a szolgáló kötelességének fájdalmasabb és igényesebb oldalát látjuk. Azt követelik tőle, hogy az emberek elé tárja az élet és a halál útjait. Kötelessége hűségesen előadni a gonoszokra váró kárhozatot és az igazakra váró boldogságot. Prédikálnia kell mind a törvényt, mind az evangéliumot, le kell írni a pokol örök kínjait és a menny soha véget nem érő dicsőségét. Prédikálnia kell az evangéliumot minden teremtménynek, s nem bizonytalan hangon kell azt tennie: „A ki hiszen és megkeresztelkedik, idvezül; a ki pedig nem hiszen, elkárhozik.”

(Mk16:16) Csak ebben az esetben mondhatja majd el: „Azért bizonyosságot teszek előttetek a mai napon, hogy én mindenkinek vérétől tiszta vagyok. Mert nem vonogattam magamat, hogy hirdessem néktek az Istennek teljes akaratát.” (Csel20:26-27)

„És Elizeus elment Damaskusba, Benhadád pedig, Siria királya beteg volt, és hírül adák néki, mondván: Az Isten embere ide jött.” (2Kir8:7) A korona viselése nem mentesíti a birtokosát azoktól a közös bajoktól, melyekre megszületik az ember, hanem inkább további lehetőségeket biztosít a testi vágyak kielégítéséhez, amik csak növelik majd az illető bajait. Csak ha mindenben mértékletesek vagyunk, az segít elkerülni sok betegséget, mert a Szentírás szabályainak megfelelően járás elősegíti mind a testi, mind a lelki egészséget. Amikor a betegség ledönti a szentet, a fő dolgának nem a felgyógyulásának kell lennie, hanem az Úr határozott keresésének, hogy vajon miért sújtotta őt? (Jób10:2) A következő gondjának annak kell lennie, hogy a betegsége legyen megszentelve a lelke javára, hogy megtanulja a leckét: a büntetések tanítani hivatottak őt, hogy képes legyen ezt mondani: „Jó nékem, hogy megaláztál, azért, hogy megtanuljam a te rendeléseidet.” (Zsolt119:71) De a hit kiváltsága jobban megismerkedni Jahve-Rofi-val, „az Úrral, a te gyógyítóddal” (2Móz15:26).

A most vizsgált esetben nem Isten gyermeke volt az, aki megbetegedett, hanem egy pogány uralkodó. „És monda a király Hazáelnek: Végy ajándékot kezédbe, és menj eleibe az Isten emberének, és kérj tanácsot az Úrtól ő általa, mondván: Meggyógyulok-e ebből a betegségből?” (2Kir7:8) Milyen megdöbbentő ellentéte ez annak, amiről a 2Kir6:31-ben olvastunk! Csak rövid idővel korábban tett Izrael király szörnyű esküt, hogy Elizeusnak meg kell halnia, itt egy idegen király ismeri őt el „Isten emberének” és kérdezi meg őt az életéről vagy a haláláról. Látványos az ellentét Benhadád itteni cselekedete és a róla utoljára feljegyzettek között, amikor seregeket küldött Elizeus foglyul ejtésére (2Kir6:14)! Milyen ingatag is az emberi természet: az ember az egyik napon kész kivájni a szemeit is és Isten szolgájának adni azokat, utána pedig ellenségként tekint rá, mert elmondta neki az igazságot (Gal4:15-16). Most azonban a szír király aggódott a saját állapota miatt és kíváncsi volt a betegsége végkimenetelére.

Úgy tűnik, abban az időben szokás volt, hogy egy király, aki súlyosan megbetegedett, hogy hivatalosan érdeklődjön valakitől, akiről úgy vélte, természetfeletti tudással rendelkezik. Így olvassuk, hogy amikor Jeroboám fia megbetegedett, Ahija prófétához küldte a feleségét, hogy megtudja, „mi történik a gyermekkel” (1Kir14:1-3), majd látjuk, hogy Akházia is követeket küldött tanácsot kérni „a Baálzebubtól, az Ekron istenétől, hogy meggyógyulok-e e betegségből?” (2Kir1:2) Abból pedig, ami az 1Kir20:23-ban és a folytatásában van feljegyezve, arra következtethetünk, hogy Benhadád elveszítette a saját „isteneibe” vetett bizalmát és jobban bízott Elizeus szavában. De meg kell jegyezni, hogy sem az imáit nem kérti, sem nem fejezte ki semmiféle vágyát arra, hogy felkeresse. Akármilyen súlyosan betegnek érezte is magát, nem törődött a lelkével, csak a testével. Az egész pályafutása során semmi sem jelzi, hogy a legkisebb mértékben is törődött volna az Úrral, épp ellenkezőleg.

„És eleibe ment Hazáel, és ajándékokat vitt kezében mindenféle drága damaskusi jószágból negyven tevé terhét; és elment, és megállott előtte, és így szólt: A te fiad, Benhadád, Siria királya, az küldött engem hozzád, mondván: Vajjon meggyógyulok-e ebből a betegségből?” (2Kir8:9) Az „ajándék” azt volt hivatott jelezni, hogy békés és baráti küldetésben járt, s nem állt szándékában ártani a prófétának, vagy fogságba hurcolni őt. Ez is összhangban volt annak a kornak a szokásaival és a keleti népek eljárásaival. Így Saul is, amikor meg akarta látogatni Sámuel, hogy tanácskozzon vele atyja elveszett szamarainak ügyében, azon siránkozott, hogy „ninesen mit vigyünk ajándékba az Isten emberének” (1Sám9:7), s amikor Jeroboám felesége elindult megkérdezni Ahija prófétát, ő is vitt magával ajándékot (1Kir14:3). De magasabbra tekintve, Benhadád ajándékának bőkezűségében megláthatjuk Isten vezető kezét és annak „zálogát” a szolgája számára, hogy Ő majd asztalt fog teríteni a számára az ellenségei előtt! Nem olvassuk, hogy Elizeus visszautasította volna

az ajándékot és nem is volt tár oka, hogy megtegye: talán elküldte annak nagy részét a Samáriában még mindig létező prófétaiskolák szükségleteinek enyhítésére.

„Felele néki Elizeus: Menj el, mondd meg néki: Bizonyára meggyógyulsz,²¹ mert megjelentette nékem az Úr, hogy halált hal.” (2Kir8:10) Figyeljük meg elsőként a jelentős elhanyagolást. Elizeus nem ajánlotta fel, hogy elmegy és meglátogatja Benhadádot! Nem a kerges szíve miatt, hiszen a következő igevers megmutatja, hogy könyörületes ember volt. Inkább az Úr tartotta vissza, Aki nem akart megkönyörülni Szíria királyán. Nagyon komoly dolog volt ez. De mit kezdünk a próféta titokzatos nyelvezetével? A betegség, amiben az urad szenved, nem végzetes, mindazonáltal az Úr megmutatta nekem, hogy a halála küszöbön áll – erőszakost: újabb bizonyítéka ez annak, hogy az Úristen „megjelenti titkát az ő szolgálóinak” (Ám3:7). Ugyanezen alapelv alapján fedezzük fel a harmóniát a „megszabott ideje van az embernek a földön”²² (Jób7:1) és a „miért halnál meg idő előtt?” (Préd7:17) között – a természet normális menetébe avatkozva Isten „hozzátett” tizenöt évet Ezékiás életéhez – közbelépett, hogy felfüggeszse a betegség szokásos kimenetelét.

Harmadik, a csoda kísérelése

„És mereven ránézett Hazáelre, mígnem zavarba jött; végre sírni kezdett az Isten embere.” (2Kir8:11) Az első mondatot a soron következők fényében kell értelmezni. Ha önmagában állna, akkor úgy kéne értenünk, hogy Hazáel mélyen megszorodott a próféta bejelentésén és igyekezett féken tartani az érzelmeit – bár ez nem adna számot arról, hogy a próféta miért tört ki könnyekben. De a folytatás arra kényszerít minket, hogy úgy véljük, Hazáel egyáltalán nem rettent meg a most hallott hírektől, hanem nagyon örült és az ábrázata megmerevítése a lelkesedésének elrejtésére irányuló erőfeszítés volt.

Ennek megfelelően tekintjük a „mígnem zavarba jött” szavakat (a héber szót gyakran fordítják „összezavarodottnak”, egyszer pedig „zavarba ejtésnek”) úgy, hogy azt jelentik: Elizeus átható tekintetében megértette, hogy ez nem sikerült neki, és csalódott volt, amiért az ábrázata elárulta a gonosz örömet, amit a próféta válasza okozott neki. Isten bölcsen, igazságosan és könyörületesen rendelte el, hogy az ábrázat jelentős mértékben elárulja az elme gondolatait és a szív állapotát.

Isten szolgáját nem tévesztette meg Hazáel szerepjátszása, mert nemcsak a saját szemeinek segítségével látta meg a becsapási kísérletet, hanem közvetlen kijelentést is kapott a mennyből a folytatást illetően. Isten emberének sírását nem a Benhadádra váró erőszakos vég váltotta ki, hanem inkább az, hogy az Úr megmutatta neki azokat a félelmetes borzalmakat is, amik hamarosan majd Izraelre szakadnak. Elizeust a könnyeiben szemlélve a megtestesült Urának az előképét látjuk, Aki Jeruzsálemet siratta (Lk19:41). Elizeus nem szívtelen sztoikus volt, még ha tudta is, hogy a nemzete fájdalmasabb ítéletekre is rászolgált, amikkel Isten nemsokára meg is látogatja majd az most előtte álló ember közreműködésével, akkor is felindult a rettenetes bajok profetikus előrelátásán. A próféták mélyen érző emberek voltak, amint arról Jeremiás története tesz bőséges bizonyosságot. Így volt Pállal is (Fil3:18), s így van Krisztus mindegyik igazi szolgájával.

Negyedik, a csoda természete

„És monda Hazáel: Miért sír az én uram? És felele: Mert tudom a veszedelmet, a melyet az Izrael fiaira hozol; az ő erős városait megégeted, az ő ifjait fegyverrel levágotod, és

²¹ Károlinál: *Nem maradsz életben, mert... – a ford.*

²² Károlinál: *Nem rabszolga élete van-e az embernek a földön – a ford.*

kis gyermekeit a földhöz vered, és terhes asszonyait ketté vágod.” (2Kir8:12) Mint az előző két esetben, ez a csoda is egy természetfeletti kinyilatkoztatásból áll, egy prófétai kijelentés kihirdetéséből, amit közvetlenül Istentől kapott – ebben az esetben ez kettős: Benhadád halála és az Izraelre lesújtó ítéletek. Hazáel egyáltalán nem lágyult meg Elizeus könnyeitől (azok valószínűleg nem zavarták őt), s hogy időt nyerjen a gondolatainak összeszedéséhez, feltette az itt feljegyzett kérdést. Komoly dolog megemlíteni, hogy miközben Elizeus kijelentette, amit előre látott, nem próbálta meg lebeszélni vagy eltéríteni Hazáelt – ahogyan a mi Urunk is előre jelezte Júdás árulását, de nem próbálta meg eltéríteni a gonosz céljától.

Ötödik, a csoda kétségbevonása

„És monda Hazáel: Kicsoda a te szolgád, ez az eb, hogy ilyen nagy dolgokat cselekednék? És felele Elizeus: Megjelentette nékem az Úr, hogy te leszel Siria királya.” (2Kir8:13) Hevesen tiltakozott a vád ellen, s abban a pillanatban nem is tartotta magát alkalmasnak efféle kegyetlenségek elkövetésére, s nem akarta, hogy a próféta ekkora gazembernek tekintse. Milyen kevésbé fogják fel vagy gyanítják az újjá nem születettek a szívük kétségbeejtő gonoszságát! Mennyire igyekeznek, hogy a többiek nehogy a legrosszabbat gondolják róluk! Amikor nincsenek közvetlenül kitéve a kísértéseknek, nem hiszik, hogy képesek lennének efféle szörnyűségekre, s nagyon megsértődnek, amikor az ellenkezőjét állítja valaki. „És felele Elizeus: Megjelentette nékem az Úr, hogy te leszel Siria királya.” Itt megint látjuk a rendkívüli hatalmat, amivel a próféták fel voltak ruházva, bár Elizeus Istennek adja a dicsőséget ezért. Amikor Hazáel a trónra lépett, lefoszlott róla minden emberi visszafogottság, s megnövekedett hatalom és lehetőségek adtak a gáztetteihez.

Hatodik, a csoda beteljesedése

„És elméne Elizeustól, és beméne az ő urához, és az monda néki: Mit mondott Elizeus? és monda: Azt mondta, hogy meggyógyulsz.” (2Kir8:14) Azzal próbálta meg Hazáel elaltatni annak éberségét, akit megölni készült, hogy szándékosan hazudott neki. „Másnap azonban elővett egy takarót és bemártván azt vízbe, ráteríté az ő arczára, és meghalt: és uralkodék Hazáel ő helyette.” (2Kir8:15) S ez ugyanaz az ember volt, aki pár órája még sértődötten tagadta, hogy a jelleme egy veszett kutyaéra hasonlít! Benhadád félelmetes végzetében Isten igazságos megtorlását látjuk. Mivel erőszakos ember volt, erőszakos véget ért – ahogyan élt, úgy is halt meg (lásd 1Kir20:1, 16, 21, 26, 29, 22:1, 2Kir6:8, 24). Hazáel jövőjét illetően pedig: 2Kir10:32.

Hetedik, a csoda jelentése

Ez annyira nyilvánvaló, hogy csak néhány szót kell róla ejteni: ez kirívó ellentét a hűséges és a hűtlen szolga között. Elizeus szilárdan kijelentette a tanácsvégezést, amit az Úrtól kapott. De Hazáel a bérenc, a hamis próféta a lelkek megtévesztője képét mutatja. Látszólag engedelmesen vágott bele az ura megbízásának teljesítésébe (2Kir8:9), a valóságban azonban egy képmutató szerepét játszotta (2Kir8:11). Amikor átadta az üzenetet, meghamisította azt a leglényegesebb és legkomolyabb részének elhallgatásával (2Kir8:14). Oly sokan hasonlítanak hozzá, „kedv szerinti” dolgokról beszélve (Ézs30:10), de bűnösen csendben maradva a gonoszokra váró sorsról. Amilyen biztosan ölte meg Hazáel Benhadádot, napjaink hűtlen igehirdetői úgy ölik meg a lelkeket. S ahogyan Hazáel lett a király, most úgy foglalják el a leghitlenebbek a hatalmi pozíciókat a keresztyénségben.

29. fejezet: Elizeus fiatal helyettese

A 2Kir9:1-10-ben lejegyzett történetet úgy tekintjük, mint Elizeus küldetésével kapcsolatos. Ahhoz, hogy jobban megértsük, azt ajánljuk az olvasónak, hogy lapozza át ismét az első két fejezetet. Ott rámutattunk, hogy Illés és Elizeus küldetései egyetlen egésznek a két részét alkották, nagyon hasonlóan ahhoz, ahogyan a Mózesre és Józsuéra bízott küldetés is. Miközben valóban volt látványos különbség is aközött, amit Mózes és az utója végeztek el, s miközben a küldetésüket külön-külön is lehet vizsgálni, tágabb értelemben véve az utóbbit főleg az első kiegészítésének kell tekinteni. Ez volt a helyzet Illés és Elizeus esetében is. A hasonlóság Mózes és Józsué, valamint Illés és Elizeus között nem tökéletes minden részlet tekintetében, de mégis kellő egyezést látunk nagy vonalakban ahhoz, hogy világosabban megláthassuk a kapcsolatot, amit a második tartott fenn az elsővel mindkét esetben. Ezzel a meglátással fényt deríthetünk azok küldetésére is, akikkel most konkrétan is foglalkozunk.

Maga a neveik hasonlósága jelzi, hogy több, mint közönséges viszony állt fenn közöttük. A magyarázat nagyon fontos szabálya szerint Elizeus első említése a Szentírásban világosan meghatározza a kapcsolatát az elődjével. Illésnek mondta az Úr: „És Jéhut, a Nimsi fiát kenjed királylyá Izraelben, és Elizeust, az Abelméholabeli Sáfát fiát pedig kenjed prófétává a te helyedbe.” (1Kir19:16) Azok a szavak többet jelentenek, mint csak azt, hogy neki kellett az utódjának lenni a prófétai hivatalban: Elizeusnak Illés helyét a megbízott képviselőjeként kellett átvennie. Ezt erősíti meg a tény, hogy amikor megtalálta Elizeust, Illés „az ő palástját reá veté” (1Kir19:19), ami a lehető legszorosabb azonosságot jelöli közöttük. Ezzel tökéletes összhangban van Elizeus válasza is, amikor később megkérdezte tőle az, akinek a helyét készült átvenni: „Kérj tőlem, mit cselekedjem veled, mielőtt tőled [és nem 'Izraeltól'] elragadtatom. És monda Elizeus: Legyen, kérlek, a te benned való léleknek kettős mértéke én rajtam” (2Kir2:9), mely kérése teljesült is. Elizeus tehát sokkal több volt, mint Illés történelmi utódja: ő volt a kijelölt és felkent képviselője, majdnem azt is mondhatjuk, hogy „nagykövete”.

Elizeust arra hívta el Isten, hogy vegye át Illés helyét Izrael előtt. Bár Illés elhagyta ezt a színpadot és elragadtatott, a küldetése nem érhetett véget. Igaz, hogy többé nem volt jelen a személyében, de lélekben igen. Elizeus küldetésének megdöbbentő kiindulópontja a mesterének természetfeletti elragadtatása volt, s azt, hogy neki folytatnia kellett az ő munkáját, ez a kezdeti esemény jelezte, mert az első csodája pontos mása volt elődje utolsó csodájának, nevezetesen a Jordán vizének megsűjtása és kétfelé választása, hogy száraz lábbal kelhessen át rajta – az ehhez használt eszköz pedig Illés saját palástja volt (2Kir2:14)! A történet közvetlen folytatódása további bizonyítékát szolgáltatja annak, amire épp most mutattunk rá: „És mikor látták őt a próféták fiai, a kik átellenben Jérikhónál valának, mondának: Az Illés lelke megnyugodt Elizeuson.” (2Kir2:15)

A 2Kir2-ben olvasunk a bételi prófétákról (2Kir2:3), s a 2Kir2:5-ben is hallunk „a próféták fiai, a kik Jérikhóban valának”, utóbbiak száma több, mint ötven volt (2Kir2:17). Ezt a kifejezést (ez egy hebraizmus) úgy érjük, hogy ezek a fiatal emberek Illés és Elizeus szolgálata alatt tértek meg, – mert Elizeus néhány évvel az elragadtatása előtt csatlakozott Illéshez – és iskolába szerveződtek. Mint már láttuk az egyik korábbi fejezetben, volt még egy iskolájuk Gilgálban is (2Kir4:38), és abból, hogy „vele laktak” (v. ö. 5Móz33:3, Lk2:46 és 10:39) nyilvánvaló, hogy Elizeus sok időt szentelt a képzésükre és a tanításukra. Az, hogy „Isten emberének” (2Kir2:40) és „uruknak” (2Kir6:5) ismerték el őt, kellő világossággal mutatja ki a közöttük fennálló kapcsolatot, ahogyan az arra irányuló kérésük is, hogy megnagyobbíthassák a lakóhelyüket (2Kir6:1). Ő tehát a rektorukként vagy igazgatójukként tevékenykedett, hogy elnyerte mind a tiszteletüket, mind a szeretetüket. A tanulmányaink során láttuk, miképpen tett Elizeus több csodát is ezeknek a diákoknak a javára. Azután a közbelépésével az ő oldalán lehetővé tette a próféták egyik fia özvegyének, aki a súlyos

szükségében fordult hozzá, hogy kifizesse az adósságát és megmentse a két fiát attól, hogy a hitelezőjének adósrabszolgái legyenek (2Kir4:1-7). Azután megóvta az egész csapatukat a mérgezéstől, amikor „halál volt a fazékban”, amiből enni készültek (2Kir4:38-41). Utána visszaszerezte az egyikük által kölcsönzött fejszét (2Kir6:4-7). Nemcsak a „próféták fiainak” Illés által alapított iskolái maradtak fenn az utódja egész élete során, de a fenti példákban azt is látjuk, hogy Elizeus ugyanúgy bánt velük, mint Illés, ha itt maradt volna – használva a rendkívüli hatalmát az érdekükben, ahogy a szükség megkövetelte és az alkalom adódott.

Mutassuk most meg ennek a kissé hosszadalmas előszónak a lényegességét ahhoz az eseményhez, amit most készülünk megvizsgálni. A történetünk ezzel kezdődik: „Elizeus próféta pedig szólta egyet a próféták fiai közül, és monda néki: Övezd fel derekadat, és vedd kezedbe e korsócska olajat, és menj el Rámóth Gileádba. És menj be oda, és nézd meg, hol van Jéhu, Josafátnak, a Nimsi fiának fia. Mikor pedig oda érsz, költsd fel őt az ő atyjafiai közül, és vidd be a belső kamarába, és vedd elő e korsócska olajat, és töltsd az ő fejére, ezt mondván: Azt mondja az Úr: Téged kentelek királylyá Izráelen! És az ajtót kinyitván, fuss el, és semmit ott ne időzz.” (2Kir9:1-3) Ezt csak az eddig elmondottak fényében érthetjük meg helyesen. Ha visszatérünk az 1Kir19:15-16-hoz, ott látjuk, hogy Illés a következő megbízatást kapta: „És monda az Úr néki: Menj el, térj vissza a te utadon a pusztán át Damaskusba, és mikor oda jutándasz, kenjed királylyá Hazáelt Siriában; És Jéhut, a Nimsi fiát kenjed királylyá Izráelben, és Elizeust, az Abelméholabeli Sáfát fiát pedig kenjed prófétává a te helyedbe.” Hazáel felkenetése ügyében a Szentírás hallgat, Elizeus felkenése akkor történt meg, amikor Illés „rávetette a palástját” (1Kir19:19). Első ránézésre Jéhu felkenetésében a hosszú késleltetés problémát jelent, de ha összevetjük egy korábbi igeszakasszal, a probléma azonnal megoldódik. Jéhu az Úr eszköze volt a bosszúálláshoz Akháb gonosz házán – amit Illés ünnepélyes jelentett be ünnepélyesen a hitehagyott uralkodónak az 1Kir21:21-24-ben, s Jéhu ezzel való kapcsolatára az 1Kir19:17 utal.

Amikor Akháb meghallotta ezt a félelmetes bejelentést az Úr szolgájának ajkáról, „megszaggatá az ő ruháit, és zsákba öltözék és bőjtöle, és a zsákban hála, és nagy alázatossággal jár vala” (2Kir21:27). Emiatt a Jahve előtti külső megalázkodás miatt Ő kijelentette a prófétának: „Mivelhogy pedig megalázta magát előttem, nem hozom reá a veszedelmet az ő életében, hanem csak az ő fia idejében hozom el a veszedelmet az ő házára.” (1Kir21:29) Mivel ez az isteni döntés magának Illésnek lett átadva, ebből arra következtetünk, hogy ezért vált szükségessé Jéhu felkenésének késleltetése: miután Akháb haladékot kapott, ezért lett elhalasztva annak a megbízása is, akinek az ítéletet végre kellett hajtania. S ugyanebből az okból arra is következtetünk, hogy mivel Jéhu felkenetésének ideje nem jött el azt megelőzően, hogy Illés eltávozott a Földről, ezért bízta rá ezt a konkrét kötelezettséget az utódjára, aki „helyette lett próféta”, ahogyan az Úr Jézusról is elhangzik, hogy megkeresztelte azokat, akiket az Ő tekintélyével munkálkodó tanítványai merítettek be (Jn4:1-2).

De most felmerül a kérdés: Elizeus miért nem személyesen hajtotta végre a feladatot, amit attól kapott, akinek a képviselője volt? Miért bízta rá a helyettesére? A fő ok, amit Matthew Henry megjelöl (és Thomas Scott is elfogad) az, hogy túl veszélyes feladat volt Elizeusnak ezt felvállalni, ezért nem volt helyénvaló, hogy leleplezze magát, mert olyan közismert volt, hogy rögvést felismerték volna. Ezért választott olyasvalakit, aki nagyobb eséllyel kerülte el a megfigyelést. De ez a magyarázat sehogy sem tetszik nekünk, mert teljesen ellentmond minden másnak, ami Elizeusról fel van jegyezve. Az, aki olyan bátran beszélt Jórám királyhoz (2Kir3:13-14), aki nem félt megsérteni a nagy hatalmú Naámánt (2Kir5:9-11), aki nyugodtan ült a házában, mikor a király megesküdött, hogy még annak a fejét veteti, s aki olyan hatalommal bírt Istentől, hogy képes volt vaksággal megverni azokat, akik őt foglyul ejteni igyekeztek (2Kir6:31-32), aligha vonakodott egy kedvezőtlen feladattól és szólított fel mást arra, hogy helyette nézzen szembe a veszéllyel.

Mivel a Szentírás nem tárja fel konkrétan annak alapját, amiért Elizeus itt így járt el, senki se próbálja meg dogmatikusan meghatározni azt! A legtöbb, amit bármely szerző tehet, hogy kialakítja a saját ítéletét a kijelentettek közül, megfogalmazza a saját véleményét, és elmondja azt az olvasóinak. Személyesen jobbnak tartom Elizeus cselekedetét ez alkalommal annak fényében magyarázni, ahová most ért el a pályafutása során. Semmi több nincs róla feljegyezve ez után az esemény után, leszámítva a halálát közvetlenül megelőzőket. Úgy tűnik tehát, hogy bizonyos, számunkra ismeretlen okból (mert utána még sokáig élt) visszavonulni készült a nyilvános szolgálattól, ezért felkészítette „a próféták fiait”, s talán ezt a személyt konkrétan is arra, hogy feltűnőbb helyet foglaljanak el Izrael közéletében, s emiatt nagyobb felelősséget rótt rájuk. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy fontos és különleges küldetés volt az, amivel ezt a fiatal embert most megbízta, amivel nagy megtiszteltetésben részesítette.

„Elizeus próféta pedig szólta egyet a próféták fiai közül, és monda néki: Övezd fel derekadat, és vedd kezedbe e korsócska olajat, és menj el Rámóth Gileádba.” (2Kir9:1) Elizeust itt nem „Isten emberének” nevezi, mert nem volt csodatétel abban, ami ez után következett. Csak itt nevezi őt a Szentírás „Elizeus prófétának”, s csak az 1Kir18:36-ban nevezte az elődjét „Illés prófétának” – ez jelezte az egyiknek a másikkal való azonosítását. Az, hogy Elizeus odaszólított egyet magához a próféták gyermekei közül, megmutatja a köztük fennálló viszonyt, nevezetesen a tekintélyét felettük – v. ö. a 2Kir6:1-7 szakasszal. Annak fényében, amire az előző bekezdésben mutattunk rá, Elizeus cselekedetében példát láthatunk, amit az evangélium idősebb szolgálói nyugodtan utánozhatnak. Megpróbálni támogatni a fiatalabb testvéreik felkészítését, igyekezni felszerelni őket a fontosabb kötelességek ellátására, miután ők eltávoznak erről a színpadról. Ez az az alapelv, ami Pált is mozgatta: „És a miket tőlem hallottál... azokat bízzad hív emberekre, a kik másoknak a tanítására is alkalmasak lesznek.” (2Tim2:2)

„És menj be oda, és nézd meg, hol van Jéhu, Josafátnak, a Nimsi fiának fia. Mikor pedig oda érsz, költsd fel őt az ő atyjafiai közül, és vidd be a belső kamarába,” (2Kir9:2) Itt látjuk az Elizeus által birtokolt rendkívüli hatalom újabb példáját. Tudta, hol lehet megtalálni Jéhut, s azt is, hogy nem lesz egyedül, hogy pontosan milyen társaságban lesz, hogy ülni fog, de nem a belső kamrában! Embert próbáló parancs volt azonban ez, amit most kiadott a helyettesének és komoly megbízás, amire elküldte. A gonosz Jórám még a trónon ült, s abban az időben Rámóth Gileádban tartózkodott, ahol azokból a sebektől gyógyult, amit a szíriaiak ejtettek rajta a Ráma alatt nemrég lezajlott csatában (2Kir8:29). Vele volt Júda királyának a fia is, aki a betegségében látogatta meg őt, valamint az uralkodóház többi tagja. A fiatal prófétára bízott feladat magában foglalta a belépést a királyi udvarba, határozott parancs kiadását az egyik fejedelemnek, hogy kísérje el a privát kamrába, majd ott lássa el a feladatot, amiért jött.

A célja nemcsak az volt, hogy felkenje és királlyá tegye, hanem hogy átadja neki egy olyan közleményt, ami a legtöbb vérmérséklet számára nagyon kellemetlen lenne. De Isten szolgálója, legyen fiatal vagy idős, nem választhatja meg sem a tevékenységi területét, sem az üzenetet, amit át kell adnia. Nem, csak „szolgaként” csak a Mestere akaratának van alávetve, ezért minden önzés vagy a maga kedvében járás egyfajta engedetlenség. A fenntartás nélküli engedelmség az Úrnak, nem véve tekintetbe, hogy ez mivel járhat vagy mibe kerülhet neki ebben az életben, van tőle megkövetelve, s csak ez az engedelmség nyeri el a jutalmát az eljövendő életben, amikor majd Magának Krisztusnak az ajkairól hallja: „Jól vagyon jó és hű szolgám... menj be a te uradnak örömebe.” Ó, bárcsak Krisztus mindegyik fiatal szolgálója, akik ezeket a sorokat olvassák, arra lenne készítve, hogy buzgón keresse az azt lehetővé tevő kegyelmet, hogy most azt az eljövendő napot szem előtt tartva éljen és munkálkodjon!

„És vedd elő e korsócska olajat, és töltsd az ő fejére, ezt mondván: Azt mondja az Úr: Téged kentelek királylyá Izráelen! És az ajtót kinyitván, fuss el, és semmit ott ne időzz.”

(2Kir9:3) A fiatal próféta számára elvéthetetlenül világossá kellett tenni, hogy nem magánemberként, még csak nem is Elizeus ügynökeként tevékenykedik, hanem Maga Jahve közvetlen irányítása alatt. A legfontosabb dolog az, hogy Krisztus szolgája hasonlóképpen viselkedjen. Nyilvánvalóvá kell tenni neki, hogy a mennyből kapta a megbízatást, nem a saját maga által koholt üzenetet továbbítja és nem a gyülekezete ügynökeként tevékenykedik. Istent csak így lehet tisztelni, s az Ő szolgája csak így őrizheti meg a valódi méltóságát és beszélhet isteni tekintéllyel. Amikor ellátta a feladatát, „ne időzzön” tovább, azaz ne maradjon ott azért, hogy a hallgatói bókjait meghallgathassa. Jegyezzük meg, hogy a királyság isteni kijelölésen alapuló intézmény (v. ö. Péld8:15), és ezért kapja Isten népe a parancsot, hogy „tiszteljük a királyt” (1Pt2:17). A hitehagyott és elkorcsosult kor egyik jele, amikor „a hatalmasságot megvetik, és a méltóságokat káromolják” (Júd8).

„És elment az ifjú, a próféta tanítványa, Rámóth Gileádba.” (2Kir9:4) Figyeljük meg, miképpen hangsúlyozta ki a Szentlélek a fiatalságát! A Krisztusban csecsemők gyakran rugalmasabbak és fogékonyabbak, mint az idősebb keresztyének. Jegyezzük meg, hogy itt semmi sem mutatja, hogy könnyebb feladatot kért volna, a fiatalsága miatt tiltakozva ez ellen, s nem is érezte magát méltatlannak az efféle küldetésre – ami gyakrabban a gög, mintsem az alázat nyelve, mert senki sem „méltó” arra, hogy megbízást kapjon a Mindenhatótól. Ez teljesen a szuverén kegyelem dolga, és semmiképpen sem személyes érdemek következtében kap bárki elhívást a szolgálatra. Pál apostol mondta: „szolgáivá lettem [az evangéliumnak] az Isten ama kegyelmének ajándékából, mely adatott nékem az Ő hatalmának munkája szerint”. Majd azonnal hozzátette: „Nékem, minden szentek között a legeslegkisebbnek adatott ez a kegyelem, hogy a pogányoknak hirdessem a Krisztus végére mehetetlen gazdagságát” (Ef3:7-8). A kettős „kegyelemről” beszélt az elhívására és a felszerelésére utalva. Amikor Isten elhív valakit az Ő szolgálatára, akkor fel is szereli az illetőt. Ezt szemlélteti ebben az esetben a „korsócska olaj”, amit az ifjú próféta kezébe adott.

„És mikor bement, ímé a seregek fejedelmei ott ültek együtt, és ő monda: Beszédem volna veled, fejedelem! És monda Jéhu: Kivel volna beszéded ennyiönk közül? És monda: Te veled, fejedelem! Felkele azért, és bement a házba” (2Kir9:5-6). Az „íme” szót hármas jelentésűnek tekintjük. Először is felhívja a figyelmet Elizeusnak a 2Kir9:2-ben olvasható közvetett, de nyilvánvaló jövendölése pontosságára. Másodszor, kihangsúlyozza a fiatal próféta előtt álló próba fontosságát: Jéhut neves társak vették körül és valószínűsíthetően megneheztel, ha így rátörnek. Harmadszor, tekintettel az utána következőre, azok arra utalnak, hogy Isten kegyelmes keze rendezte el úgy a dolgokat, hogy Jéhu azonnal és zsörtölődés nélkül engedelmeskedett a próféta parancsának, nagyon megkönnyítve ezzel a dolgát. Mindebben látjuk, Isten miképpen szereti mindig megtisztelni azokat, akik tisztelik Őt és erősnek mutatkoznak azok oldalán, akiknek a szíve tökéletes Iránta.

Az, ami a 2Kir9:7-10-ben van feljegyezve, nyilvánvalóan benne volt a megbízásban, amit ez a fiatal ember kapott az Úrtól Elizeuson keresztül, s amit most hűségesen teljesített. A tény, hogy a próféta itt ilyen bejelentést tett, erőteljes megerősítést látszik adni annak, amire a fejezet nyitó bekezdéseiben mutattunk rá, nevezetesen, hogy Elizeusnak ez a helyettese Illés helyett, vagy az ő képviselőjeként járt el. Ha ugyanis összevetjük az 1Kir21:21.24.gyel, akkor meglátjuk, hogy ezek gyakorlatilag Illés saját, Akhábnak mondott szavainak a visszhangja. A Jéhunak itt adott megbízásban látjuk, miképpen kellett neki Isten pörölyének (Jer51:20) vagy az igazság kardjának lennie. Az ember Jéhu viselkedésében (lásd a 2Kir9 maradékát) nem láthat mást, mint egy nagyon gonosz ember kegyetlenségét, de ezekben az igeversekben mondhatni a színfalak mögé kerülünk és meglátjuk, miképpen vált ő Isten ítéleteinek végrehajtójává. „Mert e látomás bizonyos időre szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog jöni, nem marad el!” (Hab2:3) Ez ugyanúgy igaz, ha a prófécia látomása akár az isteni könyörületet, akár az isteni haragot jelzi előre. Ahogyan azt Akháb gonosz házában is meg kellett tapasztalnia.

„És kinyitván az ajtót, elfutott.” (2Kir9:10) Ez volt a legdicséretesebb és alaposan a szívünkre kell vennünk. Isten szolgájának nem szabad a maga kedvében járnia, hanem minden ponton a kapott parancsokat kell végrehajtania az utolsó betűig. Ha ez a fiatalember tovább maradt volna, akkor minden valószínűség szerint Jéhu, miután ekkora megtiszteltetésben részesült az ő kezétől, valamilyen jutalommal bizonyította volna a köszönetét, vagy legalábbis megvendégelte volna őt a királyi asztalánál. De Elizeus megparancsolta neki: „És az ajtót kinyitván, fuss el, és semmit ott ne időzz.” (2Kir9:3). Itt pedig látjuk a mesterei iránti feltétlen engedelmességét. Ó, bárcsak minden dologban teljesen eleget tennénk a Mesterünk akaratának! Nem jelentéktelen, hogy a következő igeversben „bolondként” utal rá a király egyik szolgája (2Kir9:11). Az újjá nem születettek ugyanis teljesen képtelenek megállapítani a Krisztus hűséges szolgáját mozgató indítékok valódi értékét, s a saját mércéik szerint megítélve őt örültnek tekintik. De micsoda a világ megvetése és gúnya, ha rendelkezünk az Úr jóváhagyásával? Semmi, a semminél is kevesebb, ha úgy várjuk azt, amint kell.

30. fejezet: Elizeus halála

Nincs eszközünk Elizeus pontos életkorának a megállapításához, hogy mikor ragadta őt el a halálos betegsége, mert azt sem tudjuk, milyen idős volt, amikor az elhívást kapta a prófétai hivatalra (bár a Szentírás analógiájából kiindulva valószínűleg legalább harminc éves volt akkor). S nem látszik az sem, hogyan lehetne megállapítani, mennyi ideig munkálkodott és szolgált Illés mellett annak elragadtatását megelőzően (egyedül szerzők úgy vélik, akár tíz és is lehetett). Ha azonban összegezzük az éveket, melyek során a különböző királyok uralkodtak Izraelben, s akiket a prófétánk túlélt (Akhábbal kezdve), akkor kiderül, hogy nagyon idős ember volt. Az egyik igemagyarázó azt feltételezi, hogy „ekkorra már százhusz éves volt”. De jó, hogy biztosak lehetünk benne: akár hosszú, akár rövid a számunkra kijelölt idő, az „időnk” annak kezében van, Aki a létezését is megadta nekünk (Zsolt31:16). Isten kigyógyítja a népét sok betegségből, de előbb-utóbb eljön az is, amiből nincs szabadulás. S amikor ez az idő eljön, jó, ha úgy teszünk mint Elizeus és a maradék erőnket az Úr dicsőségére használjuk.

Elizeus utolsó napjai

Az utolsó események Elizeussal kapcsolatban szigorú összhangban állnak a figyelemre méltó küldetésének egész történetével. Nem közönséges pályafutás volt az övé, s a legrendkívülibb dolgok jelzik annak végét. Először is megtudjuk, hogy az uralkodó fejedelmet magához hívta a halálos betegségében! A királyok nem szoktak haldoklókat, még kevésbé Isten szolgáit meglátogatni ilyen időszakokban, bár jó lenne, ha megtennék. Még szokatlanabb és figyelemre méltóbb volt, hogy a király megsirassa a prófétát, amiért ő a halálán van. S még említésre méltóbb a nyelvezet, amit a király használt ez alkalommal. Másodszor, Elizeustól nagyon távol állt, hogy hízelgett volna neki ez a látogató, ehelyett átvette a teljes irányítást a kialakult helyzetben, utasításokat adott a királynak és azzal tisztelte meg, hogy üzenetet adott át neki Jahvétől, ami ugyanolyan meglepő volt, mint az általa korábban átadottak. Harmadszor, a halála után Isten megtisztelte a próféta maradványait azzal, hogy feltámasztotta azt, akit az ő sírjába rejtettek.

Az, amikor a 2Kir13 második fele beszámol, valójában Elizeus emlékezetes életének egy újabb csodája volt. Ezt jelzi a Lélek azzal, hogy „Isten embereként” utal rá (2Ki13:19), ami, mint arra oly gyakran rámutattunk, csak akkor volt használatos, amikor a hivatalos minőségében járt el és a rendkívüli hivatalát látta el, s olyan tény, ami látszólag elkerülte a többi szerző figyelmét. Mint néhány korábban vizsgált csoda, ebben is volt Elizeuson keresztül átadott isteni közlés, egy általa kimondott természetfeletti prófécia. Ez az eseményt megelőzően semmi sincs feljegyezve a tevékenységéről vagy arról, miképpen volt alkalmazva, de mégsem szabad azt feltételezni, hogy tétlen volt és berozsdásodott. Nem, a hosszas hallgatás oly módon szakad meg, ami kizár bármi gondolatot arról, hogy a Mestere félreállította volna, mert az Úr itt ugyanúgy használja őt, mint annakelőtte. Elizeus Isten más (de nem az összes) szolgálóihoz hasonlóan idős korában termelt „gyümölcsöt” (Zsolt92:15).

„És megbetegedett Elizeus olyan betegséggel, a melybe bele is halt” (2Kir13:14). „Illés lelke nyugodott meg Elizeuson, ám ő mégsem tüzes szekéren ment a mennybe, mint Illés, hanem a világból kivezető általános utat járta. Ha Isten egyeseket más, ajándékokkal és kegyelemmel megajándékozottaknál jobban megtisztel, ki találhat abban hibát? Vajon nem teheti az Övéivel azt, amit csak akar?” (Henry) Isten úgy tesz, ahogyan jónak látja, és nem ad számot a dolgairól. A Szentírás minden lapja feljegyzi a szuverenitása gyakorlásának valamely szemléltetését és példáját. „Mózes pedig száz és húsz esztendő volt, mikor meghalt; nem homályosodott vala meg az ő szeme, sem el nem fogyatkozott vala az ő ereje.”

(5Móz34:7) Józsuéről viszont, aki tíz évvel kevesebb ideig élt (Józs24:29), azt olvassuk, hogy „megvénhedék” és „megidősödék” (Józs23:1), de biztosan nem volt kevesebb lelkileg és nem voltalt el kevésbé kiváló helyet az Úr szolgálatában az elődjénél. Így van ez ma is: Isten egyeseket fenntart idős korukig, másokat pedig nem.

„És lement hozzá Joás [Jéhu unokája, ő szerepel a 2Kir11:21-ben is, nem tévesztendő össze Joással, a Júda királyával] a 2Kir13:10-13-ból], az Izráel királya” (2Kir13:14). Ez azt jelzi, hogy a próféta nem elszigetelt elzártságban élte le az utolsó éveit, mert Izrael király, aki csak nemrégén lépett a trónra, ismerte a tartózkodási helyét. De a király látogatásának megemlézése arról is tájékoztat minket, hogy az Isten embere nagy megbecsülésnek örvendett, s noha a királyi ház fájdalmasan elmulasztotta az odafigyelést a tanításaira, mégis elismerték a nemzet számára jelentett értékét, mert kicsit korábban ezt olvastuk: „Abban az időben kezdett az Úr pusztítani Izráelben, és megveré őket Hazáel, Izráel minden határában. A Jordántól egész napkeletig, a Gileádbelieknek, a Gád nemzetségének, a Rúben nemzetségének, Manasse nemzetségének egész földjét. Aroertől fogva; mely az Arnon patak mellett van, mind Gileádot, mind Básánt.” (2Kir10:32-33) Mi lenne a vége, ha Elizeus most eltávozik?

„És lement hozzá Joás, az Izráel királya, és arczára borulván sírt és monda: Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2Kir13:14) Miközben a királynak ez a látogatása valószínűleg az Elizeus iránti tiszteletét fejezte ki, a könnyeit nem az iránta érzett szeretete bizonyítékának kell tekinteni, mert az igevers második fele valóban magyarázza az elsőt. A király hírt kapott Hazáel támadásairól, és nagyon félt attól, hogy ennek az embernek a halála után, akinek a tanácsai és a csodái nem egyszer álltak a királyi ház szolgálatában és mentették meg a nemzetet a katasztrófától (2Ki3:16-25, 6:9, 7:1), teljes mértékben az ellenségei könyörületére lesz utalva. Joás a prófétát a nemzet fő védőbástyájának tekintette, s a közeli eltávozásának kilátása aggodalommal és bánattal töltötte el őt. Azaz, a megbecsülés és az önzés furcsa keveréke bújt meg a könnyek mögött, s vajon nem ez a helyzet általánosan is egy szerettünk eltávozásakor? A gyakorlati lecke számunkra ebből teljesen világos. Valaki szavaival: Igyekezzünk úgy élni, hogy még az istentelen embereknek is hiányozzunk, amikor eltávozzunk. Élhetünk csendes, feltűnésmentes életet, úgy ékesítve Istennek a Megváltónknak a tanítását, hogy amikor meghalunk, sokan mondassák: „Hadd haljak meg az igazak halálával és legyen a végem olyan, mint az övé”, s az emberek könnyet ejtenek majd, becsukják az ablakredőnyt, s csendesek és komolyak maradnak egy-két órán át, amikor meghallják, hogy Isten szolgálója meghalt. Vele nevettek, amíg élt, de siratják, amikor meghal: megvethették, míg itt volt, de most, hogy elment, ezt mondják: „Jobb lenne, ha egy kevésbé ismert ember távozott volna el, mert ő és a hozzá hasonló a közélet oszlopai és áldások özönét hozzák valamennyiünkre”. Komolyan kívánom, de nem az emberek tisztességéért és megbecsüléséért, hanem Isten megtisztelésére és dicsőségére, hogy még Krisztus megvetői is kénytelenek legyenek látni, hogy van méltóság és van tisztesség az igaz ember életvitelében.

„És monda: Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2Kir13:14) Ez annak elismerése volt, hogy Joás a királysága fő biztonságának, a támadók elleni legjobb védelmének tartotta Elizeust úgy, ahogyan Isten népének imái és a kegyessége ma a nemzet legjobb védelme a gonosz időkben, ami sokkalta erősebb, mint bármelyik materiális fegyver. De meg kell figyelni, hogy a király által ez alkalommal használt feltűnő nyelvezet, ahogyan kifejezésre juttatta ezt az igazságot. Az utolsó fejezetünk nyitó bekezdéseiben elidőztünk a kapcsolatnál, ami Elizeus és az elődje szolgálatai között állt fenn: miképpen emelkedett fel, hogy a helyébe lépjen és folytassa az általa megkezdett munkát. A végső azonosítása az utóbbinak az előbbivel a királynak ezekben a szavaikban található meg, mert ezek eltéveszthetetlenül világossá teszik a bensőséges viszonyt, amit Illéssel tartott fenn. Amikor nézte a mestere távozásának formáját, Elizeus ezt kiáltotta: „Édes atyám, édes atyám! Izráel szekerei és lovagjai!” (2Kir2:12), s most ő állt al elindulás küszöbén ebből a világból, más mondja ki ugyanezeket a szavakat felette!

Elizeus utolsó próféciája

Most rátérünk Elizeusnak a király látogatásra adott válaszára, a könnyeire és az elismerésére. A próféta nagyon távol állt attól, hogy hízelgőként járjon el Joás előtt ebben az esetben, de egészen élete végéig fenntartotta és kimutatta a hivatalos méltóságát. Ő a királyok Királyának a követe volt, és ennek megfelelően viselkedett is. Ahelyett, hogy bármi jelét adta volna annak, hogy megtisztelve érzi magát a látogatás miatt vagy hízelegtek volna neki az uralkodó könnyei, Isten ember még egyszer átvette az irányítást a helyzet felett és parancsokat adott a földi uralkodójának. De a fiatal szolgálók ebből az esetből ne vonják le azt a következtetést, hogy joguk van gögösen vagy fölényesen eljárni az rangidőseik és a felettük állók jelenlétében. Nem így van. Az efféle következtetés teljeséggel alaptalan, mert ők nem viselik azt a rendkívüli hivatalt, amit Elizeus viselt, s nincsenek felruházva sem az Ő rendkívüli ajándékaival és hatalmával. Mindazonáltal Krisztus szolgálóiként fenn kell tartaniuk a méltóságukat. „Senki a te ifjúságodat meg ne vesse, hanem légy példa a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban.” (1Tim4:12)

„És monda néki Elizeus: Végy kézívet és nyilakat. És ő kézívet és nyilakat vett kezébe.” (2Kir13:15) Ami ez után következik, az valójában egy működő példa. Emlékezni kell arra, hogy a keleti országokban a tanítás a jelképes cselekedetekkel sokkalta gyakoribb, mint nálunk, s ezért látjuk, hogy a próféták gyakran használták ezt a módszert. Amikor Sámuel meg akarta mutatni az önféjű Saulnak, hogy „elszakítá tőled az Úr a mai napon Izráelnek királyságát”, akkor Saul „megragadta felső ruhájának szárnyát, és leszakada” (1Sám15:28, 27). Amikor Ahija próféta kihirdette, hogy az Úr „elszakasztja ez országot Salamon kezétől, és néked adja a tíz nemzetséget”, akkor megragadta Jeroboám új köpönyegét és „hasítá azt tizenkét részre”, majd megparancsolta neki, hogy „vedd el magadnak a tíz részt” (1Kir11:29-31). Még a hamis próféták is alkalmaztak efféle eszközöket (lásd 1Kir22:10.11). Jelentős jelképeket tártak a emberek szeme elé, hogy felindítsák azok elméit, akik látták ezeket és serkentsék a kérdezősködés lelkét (lásd Jer27:2 és v. ö. 28:10-11, továbbá lásd Ezék24:17-19). Erre a szokásra utalt Isten, amikor ezt mondta: „Mert én szólottam a prófétákhoz; én sokasítottam meg a látásokat, és én szólottam hasonlatokban a próféták által.” (Hós12:11) Ennek újszövetségi példáját a Csel21:10-11-ben látjuk.

Amikor Elizeus megparancsolta Joásnak, hogy „végy kézívet és nyilakat”, akkor egy vizuális „hasonlatot” használt. A kiválasztott dolgok ezt azonnal megmagyarázzák. Válaszképpen a király siránkozására a próféta valójában ezt mondta: A siránkozás az eltávozásom felett nem használ semmit a népnek, áll meg szilárdan a hitben, légy férfi, légy erős (1Kor16:13)! Ne a legkisebb ellenállás felé mozdulj el, hanem szedd össze az erőidet, vezesd személyesen a hadseregedet az ellenség ellen. Bár én eltávozom a Földről, Jahve még mindig él és nem okoz majd csalódást a benne bízóknak. Mindazonáltal neked is teljesítened kell a kötelességedet, használva a kéznél levő eszközöket. Így tájékoztatta tehát Joást arról, hogy neki kell lennie Izrael szabadulás eszközének a saját katonai erőfeszítéseivel, s ha bízik az Úrban és követi a szolgálója utasításait, Ő teljes sikert fog neki adni. Nem volt szükség arra, hogy a király ennyire kétségbeessen. Ha férfiasan cselekszik, Isten mellé fog állni!

„Akkor monda az Izráel királyának: Fogd meg kezedd a kézívet. És ő megfogván azt kezével, Elizeus is rátette kezeit a király kezeire” (2Kir13:16). Itt megint látjuk a próféta Isten alatti parancsoló tekintélyét és befolyását, mert Joás nem habozott, hanem szelíden tette, amit parancsolt neki. A kezét a királyéra téve Elizeus az azonosulását jelezte azzal, amit tennie kellett, ezzel jelezve, hogy a prófétai küldetésének és szolgálatának tulajdonítja, hogy Izraelt meg kell kímélni és Isten majd megint közbelép az ő oldalukon. Ezzel a jelképes cselekedettel Elizeus ezt mondta neki: „A csata nem a tiéd, hanem Istené” (2Krón20:15). Milyen kevésbé fogják ezt fel manapság! „Ő tanítja kezemet a harcra” (Zsolt18:35): ezt akarta most Elizeus sulykolni királyi urának.

„És monda: Nyisd ki az ablakot napkelet felől. És mikor kinyitotta, monda Elizeus: Lőjj! És lőtt. Akkor monda: Az Úrnak győzedelmes nyíla ez, győzedelmes nyíl a Siriabeliek ellen; mert megvered a Siriabelieket Afekben a megsemmisülésig.” (2Kir13:17) Ezekkel a szavakkal a próféta a jelképes cselekedeteinek jelentését, valamint azok végkimenetelét magyarázta el a királynak. Ez bizonyítja, hogy Elizeus elméje még mindig Izrael jólétével volt elfoglalva. Bemutatta, hogy még mindig Jahve szolgájaként tevékenykedett: ez volt a próféta ajándékának utolsó használata és a próféta hivatalának bizonyítéka. „Kelet felé” terült el az a terület, amit Hazáel már elfoglalt (2Kir10:33), s megparancsolva a királynak, hogy arrafelé lőjön, Elizeus jelezte, hogy merre folyik majd a küzdelem. Figyeljük meg az isteni és az emberi elemek látványos összetalálkozását itt, valamint a létrejöttük sorrendjét. „Az Úr győzedelmes nyíla” lesz, de mégis „te (Joás) vered meg a szíriaiakat”. Isten fog munkálkodni, de általa és rajta keresztül!

„Monda azután: Vedd fel a nyilakat. És felvette. Ő pedig monda az Izrael királyának: Lőjj a földbe, és bele lőtt a földbe háromszor; azután abbahagyta.” (2Kir13:18) A soron következők fényében nyilvánvaló, hogy itt a király hite tétetett próbára: a próféta azt akarta, hogy mutassa ki a reakcióját az imént hallott megerősítő üzenetre. „Lőjj a földbe” és mutasd meg, mennyire hiszel a szavakban, amiket mondtam neked, s hogy valóban várod-e azok beteljesedését. Vajon az Úr ígérete túl jónak hangzik ahhoz, hogy igaz legyen, vagy Joás teljes bizalmát belé veti? Felemeli-e a szívét és a szemét Istenhez és mondja-e Dáviddal együtt: „megadtad, hogy ellenségeim meghátráltak, és az én gyűlölőimet elpusztíthattam” (Zsolt18:41), vagy csak húzza az időt, mint Akháb, amikor ahelyett, hogy a győzelmét Benhadád kivégzésével tetőzte volna be, akit az Úr adott a kezébe, megkímélte az életét, szövetséget kötött vele, majd elbocsátotta (1Kir20:29-31)?

„Akkor megharaguvék reá az Isten embere, és monda: Ötször vagy hatszor kellett volna lőnöd” (2Kir13:19). Egyesek azt tanítják, hogy a szentnek soha nem szabad elveszíteni a türelmét, hogy minden harag bűnös, de ez csak azt mutatja meg, hogy a Szentírás mily kevésbé formálja a gondolataikat. Az Ef4:26-27-ben a keresztyének ilyen buzdítást kapnak: „haragudjatok, de ne vétkezzetek”, majd rögvést hozzászól: „a nap le ne menjen a ti haragotokon. Se pedig az ördögnek ne adjatok helyet.” Létezik szent és lelki harag – igaz felháborodás – ahogyan testi és bűnös harag is. A harag az egyik isteni tökéletesség, s amikor a Fiú megtestesült, azt olvassuk, hogy egy alkalommal „Ő pedig elnézvéen őket haraggal, bánkódván szívök keménysége miatt” (Mk3:5). Elizeus felháborodott a király félszívű válaszában, amit az üzenetére adott, s Izrael iránti szeretete miatt haragudott, amiért Joás az útjukba állt és megfosztotta őket az ellenségeiktől való teljes szabadulástól. S ha több buzgóság lenne bennünk Isten iránt és több szeretet a lelkek iránt, akkor mi is haragudnánk azokra, akik megfosztják őket a kiváltságaiktól.

„Ötször vagy hatszor kellett volna lőnöd, akkor megverted volna a Siriabelieket a megsemmisülésig; de így már csak háromszor vered meg a Siriabelieket.” (2Kir13:19) Milyen lehetséges különbséget tehetett volna az, hogy a király hányszor lőtt bele a földbe? HA Isten elrendelte, hogy a szíriaiaknak „meg kell semmisülniük” (2Kir13:19), akkor elkövethetett volna Joás bármi hibát, ami megakadályozta, vagy akár csak módosította volna azt? De vajon Elizeus szavai nem jelzik világosan azt, hogy a szíriaiak legyőzésének mértéke a királynak az isteni ígéretre adott válaszához függ? Itt nem fogunk megoldást adni erre a problémára.

A metafizikai elmésségekre történő idővesztegetés helyett tanuljuk meg az itt bemutatott gyakorlati leckét, nevezetesen „Legyen néktek a ti hitetek szerint.” (Mt9:29) Mert ezen a ponton hibázott Joás: nem hitt teljes mértékben a próféta szavaiban. Isten népe többségének manapság fel kell fogniuk, hogy a hit gyakorlása valódi különbséget tesz abban, hogy kapnak-e valamit Istentől vagy sem, ahogyan valóságos és nagy volt a különbség abban is, hogy Joás „megemésztte-e” a szíriaiakat (a héber szót a 3Móz26:44 a „mindenestől elveszíteni”, a Náh1:8-9 az „elpusztítani” kifejezéssel fordítja), illetve abban, hogy „csak

háromszor” verte meg Hazáelt (2Kir13:25). A legtöbb keresztyén keveset vár Istentől, ezért keveset is kapnak és kevéssel elégednek meg. Megelégednek kicsiny hittel, Isten mély dolgainak csekély ismeretével, kicsiny növekedéssel és gyümölcsözéssel a lelki életben, kevés örömmel, kevés békességgel és kevés bizonyossággal. S Isten buzgó szolgája jogosan haragszik rájuk a lelki törekvés hiánya okából.

„Azután meghalt Elizeus, és eltemették.” (2Kir13:20) Meg kell jegyezni, hogy semmi sem hangzik itt el a temetésről. Sem sehol máshol, akár az Ó-, akár az Újszövetségben. A bonyolult gyászszertartások pogány eredetűek, amikre Isten Ígéje se fel nem jogosít, se nem igazolja azokat. Ha Krisztus testét gyengéden és tiszteletteljesen temették el anélkül, hogy a holtteste felett bármilyen „szolgálati” hókuszpókuszt végeztek volna, akkor vajon a tanítványnak majd a Mesterénél feljebb kell emelkednie? Micsoda rabszolgák sokan, akik „a pogányok útját” járják és micsoda rabszolgaságban engedik magukat tartani a közvéleménytől való félelmükben, attól rettegetve, hogy a barátaik és a szomszédjaik majd mit gondolnak és mondanak, pedig csak a Szentírásnak kellene irányítania őket!

„A moábita portyázó csapatok pedig az országba törtek a következő esztendőben. És történt, hogy egy embert temettek, és mikor meglátták a csapatokat, gyorsan odatették azt az embert az Elizeus sírjába; de a mint odajutott és hozzáért az Elizeus tetemeihez, megelevenedett és lábaira állott.” (2Kir13:20-21) Íme, itt van ismét Isten szuverenitása: megtisztelte Illést a világból történő távozása során, Elizeust pedig azt követően, más módon. Ez volt az Úr pecsétje a szolgájának misszióján. Ez jelezte, hogy az Úr volt az ő Istene a halála után ugyanúgy, amint azt megelőzően, s így adta bizonyítékát mind a lélek halhatatlanságának, mind a test végső feltámadásának. Jelzés volt ez arra nézve, hogy további csodák is lesznek Izraelben az imáinak köszönhetően és a munkájának eredményeképpen. Azaz, a csodák végig kísérték Elizeus egész misszióját.